

P. b. b.
Verlagsort: 1030 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ KLUB

INFORMAČNÍ ČASOPIS
ČECHŮ A SLOVÁKŮ
V RAKOUSKU

1-2

leden – únor

2018

38. ročník

Pondělní promítání filmů ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzinger Straže 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Pondělí 12. 02., 12. 03 a 19. 04 v 19:30 filmová trilogie *Zahradnictví*

Filmová trilogie *Zahradnictví* se skládá ze tří samostatných filmů odehrávajících se na pozadí nejdramatičtějších období minulého století a časově předchází oblíbenému snímku *Pelíšky* (1999). Vypráví o třech rodinách: rodině leteckého radiotelegrafisty, majitele kadeřnického salónu a majitele zahradnictví. Obsáhne dvacet let života postav, které musely v těchto pohnutých časech prožít nejlepší léta svých životů.

Pondělí 12. 03. v 19:30

Zahradnictví: Dezertér (Česko / Slovensko / Polsko, 2017, 115 min.)

Režie: Jan Hřebejk; předloha: Petr Jarchovský (kniha); scénář: Petr Jarchovský; kamera: Bartek Cierlica; hudba: Petr Ostrouchov

Hrají: Jiří Macháček, Gabriela Míčová, Klára Melišková, Anna Geislerová, Martin Finger, Karel Dobrý, Vendula Svobodová, Sabina Remundová, David Novotný, Lenka Krobotová, Dalibor Vinklát, Miroslav Táborský, Zora Valchařová-Poulová, Zuzana Konečná, Štěpán Kozub, Zuzana Mauréry, Alexandr Minajev, Ondřej Sokol, Elizaveta Maximová, Anna Fialová a další

Druhá kapitola rodinné kroniky *Zahradnictví* se odehrává na pozadí převratných událostí v letech 1947-1953. Hlavní postavou je majitel noblesního kadeřnického salonu Valentino v centru Prahy Otto Bock (Jiří Macháček) a jeho rodina, kterou zde zaměstnává. Podnik je smyslem a naplněním jeho života, po všech válečných útrapách se sem vrací jako uznávaný šéf se svou manželkou Elou (Gabriela Míčová) a jejími sestrami Bedřiškou (Klára Melišková) a Vilmou (Aňa Geislerová). Sestry společně přežily válku a německou okupaci a staraly se o malé děti svých manželů, kteří byli zatčeni za protinacistický odboj. Teď všichni s ohromným úsilím realizují svůj sen, jenže přichází zlom po únorovém komunistickém puči. Ottova firma je vyvlastněna státem a jemu se podruhé v životě rozpadá svět. Tentokrát jsou však důsledky otřesu pro něj i pro jeho rodinu fatální...

Pondělí 19. 04. v 19:30

Zahradnictví: Nápadník (Česko / Slovensko / Polsko, 2017, 113 min.)

Režie: Jan Hřebejk; předloha: Petr Jarchovský (kniha); scénář: Petr Jarchovský; kamera: Bartek Cierlica; hudba: Petr Ostrouchov

Hrají: Anna Fialová, Ivan Lupták, Anna Geislerová, Martin Finger, Filip Březina, Gabriela Míčová, Klára Melišková, Karel Dobrý, David Novotný, Lenka Krobotová, Sabina Remundová, Vendula Svobodová, Miroslav Táborský, Jáchym Kučera, Kryštof Michal, Jan Kalina, Zdeněk Pecháček, Patrik Paušo a další

Film *Nápadník* se odehrává na konci padesátých let a vypráví o rodinných vztazích poznamenaných válkou a komunistickým převratem. S tragikomickým nadhledem vykresluje generační střet mezi předválečnou a poválečnou generací. *Nápadník* je romantickou komedií o představách rodičů, jak by mělo vypadat štěstí jejich dětí.

Předběžné termíny promítání v roce 2018: vždy druhé pondělí v měsíci,

tj. 9. 4., 14. 5., 11. 6., 10. 9., 8. 10., 12. 11. a 10. 12. 2018

Začátek přestavení, pokud není uvedeno jinak, vždy v **19:30**, prosincová pohádka v 18:00.

ZMĚNA PROGRAMU VYHRAZENA.

Srdečně Vás zveme na prezentaci publikace

**Vídeňští Češi 1945-2015:
Příklad zdařilé integrace?,**

která se uskuteční **21. března 2018**
v prostorách Velvyslanectví České republiky ve Vídni

Na přední straně obálky:

Eduard STAVINOHA: *Na projevu Klementa Gottwalda 21. 2. 1948*, olej, plátno, Galerie hl. m. Prahy

Eduard STAVINOHA (17. 11. 1903, Vídeň – 14. 6. 1973, Praha) – český architekt, malíř a marxistický teoretik umění. Studoval architekturu na Vysokém učení technickém v Brně, soukromě malbu u Františka Kupky v Paříži a na Akademii výtvarných umění v Praze. Věnoval se abstraktní a figurativní malbě, z ideologického přesvědčení však později své abstraktní obrazy zničil, jako by se v duchu komunistické ideologie sám sebe pokusil vymazat z dějin umění, a tvořil pak pouze ve stylu socialistického realismu.

Na zadní straně obálky:

Zbyněk SEKAL: *Obydlí*, 1959, Muzeum umění Olomouc

Zbyněk SEKAL (12. 7. 1923, Praha – 24. 2. 1998, Vídeň) – český výtvarník. Ve svých osmnácti letech (v roce 1941) byl zatčen gestapem za činnost v ilegální skupině komunistické mládeže a až do konce války byl internován v Terezíně a Mauthausenu. Na Vysoké uměleckoprůmyslové škole se seznámil s Mikulášem Medkem a Stanislavem Podhrázkým a připojil se ke spořilovskému surrealistickému okruhu. Zprvu jako malíř rozvíjí ve 40. a 50. letech aspekty evropského surrealismu, na přelomu 50. a 60. let malba ustupuje abstraktním plastikám a montovaným reliéfům. Překládal německé filozofické texty a beletrii, vedl si deníkové záznamy. V roce 1969 emigroval, v roce 1970 se usadil ve Vídni, kde žil až do své smrti.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,
srdečně Vám všem děkujeme za přání k novému roku, sešlo se jich hodně.

Měsíc leden je pro představitele Klubu nabitý všemožnou důležitou prací, jako je např. vyúčtování projektů a následné žádosti o projekty nové, čekání na potvrzení termínů námi i dalšími subjekty plánovaných akcí, jednání o autorských právech ve vztahu k promítaným filmům, a tak se plánované vydání dvojčísla o několik dnů zdrželo, za což se omlouváme.

Srdečně Vás zveme na prezentaci dalšího svazku ediční řady **Die Wiener Tschechen / Vídeňští Češi**, který jsme pod názvem **Vídeňští Češi 1945- 2015: Příklad zdařilé integrace?** vydali ve spolupráci s Českým kulturněhistorickým centrem ve Vídni a pražskou Nadací pro dějiny kultury ve střední Evropě. Slavnostní křest se uskuteční 21. března 2018 na českém velvyslanectví ve Vídni.

Připravujeme i pravidelný **Májový koncert**, který proběhne rovněž v prostorách velvyslanectví, termín nebyl bohužel do uzávěrky tohoto dvojčísla znám. Prezentaci prvního svazku kritické edice **Korespondence Bedřicha Smetany** (Praha 2016), plánovanou ve spolupráci s Českým centrem ve Vídni na únor, jsme z technických důvodů přesunuli na pozdější termín.

O programech, které připravujeme, Vás budeme průběžně informovat v dalších číslech Kulturního klubu a na naší webové stránce www.kulturklub.at.

Upozorňujeme, že i přes veškerou naši snahu a kontrolu kalendária plánovaných akcí může dojít u oznámených programů ke změně data nebo i programu. Pokud se ale tuto skutečnost nedozvíme včas (nebo někdy i vůbec), nemáme již bohužel možnost provést žádoucí opravu a takto vás o změně informovat.

Pravidelná klubová promítání v kinosálu českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci s českým velvyslanectvím a Českým centrem, pokračují každé druhé pondělí v měsíci, začátek představení je vždy v 19:30, výjimkou je prosincová pohádka, rezervace není možná. V lednu jste měli možnost shlédnout film *Konec starých časů Jiřího Menzela* podle stejnojmenného románu Vladislava Vančury – úsměvné vyprávění, které nás přeneslo do doby prvních let samostatné republiky. Na únor, březen a duben jsme vybrali filmovou trilogii **Zahradnictví** Jana Hřebejka, jejíž děj se odehrává se na pozadí nejdramatičtějších období minulého století. Vypráví o třech rodinách: rodině leteckého radiotelegrafisty, rodině majitele kadeřnického salonu a rodině majitele zahradnictví. Obsáhne dvacet let života postav, které musely v těchto pohnutých časech prožít nejlepší léta svých životů. První díl z názvem **Rodinný přítel** je melodrama odehrávající se ve čtyřicátých letech za německé okupace, druhý díl **Dezertér** se odehrává na pozadí převratných událostí v letech 1947-1953 a třetí díl **Nápadník** vypráví o rodinných vztazích na konci padesátých let poznamenaných válkou a komunistickým převratem.

Velice děkuji všem čtenářkám a čtenářům za podněty a příspěvky, které obohacují časopis Kulturní klub. Prosím, vydržte a zasílejte je stále v hojném množství! A teď Vám již přeji hezké posezení nad stránkami Klubu!

Helena Baslerová

Obsah

Klub připravuje	2
Editorial, obsah, impressum	3
Kalendář: únor – duben 2018	4
Církevní kalendář	7
Rozhovor	8
Kultura	11
Události	37
Zajímavosti	43
Ekonomika	50
Správy zo Slovenska	59
Sokol & sport	65
Úvahy & postřehy	72
Z české a slovenské Vídně a okolí	76
Oznámení	88
Informace & inzerce	104

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Verlagsort: 1030 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha &

Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung und durch MZV ČR

Dotácia: Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Redakce: Mohsgasse 30/9, 1030 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová-Lössl, DI Gabriela Jakelic, Anna Křivanová

Technická redakce: Ing. Kurt Mattola, Mag. Richard Basler

Redakční kruh: Jan Brabenec, doc. dr. Martin Franc, Eva Kalinová, Michaela Kováčiková, dr. Marta Marková, Mag. Daniela Makový Nedas, Mag. Andrea Ozábalová, dr. Kweta Ozábalová, P. dr. Jiří Šindelář CSsR, DI Tomislav Vašíček, doc. JUDr. Marián Velický, CSc., ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Mag. Richard Basler, Kurt Mattola, Mag. Eva Zemanová

Distribuce: Tiskárna Sládek, Znojmo

VÝSTAVY, FESTIVALY, KURZY**21. 02. – 16. 03. Židovské osobnosti z Bratislavy a Viedne****21. 02. 18:30 Vernisáž**

Výstava zachytáva osudy 15 osobností židovskej Bratislavy v období 17. až 20. storočia, ktorí sa svojimi schopnosťami a prácou preslávili nielen v Európe, ale aj v zámorí. Taktiež približuje niekoľko židovských osobností, ktoré sa v Bratislave síce nenarodili, no veľká časť ich života je spojená s Bratislavou, kde pracovali a tvorili. Výstavné panely sú skrátene príbehom vybraných životných osudov, ktoré by mali tvoriť súčasť pripravovanej publikácie s pracovným názvom *Who was Who – osudy židovských osobností vo víre dejín Slovenska*. Kurátor: Tomáš Stern. Slovenský inštitút vo Viedni

do 28. 02. Ján VASILKO: Naratívne hranice konštruktivismu**28. 02. 18:30 Finisáž**

Ján Vasilko študoval v ateliéri profesora Ruda Sikoru na Fakulte umení Technickej univerzity v Košiciach. Patrí k programovo najvyhranenejším mladým slovenským maliarom. Svoj umelecký program zakladá na precíznom maliarskom prevedení, geometrickom konštruovaní výrazu v kombinácii so symbolicko-naratívnyimi scénami. V roku 2012 bol finalistom a jedným z laureátov súťaže VÚB maľba roka, kde obsadil už po druhýkrát druhé miesto. Okrem toho bol víťazom Ceny Oskára Čepana a Strabag Art Award.

Bellart Galerie, Fasangasse 42, 1030 Wien

03. 03. – 15. 04. Ivan ILLOVSKÝ & Christian ZILLNER**03. 03. 17:30 Vernisáž**

Illovskeho tvorba zdôrazňuje technické dispozície sklenených hmôt a necháva ich akcentovať v ostrých uhloch pyramíd a polopriehľadných priziem. Zillnerove diela prinášajú mystiku a pozývajú tak k vzájomnému dialógu.

Bellart Galerie, Fasangasse 42, 1030 Wien

do 11. 03. Franz Stanislaus MRKVICKA: Streifenbilder

Ausstellungsbrücke

Regierungsviertel, Landhausplatz 1, 3109 St. Pölten

21. 03. – 20. 04. Igor GROSSMANN: Tajomná Bratislava**21. 03. 18:30 Vernisáž**

Igor Grossmann (1924-2013), jeden z klasikov slovenskej fotografie, sa venoval počas 60-ročnej profesionálnej činnosti takmer všetkým žánrom: od dokumentárnej a reportážnej cez výtvarnú a priemyselnú až po portrétnu fotografiu. V poslednom tvorivom období sa prikláňal k abstrakcii, k výtvarnej poetike, a tak niet divu, že sa podujal zachytiť bratislavské Staré mesto ako osobný imaginatívny zážitok. Výstava predstavuje komorný výber z niekoľkých stoviek farebných fotografií, ktoré vznikli v priebehu desiatich mesiacov 2003. Grossmann zachytil fascinujúcu hru svetla a tieňa i obrovskú paletu farieb v zákutiach hlavného mesta, ich neopakovateľnú špeciálnu atmosféru. Kurátorka: Simona Bérešová.

Slovenský inštitút vo Viedni

do 23. 03. Karel Klostermann: Z Haagu do Štěkne (Štěkne 1908-1923)

Výstava k 170. výročiu narodení „spisovateľa Šumavy“ při-

náší průřez jeho životem a dílem, mj. nově objevenou rodovou linku na Strakonice, soubory jeho knih, ilustrace Jana Olepníka apod.

Státní okresní archiv Strakonice, Smetanova 351, Strakonice

23. 03. – 26. 08. Klimt ist nicht das Ende. Aufbruch in Mitteleuropa

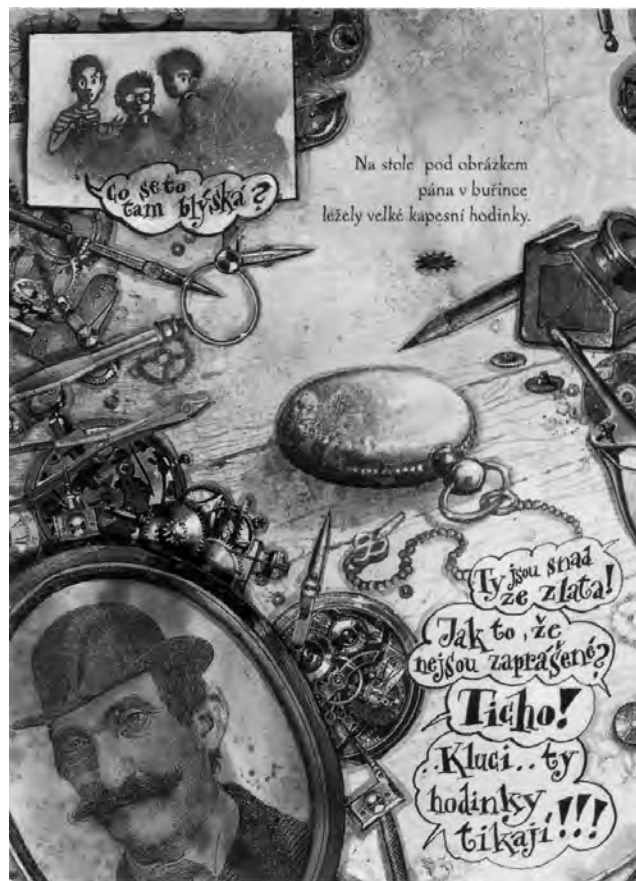
Zu sehen sind Werke von rund achzig Künstler_innen wie Josef Čapek, Albin Egger-Lienz, Gustav Klimt, Oskar Koschka, Koloman Moser oder Egon Schiele.

Unteres Belvedere, Rennweg 6, 1030 Wien

www.belvedere.at**do 30. 03. 12 WELTEN: Illustrationen der zeitgenössischen tschechischen Kinderliteratur**

Výstava představuje práci dvanácti současných českých ilustrátorů a tvůrců komiksů mladší a střední generace, jejichž dílo je zaměřeno na děti a mládež. Kurátor výstavy: Radim Kopáč, literární a výtvarný kritik. Na požádání je možnost zhlédnout dva české kreslené dětské krátké filmy s německými titulky.

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

<http://wien.czechcentres.cz>**JEDNOTLIVÉ AKCE****20. 02. 20:00 Balet: George Balanchine – Edwaard Liang – Daniel Proietto**

Tančí Poláková, Lazík ad. Dirigent: Fayçal Karoui.

Wiener Staatsoper

21. 02. T.R.A.M – Elektrická cesta v čase Bratislava-Wien (otvorenie projektu)

Projekt T.R.A.M. vznikol z iniciatívy rakúskeho veľvyslanca v Bratislave Helfrieda Carla s poslaním upozorniť na významné výročia, ktoré si pripomínáme spoločne v Rakúsku aj na Slovensku v roku 2018 – predovšetkým zánik Rakúsko-Uhorska, založenie Rakúska, Československa, 25. výročie nových rakúsko-slovenských vzťahov a iné. Názov projektu odkazuje k Viedenskej električke (v nemčine Pressburger Bahn), ktorá spájala Viedeň s Bratislavou. Poslaním projektu T.R.A.M. je podporiť kultúrnu mobilitu, vyzvať ľudí, aby nastúpili do vlaku a navštívili kultúrne projekty a inštitúcie v dvoch hlavných mestách vzdialených iba 60 km. Vo vlaku premávajúcom 11 krát denne medzi Hauptbahnhof Wien a Hlavnou stanicou v Bratislave vznikne projekt kultúrneho centra, galérie a platformy pre prezentáciu a spoluprácu rakúskych a slovenských umelcov. Každú stredu sa uskutoční vernisáž, predstavenie, koncert, diskusia alebo prednáška zaujímavých umelcov a kultúrnych manažérov. Projekt organizuje Curatorial Studies Institute. Wien Hauptbahnhof

21. a 23. 02. 19:00 Balet: *George Balanchine – Edwaard Liang – Daniel Proietto*
Tančí Poláková, Lazík ad. Dirigent: Fayçal Karoui.
Wiener Staatsoper

24. 02. 20:00 Reprezenční maturitní ples
Parkhotel Schönbrunn, Hietzinger Hauptstraße 10-12, 1130 Wien
Školský spolek Komenský a Menšinová rada

04. 03. 19:30 Koncert: Eos-Quartett
Bohuslav Martinů, Antonín Dvořák, Johannes Brahms
Schubert-Saal

06. 03. 12:30 Poludňajší koncert: Sláčikovo trio *Serioso* (Katarína Veselská, husle; Pavol Varga, husle; Peter Zwiebel, viola)
Pavol Varga a Katarína Veselská sú študentmi Universität für Musik und darstellende Kunst v Grazi u prof. Eszter Haffner. Obaja huslisti aktívne pôsobia vo Viedni (Pavol Varga ako koncertný majster Wiener Imperial Orchester, Katarína Veselská vo Wiener Mozart Orchester, Wiener Imperial Orchester). Peter Zwiebel je prvým hráčom violovej sekcie Slovenského komorného orchestra Bohdana Warchala. Na koncerte zaznejú diela L. van Beethovena, A. Dvořáka a B. Martinů.
Slovenský inštitút vo Viedni

10. 03. 19:30 Koncert: Belcea Quartet
Joseph Haiden, Antonín Dvořák, György Ligeti
Mozart-Saal

11. 03. 19:30 Koncert: Belcea Quartet
Joseph Haydn, Antonín Dvořák, György Ligeti
Mozart-Saal

12. 03. 19:30 Filmová trilogie *Zahradnictví*, druhý díl: *Dezertér* (Česko / Slovensko / Polsko, 2017, 115 min.)
Režie: Jan Hřebejk, podle předlohy Petra Jarchovského, scénář: Petr Jarchovský, kamera: Bartek Cierlica, hudba: Petr Strouhachov. Druhá kapitola rodinné kroniky *Zahrad-*

nictví se odehrává na pozadí převratných událostí v letech 1947-1953.

Kinosál veľvyslanectví ČR, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien
KK, ČcV

12. 03. 19:00 Divadelní představení *Smrt a dívka*
Divadelní sál české školy Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Kontakt-forum

14. 03. 18:30 Literatúra: Čítanie / Svetlana Žuchová
Svetlana Žuchová (*1976) je autorkou štyroch kníh, zbierky poviedok *Dulce de Leche*, románu *Zlodeji a svedkovia* a noviel *Yesim* a *Obrazy zo života M.* Bola trikrát finalistkou ceny Anasoft litera a za ostatnú knihu získala Európsku cenu za literatúru. Profesionálne je psychiatricka a venuje sa predovšetkým poruchám príjmu potravy. S rodinou momentálne žije v Mníchove. Čítanie prebehne v rámci programu Literaturhaus NÖ Artist-In-Residence v Kremsi. Moderovanie: Sylvia Treudl, Literaturhaus NÖ. SI vo Viedni v spolupráci s Literaturhaus NÖ

14. 03. Koncert: Wiener Konzertvereinigung
C. M. von Weber, Antonín Dvořák: *Polednice*, Modest Mussorgski
Mozart-Saal

15. 03. 19:30 Koncert: Houston Symphony Hilary Hahn – Violine
Antonín Dvořák: *Polednice*, *Symphonie Nr. 7 d-moll* op. 70, Leonard Bernstein: *Serenade*
Großer Saal, Wiener Konzerthaus, Lotringerstrasse 20, 1030 Wien
Tel: +43 1 5125550, www.konzerthaus.at

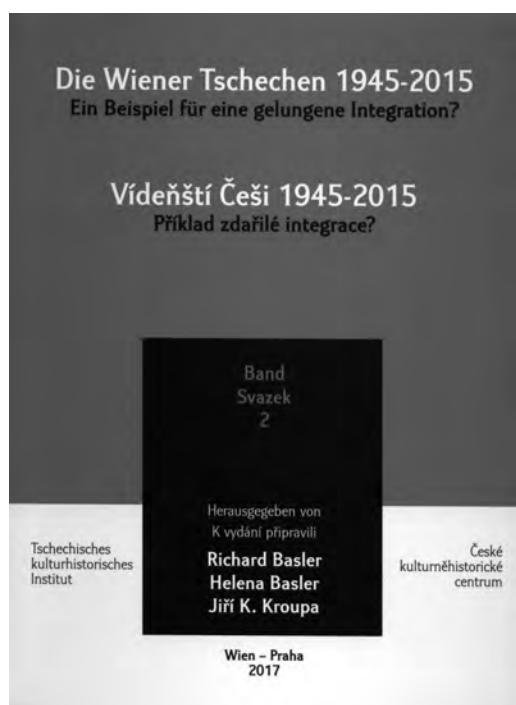
16. 03. 19:30 Balet: *George Balanchine – Edwaard Liang – Daniel Proietto*
Tančí Poláková, Lazík ad. Dirigent: Simon Hewett.
Wiener Staatsoper

18. 03. 17:00-21:00 Čaj o páté: Jarní s Demizónem
Velká klubovna školy Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Vlastenecká omladina

21. 03. Prezentace knihy: *Videňští Češi 1945-2015: Příklad zdařilé integrace?*
Viz obálku na další stránce a info s. 77-78.
Velvyslanectví ČR, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien
KK

21. a 23. 03. 19:30 Balet: *George Balanchine – Edwaard Liang – Daniel Proietto*
Tančí Poláková, Lazík ad. Dirigent: Simon Hewett.
Wiener Staatsoper

25. 03. 19:30 Koncert: Frühling in Wien
Wiener Symphoniker, Janoska Ensemble, Dirigent Ádám Fischer. Eine musikalische Reise von Budapest über Bratislava nach Wien
Musikverein, Großer Saal

26. 03. 19:30 Balet: *George Balanchine – Edwaard Liang – Daniel Proietto*

Tančí Poláková, Lazík ad. Dirigent: Simon Hewett.
Wiener Staatsoper

09. 04. 19:30 Filmová trilogie *Zahradnictví*, třetí díl: *Nápadník* (Česko / Slovensko / Polsko, 2017, 113 min.)
Režie: Jan Hřebejk, podle předlohy Petra Jarchovského, scénář: Petr Jarchovský, kamera: Bartek Cierlica, hudba: Petr Ostrouchov. *Nápadník* se odehrává na konci padesátých let a vypráví o rodinných vztazích poznamenaných válkou a komunistickým převratem. S tragikomickým nadhledem vykresluje generační střet mezi předválečnou a poválečnou generací. *Nápadník* je romantickou komedií o představách rodičů, jak by mělo vypadat štěstí jejich dětí.

Kinosál velvyslanectví ČR, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien
KK, ČcV

14. 04. 17:00 Muzikál *Sugar aneb Někdo to rád horké*
Divadelní sál školy Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, Wien 3

Vlastenecká omladina

14. 04. 20:30 Koncert: Ostravská banda

Dirigent Petr Kotík

Kurt Schwertsik, Petr Kotík, Bernhard Long, Klaus Lang
Berio-Saal

Výbor Sokola Vídeň III/XI zve všechny své členy
na řádnou **VALNOU HROMADU**,
která se bude konat
v **neděli 15. dubna 2018 v 15:00**
ve **Slovanské Besedě, Drachengasse 3, 1010 Wien.**
Po volbě nového výboru následuje přátelská zábava.

INFORMACE

Podrobnosti a další programy naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznámení.*

ČESKÉ OZVĚNY / SLOVENSKÉ OZVENY

Der ORF bietet im 25-minütigen Magazin mit dem Titel *České ozvěny / Slovenské ozveny* Beiträge in Tschechisch und Slowakisch. *Ozvěny / Ozveny* wird **sechsmal im Jahr jeden zweiten Sonntag in den Monaten Februar, April, Juni, August, Oktober, Dezember um 13:05 Uhr in ORF2 Wien** gesendet.

SETKÁNÍ ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH MAMINEK S DĚTMI

Pravidelně **každou středu v 15:00** v prostorách českého kostela na Rennwegu 63, 1030 Wien.
Jednota sv. Metoděje

DŮLEŽITÉ KONTAKTNÍ ADRESY:

ČESKÉ CENTRUM:

Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

e-mail: ccwien@czech.cz

www.tschechischeszentrum.at

<http://wien.czechcentres.cz/cs/>

Více informací k jednotlivým akcím viz na webu ČC Vídeň.

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK a SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at

e-mail: rsks@slovaci.at, sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: +43 1 596 13 15, fax: +43 1 595 57 99

sekretariát: Ut 9:00-10:30, Št 18:00-19:30

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOWAKISCHER SCHULVEREIN / SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova, e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.mzv.sk/sivieden, e-mail: si.wien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien, tel./fax: +43 1 535 40 57

Für alle Veranstaltungen SI ist eine Anmeldung unter si.wien@gmx.at erforderlich.

Upozorňujeme, že i přes veškerou naši snahu a kontrolu kalendária může dojít u oznámených programů ke změně jejich data, resp. náplně. Bohužel, i když se tuto skutečnost dozvíme (ale někdy ani nedozvíme), nemáme již možnost provést jakoukoliv opravu. Změna programu vyhrazena.

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátiť a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

KONTAKTY – PŮSOBIŠTĚ

Duchovní správce:	P. Jiří Šindelář CSsR , Salvatorgasse 12, 1010 Wien tel.: +43 677 614 182 32, e-mail: jiri.sindelar.cssr@gmail.com FB: Jiří Šindelář
Kancelář:	Kláster redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
Chrám Panny Marie na Nábřeží:	Passauer Platz 1, 1010 Wien
Kostel Nejsvětějšího Vykupitele:	Rennweg 63, 1030 Wien
Klemens Maria Hofbauer klub:	Seitzergasse 5, 4. patro, 1010 Wien
Obecná škola Komenský:	Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Reálné gymnázium Komenský:	Schützengasse 31, 1030 Wien

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB A PROGRAM V ROCE 2017/18

NEDĚLE	08:30	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	09:30-12:00	setkání, Klemens Maria Hofbauer klub, Seitzergasse 5, 4 p., 1010 Wien
	10:00	mše sv., kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
		každá 2. neděle v měsíci příprava dětí na 1. sv. přijímání
		každá 4. neděle v měsíci mše sv. s tematickou promluvou
		(1. a 3. neděli v měsíci slouží mše sv. P. Ludwik Pociask)
STŘEDA	09:00-12:00	návštěvní hodiny, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	13:00-14:00	návštěv. hodiny liché týdny, obecná škola, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
	14:00-15:00	návštěv. hodiny sudé týdny, gymnázium, Schützengasse 31, 1030 Wien
	16:00-18:00	návštěvní hodiny, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:00	růženc, chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:30	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	19:15	večerní program, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
PÁTEK	14:00-15:00	návštěvní hodiny, kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
	15:00	mše sv., kostel Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, 1030 Wien
SOBOTA		Pouze 1. soboty v měsíci:
	16:00	příprava na biřmování, klášter redemptoristů, Passauer Platz 1, 1010 Wien
	18:00	mše sv., chrám Panny Marie na Nábřeží, Passauer Platz 1, 1010 Wien
Svátost smíření (zpověď): Zpověď je možná prakticky kdykoliv, nejlépe však v rámci návštěvních hodin, před nebo po mši sv., popř. i jindy po domluvě.		
Další aktivity během roku: četba a výklad Bible; studium katechismu; konání výletů do přírody a poutí; školní mše sv., koncerty; divadla; přednášky; setkání; prázdninové pobyty apod.		

Aktuálně

Česká duchovní služba má od listopadu novou pastorační i ekonomickou radu. Ekonomická rada se schází dle potřeby. Podrobnosti o činnosti se můžete dovědět v pravidelných nedělních ohláškách při mši svaté nebo ve „farním oběžníku“, který začneme brzy vydávat.

Ohlédnutí:

Jak jsme zahájili Advent v české farnosti

Adventní čas je pro křesťany dobou příprav na svátky narození Pána Ježíše. Končí starý liturgický (církevní) rok a začíná něco nového. Advent je pro nás také příležitost ke zklidnění či k novému začátku. Symbolem tohoto času jsou adventní věnce, které si sami tradičně vyrábíme. Bylo tomu tak i v sobotu 2. prosince. Sídlo české farnosti v klášteře redemptoristů se postupně zaplňovalo dětmi a mládeží, s nimi přišli i někteří ro-

diče a další zájemci. Každý se mohl podívat, jak se adventní věnec vyrábí a vše si vyzkoušet. Při večerní mši svaté v přilehlém chrámu Panny Marie na Nábřeží se následně konalo posvěcení adventních věnců. Zúčastnili se i žáci 4. třídy reálného gymnázia Komenský, kteří se připravují na svátost biřmování. Věnce již zdobí naše domácnosti a počet zapálených svíček ukazuje, jak se blíží Vánoce.

Druhý den, v neděli 3. prosince, jsme slavili 1. neděli adventní. Do kostela Nejsvětějšího Vykupitele na Rennwegu jsem pozval děti z 3. třídy obecné školy Komenský, které mají v příštím roce poprvé přistoupit ke svatému přijímání. Přišlo jich více než jindy, možná proto, že po mši svaté očekávaly příchod sv. Mikuláše. Zahájení adventu doprovázela farní kapela Židlochovice, která svým zpěvem, hrou a milým společenstvím oslovila mladé i starší krajany ve Vídni. Vše završil adventní koncert dětí a studentů zdejších škol českého spolku Komenský v chrámu P. Marie na Nábřeží.
P. Ing. dr. Jiří Šindelář CSsR

„Doktor ve městě“

by mohl nazvat nějaký scénárista svůj seriál o mladém lékaři. Hlavní roli by pak měl svěřit mladému slovenskému lékaři Dr. med. univ. Gabrielu Halátovi, jehož životní příběh se jakoby odvíjel od určitého scénáře, který cílevědomě naplňuje. Ačkoliv se upsal oboru exaktnímu, umělecká oblast mu není vzdálena. Možná až k němu sahají prapra rodové geny – k osobnostem rodiny totiž patří významný maďarský básník Sándor Petöfi (1823-1849) – romantik-revolucionář, o jehož rodný domek s muzeem ve městě Kecskemét se podnes rodina Halátova stará. Kdo ví, možná se i tato „komnata“ pro dnešního hosta rozhovoru dr. Gabriela Haláta jednou otevře a tradice poety v rodině bude pokračovat. Vždyť ne všichni literáti začínali psát v letech raného mládí.

K nejoblíbenějším televizním seriálům na celém světě patří ty, jež jsou věnovány lékařům, ať se jedná o chirurgy, ortopedy, dětské lékaře či gynekology. Ačkoliv se lidé „bojí“ nemocnice a lékařů, na seriál se rádi dívají. Předpokládám, že jste i Vy jako dítě měl příležitost zhlédnout podobný pořad. Byl tento moment prvním impulsem pro rozhodnutí stát se také lékařem, anebo máte v rodině lékaře?

Dr. med. univ. G. Halát: Začalo to v mém raném dětství, můj dědeček byl primářem na dorostovém oddělení v Košicích a jako malého mě často brával po školce s sebou do práce, kde jsem se aktivně podílel na jeho ambulanci. Tam mě samozřejmě znali všichni zaměstnanci a pro mě to byla pozitivní atmosféra. Už tehdy jsem chápal, co to je nemocnice, totiž místo, kde se lidem pomáhá, místo, kam chodí lidé se svými problémy. Viděl jsem, co to znamená vztah mezi pacientem a lékařem, který je založen na vzájemné důvěře, že lékař je ten, který se snaží pacientovi pomoci vyřešit jeho zdravotní problém. Z vyprávění rodičů vím, že jsem jako tříletý prohlásil, že budu lékařem, a vlastně od té doby jsem toto rozhodnutí nepustil.

Když se řekne chirurgie, znamená to léčbu úrazů a chorob mechanicky rukou lékaře nebo pomocí nástrojů a přístrojů. Uměl byste také pomoci, kdybyste byl u úrazu např. v přírodě a neměl s sebou žádné nástroje, přístroje a chyběla by i ta nemocnice? Dostává se medikům i takové školení?

Dr. med. univ. G. Halát: Co se tohoto problému týká, jsou medikové na univerzitě školeni limitovaně. Za dob mého studia tomu alespoň bylo, takže až po studiu byla možnost v praxi nabýt podobných „dovedností“. Osobně

jsem od svých šestnácti let pracoval pro záchrannou službu u Johanniter-Unfall-Hilfe, která spadá pod řád johanitů (Maltézských rytířů). Zde jsem byl od svých sedmnácti let nejmladším záchranářem ve Vídni a abych mohl tuto činnost vykonávat, musela být kvůli mně pozměněna novela organizace, neboť podle rakouských zákonů nebylo možné např. být zařazen do nočních služeb. Díky této činnosti jsem měl možnost poznat resort Katastrophenschutz. Zde jsem se posléze stal vedoucím rychlých záchranných jednotek, kde jsem byl trénován ve výskoku z vrtulníku, observace katastrofového areálu z vrtulníku, jak koordinovat zásah při zemětřesení, záplavách. V rámci těchto aktivit jsme se také učili, jak zasahovat v poli, jak v terénu domácím, tak i mezinárodním. Ale zpět k Vaší původní otázce. Nejčerstvější zásah jsem měl teď v neděli na letišti, když jsem letěl do Thajska. Pro Austrian Airlines dělám specializované kurzy pro lékaře, kde je učíme, jak se chovat na palubě letadla, když zde nastane situace lékařského Notfallu. Proto se zde vždy také identifikuji jako trenér těchto kurzů. Někdo volal o pomoc, vyběhl jsem, neměl jsem tedy žádný lékařský kufřík a také ne ekvipment pro tuto společnost, ale mohl jsem jednu pasažérku, která zkolabovala, primárně diagnostikovat, stabilizovat a bohužel rozhodnout, že let nemůže absolvovat, zajistil jsem samozřejmě záchranku. Pokud se mi přihodí, že budu účasten úrazu v přírodě, není to problém. Využiji to, co jsem učil záchranáře u Záchranné služby ve Vídni – jak se stabilizují fraktury, jak vyrobit nosítka ze stromů apod.

Bývají u komplikovanějších operací vedle chirurgů i lékaři jiné specializace?

Dr. med. univ. G. Halát: Moje volba

Chev. Univ.-Lektor Dr. Gabriel Halát, KJ

na úrazovou chirurgii – traumatologii padla proto, že je to jedna z posledních disciplín, která předpokládá, že musíme být schopni operovat od hlavy po patu. Ale když se jedná např. o rozsáhlé popáleniny, přivoláváme plastické chirurgy, někdy při operaci břicha voláme břišního chirurga, při genitálních operacích urologa, se kterými konzultujeme, ale vlastní operaci provádíme sami.

Odkdy jste v Rakousku? Jak k tomu došlo?

Dr. med. univ. G. Halát: Přišel jsem s rodiči do Vídně z Košic v červenci 1991. Měl jsem devět roků, na Slovensku jsem absolvoval ještě třetí třídu základní školy. Můj otec pracoval pro Slovenskou akademii věd v biologickém ústavu, na tomto úseku byly navázány kontakty s jednou švédskou firmou, která byla činná v oblasti biotechnologie. Ta chtěla expandovat do bývalého Sovětského svazu a můj otec byl pro ně ideálním představitelem – jednak ovládal řeč, byl odborně kompetentní, znal „mentalitu“ SSSR, a proto mu nabídli místo v této firmě. Původně jsme tedy měli jít do Švédska, už bylo pro mě dokonce zajištěno místo na International School v Uppsale, na Slovensku jsem ještě urychleně dělal soukromě angličtinu. Ale pak bylo rozhodnuto, že ze strategických důvodů bude ona firma situována do Vídně, takže jsme se ocitli zde. A já jsem tady začal chodit do české školy, do čtvrté třídy Volksschule.

Jak dlouho jste měl či neměl potíže s němčinou?

Dr. med. univ. G. Halát: První tři měsíce jsem německy nepromluvil ani slovo. Na ten čas si popravdě řečeno nevzpomínám, zřejmě to bylo pro mě natolik stresující, že moje paměť toto období „vypla“. Rodiče mi ale řekli, že v tomto čase jsem měl velmi neklidné noci, měl jsem bolesti, zřejmě ze strachu z nového prostředí, kolektivu, ale asi po půl roce jsem německy mluvit začal a po třech letech v české škole jsem přestoupil na rakouské gymnázium.

Jaké další jazyky jste na gymnáziu dělal?

Dr. med. univ. G. Halát: Samozřejmě jako všichni angličtinu, v české škole jsem měl češtinu, která bohužel u mě upadá. Velmi rád mluvím česky, čeština je pro mě extrémně poetická řeč, velmi rád ji poslouchám. V české škole jsem také začal s ruštinou a s tou jsem pokračoval i na rakouském gymnáziu. Protože jsem stále chtěl být lékařem, měl jsem samozřejmě latinu, dělal jsem i španělštinu a polštinu. Po gymnáziu jsem pro sebe objevil znakovou řeč, nebyl zde žádný impuls z rodiny či z okruhu přátel. Tato řeč mě „chytila“ na jedné dovolené, kde jsem měl možnost sledovat tři osoby, které se dorozumívaly znakovou řečí. Doslova mě to fascinovalo, jak je schopna tato nonverbální řeč bez vět-né či slovní melodie vyjádřit gestikulací, mimikou a jejich tempem výpověď, tedy obsahové sdělení. Znakovou řeč jsem se potom učil asi pět let. Bylo to pro mě důležité i proto, protože jsem chtěl jako lékař umět podat neslyšícím pacientům (musím zdůraznit, že se už nepoužívá termín hluchoněmý) v nouzové situaci pocit, že jim bylo porozuměno. Doposud mám jen pozitivní zpětné reakce od takových pacientů, což mě samozřejmě velmi těší.

Poslání pomáhat Vás provází nejen v povolání lékaře, ale i v další aktivitě – charitativní činnosti.

Dr. med. univ. G. Halát: Vlastně se to odvíjelo od mého působení u záchranné služby. Pracoval jsem s bezdomovci, s lidmi psychicky postiženými i tělesně postiženými, kteří jsou vlastně vyčleněni z normálního života – buď se nemohou sami pohybovat, anebo jsou zde finanční důvody, které jim nedovolí, aby mohli vyjet na nějaký výlet, strávít smysluplně

volný čas. Několikrát jsem dělal výlety pro ženské domovy, zde jsem se staral o děti zde žijících žen. Během studia byly tyto aktivity menší, na jeho konci se na mě obrátila jedna organizace, která se jmenuje Lazarus Union, zda bych měl zájem pro ně pracovat jako vedoucí lékař pro katastrofickou ochranu. Je to exekutivní organizace, která se na celém světě zabývá ochranou před katastrofami a pomoci při nich. Na celém světě je asi čtyřicet tisíc členů, kteří jsou ve více formách regulováni z Vídně.

Za charitativní činnost se Vám dostalo také ocenění.

Dr. med. univ. G. Halát: Byl jsem pasován na rytíře rytířského řádu sv. Joachima, který byl založen v 18. století v Sasku. Slavnost se konala ve starokatolické kostele v Altes Rathaus ve Vídni. Členem tohoto řádu byl např. i admirál. H. Nelson. Dostal jsem tedy stejný kříž, jako má na kabátě socha admirála Nelsona na Trafalgar Square v Londýně. Nosím ho aktivně, i gala uniformu při významných akcích. Velmistř rytířského řádu je Kanadan, proto je centrum momentálně v Kanadě. Na toto slavnostní pasování na rytíře přijela delegace z Kanady s Velmistřem, dále z Anglie, zastoupeny byly všechny řády. Takové akce se konají jednou za čtyři roky a do řádu jsou přijímáni tři čtyři členové. S pomocí rodičů jsem rozeslal na akci pozvánky, bylo jich hodně, ale bohužel ze slovenské oficiální strany se aktu nikdo nezúčastnil. To mě trochu zamrzelo.

Lékaři a umělci mají mnoho společného – „milují“ své povolání i přesto, že pro něj musí denně dělat maximum. Umělci musí cvičit denně mnoho hodin na nástroj, zpívat, trénovat tanec, balet, lékaři zase studovat nové metody, poznávat nové přístroje v medicíně, učit se s nimi pracovat, vštěpovat si informace o nových lécích. Kolik času věnujete těmto aktivitám, když má den jen dvacet čtyři hodiny a z těch jste ještě aktivně v nemocnici?

Dr. med. univ. G. Halát: Ve svém volném čase.

Ale ten by Vám měl sloužit na odreagování.

Dr. med. univ. G. Halát: Času na odreagování u tohoto povolání je velmi málo. To také zdůrazňuji studentům

medicíny, které učím na lékařské fakultě ve Vídni. Aktuálně vyučuji i Mentoring, jehož cílem není jen vyučovat nějaký předmět, ale vést studenty na jejich profesionální cestě, dát jim různá doporučení. Tam mám příležitost je konfrontovat se svým životem – zvu je k sobě do nemocnice, aby např. absolvovali se mnou moji šestadvacetihodinovou službu. V noci při službě nemůžete spát, protože musíte třeba ve dvě hodiny v noci operovat a druhý den poté jít přednášet, tedy vědecky pracovat či se dále vzdělávat.

Vzpomínám si na jednu velkou diskusi ještě v totalitním Československu, která dokládala, že studenti medicíny jsou dobře vyškoleni odborně, ale „neumějí“ jednat s pacienty. Proto tam byl do studijního plánu zaveden obor Péče o nemocné, tedy jak mluvit s pacientem, jak respektovat jeho individualitu, jak nevnímat pacienta jako „číslo“ v řadě nemocných. Jaká je situace na medicíně v Rakousku?

Dr. med. univ. G. Halát: V době, kdy jsem já studoval, zde nic podobného nebylo, nyní v novém studijním plánu, který funguje od roku 2002, je podobný předmět zastoupen – jmenuje se Komunikace s pacientem. Studenti z něho musí skládat zkoušky. Na fakultě máme vlastní herce, tedy většinou jsou to důchodci, kteří si hráním pacientů takto přivydělávají. Studenti musejí nejen takového pacienta diagnostikovat, ale také mu tuto diagnózu umět sdělit. Samozřejmě hraje v tomto směru u každého lékaře důležitou roli jeho schopnost empatie.

Jak dlouho trvá v Rakousku studium medicíny?

Dr. med. univ. G. Halát: Před rokem 2002 se mohlo studium protahovat, jak to komu vyhovovalo, po tomto roce bylo standardizováno na dobu šesti let. Pět let z toho je aktivní studium, šestý rok je klinicko-praktický rok, kdy studenti „rotují“ po různých zadaných disciplínách.

Digitální technika se vyvíjí mílovými kroky, co bylo před třemi lety, je dnes už zastaralé. Jak je to v medicíně – přetrvávají zde určité metody, anebo se pořád něco v souladu s novou lékařskou technikou mění?

Dr. med. univ. G. Halát: Dobrý lékař potřebuje tři věci – jsou to jeho oči,

jeho srdce a ruce. Pakliže jsou tyto tři aspekty sladěny, pomůže mu to vnímat pacienta – jeho klinický stav, jeho emoce. Klinické vyšetření má stále dominantní postavení.

Lze předcházet úrazům?

Dr. med. univ. G. Halát: To je těžké říci. Předejít úrazům můžete, když se věnujete sportu. Zde se vlastně zabýváte vlastní tělesnou koordinací. A vůbec to neznamena chodit třikrát za týden do fitness centra. Stačí chůze, procházka, dvě tři hodiny, avšak ne po rovném terénu. Právě nerovnosti terénu Vás nutí je vyrovnávat pohybem těla. Bohužel řada úrazů vzniká proto, že lidé podcení vlastní únavu a přitom se věnují činnosti, která vyžaduje plné soustředění. To jsou případy úrazů na ledě, na sněhu, přidá-li se k tomu ještě alkohol, je to úplně jisté. Když v létě v obchodě Hofer začnou prodávat trampolínu, týden po tom to víme v nemocnici, aniž bychom viděli nějaký propagační leták, neboť máme zvýšený počet zlomenin u malých dětí. Trampolína je velmi nebezpečné sportovní náradí, na které nepatří dítě, jež neumí koordinovat pohyby svého těla, které nebylo předtím podobným způsobem trénováno.

Lékaři pomáhají nemocným, ale sami, když jsou nemocní, se lékařů „bojí“ a léčí se raději sami. Jak je to ve Vašem případě?

Dr. med. univ. G. Halát: Pokouším se vyhýbat situaci, že budu já pacientem. Určím si tedy diagnózu, zkonzultuji ji s příslušným kolegou-odborníkem a léčím se sám.

Je krásné, že jste ve svém přijmení „neztratil“ čárku. Víte, odkud pochází Vaše jméno? Máte v rodině v širším slova smyslu prapředky ne-slovenské?

Dr. med. univ. G. Halát: Je to keltské jméno, Halat (i Halata), znamená to Solná hora, tedy jméno odvozené od místa. Tatínek i maminka jsou Slováci, z otcovy strany máme pra předky převážně z Madarska, kteří přesahují dále na jih až na Sicílii. Maminčini prapředkové přišli z Bavorska, můj prapradědek byl z rodiny sklářů a když se na Slovensku začaly zakládat sklářské dílny, přišli právě tito Bavoráci, aby zde Slováci ve sklářské profesi zaškolovali. Jeden z nich se tady zamiloval a zůstal, a tak přišel na svět můj dědeček.

Ten ještě stále žije ve Zvoleni, němec-ky však mluvil jen do svých pěti let, ale pak ji v aktivní formě zapomněl.

Měl jste problémy v Rakousku s tím, že nejste rodilý Rakušan, že přicházíte z tzv. Ostblocku?

Dr. med. univ. G. Halát: Na gymnáziu jsem s touto skutečností neměl žádné problémy. Vzpomínku, která mě poznamenala, mám na dobu, kdy jsem ukončil školní docházku na české škole a chtěl jsem pokračovat na rakouském gymnáziu. Tehdy jsem byl s mým otcem na gymnáziu ve 3. okrese – Rochusgasse. I když jsem předložil svá vysvědčení s uspokojivými výsledky, bylo mi řečeno, proč mě chce otec trápit – slovenské dítě – rakouským gymnáziem, ať prý mě raději dá do rakouského Lehre/učení, abych se stal učněm, což zajisté bude dostatečné pro moji budoucnost. Tehdy jsem to nechápal, bylo mi jedenáct, dvanáct let. Dodnes si představuji, jak bylo mému otci, když toto slyšel. Ale naštěstí jsem se dostal do 19. okresu na Krottenbachstrasse, kde jsem gymnázium absolvoval s průměrem 1,0.

Máte kontakty se Slováky ve Vídni?

Dr. med. univ. G. Halát: Ano, mám velmi mnoho kontaktů se stejně starými Slováky i Čechy. Jsou to mí kamarádi, trávíme spolu dovolené. Setkáváme se, chodíme spolu do divadla, opery, na bály. Po určité době se vyvinula jistá komunita, která ví, že jsem zde aktivním lékařem, jsem vyhledáván.

Budete se svými dětmi mluvit slovensky?

Dr. med. univ. G. Halát: Ano. I když bude mít moje partnerka jinou mateřštinu, budu se snažit ji přesvědčit, aby se zabývala i slovenštinou, aby porozuměla mým hovorům s dětmi.

Váš život nevyplňuje jen povolání. Abyste ho však mohl dobře vykonávat, musíte být fit nejen psychicky, ale i fyzicky. Co Vám pomáhá dostat se do stavu vypnutí, uvolnění se od práce, co činíte pro svoji fyziku? Mnoho lékařů se např. věnuje hudbě, aktivně či pasivně.

Dr. med. univ. G. Halát: Hudební vzdělání jsem dostal jako dítě v Košicích, chodil jsem do hudební školy, hrál jsem na zobcovou flétnu. Zde v Rakousku jsem aktivně tancoval až

do svých osmnácti let. Byl jsem členem muzikálového ansámblu v Akzent-Theater, tam jsem začal i stepovat. Step mě okouzluje v dětství, když mi bylo pět roků, viděl jsem v televizi stepovat Jiřího Korna a tehdy jsem řekl, že to chci také dělat. Když jsme přišli do Rakouska, mně bylo devět roků, kompenzovala moje maminka můj stres z toho, že jsem neuměl německy, tím, že mě přihlásila do stepu. Takže i tuto dovednost jsem mohl uplatnit vedle zpěvu v muzikálech v divadle Akzent. Od té doby jsem se aktivně hudbě věnoval méně, rád ale chodím na koncerty, klasické, moderní hudby, chodím na operu, na muzikály. V práci poslouchám hudbu, jsou druhy hudby, které mě uvolňují, hudbu poslouchám třeba během operace, zpívám si s sebou. Ta hudba mě dostává do vlastní operace. Kromě hudby mě uvolňuje ještě plachetnice. Jsem strašně rád na vodě, mám různé licence, v létě chodím plachtit na Jadran, na Karibik. Loď sám řídím, je to katamarán, kde je deset až dvanáct osob, plachtím na Korsice, na Jadranu. To pro mě představuje největší kompenzaci mého stresu. Jsem zde pánem dvou elementů – větru a vody. Ze sportu se věnuji také běhání a plavání.

Dovolená Vašich snů?

Dr. med. univ. G. Halát: Upřednostňuji vodu, moře, plachetnici, tam mohu dokonale vypnout. Vítám i poznávání cizích měst, ale to jsou kratší pobyty, většinou se jedná o účasti na kongresech, kdy po jejich skončení mám možnost se ještě porozhlédnout. Tak jsem poznal např. Kapské Město a okolí, Rio de Janeiro, New York, Las Vegas aj. Je to však dovolená asociovaná s prací.

Podlehl jste také tomu trendu ve stravování – bio potraviny, Laktosefreie Milch atd.? Jakou kuchyni upřednostňujete? Zůstáváte věren slovenské kuchyni?

Dr. med. univ. G. Halát: Tomuto trendu jsem nepodlehl. Myslím si, že člověk musí mít pestrou stravu, je to důležité nejen pro fyzický, ale i psychický stav. Minimálně by měl člověk sníst denně půl kila zeleniny či ovoce. Slovenská kuchyně je úžasná, dávám si rád bryndzové (slov. bryndzové) halušky, které si sám dělám. Z jiných kuchyní mám rád asijskou, italskou.

Jaký cíl máte vytčený v profesní sféře? Plánujete do budoucna i vlastní soukromou ordinaci?

Dr. med. univ. G. Halát: Momentálně ukončuji svoje Ph.D., mělo by to být koncem tohoto léta. Svoji habilitaci na univerzitě plánuji na budoucí dva roky. Po dosažení těchto cílů jsou vlastně dány předpoklady k zaujetí vedoucí pozice. Ordinaci plánuji, ale jen ve velmi malém rozsahu, hlavní je pro mě činnost na klinice. Pro svoji každodenní existenci potřebuji adrenalin, který přichází, když přistává v nemocnici vrtulník a já musím během sekundy rozhodnout terapeutické algoritmy. A také samozřejmě s rostoucími

zkušenostmi mám větší potřebu být ve stálém kontaktu s pacienty, poznávat jejich problémy a pomáhat je léčit.

Co Vám dnes udělalo radost?

Dr. med. univ. G. Halát: Dnes ráno mi udělalo radost setkání s pětiletým chlapcem, kterého jsem den před tím operoval. Zatímco se probíral z narkózy, zjistil jsem, že jeho maminka je Češka, otec Rakušan a že tedy chlapec mluví a rozumí česky. Když jsem ho na pokoji pozdravil česky, byl úplně per plex a šťastný. Bylo vidět, že ho to totálně uklidnilo. Pro mě to byl moment odměny.

Jak zní Hippokratova přísaha?

Dr. med. univ. G. Halát: Ano, učil jsem se. Učili jsme se verzi, která je změněná, vzhledem na dobu. Přísaha Hippokrata znamená, že budu respektovat svůj předmět, své vzdělání, své učitele, ke kterým se budu chovat jako k vlastním rodičům, že si budu vážit svých pacientů. Úpravy oproti době Hippokratově se týkají např. mimo jiné i toho, že se nic „nepřenechává“ kovářovi, neboť ten vykonával v době Hippokrata funkci chirurga, tedy mého oboru.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala dr. M. Brandeis.

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Laureátem Ceny Jindřicha Chalupického se stal Martin Kohout

Letošním laureátem Ceny Jindřicha Chalupického se stal třiatřicetiletý Martin Kohout. Na výstavě finalistů ceny představil dílo na pomezí krátkého filmu a videa, jehož ústředím je problematika práce v noci a její souvislosti – společenské, psychické i ekonomické. Podle mezinárodní poroty ve své tvorbě reaguje na složitost života v době překotných technologických a společenských změn. Vedle hmotné ceny z dílny designéra Maxima Velčovského získal Kohout 100 000 korun na realizaci autorského projektu a dvouměsíční stipendijní pobyt v New Yorku ve spolupráci s rezidenčním centrem Residency Unlimited.

Diváčkou cenu Českých center, potažmo rezidenční pobyt v sídle některého z Českých center v Evropě, získal Richard Loskot za interaktivní instalaci simulující odcizený futuristický byt.

Poklady Národní galerie k volnému použití

Za finanční podpory Poslanecké sněmovny ČR Národní galerie v Praze otevřela „digitální galerii“ svých nejslavnějších uměleckých pokladů. V současnosti si zájemce může na internetu prohlédnout z jejich sbírek tři sta nejvýznamnějších obrazů a soch. Jsou umístěny na stránce sbirky.ng-prague.cz/ a jejich počet se bude rozšiřovat až na čtyři tisíce. Reprodukce jsou k dispozici ve velkém rozlišení. Třeba obraz *Zelené obilí* malíře Vincenta van Gogha si lze zvětšit tak, že je vidět každý tah umělcova štětce. V případě *Růžencové slavnosti* Albrechta Dürera je na detailech patrné i pro diváka, který nemá restaurátorskou průpravu, co je domalováno hladkou malbou a co je malířův originál. Do nejmenších podrobností si lze prohlédnout *Zmrtvýchvstání* Třeboňského mistra, *Votivní obraz Jana Očka z Vlašimi* se slavným portrétem Karla IV., sv. Kristinu Lucase Cranaicha staršího, autoportrét Jana Kupeckého, *Černé jezero* Jana Preislera, autoportrét Henriho Rousseaua zvaného

Celník, *Pannu* Gustava Klimta nebo *Modlícího se Krista* od El Greka. Ze soch třeba *Madonu z Michle*, repliku Krumlovské madony nebo *Pietu* Georga Raphaela Donnera.

Zážitkem je Rembrandtův obraz *Učenec ve studovně* – vidět lze malířův mistrovský rukopis, kterým nizozemský umělec udivoval už současníky. V galerii toto nelze postřehnout, protože s lupou se k obrazům nepouští.

Podobnou digitální galerii mají i jiná velká umělecká muzea a galerie. Propracovanou podobu má třeba virtuální návštěva Národní galerie v Londýně. Pokud si ale reprodukci s vysokým rozlišením chce zájemce stáhnout do počítače, musí zaplatit. Pražská Národní galerie to nabízí zdarma, stejně jako třeba Metropolitní muzeum v New Yorku. Národní galerie v Praze má ale prvenství v tom, že umožňuje zcela volné použití reprodukcí. Kdokoliv ji může umístit do knihy, na internet, využít ji při vyučování nebo jako motiv pro novoročenku nebo reklamní potisk na tričko. Je to průlom v dosavadním přístupu. „S plným vědomím poslání veřejné instituce, spočívajícím ve vzdělávání a kultivaci společnosti, dáváme všem zájemcům plně k dispozici prvních tři sta uměleckých děl, a to ve fotografiích vysokého rozlišení, které budou volně ke stažení bez jakékoli další administrace. Samozřejmě se to týká pouze těch děl, která nejsou chráněna autorským zákonem a budou zpřístupněna jen formou náhledových fotografií,“ uvedl k projektu generální ředitel Národní galerie v Praze Jiří Fajt. Autorským zákonem jsou chráněny obrazy a sochy umělců, od jejichž úmrtí ještě neuplynulo sedmdesát let, což se týká v „digitální galerii“ třeba Pabla Picassa nebo Františka Kupky.

Vedení Národní galerie je přesvědčeno, že volné šíření reprodukcí bude sloužit k další propagaci jejích sbírek, ale také Prahy jako města umění a České republiky jako kulturní země. Malířství a sochařství má pro galerie a muzea tu výhodu, že člověk vždy touží spatřit originál. Takže jakákoliv propagace uměleckých děl z pražské Národní galerie je vždy i pozvánkou k její návštěvě.

(mk)

Národní galerie čeká návštěvnický rekord, chystá nové expozice a výstavu Kupky

Národní galerie v Praze očekává letos rekordní návštěvnost, měla by být vyšší než loni, kdy činila 712 690 lidí. Novinářům to řekl ředitel NG Jiří Fajt, podle něhož ale kapacita NG z hlediska návštěvnosti vyčerpána není a rád by v horizontu několika let dosáhl miliónové návštěvnosti. V letošním roce NG otevře retrospektivní výstavu Františka Kupky, přehlídku Jiřího Koláře, nově pojedené stálé expozice ve Veletržním paláci a uzavře pro přestavbu a instalaci nové expozice Schwarzenberský palác.

Nejnávštěvovanějšími projekty loňského roku byly výstavy Gerharda Richtera a Františka Skály, které přesáhly 50 000, respektive 60 000 návštěvníků. Nejvyhledávanější budovou je podle Fajta tradičně Veletržní palác, který letos hostil monumentální instalace Magdaleny Jetelové a Aj Wej-weje.

Výstava Henry Bond: London Eye

Výstava *Henry Bond: London Eye*, jež je k vidění ve výstavní síni Adolf Loos Apartment and Gallery v pražském Mánesu, se nezabývá pouze uměleckým zpracováním skutečnosti. Konceptuální projekt britského fotografa zpracovává problém sledování jedince ve veřejném prostoru.

U Henryho Bonda hraje klíčovou roli městská kamera. Je všudypřítomná, ale vlastně skoro neviditelná – už si její existenci nikdo ani neuvědomuje, pouze má v sobě zakódovanou určitou brzdu, takže chování jedince na veřejnosti není přirozené.

S těmito fakty pracoval umělec, když vytvářel svůj projekt *London Eye*. Jako název si pro něj vybral jméno vyhlídkového kola na jižním nábřeží řeky Temže. Co má neškodná turistická atrakce společného s kamerovým systémem? Bezesporu tu vizuální všudypřítomnost, ale ze všeho je cítit i typická britská suchá ironie a také vztyčený prst.

Jednotlivé práce jsou seskupeny do sérií, které se rozprostírají po celé ploše bílé stěny. Když si divák stoupne doprostřed galerie, zjistí najednou, že je kamerami obklopen ze všech stran. Tak, jak je tomu v reálném životě. Teprve v tu chvíli je jasné, o co autorovi šlo.

Zároveň si lze zkusit se oprostít od tohoto fenoménu a vnímat fotografie pouze z estetického hlediska. Při pozorném zkoumání je možné objevit mnoho zajímavého. Třeba to, jaký mají jednotlivé kamery tvar. Některé působí striktně a přísně, ale jsou zde i přístroje ladných tvarů nebo dokonce takové, které evokují sci-fi filmy. Důležitý je také okolní prostor obklopující kameru. Někde je to britská vlajka, jinde typická červená cihlová zeď nebo odlesk zlatého kříže na blízkém chrámu.

Výstava ve výstavní síni Adolf Loos Apartment and Gallery bude otevřena do 23. února 2018.

Prezentace vizuálního projektu Henryho Bonda není typickou fotografickou výstavou, ale spíše připomenutím toho, že soukromí v dnešní době vlastně už neexistuje.

(mk)

Josef Lada v Tančícím domě

Tvorbu jednoho z nejpobulárnějších českých výtvarníků Josefa Lady ukazuje výstava v Tančícím domě v Praze.

Výstava pod názvem *Sedmičky Josefa Lady* představuje na 400 děl a zároveň přináší nejznámější obrazy z jeho volné tvorby, ilustrace knih a novin z meziválečné doby i dosud nezveřejněné kresby. Výstava *Sedmičky Josefa Lady* se koná při příležitosti jeho letošního 130. výročí narození a 60. výročí úmrtí.

„Výstavu jsme připravovali více než rok a věřím, že se nám podařilo dát dohromady opravdu jedinečný soubor děl, který návštěvníkům ukáže mého dědečka i z jiné perspektivy než pouze jako slavného malíře a ilustrátora. Lidé nahlédnou přímo do jeho pracovny, uvidí také jeho kostýmní návrhy i obrazy, které nebyly během posledních šedesáti let nikde veřejně vystaveny,“ uvedl Josef Lada, vnuk malíře.

Ve dvou patrech Tančícího domu jsou známé Ladovy obrazy ze čtyřicátých let jako *Rvačka v hospodě*, *Ponocný* či *Tři koledníci na sv. Štěpána* i méně známý obraz *Mikuláš, anděl a čert*, *Volební karikatury I. a II.* z dvacátých let nebo soubor ilustrací *Radecký a kanonýr Jabůrek*, který byl naposledy vystaven v roce 1957. Návštěvníci si mohou prohlédnout také ilustrace časopisů a knih včetně slavného Haškova *Švejka*. V přízemí galerie uvidí návštěvníci model malířovy pracovny, jeho osobní věci i filmové kostýmy, které Lada navrhl. V rámci doprovodného programu výstavy jsou připraveny koncerty Filmové filharmonie a komentované prohlídky s vnukem malíře Josefem Ladou či kurátory výstavy.

Výstava *Sedmičky Josefa Lady* bude otevřena do 1. dubna 2018.

Výstavy Josefa Lady patří k divácky atraktivním, poslední větší přehlídky se konaly přibližně před deseti lety, také u příležitosti malířova životního jubilea. Výstavu v pražském Obecním domě na přelomu let 2007 a 2008 vidělo přes 61 tisíc diváků a stala se podle denního průměru návštěvníků nejnávštěvovanější výstavou roku 2007 i 2008.

Na trhu s uměním patří Lada k umělcům, za jehož práce na papíře se již v současnosti platí několikamiliónové částky – na nové autorské maximum dosáhl Josef Lada v loňském roce v prosinci se souborem osmi velkoformátových kolorovaných kreseb na kartonu s názvem *Jak se dělají noviny* z roku 1928. Nový majitel za ně dal přes 3,5 miliónu korun včetně aukční přírůžky.

(mk)

Jubilanty Hollaru dělí od sebe půl století

Sdružení českých umělců grafiků Hollar zahájilo sezónu tradiční výstavou v pražské galerii. Výstavní prostor byl věnován tentokrát dvaceti umělcům a umělkyním, kteří letos završí nějaké jubileum. Mezi nejmladším, čtyřicetiletým Bedřichem Kocmanem, a nejstaršími, devadesátiletými Květou Pacovskou a Jindřichem Kovaříkem, je věkový rozdíl půl století.

V případě výtvarného umění ovšem čas představuje pouze střípek v celkovém obrazu věčnosti. To je patrné při vzájemném porovnávání děl jednotlivých tvůrců. U žádného z nich se rozhodně nedá jeho dílo nařknout z nějakého anachronického či zastaralého výtvarného jazyka.

Například výše uvedená Květa Pacovská. Její barevné úsporné serigrafie nazvané *New York* nebo *Berlin* se avantgardním pojetím blíží streetartovým či graffiti pouličním výbojům. Podobně přistupuje k věci i Eduard Ovčá-

ček. Jeho digitální tisky pracují také s literami jako s figurami, ale plochu pod nimi pojal jako abstraktní. Trochu připomíná rozpraskanou zeď a díky tomu evokuje explozionalismus Vladimíra Boudníka. Futuristické vize přenáší na bílou plochu pomocí litografie Xénia Hoffmeisterová. Dílo z cyklu *Nové druhy* představuje dva stroje či snad diluviální ještěři, kteří tak vytvářejí ony nové druhy budoucnosti. Jindřich Kovařík (litografie *Všechny mé radosti*) čerpá naopak z klasické a tradiční české ilustrace. V jeho výtvarném postupu lze vystopovat jak vlivy Jiřího Šalamouna, tak třeba i Josefa Lady či Adolfa Borna nebo klasického komiksu. Z pohádkové ilustrace zase vychází Vladimír Suchánek (*Osamění II*). Štíhlá dívka hledící z okna připomíná zakletou princeznu ve vysoké věži černokněžnickova zámku.

Expozice představuje tak široký záběr tuzemské grafické tvorby, že ji je možné brát coby reprezentativní přehledku tohoto druhu umění. Kromě toho je obdivuhodné, že i dříve narození autoři dokážou vytvářet tak moderně působící práce.

(mk)

Z historie Prahy – kouzlo starých pražských dvorků

Malíř Jan Honsa (1876-1937) vytvořil během první světové války unikátní cyklus kreseb pražských dvorků a zákoutí, které dnes již většinou neexistují, nebo zásadně změnilu podobu.

Jméno Jana Honsy bylo již téměř zapomenuto, a to především proto, že strávil většinu života na rodinném statku v Běstovicích a neúčastnil se aktivit svých generačních kolegů z Akademie výtvarných umění. Zásadní zlom ale nastal po loňské výstavě jeho kreseb a grafik ve Vratislavském paláci na Malé Straně a Honsova tvorba se stala doslova novým objevem.

Jan Honsa bydlel v Praze po podnájmech, odkud vyrážel kreslit do uliček Starého Města a Malé Strany a také do starých domů v Petřské čtvrti a v Podskalí, které měly být zanedlouho srovnány se zemí – historické centrum už mělo za sebou asanaci, ale na perifériích ji válka pozastavila. Dvory měšťanských domů představovaly svět sám pro sebe a Honsa je vnímal jako ostrůvky obyčejného života v nenormální válečné době. Stačilo projít průjezdem a člověk se ocitl v prostoru ohraničeném pavlačemi. V přízemí byly dílny a různé provozovny, na dvoře se běžně pracovalo, pralo prádlo, susedky spolu debatovaly, děti si hrály... I když na kresbách Jana Honsy jsou dvorky liduprázdné, ve skutečnosti se tam musel s jejich obyvateli setkávat, a přestože byl introvert, stával se pak na chvíli součástí dění, které se tam odehrávalo.

O Honsovy kresby byl zájem již v době jejich vzniku – malíř a grafik Emil Pacovský mu je vydával v časopise *Veraikon* a radil Honsovy, aby je převáděl do dřevorytů. Těch vzniklo kolem dvaceti, zatímco kreseb ze staré Prahy vytvořil přes dvě stě.

Jan Honsa se na sklonku války vrátil na hospodářství do Běstovic, které měl na starost. Oženil se, narodil se mu syn a na další malování mu nezbýval čas. Jeho přátelé z Prahy se mu občas ozývali a navrhovali mu uspořádání výstav nebo vydání publikace, ale Honsa na to nijak nereagoval. Navíc se stal v brzké době vdovcem a musel sám vychovávat syna. Ten potom celý svůj život otcovy kresby shro-

mažďoval a teprve díky malířově vnučce, která se obrátila na Nadaci uměleckých sbírek, se podařilo nyní, sto let od svého vzniku, je zveřejnit.

Pro lepší pochopení atmosféry Honsových kreseb je nejlepší vypravit se do několika pražských dvorků, které si ještě zachovaly něco z kouzla podobného tomu z Honsových kreseb. Jedním z nich je dvůr měšťanského domu U Řečických ve Vodičkově ulici, který získal svoje jméno podle jednoho z jeho majitelů, konšela Jiřího Řečického. Ten byl v roce 1621 popraven na Staroměstském náměstí jako jeden ze sedmadvaceti vůdců stavovského povstání.

V Petřské čtvrti stával v dobách Jana Honsy ještě shluk renesančních domů a uprostřed nich dům U Arnoštů – ten se objevuje na několika jeho kresbách. Po skupině domů není v současnosti již ani památka, ale v Petřské 21 je dvorek, který se dnes skví ve svojí obnovené kráse, a dále pak například na Starém Městě v Liliové ulici 6 stojí neorenesanční dům U Švandů, jehož pěkný a romantický dvůr je obklopen úhlednými pavlačemi.

Nadace uměleckých sbírek, která zpracovala odkaz Jana Honsy, vydala také výpravnou publikaci, která má stejný název jako měla loňská výstava Jana Honsy *Ze staré Prahy*.

(mk)

Výstava Martina Velíška v Galerii Toyen

Městská část Praha 3 otevřela začátkem roku v suterénních prostorách informačního centra v Milešovské ulici novou galerii, která nese název po významné osobnosti světového formátu – malířce Toyen. Jejím cílem je mimo jiné představit umělce, kteří mají blízký vztah k této městské části a zároveň jejich umění přesahuje hranice české země.

Galerie Toyen zahájila svou činnost v roce 2017. Svě jméno dostala po česko-francouzské malířce, jedné z představitelk surrealismu Toyen, vlastním jménem Marii Čermínové (21. 9. 1902, Praha-Smíchov – 9. 11. 1980, Paříž), která patří mezi nejvýznamnější a nejsvobodnější tvůrčí osobnosti 20. století a jejíž díla dnes patří mezi nejvyhledávanější české moderní umění. Část svého tvůrčího života prožila v Praze na Žižkově.

Výstavní dramaturgie galerie se zaměřuje zejména na žijící profesionální české autory střední generace, kteří patří v malbě, případně v sochařství, k vrcholům české výtvarné scény. Galerie je zaměřena na prezentaci a výstavy současného českého umění a zajímavých uměleckých projektů a pravidelně se zde střídá malba, grafika a plastika.

Nyní představila Galerie Toyen současnou tvorbu malíře a výtvarníka Martina Velíška, která je zaměřena na Prahu 3. Umělec pracuje pro tuto městskou část již dvacet let – v loňském roce namaloval stolní kalendář a letos kalendář nástěnný, obojí tematicky zaměřené na události třetí městské části.

Martin Velíšek se narodil 21. 10. 1963 v Duchcově a po absolvování uměleckých škol v roce 1989 se začal v uměleckém a výtvarném prostředí uplatňovat jako malíř, kreslíř, ilustrátor, sklář, sochař, fotograf, básník a herec. Na své umělecké cestě si Velíšek vytvořil uměle přirozený osobitý styl, který si sám pojmenoval jako akademický civilistní parrealismus. Jak sám říká, „je to jeho škatule, je v ní spokojen a s nikým se v ní netlačí“.

Svou volnou tvorbou skleněných plastik, obrazů a kreseb (od roku 1987) zaujímá na mnohých výstavách, které každoročně pořádá, širokou veřejnost nejen v Čechách, ale i ve světě. Vedle volné tvorby je Martin Velíšek známý i jako autor filmové animace a ilustrátor knih. Právě zde se mu otevírá prostor pro jeho specifický smysl pro absurdní humor, který vnáší do svých děl především vyprávěným příběhem. Vystavoval v Paříži, Rouen, Vídní, Hannoveru, Mnichově, Frankfurtu, New Yorku, Seattlu, Helsinkách, Stockholmu, Oslu, Segovii, Melbourne (National Gallery of Victoria), Mostaru a Varšavě.

(mk)

Laureátem 12. ročníku Ceny pro umělce nad 35 let (Ceny od Anny Daučíkové) se stal Zbyněk Baladrán

Laureátem 12. ročníku Ceny od Anny Daučíkové se stal 5. prosince minulého roku vizuální umělec, kurátor, architekt výstav a spoluzakladatel galerie Tranzitdisplay Zbyněk Baladrán (* 1973, Praha). Několikrát byl mezi finalisty Ceny Jindřicha Chalupického a v roce 2004 byl nominován za Českou republiku na Manifestu.

Oceněným se tak stává autor, který současnou generaci ovlivnil nejen svojí uměleckou a tvůrčí činností, ale také skrze kritickou recepci zahraničního umění a teoretického diskurzu, nebo díky svojí širší myšlenkové a institucionální práci. Baladrán vědomě pracuje s faktem, že umění už dnes není pouze vytvářením dokonalých artefaktů, ale spíše uvažováním o našem vztahu k realitě. Posunuje smysl umění a dává impulzy k jeho neustálé redefinici.

Zemřel Pavel Brázda

Ve věku jednaděadesáti let zemřel 17. prosince 2017 malíř Pavel Brázda, jedna z nejvýraznějších osobností českého výtvarného umění 20. století.

Pavel Brázda začal malovat ve čtyřicátých letech v Brně, kde založil vlastní výtvarný směr hominismus – umění o lidech a pro lidi. To utvářelo jeho celoživotní přístup k výtvarnému umění. Zajímalo ho život města, které rád přirovnával k živému organismu, a velkoměstský folklór. Ve své jedinečné a nezaměnitelné tvorbě si vždy zachovával svobodný a nezávislý přístup bez ohledu na módní trendy nebo umělecké proudy. Pavel Brázda kreslil od jednácti let a kromě výtvarného umění měl v dospělosti rád i jazz či literaturu. Studoval dějiny umění a také pražskou UMPRUM v ateliéru Emila Filly. Po přestupu na Akademii výtvarných umění se seznámil se svou budoucí ženou Věrou Novákovou, ale během politických čistek v roce 1949 oba museli školu opustit. Rodiče Pavla Brázdy připravili komunisté o majetek, jeho nevlastního dědečka Josefa Palivce zavřeli na deset let do kriminálu a teta Helena Koželuhová musela po únoru 1948 emigrovat.

Brázda se pak dlouho živil ilustracemi pro odborné publikace a v sedmdesátých a osmdesátých letech pracoval také jako topič v kotelně nebo malíř pokojů. Spolu se svou manželkou vytvořili malou uzavřenou skupinu výtvarníků a následujících čtyřicet let tvořili v izolaci. Navzdory útlaku ze strany komunistického režimu a práci v izolaci Brázda patřil k nejvýznamnějším malířům druhé poloviny 20. století.

Mezi klíčová, většinou pestrobarevná a členitá díla Pavla Brázdy patří *Pět minut před koncem světa* (1949-53),

Nezapomněl jste se oholit? (1949) či díla ze série *Závodníci* (1956-58) a cyklu *Lidská komedie* (2000-2017). „Rád zůstávám na okraji umělecké scény. Nepotřebuji být v hlavním proudu, vystavovat na oficiálních místech,“ řekl před časem.

Z ústraní Brázda vystoupil až na začátku devadesátých let. První velkou výstavu měl společně s manželkou Věrou v roce 1992 v PKC Ženské domovy v Praze. V roce 2006 připravila Národní galerie v Praze k umělcovým osmdesátinám rozsáhlou a mimořádně navštěvovanou retrospektivní výstavu a další retrospektivu mu uspořádalo v roce 2008 České centrum v Paříži.

Jeho obrazy byly často předzvěstí trendů ve světovém umění – Astronauti například anticipují pop-art (*Velký astronaut* se stal na začátku devadesátých let symbolem časopisu *Respekt*), další jeho díla zase magický realismus či informel. V posledních letech zdokonaloval Brázda svá díla pomocí počítače: pracovat s ním začal, když mu bylo jednaosmdesát let.

Brázda byl příbuzným básníka Josefa Palivce i bratrů Čapkových, v roce 1991 obdržel Cenu Revolver Revue, jež také Brázdovo dílo představila širší veřejnosti, a v roce 2008 se stal nositelem medaile Za zásluhy. Tu mu předal prezident Václav Klaus. V únoru 2013 medaili pro nesouhlas s Klausovými postoji vrátil. Ještě v loňském roce stihl připravit rozsáhlou retrospektivu v Egon Schiele Art Centru v Českém Krumlově, která byla pro velký zájem prodloužena až do ledna letošního roku. Po boku svého muže zde vystavovala obrazy, objekty a kresby také jeho žena Věra Nováková. V loňském roce měl Brázda kromě Českého Krumlova výstavu také v anglickém v Birminghamu.

(mk)

Zemřel sochař Josef Klimeš, oceněný na Expo 58

Ve věku devětaosmdesáti let zemřel v Praze český sochař Josef Klimeš, který na výstavě Expo 58 v Bruselu získal za svou železnou plastiku cenu Grand Prix. Klimeš je také autorem řady plastik dotvářejících budovy a veřejná prostranství zejména v Praze. Zemřel náhle, jen pár dní před devadesátými narozeninami. Mezi další známá Klimešova díla patří betonová plastika *Rovnováha* na branické straně Barrandovského mostu i podobně monumentální zastřešení schodiště na opačné straně mostu přezdívané *Hroší lázeň* nebo *Krmítko pro slony*. Další Klimešova díla dotvářejí pražskou Františkánskou zahradu, hotel Thermal v Karlových Varech nebo stanici pražského metra Holešovice. Jeho bronzová socha *Pohár* byla v roce 1990 vybrána jako dar papeži Janu Pavlu II. při jeho první návštěvě Prahy.

Skupina 42

Ze schůzek přátel, z nichž někteří se znali už z předválečných let, vzniklo 22. listopadu 1942 (odtud i název skupiny) jedno z nejdůležitějších tvůrčích center českého moderního umění – Skupina 42. Mezi kmenové umělce patřili malíři František Gross, František Hudeček, Jan Kotík, Kamil Lhoták, Bohumír Matal, Jan Smetana a Karel Souček, sochař Ladislav Zív, fotograf Miroslav Hák a teoretici Jiří Kotalík a Jindřich Chalupický. Literární část skupiny tvořili Jiří Kolář, Ivan Blatný, Jan Hanč, Jiřina Hauková a Josef Kainar. Co jméno, to heslo do slovníku či ukázka z čítan-

ky. První společnou výstavu Skupina 42 uspořádala v roce 1943 v aule novopackého gymnázia a ve stejném roce se představila také v Topičově salonu v Praze. V roce 1945 se konala expozice v pražské Pošově galerii a poslední v roce 1946 v Bratislavě. Její činnost samozřejmě zanikla s komunistickým převratem roku 1948, neboť stanovisko, jež skupina zastávala, nesmělo již být zveřejňováno.

Šmidrové (podle humorné loutkové postavičky policajta Šmidry)

Umělecká skupina vzešla z aktivit posluchačů AVU a AMU v polovině padesátých let a pevnější obrysy nabývaly ve zmíněné 1. malmuzherciádě (složenina slov: malíři, muzikanti, herci) uspořádané 19. prosince 1954 v Praze na Vinohradech. Šmidrové je dnes spíše podivně znějící jméno umělecké skupiny stejně tak jako označení „veselý čtyřlístek“, Křižovnická škola čistého humoru bez vtipu či akce nazvaná První malmuzherciáda (neboli Večer na hovno)... Přesto se jedná o seriózní fakta týkající se významných počinů českého umění druhé poloviny 20. století.

S nástupem nové, ještě studující generace se alternativní projevy konce padesátých let dostávají na povrch k veřejnosti, zpočátku však ještě jako mladistvá recese. Díky potřebné odvaze postavit se oficiálnímu diktátu se však jednalo o aktivity kolem konkrétního a opakovaně se vynořujícího „tvrdého“ jádra. Zde figuroval vedle sochaře Jana Koblasy malíř Bedřich Dlouhý, hudebník Rudolf Komorous a kreslíř a sochař Karel Nepraš. V roce 1965 se stal teoretikem Šmidru Jan Kříž. V roce 1968 se uskupení rozchází vzhledem k převládající názorové rozdílnosti.

Filip Turek

(* 5. 1. 1968, Cheb) – post-konceptuální vizuální umělec, který tvoří a vystavuje hlavně objekty, instalace, ready-made, fotografie, reprodukce, digitální obrazy a video-instalace. Okrajově se věnuje i umění performance, profesionálně pak grafice a animaci.

Po roce studia dějin umění v Brně přestoupil na Akademii výtvarných umění v Praze, kde prošel ateliérem Aleše Veselého a stal se jedním z prvních absolventů intermedialní školy Milana Knížáka. První komplexní přehlídku jeho práce připravila galerie tranzitdisplay s kurátorem Tomášem Pospiszylem v roce 2008. Šlo víceméně o malou retrospektivu posledních dvaceti let s řadou remaků věcí z devadesátých let, které se nedochovaly. Na jeho pracích je pro všechny nepřijemné to, že náš mozek má tendence k vytěšňování negativních věcí a tím ztrácí schopnost předjímání důsledků chyb, které s jemným a někdy břitkým humorem v každém díle předkládá.

Stipendia: 1999 Mezinárodní kulturní centrum Egona Schieleho, Český Krumlov

Jan Mlčoch

(* 28. 2. 1953, Praha) – autodidakt, akční umělec, teoretik fotografie, kurátor.

Pro akční tvorbu Jana Mlčocha bylo určující setkání s Karlem Milerem a Petrem Štemberou, jež mu dalo impuls, aby plynule přešel od zaznamenávání snů a událostí do deníku k jejich vytváření a zaznamenávání pomocí krátkého textu a fotografie. Stejně jako pro další členy pražského bodyartového okruhu byla pro něj performance důležitá nejen z uměleckých důvodů. V nelehké společenské situaci po okupaci v roce 1968, kdy „socialismus s lidskou tvářou“ nahradila druhá fáze tvrdého totalitního režimu, tzv. normalizace, byla performance jednou z možností svobodné osobní výpovědi, možností, jak vybalancovat křehký vztah ke světu. Jako jediný z českých bodyartistů se otevřeně dotkl i politických témat. Většina Mlčochových akcí však byla spíše osobních. Z dnešního pohledu jsou nejzajímavější akce, které Mlčoch realizoval ve veřejném prostoru, např. v roce 1980 realizoval *Noclehárnu* v Galerii De Appel v Amsterdamu, která v podstatě předjímá současné participativní umění. Tato akce byla Mlčochova vůbec poslední. Stejně jako Petr Štembera a Karel Miler se rozhodl svou akční tvorbu na konci sedmdesátých let ukončit.

Ceny: 2005 Osobnost české fotografie za rok 2005

VZPOMÍNKA

Antonín Tomalík

(9. 5. 1939, Jablunkov – 28. 2. 1968, Praha) – představitel českého informelu. Své objekty i malby propaloval letlampou a integroval do nich různé předměty. Jeho radikální, suggestivní díla se pohybují na pomezí gestické malby, asambláží a akčních principů. Patří do okruhu Konfrontací – ilegálních výstav, prezentující na přelomu padesátých a šedesátých let tendence abstraktního umění, které režim odmítal.

Jozef Kornúčík

(20. 1. 1938, Snina – 20. 1. 1977, Košice)

Bol čítaním monumentalista, maliar veľkoplošných úderných kompozícií. Hovorili mu aj slovenský Picasso. Originálny umelec sa v roku 1976 vo veku 39 rokov fyzicky stratil. Pátranie po ňom bolo neúspešné. Deň 20. január 1977 ustanovil Mestský súd v Košiciach za deň jeho smrti. Jeho diela však rezonujú dodnes. V rokoch 1954-58 študoval na

grafickom oddelení Umelecko-priemyselnej školy, 1958-64 na oddelení monumentálnej maľby VŠVU (prof. Matejka) v Bratislave. V roku 1965 sa natrvalo usadil v Košiciach. Okolo roku 1967 vytvoril cyklus kresieb s názvom *Záznamy 1-60*. Sú to kresby uhlom na papieri, alebo sú vytvorené kombinovanou technikou. Približne okolo roku 1973 sa začal zaoberať krajinomaľbou. Kornúčík sa okrem voľnej maľby venoval aj monumentálnej tvorbe pre architektúru, ako sú tkané závesy; mozaikové, keramické, smaltované, betónové kompozície či práce z leptaného skla. Popri voľnej maľbe sa venoval predovšetkým tvorbe pre architektúru, v ktorej prevažovali tapisérie. Okrem dielensky tkaných závesov realizoval aj niekoľko mozaik, keramik, smaltových a betónových kompozícií. Známy je najmä svojou textilnou tvorbou. Kornúčík reprezentoval slovenskú časť tvorby na 33. Bienále výtvarného umenia v Benátkach v roku 1966.

Marián Sučanský

Marián Sučanský je slovenský maliar. Venoval sa predovšetkým figurálnej maľbe a krajinomalbe. Narodil sa v Trenčíne, študoval na Umelecko-priemyselnej škole v Bratislave, odbor rezbárstva a grafiky. V štúdiu pokračoval na VŠVU v Bratislave, oddelenie monumentálnej maľby (prof. Matejka, prof. Mudroch). V osobe maliara Mariána Sučanského prišiel do výtvarného života umelec s pozoruhodným darom výbušného tvarového a koloristického temperamentu. Marián Sučanský bol figuralista i krajinár. Zaujala ho krajina ako konkrétny prejav prírody so všetkou svojou premenlivosťou. Prírodné zákutia i panoramatické krajinárske pohľady hovoria o svojom tvorcovi ako o vnímavom a zrelom umelcovi, ktorý vedel zachytiť realitu s nepredstieranou citlivosťou.

Eva Kmentová

(6. 1. 1928, Praha – 8. 4. 1980, Praha)

Tvorba Evy Kmentové zahŕňa sochy, kresby, objekty, instalácie. Kmentová otvorila pre české umění téma telesnosti v jiných podobách, než jaké byly dříve běžné. Procesuálnosť je zde vůbec velmi důležitá – autorka ukazuje proměny, pohyb i rozpad (využívá dočasné, pomíjivé materiály, pracuje s dojmem nestability a nadcházejícího pádu). Autorčin oblíbený technický postup – otisk – umožňuje vznik indexových či přirozených obrazů, které jakoby vznikají samy ze sebe, bez zásahu lidské ruky. Výsledkem této strategie je jakási pars pro toto, tedy částečný, fragmentární obraz, který nebazíruje na celku (distancovaném) a optickém jevu. Důležitá je jakási soupodstatnost přítomného a nepřítomného, díla a těla či věci (konkrétní, jednotlivé).

Eva Kmentová byla manželka sochaře Olbrama Zoubka, otcem Evy Kmentové František Kment byl profesorem řezbářské speciálky na Ústřední škole bytového průmyslu, matka Marie byla malířkou (porcelán, hedvábí).

Vzdělání: 1946-1951 Vysoká škola umělecko-průmyslová, Praha, Josef Wagner; 1943-1946 Státní odborná škola bytového průmyslu, Praha, František Kment.

Ceny: 1976 – Cena Jiřího Koláře.

Václav Kiml

(19. 1. 1928, Mochov – 27. 5. 2001, Prachatice)

Studium: VŠUP v Praze (E. Filla, J. Bauch), člen skupiny Etapa, SVU Mánes. Své obrazy, většinou enkaustiky, zaplňoval symbolickými prvky duchovního obsahu – kaple, cesty, kostelní věže – a vytvářel tak moderně cítěné balady o hodnotách lidského života. Enkaustika je malířská technika starověkého antického původu, při níž se užívalo barviv třených se zvlášť připraveným voskem. Po dokončení se tato vosková malba horkem spojovala a vpalovala k podkladu, byla napojena voskem, enkaustována.

Libor Fára

(12. 9. 1925 – 3. 3. 1988) – malíř, grafik, scénograf a kostýmní výtvarník, originální výtvarník i profesionální hráč na bicí v jazzové kapele.

Rád kreslil už na gymnáziu, kde byl jeho učitelem Pravoslav Kotík. Už v té době byl zaujat surrealismem. V roce 1945 začíná Fára studovat na Vysoké škole uměleckoprůmyslové ve třídě Emila Filly. A hned v následujícím roce 1946 byla některá jeho díla vybrána na výstavu Art tchécoslovaque 1936-1946 do Paříže. Důležitým byl pro umělce rok 1953, kdy nastupuje jako aranžér do Armádního umě-

leckého divadla E. F. Buriana. Zde navazuje Fára přátelství s Janem Grossmanem a Josefem Topolem. Láska k divadlu a práce pro něj v roli výtvarníka, grafika, kostyméra i scénografa už Fára nikdy neopustí. Jeho rukopis byl léta spojen také s divadlem Na zábradlí. Pro slavnou inscenaci *Král Ubu* Alfreda Jarryho vytvořil scénu. Dřevěné asambláže Fára zaujaly natolik, že se jejich tvorbě věnoval až do osmdesátých let. Současně Fára dál vytvářel koláže, fotomontáže či frotáže. V těchto „plošných“ dílech autor používal staré noviny či rukopisy, pocákané papíry, tiskárenskou makulaturu, fotografický odpad, vybledlé staré fotografie atd. Koláže sedmdesátých a osmdesátých let jsou o banální skutečnosti a každodennosti. V závěru své životní pouti zaujal umělce kov. Vystříhoval z plechů tvary a skládal je do nových souvislostí. Obdivoval patinu, kterou rezivěním kov časem získává a která mu vtiskuje určitou nevšední barevnost.

Dá se říci, že Libor Fára spojil ve své tvorbě dva původně proti sobě stojící proudy: surrealismus a konstruktivismus. V tomto smyslu je Fárova tvorba cenným a osobitým příspěvkem do vývoje českého poválečného umění. Obě své lásky propojil dokonale. Ať už seděl za bicími v kapele Harlem Jazz, nebo vytvářel další cyklus dřevěných asambláží, vždy fascinovaně sledoval živelný pohyb rytmu. Desítky let narážel na Libora Fára téměř každý, i když se třeba o výtvarné umění vůbec nezajímal. Jeho plakáty lákaly na film *Hra o jablko* či *Dvě noci s dívkou* nebo na kultovní divadelní představení Činoherního klubu.

Jiří Mrázek

(22. 4. 1920 – 2. 3. 2008)

Jiří Mrázek se zabýval kresbou, malbou a návrhy textilních vzorů. V letech 1945-1949 studoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové u prof. Josefa Kaplického. Byl členem skupin UB 12 (spolu se svou ženou Daisy) a později Bilance. V jeho tvorbě měl od počátku význam ornament, který se proměňoval v rytmicky uspořádané skladbě. Malíř směřoval ke geometrické abstrakci, ale zachoval si volnost a nezávislost projevu. Dokázal najít harmonické vztahy linií, tvarů a barev. Často vytvářel série obrazů a akvarelů, v nichž se motivy rozvíjely v různých variacích. V náznacích se do kresby i malby vracela skutečnost a prolínaly se v nich krajinářské a figurální prvky. Od roku 1963 uspořádal řadu samostatných výstav, jeho dílo je zastoupeno v mnoha veřejných i soukromých sbírkách i v zahraničí. Na Expo 58 v Bruselu získal se svými spolupracovníky za textilní návrhy Velkou cenu a Zlatou medaili.

Vlasta Vostřebalová-Fischerová

(22. 2. 1898, Boskovice – 5. 1. 1983, Praha)

Malířské a kreslířské dílo Vlasty Vostřebalové-Fischerové bylo omezeno necelými dvaceti lety aktivní tvůrčí činnosti, ale na české meziválečné scéně patřilo k nejosobitějším projevům „nových realismů“. Autorka vycházela z epické dramatickosti wolkerovské linie proletářského umění a s velkou dávkou fantazie a bizarní poetiky zachycovala lidské odcizení a mezní situace moderního života. V jejím díle se mísí všednodenní náměty s fantaskní poetikou a palčivou groteskností. Sociální apel mnoha jejích prací na druhé straně vyvažuje intimita. Na zvnitřnělé, místy až halucinační dimenzi její práce se podepsal i soukromý život: krátké, avšak nepřilíš šťastné manželství s významným českým literátem a překladatelem Otokarem Fischerem.

Karel Langer

(16. 1. 1878 – 2. 5. 1947)

Karel Langer byl malíř krajinář, žák Julia Mařáka (1897-1900) na pražské Akademii, další tři roky byl žákem figurální speciálky prof. R. z Ottenfeldů. Po absolvování Akademie odjel na delší dobu do Dubrovníku. Své vzdělání si doplnil ještě lekcemi u prof. Beneše Knüpfera v Římě. Prakticky celé dílo tvoří výrazné impresionistické obrazy, nejednou značných rozměrů (oblíbená pražská panoramata). Výjimečných kvalit dosahují některé práce z doby před první světovou válkou, kterými je nutno uvádět umělce do souvislostí počátků českého impresionismu. Obdržel dvě výroční ceny České akademie věd a umění a Čestnou cenu za životní dílo.

Bohumil Kafka

(14. 2. 1878 – 24. 11. 1942) – sochař, který tvořil v duchu secese a symbolismu. Po absolvování sochařskokamenické školy v Hořicích v Podkrkonoší pokračoval v Praze v dalších studiích na Uměleckoprůmyslové škole u prof. Suchardy a v letech 1898-1901 na Akademii výtvarných umění u J. V. Myslbeka. Od roku 1898 byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes. V letech 1904-1908 žil a pracoval v Paříži, kde se v roce 1906 stal členem Sociétés du Salon d'Automne. V roce 1916 byl jmenován profesorem dekorativního sochařství na Uměleckoprůmyslové škole. V roce 1925 se stal profesorem sochařství na Akademii výtvarných umění. Vedle své volné tvorby vytvořil mnoho dekorativních prvků fasád, bust, soch a pomníků. Postupně však silný expresivní výraz přešel do klidnější polohy, díla byla plošnější a silněji svázaná se secesním dekorativismem. V posledním období se vrátil k již překonané realistické tradici v Myslbekově duchu (pomník Jana Žižky na Vítkově). Teprve po válce, už po Kafkově smrti, došlo k osazení pomníku. Je pozoruhodný tím, že jde o jednu z největších jezdeckých soch svého druhu na světě.

Quido Kocián

(7. 3. 1874, Ústí nad Orlicí – 3. 1. 1928, Hořice) – významný český sochař patřící k předním představitelům českého umění přelomu 19. a 20. století. Jeho tvorbu charakterizuje secesní symbolismus poznamenaný hlubokým vnitřním napětím a pesimismus s pocitů viny a zmaru.

Franta (František) Uprka

(24. 2. 1868, Kněždub na Moravě – 8. 9. 1929, Tuchoměřice u Prahy) – sochař. Studoval na řezbářské škole, pracoval v kamenických dílnách a v ateliéru u Bohuslava Schnircha. V roce 1896 se usadil v Praze a roku 1897 vystavil svá první samostatná díla. Jeho celoživotním tématem zůstal slovácký venkov. Vedle vitálních realistických plastik lidového žánru vytvořil několik pomníků, náhrobků a řadu portrétů.

Josef Matěj Navrátil

(17. 2. 1798, Slaný – 21. 4. 1865, Praha)

Svým osobitým stylem spojil rokoko s biedermeierem, romantismus s realismem a předznamenal impresionismus. Z dnešního pohledu patří k předním umělcům evropské malby 19. století. Studoval na pražské Akademii, často pobýval v cizině. Byl majitelem významné malířsko-dekorátorské dílny, která se podílela na výzdobě Pražského hradu. Navrátilovo mistrovství spočívalo především v dokonalém zvládnutí barevné stránky obrazu, v níž vycházel

z české koloristické tradice 18. století. Ve své době byl ceněn pro schopnost malovat přímo na omítku. Kvašové miniaturní krajiny se staly jeho specialitou. Navrátil, obdařen mimořádným talentem, zobrazoval všechno, co přinášela doba, jeho tvorba vedle krajinomalby zahrnovala i historickou malbu, portrétní i figurální záznamy, zátiší i žánr, vše s bravurním malířským rukopisem. Kreslil i návrhy pro umělecké řemeslo.

Josef Matěj Navrátil: *Mlýn v Kořenově v Krkonoších*, 1852-1853, kvaš, papír

Matyáš Bernard Braun

(24. 2. 1684, Sautens nedaleko Oetzu – 15. 2. 1738, Praha – Nové Město)

Matyáš Bernard Braun, německy Matthias Bernhard Braun, byl rakouský sochař a řezbář působící převážně v Čechách. Je zařazován mezi nejvýznamnější představitele českého vrcholně barokního sochařství.

Kolem roku 1710 založil v Praze dílnu, z níž vyšla díla vrcholné kvality přesahující svým provedením a přístupem prostor střední Evropy. Ovlivnilo jej především dílo Michelangela Buonarrotiho, G. L. Berniniho a benátská sochařská škola 17. století a stal se tak šířitelem sochařského iluzionismu italské proveniencie ve středoevropském kontextu. Spolupracoval s takovými umělci, jako byli malíř J. K. Liška či architekt a stavitel F. M. Kaňka a J. B. Fischer z Erlachu. M. B. Braun se podílel mj. na sochařské výzdobě chrámu sv. Klimenta v jezuitské koleji Klementinu na Starém Městě v Praze, na tvorbě výzdoby Karlova mostu vynikajícím sousoším sv. Luitgardy a na výzdobě náhrobku hraběte L. Šlika vytvořeného podle návrhu F. M. Kaňky v chrámu sv. Víta v Praze, z jeho dílny rovněž pocházejí sochy v zahradě Vrtbovského paláce na Malé Straně v Praze, plastická výzdoba chrámu Nalezení sv. Kříže v Litomyšli, plastická výzdoba v chrámu sv. Jakuba Většího a v zámeckém parku v Cítolibeč, sloup Nejsvětější Trojice tamtéž, plastiky v chrámu P. Marie ve Staré Boleslavi, sloup Nejsvětější Trojice v Teplicích, plastiky na portálu zámku v Kopništi. Jeho nejvýznamnější prací byla patrně objednávka Františka Antonína hraběte Sporcka pro Kuks, kde vytvořil sérii Blahoslavenství, Ctností a Neřestí a alegorii Náboženství, a dále plastiky pro Betlém v Kuksu, na nichž spolupracoval se svým synovcem Antonínem Braunem, který je po jeho uměleckém odmlčení v roce 1729 dokončil. M. B. Braun umírá ve svém domě na Karlově náměstí ve věku čtyřiapadesáti let.

ARCHITEKTURA

Českou cenu za architekturu má Archeopark Pavlov

Českou cenu za architekturu 2017 dostali Radko Květ a Pavel Pijáček za areál Archeoparku Pavlov. Historické muzeum leží přímo v lokalitě archeologického naleziště na místě osídlení z mladého paleolitu. Vítěz vzešel z šesti finalistů, celkem se do druhého ročníku soutěže pořádané Českou komorou architektů přihlásilo 249 děl. Archeopark je čtyři metry pod zemí. Stavba má evokovat jeskynní prostory. Přímo do expozice zakomponovali tvůrci naleziště mamutích kostí.

Archeopark představuje nejen osídlení z doby před 25 až 27 tisíci lety, ale také umělecké předměty, nástroje, rituální hroby. Největším lákadlem je experimentální archeologie, kosti mamutů a další nálezy z okolí Pavlova a nedalekých Dolních Věstonic.

Nádech výdech: Kniha vzdává hold výdechům pražského metra

Koncem loňského roku vydalo nakladatelství BiggBoss 400 stránkovou knihu *Nádech výdech*, která je věnována výdechům pražského metra. Autor knihy Jan Charvát během dvou let shromáždil několik tisíc dokumentů, fotografií, výkresů a archiválií, mluvil se všemi žijícími architekty původních stanic metra a navštívil stovku pražských výdechů.

„Knižka je kurátorským výběrem těch nejzajímavějších výdechů postavených do roku 2000. Napsal jsem ji doufám čtivě normálním jazykem a plnou příběhů nejen samotných staveb, ale i lidí kolem nich. Mnoho původních výdechů již navíc zaniklo či bylo vestavěno do nových budov, o osudu některých dalších není jasno. V drtivé většině okolo nich chodíme řadu let bez většího zájmu, aniž bychom vůbec třeba věděli, čemu vlastně slouží. Tak těmto dosud bezejmenným hrdinům chceme touto knihou vzdát hold za všechna ta léta opomíjení,“ sdělil Jan Charvát, bývalý novinář a jeden ze spoluautorů bestsellerové trilogie *Kmeny*.

Poprvé v historii se veřejnost dozvídá i jména mnohých legendárních architektů, kteří výdechy metra projektovali, stavěli nebo se na nich jinak podíleli. Ať již to byl třeba jeden z otců českého „Bruselu“ František Cubr, architekt Vítkovického nádraží Josef Danda, architekt Nuselského mostu Stanislav Hubička, autor Centrotexu Václav Hlinský, ale třeba i malíř Zdeněk Sýkora, sochař Petr Šedivý a celá řada dalších lidí.

Novodobé fotografie pro knihu nafotil Charvátův někdejší novinářský kolega – fotograf Jan Třeštík, držitel několika ocenění Czech Press Photo a vítěz řady dalších fotografických soutěží. Noční fotky výdechů pak vznikly ve spolupráci s Matyášem Kavanem. Graficky minimalistické ztvárnění knihy včetně vlastního nového fontu měl pak na starosti Jan Matoušek, který je podepsán i na další knize BiggBoss – *Město médium* a řadou dalších knižních publikací.

Křest knihy se konal na Náměstí Jiřího z Poděbrad – místa jednoho z nejznámějších výdechů z metra od socha-

ře Petra Šedivého, mimo jiné autora i místní fontány *Sjednocená Evropa*.

(mk)

Jako první Češka představuje designérka Lucie Koldová na imm cologne svůj Das Haus

Lucie Koldová se stala vůbec první českou designérkou, která v rámci veletrhu imm v Kolíně nad Rýnem, který se letos konal mezi 15. a 21. lednem, představila svoji vlastní verzi prestižního projektu *Das Haus*. Kolínský veletrh interiérového designu každoročně požádá jednu z mladých osobností světové designové scény, aby vybudovala model domu podle svých představ.

„Nenajdete zde kuchyň, myslím, že je řada příjemnějších věcí, kterým se člověk může doma věnovat,“ podotýká Lucie Koldová. Nepřehlédnutelná je například šatna v sytě červené barvě, která může připomínat svatyni. V domě, na němž Koldová pracovala devět měsíců, jsou k vidění i kousky od českých návrhářů.

Das Haus v podání české autorky, jež je známá především svou prací se sklem a nábytkem, si skutečně lze představit jako opravdový dům. Návštěvníci měli na celkové ploše 180 m² možnost procházet se jednotlivými místnostmi, užít si chvíli u rodinného krbu, načerpat inspiraci v pracovně, obdivovat zapuštěnou vanu se světelným paravánem či budoár. Jednou z nejvyhledávanějších místností je již zmíněný budoár. Ve skutečnosti se ovšem jedná o šatnu v sytě červené barvě doplněnou sametovým křeslem, Luciinými oblíbenými kousky od českých návrhářů, jako jsou Liběna Rochová či Pavel Brejcha, šperky od Evy Eisler či Zorya a kabelkami Ether.

Lucie Koldová se narodila v roce 1983. Po absolvování Ateliéru produktového designu na UMPRUM se přestěhovala do Paříže, kde si vybudovala mezinárodní klientelu. Ve své tvorbě se soustředí na objekty ze skla a nábytek. Její portfolio tvoří výrobky denní potřeby, poetické galerijní objekty a limitované série. Zasahuje i do konceptuálního designu a designu městského prostoru. Od roku 2010 působí jako Art Director ve společnosti Brokis.

Nuselský most

Jednou z klíčových staveb pražského dopravního systému, po níž denně projedou tisíce aut, ale také zajímavým technickým a architektonickým dílem je Nuselský most, který byl otevřen 22. února 1973. Most přes Nuselské údolí, jehož stavba začala v roce 1965, však proslul i jako místo, kde svůj život skokem do čtyřicetimetřové hloubky ukončily již stovky sebevrahů.

Plány na přemostění hlubokého údolí Botiče vznikaly již na počátku 20. století, ale teprve na přelomu padesátých a šedesátých let byla uspořádána architektonická soutěž, z níž vítězně vyšel návrh trojice architektů Vojtěcha Michálka, Stanislava Hubičky a Svatopluka Kobra. Výstavba

mostu, který spojil Pankrác a Karlov a v jehož útrokách vede dvoukolejná trať metra, probíhala poměrně rychle. Takže již na podzim 1970 byla provedena zátěžová zkouška. Most je dlouhý 485 metrů a široký 26 metrů a dodnes je jednou z největších staveb z předpjatého betonu v ČR. Pět mostních polí lichoběžníkového průřezu je podepíráno čtyřmi pilíři. Celkem stavba spolykala kolem 20 000 metrů krychlových nejkvalitnějšího betonu.

Karel IV. vydal 8. 3. 1348 zakládací listinu Nového Města pražského; základní kámen položil 26. 3. 1348

Karel IV. věnoval budování Nového Města osobně velkou pozornost. Bylo to první město, které vznikalo na základě přesného urbanistického plánu. Praha se na konci 14. století stala staveništěm Evropy. Nové Město rostlo velmi rychle, čímž si získalo obdiv ostatních evropských měst, a Praha se stala centrem dění Evropy.

Vznikly tak široké bulváry, rozsáhlá náměstí a majestátní církevní stavby, které jsou dnes často schovány za fasádami z 19. a 20. století. Dle některých názorů bylo vybudování Nového Města Karlem IV. promyšleno do nejmenších detailů. Panovník nejenže velkoryse načrtl předpo-

kládaný vzhled Nového Města, ale i stanovil přesná pravidla pro jeho novou zástavbu. Překvapivě moderní nařízení například osvobozovalo stavebníky od daní na dobu dvanácti let za podmínky, že zahájí stavbu do jednoho měsíce po zakoupení pozemku a do roka a půl ji dokončí. Nové domy musely být kamenné a jednopatrové, ale významné církevní i světské stavby měly právo na výjimku.

Podle pověsti byl král Karel IV. moudrý a mocný panovník. K českému království připojil další území a dobře se o zemi staral. Praha – královské město vzkvétala. Přijíždělo sem mnoho obchodníků, ale také mnoho učenců z celé Evropy. Aby se Češi nemuseli vzdělávat v cizině, dal král postavit univerzitu pro české studenty. Karla všichni chválili a on byl se svým městem spokojen. Až do jednoho večera! To pozval na Pražský hrad na hostinu několik českých pánů a s nimi také svého hvězdáře. Po hostině vyšli všichni na balkon a dívali se na nádheru města pod nimi. Tu ale hvězdář zvedl hlavu k nebi a vyděsil se: „Ach, můj pane, vidím zlá znamení! Nebude to trvat dlouho a v Praze vypukne požár. Po něm pak přijde povodeň ... a celé tvé město bude zničeno!“ Král Karel se samozřejmě nejdřív vyděsil. Ale pak zvedl ruku a ukázal na prázdný břeh Vltavy: „Ne, moje Praha nezajde! Postavím nové město a to bude stát na věky!“

VÝSTAVY

Výročí vzniku Československa

Zlatá bula i další památky – co všechno bude k vidění na Hradě?

Zlatá bula sicilská, evangeliář z 9. století nebo takzvaný poklad z Lumbeho zahrad byly v polovině ledna vystaveny na Pražském hradě. Výstava *V základech státnosti* je první z velkých výstav, kterými bude připomenuto výročí 100 let od vzniku Československa. Navázalo na ni vystavení korunovačních klenotů a další významné expozice s unikátními předměty. Výstava *V základech státnosti* byla pro veřejnost zdarma a byla otevřena od 10. do 15. ledna. Důvodem krátkého času jejího trvání je vzácnost vystavených originálů. Jednalo se o výstavu zcela unikátní a svým významem srovnatelnou s vystavením korunovačních klenotů. Rozdělena byla na tři okruhy. V prvním byl představen výběr rukopisných památek z majetku Metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze, které jsou uschovány v Archivu Pražského hradu. Navštěvníci si tak mohli prohlédnout evangeliář, který vznikl v západní Evropě po roce 870 a byl korunovačním evangeliářem Karla IV. K vidění byl i Svatovítský evangelistář z konce 11. století, který objednal a hradnímu chrámu daroval první český král Vratislav II., nebo Svatovítská apokalypsa ze stejné doby. Představil se i vzácný Dražický kodex, který obsahuje i *Kosmovu kroniku* s legendou o povolání Přemysla Oráče.

Dalším okruhem byl soubor listin z Národního archivu, který se vztahuje k potvrzení práv, svobod a privilegií pro české krále. Listiny jsou z fondu Archivu České koruny, který sám je národní kulturní památkou nevyčíslitelné historické hodnoty. Mezi vystavenými exponáty byly dvě ze tří listin Zlaté buly sicilské z roku 1212, ve kterých římský král

Fridrich II. Štaufský potvrdil mimo jiné dědičnost královského titulu Přemysla Otakara I. a hranice českého státu.

Posledním okruhem pak byl soubor archeologických památek ze sbírek Národního muzea, Moravského zemského muzea a Správy Pražského hradu. Mezi nimi byly třeba předměty nalezené na Pražském hradě i vybrané archeologické památky odkazující na Velkou Moravu, jejímž symbolickým pokračovatelem se stal raně středověký český stát. Vystavena tak byla třeba plaketa s vyobrazením jezdce s dravým ptákem z 9. století, která byla nalezena v chrámové předsíni kostela ve Starém Městě u Uherského Hradiště.

Představen byl soubor předmětů z Lumbeho zahrad. Exponáty představují reprezentativní výběr toho nejlepšího, co bylo nalezeno při výzkumu slovanského pohřebiště datovaného do období konce 9. až počátku 11. století. Objeveno při něm bylo velké množství šperků. Podle historiků dokládají, že byli na pohřebišti pochováni příslušníci tehdejší nejvyšší elity. Většina těchto předmětů byla vystavena vůbec poprvé.

Také bylo možné si prohlédnout i předměty z takzvaného kolínského knížecího hrobu, který byl objeven ve druhé polovině 19. století a lze ho označit za nejvýznamnější raně středověký hrobový nález na území Čech – pohřbení podle nalezeného bohatství patřili k nejvyšší společenské vrstvě.

Po expozici *V základech státnosti* následovala týdenní výstava korunovačních klenotů a později další tři velké výstavy.

Výstava *Labyrintem dějin českých zemí*, která bude probíhat od 27. února do 1. července 2018 v Císařské konírně, představí formou originálních archiválií a dalších unikátních předmětů zlomové okamžiky ve vývoji českého

státu od 10. století do současnosti. Stěžejním exponátem, vrcholem výstavy, je tzv. Vladislavovo privilegium z roku 1158, nejstarší dochovaná listina dokládající existenci českého státu. Na jejím pozadí se promítají obrazy, které nás prostřednictvím starých legend zavedou do dob ještě starších – do doby Cyrila a Metoděje, kněžny Libuše, Přemysla Oráče, sv. Václava. Než však návštěvník bude moci spatřit nejzávažnější listinu, musí projít labyrintem dějin. Na této cestě se před jeho očima odehrávají dramata, která formovala český stát. Připomene si události, které sám prožil nebo je zná z vyprávění svých rodičů či prarodičů nebo se o nich učil ve škole. Postupuje tedy proti toku času od událostí téměř současných až po ty dávno minulé. Je na jeho rozhodnutí, zda-li chce pouze letmo vidět, nebo je jeho zájem hlubší, a tedy zvolí delší zastavení a bude listovat událostmi do větší hloubky. Výtvarná stránka expozice je volena tak, aby každé zastavení evokovalo dobu, v níž se událost odehrála.

V Jízdárně Pražského hradu budou moci návštěvníci zavítat na výstavu *Doteky státnosti*, která proběhne od 7. března do 28. října 2018. Tato výstava, věnovaná především historii státních symbolů, by měla být v kontextu dalších výstav připravovaných k výročí založení našeho státu zcela výjimečná, a to nejen soustředěním zcela unikátních exponátů na jedno místo, ale i svým architektonickým pojetím. Právě příběhy vystavovaných předmětů budou tvořit osu celé výstavy, jejímž cílem bude ukázat návštěvníkům, že ačkoliv byla řada státních symbolů v průběhu naší historie mnohokrát zneužita, stále se jedná o tytéž symboly, za něž byli naši předkové ochotni položit život. Součástí výstavy bude i klenotnice, v níž budou vystavena nejvyšší státní vyznamenání udělovaná za uplynulých sto let a také unikátní archiválie, vážící se k přelomovým okamžikům našich novodobých dějin, které se budou pravidelně obměňovat. Mezi významné exponáty bude patřit kolekce dekorací Řádu Bílého lva včetně nerealizovaných návrhů, prezidentský automobil Škoda VOS, text rozhlasového projevu prezidenta Beneše po jeho abdikaci v roce 1938 s jeho poznámkami či dopisy Milady Horákové z žaláře.

Výstavní projekt zakončí výstava v Tereziánském křídle, která pod názvem *Stráž na Hradě pražském* připomene od 28. června do 28. října 2018, že se vznikem Československé republiky je neodmyslitelně spojeno i založení Hradní stráže. Prostřednictvím stovky fotografií a řady trojrozměrných exponátů se návštěvníci budou mít možnost seznámit s celou její staletou historií. Nikoliv náhodou bude tato výstava zahájena v době konání XVI. šesokolského sletu. Právě sokolové totiž vytvořili v říjnu 1918 první jednotku Hradní stráže.

(mk)

Český filmový plakát 1931-1948

Výstava *Český filmový plakát 1931-1948* v hlavní budově Muzea hlavního města Prahy představuje ucelený výběr filmových plakátů z bohatých sbírek tohoto muzea. Návštěvníka seznamuje s unikátní plakátovou formou tzv. nudle, která se masově rozšířila po vzniku zvukového filmu na počátku třicátých let 20. století.

Tyto plakáty, které byly vylepované především na veřejných prostranstvích, jsou snadno rozpoznatelné. Charakteristickou je pro ně skladba více obrazů či postav doplněná velkými plochami výrazných barev. Kvůli svému grafic-

kému ztvárnění nebyly tyto dobové filmové plakáty nikdy plnohodnotně přijaty odbornou veřejností, a tak se teprve nyní naskytá možnost ocenit jejich pravé kouzlo a naivitu. Odsouzení plakátu jako dobového kýče nepřihlíží k faktu, že se jedná o reklamní produkt, který má nalákat dobového návštěvníka na film.

Časově zahrnuje výstava léta 1931-1948, tj. počátek zvukové filmu a dokončení úplného zestátnění československé kinematografie v roce 1948. Expozici bude možné navštívit do 11. 3. 2018.

(mk)

Kouzlo svatých obrázků

Další zajímavá výstava nainstalovaná v Muzeu hlavního města Prahy se jmenuje *Kouzlo svatých obrázků*. První část výstavy provází návštěvníka prostřednictvím vyobrazení milostných soch a obrazů na drobné posvátné grafice na cestě po jednotlivých poutních místech v Praze a jejím nejbližším okolí – od poutního areálu v Hájkou přes Bílou Horu, Strahov, Hradčany, Malou Stranu, Karlův most, Staré a Nové Město a Vyšehrad až do Zbraslavi.

Druhá část je věnována období první poloviny 19. století, kterou je možné nazvat „zlatou dobou“ tisku svatých obrázků v Praze. Představuje návštěvníkům výstavy produkci drobné posvátné grafiky v průběhu první poloviny 19. století s důrazem na období dozrávajícího klasicismu a období biedermeieru. V širokém průřezu je tady představena produkce nejvýznamnějších pražských tiskařských dílen Jana Pachmayera, Václava Hoffmanna, Dominika Mauliniho, Josefa Hory, Zikmunda Rudla, Leopolda Koppeho a mnoha dalších.

Vedle svatých obrázků obsahuje výstava sochy, obrazy, domácí oltářky a další umělecké předměty z 18. a z první poloviny 19. století ze sbírek Muzea hl. m. Prahy. Valná většina z nich je vystavena vůbec poprvé.

Výstava bude otevřena do 2. 4. tohoto roku.

(mk)

Výstava v DOX

Jediným českým výtvarníkem se na letošním benátském bienále stal samouk Luboš Plný. Pražský DOX mu nedávno otevřel zatím největší samostatnou výstavu poté, co jej před dvěma lety prezentoval na skupinové Art Brut Live.

Není divu, že výtvarník jako Plný zaujme světovou scénu. V době, kdy je tak obtížné ve výtvarném umění nabídnout něco nového, přitahují nadání autodidakti, kteří fascinují svou ryzostí a poskytují umanutou tvorbu s osobním ručením. Plný se téměř úplně kryje s typickými znaky art brut. Je posedlý zaplňováním plochy, tíhne k lehce dětskému projevu, neodlišuje příliš umění od života, podobně jako mediální malíři obsesivně zapisuje začátek i konec práce.

Plný se jako umělec cítí. Odmala pěkně kreslil a na sklonku osmdesátých let se neúspěšně pokoušel přihlásit na uměleckoprůmyslovou školu. Když jej nepřijali, vyučil se elektrikářem a pracoval na dráze. Do uměleckého prostředí se vrátil oklikou. Přivydělával si jako nahý model pro studenty malířství na AVU. S uměleckým prostředím se přirozeně sžil, a když vyjádřil přání stát se mezi budoucími akademickými malíři „akademickým modelem“, pedagogové a nakonec i rektor školy mu vyšli vstříc. Udělili mu do-

sud neexistující titul akademický model, jehož si Plný velmi váží a jímž nově razítkuje svá díla. Zároveň své pózování povýšil na konceptuální dílo.

Viva Luboš Plný!

Kurátorky: Ivana Brádková, Nadia Rovderová a Terezie Zemánková

Centrum současného umění DOX, Praha, do 12. 3. 2018

Jiří Brdečka 100 let – Od Limonádového Joa k zázrakům animace

Mimořádná retrospektivní a interaktivní výstava *Jiří Brdečka: 100 let – od Limonádového Joa k zázrakům animace*, která probíhá na Chvalském zámku v Praze, je věnována jedné z nejvýraznějších osobností českého filmu, mimo jiné autorovi či spoluvůdci scénářů ke snímkům *Limonádový Joe*, *Adéla ještě nevečeřela*, *Tajemství hradu v Karpatech* nebo *Císařův pekař a Pekařův císař*, která stála za mnoha hity české kinematografie. Návštěvníky zavede nejen do světa westernů, které Brdečku uchvátily, k vidění tady jsou i obrazy jeho přátel z řad malířů, jako je například Kamil Lhoták nebo Adolf Born. Expozice připomíná i Brdečkovy slavné hrané filmy a představuje barrandovské dekorace a kostýmy z filmů, na kterých spolupracoval s Janem Werichem, Jiřím Trnkou a dalšími. Nechybí ani Brdečkovy ilustrace a storyboardy k animovaným filmům. Návštěvníci si mohou prohlédnout také kostýmní návrhy či filmové plakáty k Brdečkovým snímkům a dobové fotografie mapující společenský život pražské kulturní smetánky.

První část výstavy připomíná Brdečkův život, jeho inspirační zdroje a přibližuje život s jeho slavnými přáteli a spolupracovníky. Návštěvníci mohou nahlédnout do Brdečkových začátků coby kreslíře vtípů za okupace a poválečného ilustrátora a filmového kritika. Další část je věnována jeho hraným filmům, jako byl *Císařův Pekař a Pekařův císař*, *Až přijde kocour*, *Byl jednou jeden král*, *Adéla ještě nevečeřela* nebo *Tajemství hradu v Karpatech* a jeho tvorbu spojené s westernovými ideály, jímž vévodí snímek *Limonádový Joe*. Na výstavě je možné zhlédnout i původní kostýmy z *Limonádového Joa* či dekorace z filmu *Císařův pekař a Pekařův císař*.

Poslední část je zaměřena na animovanou tvorbu a k vidění zde jsou originální storyboardy, výtvarné návrhy i hotové filmy.

Výstava potěší i děti – její součástí totiž jsou i multimedialní a interaktivní instalace Matyáše Trnky, vnuka Jiřího Trnky. Je zde možné spatřit například repliku „Saloonu“ a přestřelku kovbojů z *Limonádového Joa* či výjev z filmu

Tajemství hradu v Karpatech. Děti mohou také například zachránit pejsky před nenasytnou Adélou, animátorská dílna ploškové animace jim zase nabízí možnost vyzkoušet si práci s tzv. ploškovými loutkami vytvořenými podle kostýmů z *Limonádového Joa*. V tajemné alchymistické dílně ve sklepení ožije záhadná Sirael.

Výstava *Jiří Brdečka 100 let – Od Limonádového Joa k zázrakům animace* bude otevřena do 1. 4. 2018 a Chvalský zámek ji uvádí jako součást oslav svého desetiletého výročí otevření pro veřejnost. V rámci expozice, jejímž kurátorem je Adam Hoffmeister, bude také promítán nový celovečerní dokument *Universum Brdečka*.

(mk)

VÝSTAVY – Moravské zemské muzeum v Brně Vlasta Fialová 1928-1998

Vlasta Fialová patřila k největším hereckým talentům své generace. V době studií na konzervatoři vystupovala v menších rolích na scéně nově založeného Svobodného divadla (dnešní Městské divadlo Brno), později získala angažmá v Olomouci, od roku 1950 až do své smrti zůstala věrná brněnskému divadlu.

Výstava trvá do 27. 8. 2018.

Analfabeta Negramotná a další hrdinové z knih

Výstava trvá do 29. 7. 2018.

Chvála sběratelství: 200 let služby moravské kultuře a vědě

Výstava trvá do 30. 12. 2018.

Dietrichsteinský palác na Zelném trhu v Brně

Zelný trh 8, 659 37, Brno

Tel.: +420 533 435 220

Toulky přírodou Moravy

Výstava trvá do 3. 6. 2018.

Biskupský dvůr

Muzejní 1, 659 37, Brno

Tel.: +420 533 435 282

Vítejte u neandertálců / Naši předchůdci v novém světle

Pro mimořádný zájem prodlouženo do 1. 7. 2018.

Pavilon Anthropos

Pisárecká 5

602 00, Brno

Tel.: +420 515 919 760

<http://www.mzm.cz/prehled-vystav/>

Výstava Očím na odív ukazuje zdobné techniky na slavných středověkých obrazech

Podrobně představit techniky, které zdobí středověké obrazy a sochy, chce nová výstava v klášteře svaté Anežky v Praze. Její autoři věnují pozornost dílům mistrů, jakými byli Mistr vyšebrodského oltáře, Mistr třeboňského oltáře, Mistr svatojiříského oltáře či Mistr litoměřického oltáře. Výstava se jmenuje *Očím na odív* a v expozici věnované středověkému umění potrvá do 20. května.

Výstava je druhou, která do expozice středověkého umění přináší nové vědecké poznatky. Předcházející výstava *Očím skryté* nahlížela pod povrch a zkoumala podkresby deskových obrazů.

LITERATURA

Jaroslav Rudiš dostane prestižní německou Cenu literárních domů

Český spisovatel Jaroslav Rudiš letos dostane prestižní německou Cenu literárních domů. Ocenění, které je spojené s odměnou 15 000 eur (380 000 korun), převezme 15. března na lipském knižním veletrhu. ČTK to oznámili pořadatelé, kteří ocenili mimo jiné Rudišovo různorodé literární dílo a jeho schopnost pracovat s literaturou v odlišných formách.

Pětačtyřicetiletý spisovatel, scénárista a dramatik cenu považuje za nejvýznamnější, kterou kdy dostal. „Mě těší, že mám v Německu a v Rakousku čtenáře. Myslím, že česká literatura nebo česká kultura se potřebují dostat ven z té země,“ řekl ČTK Rudiš, který žije střídavě v Německu a v Česku. Ocenění podle něj patří i jeho spolupracovníkům.

Černí baroni z Českobudějovicka představí své příběhy v knize

Příběhy mužů z Českobudějovicka, kteří za minulého režimu sloužili v armádě u pomocných technických praporů, nabízí kniha *Černí baroni od Černé věže*. Publikaci slavnostně představili její autor Radek Gális i pamětníci vojenské služby v těchto útvarech. Publikace představuje čtrnáct příběhů kněžů, kulaků nebo jiných lidí, které komunistický režim donutil absolvovat povinnou vojenskou službu u pomocných technických praporů.

„Byl bych rád, aby se kniha dostala mezi mladé, které z části nezajímá minulost, jsou jiných názorů a myslí jen na budoucnost. Ale budoucnost bez minulosti neexistuje,“ řekl sedmaosmdesátiletý Jiří Pešek, jehož otec byl před únorem 1948 živnostník. Po komunistickém převratu prohlásil režim jeho rodinu za třídní nepřátele, a Pešek proto musel na vojnu k pomocným technickým praporům. „Jako novináře mě mrzelo, že se tyto zajímavé vzpomínky nedostanou do novin. Proto jsem moc rád, že se podařilo vydat knihu, která tyto příběhy přináší,“ řekl autor Radek Gális.

Před 95 lety zemřel Jaroslav Hašek

3. ledna uplynulo 95 let od smrti a 30. dubna to bude 135 let od narození publicisty, novináře a spisovatele Jaroslava Haška. Bohém, mystifikátor a povaleč, nebo hrdinný legionář, dobrodruh a pozorný glosátor s vrozeným smyslem pro humor? Málokterý český spisovatel poutá tolik pozornosti kvůli své rozporuplnosti jako Jaroslav Hašek, autor legendárního dobrého vojáka Švejka, od jehož smrti uplynulo letos 95 let. Svým dílem však na rozdíl od jiných autorů dosáhl nesmrtelnosti.

Jaroslav Hašek se narodil 30. dubna 1883 v Praze na Novém Městě ve Školské ulici. Od mládí vzdoroval autoritám, díky čemuž nedostudoval gymnázium. Záhy inklinoval k socialistům a anarchistům a formou satiry bojoval proti nešvarům monarchie, čímž si nejednou získal pozornost policejních orgánů. Po vypuknutí první světové války narukoval Hašek do armády, aby prožil své vlastní osudy

za světové války. Z nich později těžil při své literární tvorbě na svém největším díle. Ve válce na východní frontě přeběhl k Rusům, načež vstoupil do československých legií, a dokonce se zúčastnil nejvýznamnější legionářské bitvy u Zborova. Z legií vystoupil, aby se dal naverbovat do Rudé armády, kde nějaký čas působil i jako komisař. Teprve léta po válce po návratu do vlasti začal psát svůj slavný román *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války*, díky kterému se dočkal celosvětové slávy i řady odsudků. Mnozí významní čeští literáti totiž odsuzovali Švejka coby „vžítý“ prototyp českého vojáka, kterého Hašek ve svém díle představil. Nehledě na to se jeho román stal jedním z nejpřekládanějších děl české literatury.

Když se Hašek po státním převratu vrátil v roce 1920 do Prahy, zklamaně zjistil, že společenské i úřednické zlořády, proti kterým tolik bojoval za monarchie, přetrvaly i nadále. Věčně nespokojený Hašek tudíž opět začal burcovat společnost a znovu budil nemalý zájem policie za svou rozvratnou činnost. Zemřel v Lipnici nad Sázavou 3. ledna roku 1923 ve věku devětatřiceti let. Smrt jej zastihla během rozdělané práce na románu o Švejkovi.

Jaroslav Hašek byl častým návštěvníkem hospod, především v Praze na Žižkově. Ty jsou také spojeny se vznikem prvního, sešitového vydání *Osudů dobrého vojáka Švejka za světové války*, na jehož vydání měl velký podíl Haškových dobrý přítel Franta Sauer – ten později popsal v knize *In memoriam Jaroslava Haška*, jak Hašek dojem z jednotlivých pasáží testoval právě na žižkovských dělnících, zednicích a malířích pokojů, se kterými v hospodách sedával.

Postava dobrého vojáka Švejka je českému divákovi dobře známa z mnoha filmů, které začaly vznikat nedlouho po Haškově smrti. Protože byl Haškových život sám o sobě zajímavý, i o něm se brzy začaly točit filmy. Ve filmu *Poslední bohém* z roku 1931 jej ztvárnil Saša Rašilov, který se nedlouho předtím v jiném filmu objevil právě coby Haškových Švejk. V roce 1962 si roli Jaroslava Haška v česko-sovětském filmu *Velká cesta* zahrál další český významný herec Josef Abrhám. Jednu z důležitých postav si tehdy zahrál i Rudolf Hrušínský, který přitom také exceloval v postavě Švejka v padesátých letech.

(mk)

Zemřela novinářka a překladatelka Švejka Ruth Bondyová

Ve věku čtyřidevadesáti let zemřela izraelská novinářka, spisovatelka a překladatelka českého původu Ruth Bondyová. Informoval o tom Židovský tiskový a informační servis. Jako pražská Židovka Bondyová za války prošla terezínským ghettem, rodinným táborem v Osvětimi i odklizením trosek v Hamburku. V roce 1948 odjela do Izraele, kde zahájila svou kariéru. Během třiceti let přeložila asi čtyřicet děl české literatury do hebrejštiny, včetně *Dobrého vojáka Švejka* od Jaroslava Haška, knihy *Fimfárum* od Jana Wericha, většinu děl Karla Čapka, Milana Kundera a Bohumila Hrabala. V Izraeli obdržela několik ocenění a byla první ženou-publicistkou, jíž byla udělena v zemi prestižní Sokolovova cena. V Izraeli byla Bondyová známá hlavně jako

sloupkařka ze stránek páteční přílohy jednoho z nejčtenějších izraelských deníků *Davar*. Proslavila se také řadou autorských děl, včetně biografie *Potulné kořeny*, *Jakob Edelstein*, *Víc štěstí než rozumu* nebo souboru vzpomínkových povídek *Drobné útěchy*. Tradiční kuchyni českých a moravských Židů přiblížila v knize *Boží hody* a jejich mluvu zas v *Mezi námi řečeno*.

Dobrý voják Švejk vychází namluvený Kaiserem na čtyřech CD

Kompletní *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války* vycházejí jako audiokniha na čtyřech CD. Rozhlasové nahrávky v podání Oldřicha Kaisera vznikaly od roku 2012, letos se natočil třetí i nedokončený čtvrtý díl.

Haškův Švejk je jednou z nejznámějších postav české literatury; tuzemskou kulturu reprezentuje ve světě už desítky let, byť se to mnohým Čechům nelíbí. Z pohledu čtenářů jde však o dílo téměř nesmrtelné. V češtině vychá-

zí průměrně skoro každý druhý rok. Český rozhlas Vltava a Radioservis nyní završily dlouholetý projekt kompletní nahrávky knihy.

Vondruška vydal šestý díl *Husitské epopeje*

Historik, publicista a spisovatel Vlastimil Vondruška vydal v těchto dnech šestý díl své *Husitské epopeje* s podtitulem *Za časů Jiřího z Poděbrad*. Předposlední díl projektu představuje léta, kdy byl český král Jiří z Poděbrad na vrcholu své moci. V chystaném sedmém dílu dovede příběh do osmdesátých let 15. století ke Kutnohorskému náboženskému smíru, který znamenal definitivní tečku za husitskými válkami. Šestý díl *Husitské epopeje* vychází krátce poté, co Vondruška v květnu na festivalu Svět knihy Praha představil pátý díl. První díl vyšel v roce 2014. Vondruška v poslední době čelí za své eseje kritice lidí, kteří nesouhlasí s jeho výkladem dějin a aplikací historických zkušeností na současné dění.

HISTORICKÁ VZPOMÍNKA

22. 1. 1888 vyšel první díl Ottova slovníku naučného

Původní název *Ottův Slovník naučný* – (ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí), OSN – dosud nejrozsáhlejší česká všeobecná encyklopedie, vydaná v letech 1888-1909 nakladatelem Janem Otto v Praze. Slovník má celkem 28 dílů (27 dílů vlastní encyklopedie, 1 díl doplňky), obsahuje kolem 150 tisíc hesel na 28 912 stranách. Autorsky či redakčně se na jeho přípravě podílelo zhruba 1 100 spolupracovníků, mezi nimi i mnoho čelných českých vědců, novinářů a spisovatelů. *Ottův slovník naučný* byl původním českým encyklopedickým dílem, vycházejícím z dobových kulturně osvětových potřeb i politických snah národního společenství věnujících zvláštní pozornost jak českým národním dějinám a kultuře, tak historii a kultuře ostatních slovanských národů. Specifickým způsobem ohránil aspirace české vědy, kultury i politiky koncem 19. a začátkem 20. století, vedle určitého vlivu starší, konzervativní generace českých vědců, se v něm výrazně uplatňoval nastupující pozitivisticko-liberalistický vědecký proud. Řada jeho hesel má charakter původních vědeckých, popřípadě populárněvědeckých studií, k nejhodnotnějším patří pak hesla z oblasti historie, historického místopisu, literatury a filozofie.

Ottův slovník naučný, který byl svým rozsahem i kvalitou zpracování souměřitelný s nejvýznamnějšími světovými encyklopediemi, demonstroval rozvoj české národní společnosti na přelomu 19. a 20. století, svébytné postavení českého národa mezi ostatními evropskými národy i jeho přínos evropské kultuře. Z velkého *Ottova slovníku naučného* vyšly dva stručné výtahy: v letech 1905-1906 *Malý Ottův slovník naučný dvoudílný* a v roce 1908 *Ottův kapesní slovník naučný jednodílný*. V letech 1930-1943 bylo (nejprve Ottovým nakladatelstvím, od roku 1936 nakladatelstvím Novina) vydáno dvanáct svazků dodatků *Ottova slovníku naučného* s názvem *Ottův slovník naučný*

nové doby (*OSNND*), které vedle faktografických doplňků obsahují i nová zpracování řady původních hesel *Ottova slovníku naučného* na úrovni soudobé vědy a zvláště podrobně encyklopedicky zachycují historický vývoj od první světové války do konce třicátých let. V době nacistické okupace bylo vydávání *OSNND* zastaveno (poslední díl, končící heslem „Užok“, vyšel v roce 1943), po válce již nebylo obnoveno, takže *OSNND* zůstal torzem.

V devadesátých letech 20. století vydala *Ottův slovník naučný* v elektronické podobě (na CD a DVD) společnost AION.

Václav Matěj Kramerius

(9. 2. 1753 – 22. 3. 1808) – majitel českého nakladatelství a vydavatel novin. V roce 1789 založil knihkupectví a nakladatelství Česká expedice a začal vydávat *Pražské poštovské noviny* – od roku 1791 *Krameriusovy c. k. vlastenecké noviny*. Byly velmi populární a Kramerius k nim začal vydávat různé drobné spisky. Svojí činností přispěl k pěstování českého jazyka a k jeho šíření po zemích Koruny české v době národního obrození. Byl nadšeným propagátorem a popularizátorem osvícenských reforem císaře Josefa II.

Prostřednictvím Dobrovského se Kramerius dostal do služeb hraběte Jana z Neuberga, kde působil jako knihovník. Krameriovi přišlo toto místo vhod. Jan z Neuberga patřil k úzkému kruhu osvícenských šlechticů, kteří se začali zajímat o české dějiny a knihy. Kramerius obstarával přepisy a přetisky a zvláště pak korekturu. Tím se dobře obeznámil se spisovnou češtinou. Práce u hraběte Jana z Neuberga iniciovala u Krameria vydavatelskou činnost. Naučil se pracím nutným při vydávání knih a získal celou řadu užitečných známostí.

Od roku 1791 bydlel V. M. Kramerius v Michalské ulici v domě U půlzlátého kola na Starém Městě pražském. Tam si zřídil malý obchod s knihami nazvaný Česká expedice. Víc než knihkupectví to však byla zásilková služba.

Prostřednictvím ní posílali pražští vlastenci knihy a časopisy svým mimopražským přátelům. Nejvíce ocenili existenci této služby prostí sedláci, kteří si tak mohli objednat knihy na vesnicích nedostupné.

V roce 1795 koupil Václav Matěj Kramerius knihtiskárnu a postupně se vydávání novin rozrostlo v nakladatelství pod názvem Česká expedice. Zde vycházela většina českých knih té doby. V. M. Kramerius vydával literaturu všech možných žánrů, hlavně pak zábavnou a poučnou. Václav Matěj Kramerius se zasloužil o vydávání necenzurovaných českých psaných prací Jana Amose Komenského. Vydával kalendáře, poučné, zábavné, dobrodružné a cestopisné knížky pro lid a vlastní úpravy lidové četby. Překládal nebo upravoval náměty rytířské, loupežnické a strašidelné, překlady a adaptace cizích prací. Shromažďoval a poskytoval zájemcům informace o revolučním dění ve světě, především aktuálně ve Francii.

Václav Matěj Kramerius zemřel v Praze a pohřben je na Olšanských hřbitovech v Praze.

Ladislav Mikeš Pařízek

(19. 11. 1907, České Budějovice – 28. 3. 1988, Praha) – poslední cestovatel – objevitel staré školy. Pařízek byl v padesátých letech velkou cestovatelskou osobností a jeho objevy se zapsaly do učebnic zeměpisu. 21. května 1959 byl prvním bělochem, který mohl vidět skutečný pramen afrického veletoku Niger. Vedle cestopisů vydal Pařík dvě vzpomínkové knihy *Mé cesty za dobrodružstvím* a *Legie sebevrahů* a převyprávěné domorodé pohádky a bajky *Prales kouzelných snů*.

Konstantin Biebl

(26. 2. 1898 – 12. 11. 1951) – lyrický básník, jeden z předních představitelů proletářské poezie, poetismu a surrealismu. Od roku 1919 publikoval Biebl v různých časopisech, např. *Host*, *Kmen*, *Lidové noviny*, *Literární noviny*. Patřil k levicově orientované avantgardě. Vstoupil do Dávětsilu, v roce 1934 byl zakládajícím členem Surrealistické skupiny.

Eduard Bass, vlastním jménem Eduard Schmidt

(1. 1. 1888 – 2. 2. 1946) – český spisovatel, novinář, zpěvák, fejetonista, herec, recitátor, konferenciér a textař.

Roku 1910 vystoupil jako recitátor a zpěvák v kabaretu Bílá labuť. E. Bass byl spoluvůdce kabaretu Červená sedma. Spolupracoval se satirickými časopisy a spolu s několika karikaturisty vydával *Letáky*. Později byl ředitelem v pražských kabaretech Červená sedma a Rokoko. V letech 1921-1933 působil jako redaktor *Lidových novin*, později byl jejich šéfredaktorem. Kromě toho vytvořil řadu rozhlásků, šansonů, skečů a kupletů – některé z nich zlidověly (např. *Nešťastný šafářův dvoreček*). Proslul zejména knihami *Klapzubova jedenáctka* a *Cirkus Humberto*.

Rudolf Těsnohlídek, vlastním jménem Arnošt Bellis

(7. 6. 1882 – 12. 1. 1928) – básník, publicista, prozaik, autor soudniček a překladatel.

Byl vůdčí osobností časopisu *Obzory*, orgánu volného uměleckého sdružení Syrix, kam patřili Jiří Mahen, František Gellner, Josef Toman, Fráňa Šrámek, K. H. Hilar, V. H. Brunner a občas též Jaroslav Hašek. Proslul zejména svojí bajkou o lišce Bystroušce. Protože Těsnohlídek nepsal

zrovna úhledně, rozluštili tiskaři název rukopisu místo „Liška Bystrouška“ jako „Liška Bystrouška“. Těsnohlídek tuto změnu akceptoval a už to tak zůstalo i v Janáčkově opeře.

Petr Bezruč, vlastním jménem Vladimír Vašek

(15. 9. 1867 – 17. 2. 1958) – básník a prozaik. Využíval nejčastěji jednu z nejúčinnějších básnických forem – baladu. Ve své tvorbě se soustřeďoval hlavně na národnostní i sociální problematiku severního moravsko-polského pomezí. Sám se naprosto ztotožnil s utiskovanými, mluvil jejich jazykem. Pracoval jako úředník na poště.

Peter Bezruč

Svatopluk Čech

(21. 2. 1846, Ostředek u Benešova – 23. 2. 1908, Praha) – český básník a prozaik, patřil mezi představitele literární skupiny ruchovců.

Vystudoval gymnázium v Praze a poté práva. Po studiích se věnoval právní praxi. V roce 1879 právo opustil a věnoval se výhradně literatuře. Působil ve *Světozoru*, *Lumíru*, *Národních listech*, *Květech*, které pomohl založit. Čech patřil mezi uznávané české spisovatele. Již tři měsíce po jeho smrti byl po něm pojmenován Čechův most v Praze. Ještě za Čechova života nesly jeho jméno Sady Svatopluka Čecha na pražských Vinohradech, kde byl v roce 1924 odhalen pomník, jehož autorem je Jan Štursa. V Praze byly v dalších čtvrtích pojmenovány Náměstí Svatopluka Čecha ve Vršovicích, Čechova ulice na Letné, Čechova čtvrt v Modřanech a Čechova škola in Tróji.

Josef Kajetán Tyl, vlastním jménem Josef František Till

(4. 2. 1808 – 11. 7. 1856) – dramatik a herec, byl zakladatelem moderního českého divadla, tvůrce národní hymny a významný prozaik.

Samostatné místo v Tylově divadelní tvorbě má pražská lokální fraška *Fidlovačka aneb žádný hněv a žádná rvačka* (1834), hra se zpěvy, k níž nápěv složil František Škroup. Jedna z písní *Kde domov můj* natolik zlidověla, že se stala českou národní hymnou. Ve třicátých a čtyřicátých letech redigoval časopisy *Jindy a nyní* (pozdější *Květy*), *Vlastimil*, *Pražský posel* a v roce 1849 *Sedlské noviny*. Psal básně, povídky ze současnosti, historické prózy, překládal divadelní hry. Jeho vlastní dramatické dílo je rovněž velmi rozsáhlé. Působil jako divadelní kritik, teoretik a editor; v roce 1837 založil edici Česká Thalia. Rostoucí bída a velké pracovní vypětí způsobily J. K. Tylovi předčasnou smrt. Na jeho pohřeb přišly zástupy lidí a rozloučily se s ním písní *Kde domov můj*. Hrob J. K. Tyla je na Mikulášském hřbitově v Plzni.

DIVADLO

V Brně vznikl romský divadelní sitcom

V Brně vznikl romský scénický sitcom *Miri fajta* neboli *Moje rodina*. Původně šlo o aktivitu komunitního centra v takzvaném Bronxu. Zájem o představení je však značný. Listopadová předpremiéra i premiéra byly vyprodané, na desítky lidí se nedostalo a na další reprízy museli čekat diváci až na rok 2018. Sitcom *Miri fajta* je dobrovolnická aktivita různorodé skupiny Romů. Divadelní komedii připravovali víc než rok. Součástí příprav byla hlasová výchova a tvůrčí dílny improvizace nebo pohybu na jevišti.

Zemřel slovenský herec Marián Labuda

Marián Labuda

V pátek 5. ledna zemřel oblíbený slovenský herec Marián Labuda, bylo mu třiasedmdesát let.

Slavný slovenský herec se narodil v roce 1944 v Hontianských Nemcích. V Bratislavě působil ve Slovenském národním divadle a v roce 1968 spoluzakládal Divadlo na korze. Hrál také v Národním divadle v Brně a v Divadle

na Vinohradech. U filmu ztvárnil celou řadu skvělých rolí. Už v šedesátých letech se objevoval v menších rolích ve filmech *Smoliarka* nebo *Neprebudeny*. V dalším desetiletí přišly filmy *Koktejl*, *Madame Favart*, *Oslava*, *Som Petőfi* a mnoho dalších. Kultovní postavou je ale bezesporu řidič Pávek z *Vesničky mé střediskové*, z roku 1985. Muž, kterého doháněl k šílenství „momentálně zaostalý Otík“, patřil k nejkrásnějším rolím, které kdy dostal. Autor scénáře Zdeněk Svěrák byl zpočátku velmi nespokojen, představoval si jiný typ herce, ale Labuda ho poté svým uměním přesvědčil. Výrazné bylo také drama *Dobří holubi se vracejí* v roce 1988, kde si zahrál s Milanem Kňažkem, Rudolfem Hrušínským, Vladimírem Menšíkem a Miroslavem Macháčkem.

I po revoluci Labuda intenzivně natáčel dramata, komedie i pohádky jako *Fontána pre Zuzanu 3*, *Všichni moji blízcí*, *Pták Ohnivák*, *Král Ubu*, *Lotrando a Zubejda*, *Zahrada*, *Akumulátor 1* a mnoho dalších. Za film *Zahrada* převzal filmové ocenění Český lev.

Jeho poslední filmovou rolí byla postava v populární pohádce *Anděl Páně 2*. Její režisér Jiří Strach na sociální síti uvedl: „Máš klíč od očiště, Mariáne. Je to univerzál. Odemkne Ti i bránu nebeskou.“ Vzpomněl tak na scénu z pohádky, kdy prodavači v cukrárně (Labudovi) anděl a čert Petronel a Uriáš zaplatili právě zlatým klíčem k očištění.

(mk)

HERECKÁ VÝROČÍ

Jana Preissová

(* 7. 2. 1948, Plzeň)

Po absolvování pražské DAMU (1970) se na celých dvacet let stala členkou Divadla Na zábradlí, kde dostala mnoho zajímavých hereckých příležitostí. Dřív než se stala v roce 1990 řádnou členkou Činohry Národního divadla, si tu pohostinsky zahrála titulní roli Strindbergovy *Slečny Julie* (1988), následovaly např. titulní role Goldonihho Mirandolína, Alice ve Strindbergově *Tanci smrti*, Bílá macecha v Krobotově adaptaci *Roku na vsi bratří Mrštíků*, Královna v Shakespearově *Cymbelínovi*, titulní Marie Stuartovna v Schillerově tragédii a mnoho dalších. V současném repertoáru ji můžete vidět jako Reynoldsovou (*Pýcha a předsudek*, Národní divadlo), Preissovou (*Křehkosti, tvé jméno je žena*, Nová scéna) a jako Lily O'Hanlonovou (*Noční sezóna*, Stavovské divadlo). Občas hostuje i v jiných divadlech. Na Pražské konzervatoři předává své zkušenosti mladým adeptům herectví.

Od doby, kdy ji ještě jako studentku DAMU obsadil režisér Menzel do filmu *Rozmarné léto*, si zahrála dlouhou řadu vděčných filmových i televizních rolí, hrála například ve filmech *Jak vytrhnout velrybě stoličku*, *Jak dostat tatínka do polepšovny*, *Zločin na poště*, *S vyloučením veřejnosti* a v seriálech *Pohádky z tisíce a jedné noci*, *My všichni školou povinní* nebo *Laskavý divák promine*. Spolupracuje také s dabingem.

Manželem Jany Preissové je známý herec Viktor Preiss a jejich syn Martin Preiss se také věnuje herectví.

Ocenění: 1994 Cena Český lev za Nejlepší ženský herecký výkon ve vedlejší roli.

Jaromír Hanzlík

(* 16. 2. 1948, Český Těšín)

Jeho talent byl tak výrazný, že se stal symbolem své doby a filmy, v nichž vytvářel rozmanité portréty dospívajících chlapců, jen obtížně hledajících své místo v životě, působily na několik generací mladých diváků. Možná nevíte, že jeden z našich nejuznávanějších herců nikdy nevystudoval herectví, v roce 1966 ho sice přijali ke studiu herectví na pražskou DAMU, jenže to, o čem marně snil nejeden adept herectví, prostě zahodil. Dostal totiž nabídku do pražského Divadla na Vinohradech a rychle se stal jedním z předních členů jeho hereckého souboru. Jeho velkým vzorem byl Zdeněk Štěpánek. „Chtěl jsem být jako on. Naše rodiny se prolínaly, hltal jsem každou chvíli, kdy jsem mohl být s ním. Dokonce jsem chodil do školy s jeho synem Petrem,“ prozradil v rozhovoru pro ČT24. Od osmnácti let patřil Jaromír Hanzlík k nejoblíbenějším a nejobsazovanějším hercům, třicet let obětoval Divadlu na Vinohradech a český film sedmdesátých a osmdesátých let se bez něj téměř neobešel.

Devadesátá léta jsou už ve znamení výrazného omezení herecké práce. Nejen že točí sotva jeden film ročně, což jsou ještě většinou televizní pohádky, ale ukončuje i dlouholeté angažmá v divadle, kde odehrával vedle filmové kariéry svoje veliké role v *Hamletovi*, *Revizorovi*, *Zločinu a trestu*, *Oidipovi* či *Cyranovi z Bergeracu* a diváci z něj byli vždy nadšeni. Život v zahraničí a podnikatelské aktivity byly nejspíš zaslouženým odpočinkem po nepřetržité herecké práci.

V roce 1997 počal dlouholetou spolupráci s televizí a uváděl sympatický pořad *Úsměvy*, kde často vzpomínal

i se svými kolegy. Už to vypadalo, jako by se herec nikdy k filmu vrátit nechtěl, ale nejspíš jej v roce 2002 přesvědčil scénář filmu *Svědek* z cyklu *Oběti*. Ač pouze na televizních obrazovkách, rozhodně šlo o povedený návrat. Pokračoval vcelku neoblíbenou *Nemocnicí na kraji města po dvaceti letech* a nekonečnou *Pojišťovnou Štěstí* (ze které později raději vycouval, tedy seriálově zemřel) a zařekl se, že v seriálech už vystupovat nebude. Názor však změnil, když jej režisér Filip Renč pobídl k pokračování populární *Sanitky*. Jaromír Hanzlík se tedy vrací. Naštěstí nejen televizně, ale i v nových filmech.

VZPOMÍNKA

Jiří Císler

(4. 2. 1928, České Budějovice – 17. 4. 2004, Praha) – herec-komik, režisér, spisovatel, hudebník, dramatik, mistr sarkasmu, klaun a legendární bavič.

Vystudoval obchodní akademii, ale přešel k umění. Začínal jako houslista orchestru Jihočeského divadla v Českých Budějovicích, na jeviště ho přivedl režisér Miroslav Macháček. Prošel operetou i operou, zakotvil v činohře. Začátkem šedesátých let přichází do pražského Divadla na Fidlovačce, působil také v divadlech v Pardubicích, Mladé Boleslavi, Ústí nad Labem, začátkem sedmdesátých let se opět vrátil do Prahy (Semafor, Ateliér, Činoherní klub). Od roku 1990 byl zakladatelem a vedoucím Hravého divadla v Praze.

Jiří Císler je autorem her, muzikálů, skladeb scénické hudby. Prosadil se i v dabingu. Děti si jeho hlas nejvíce spojí buď s nedělně-dopoledním zábavním pořadem *Studio Kamarád*, kde namluvil postavu Haryho Šoumena, nebo se seriálem *Návštěvníci*, v němž hrál ředitele hotelu, anebo s kresleným seriálem *Šmoulové*, kde nadaboval černokněžníka Gargamela. Z dabingu pro dospělé stojí za zmínku záskok za zesnulého Františka Filipovského, když ve filmu *JO* namluvil Louise de Funèse.

Jiří Císler

Jaroslav Kvapil

(25. 9. 1868, Chudenice – 10. 1. 1950, Praha) – český básník, dramatik, překladatel, libretista a divadelní režisér.

Pracoval zprvu jako žurnalista v redakci *Hlasu národa* (1891-1894), *Národních listů* (1894-1898), *České strážce* (1894), redigoval *Zlatou Prahu* (1898-1904) a také *Ottovu Světovou knihovnu* (1897-1925). Kvapil je zakladatelem moderní české režie, svou uměleckou činnost začal však v oblasti literární. Pod vlivem svého vztahu k herečce H. Kubešové (později se stala jeho ženou) obrátil trvale svůj zájem k divadlu, o kterém psal články do novin a časopisů (*Zlatá Praha* aj.). Zúčastnil se divadelních akcí Spolku českých beletristů Máj, s dalšími založil a řídil v Praze v roce 1898 výstavní divadlo Urania, a v tomto divadle taky prvně režíroval (anonymně).

Angažoval se v úsilí o zřízení druhého samostatného českého divadla v Praze. V roce 1900 se jako jeden z exponentů mladočeské Společnosti ND dostal do vedení ND, působil zde zprvu ve funkci „literárního poradce“ (1900-1906), pak jako vrchní režisér a v letech 1911-1918 jako šéf činohry. Za první světové války byl členem Maffie a aktivně se zúčastnil boje o národní samostatnost. V roce 1917 inspiroval a zformuloval manifest českých spisovatelů k českým poslancům na říšské radě. Podílel se i na dalších politických akcích a zapojil do nich i ND (Shakespearevský cyklus 1916, oslavy 50. výročí položení základního kamene ND 1918).

V roce 1928 ho oční neduh donutil opustit soustavnou práci v divadle, kam se pak vracel jen k příležitostným pohostinským režii. Za nacistické okupace byl v roce 1944 zatčen gestapem a až do osvobození jedenáct měsíců vězněn. Největší obliby dosáhla jeho veršovaná pohádka *Princezna Pampeliška*. V ní se mu podařilo svěbytným způsobem a s básnickou i dramatickou jistotou sloučit lidovou pohádkovou tradici a secesně stylizovanou symboliku. Stylově příbuzná je i další dramatická pohádka *Rusalka*, koncipovaná jako operní libreto. S hudbou A. Dvořáka se stala součástí světového operního repertoáru. V Kvapilových překladech se projevil jeho zájem dramaturgický. Překládal především současné divadelní hry severské (H. Ibsen, B. Björnson), které většinou také sám režíroval. Navazoval četné styky s evropským divadelnictvím – německým (M. Reinhardt), vídeňským, ale i francouzským a ruským (v roce 1906 zorganizoval zájezd divadla MCHAT do Prahy). 28. 10. 1998 mu byl udělen Řád TGM im memoriam.

Nejvíce nominací na Českého lva získal film *Bába z ledu*

Rodinný film *Bába z ledu* režiséra Bohdana Slámy o vztazích mezi lidmi tří generací v jedné rodině získal patnáct nominací na Českého lva. Vyrovnal tím rekord filmu *Fair Play* z roku 2014. O dvě méně má snímek *Po strništi bos* Jana Svěráka a deset nominací získalo politické drama *Milada* v režii Davida Mrnky. Výsledek prvního kola hlasování svých členů oznámila Česká filmová a televizní akademie (ČFTA).

Celkem 136 hlasujících akademiků vybíralo z pětadvaceti celovečerních hraných a animovaných filmů a šestadvaceti dokumentů uvedených do distribuce v roce 2017. O sošku Českého lva se filmy utkají v patnácti statutárních kategoriích. Slavnostní vyhlášení cen Český lev 2018 proběhne 10. března 2018 v Rudolfinu.

Hlavní cenu Trilobit má dokument *Mečiar Terezy Nvotové*

Výroční ceny za nejhodnotnější audiovizuální počiny uplynulého roku udělil v Berouně Český filmový a televizní svaz FITES. Hlavní cenu Trilobit 2018 získala režisérka Tereza Nvotová za celovečerní dokument *Mečiar*. Poctu za celoživotní dílo převzal v podobě Ceny Vladislava Vančury producent Čestmír Kopecký. Stojí za televizními cykly *Česká soda*, *Bigbít*, *Chcete mě?* či *Šumná města*, má podíl na vzniku filmů *Díky za každé nové ráno*, *Knoflíkáři*, *Návrat idiota*, *Rok ďábla*, *Nuda v Brně* či *Karamazovi*. Cenu Josefa Škvoreckého za audiovizuální adaptaci literárního díla udělila porota polské režisérce Agnieszce Hollandové za zpracování románu Olgy Tokarczukové *Přes kosti mrtvých*. Uděleny byly i dvě Ceny Ferdinanda Vaňka za přínos rozvoji občanské společnosti. První převzal Tomáš Kudrna za režii dokumentu *Co dokáže lež*, ve kterém ukazuje rozdíl mezi minulými a současnými formami agrese vůči nic netušícímu obyvatelstvu, což orámoval záběry ruské okupace roku 1968. Ocenění byli také režisér Askold Kurov a producent Maxim Tuula – tvůrci snímku *Proces: Ruský stát vs. Oleg Sencov*. Zcela zvláštní cenu Zlatý citron udělili porotci Jaromíru Soukupovi za neuvěřitelné konferování „diskusních“ pořadů v TV Barrandov, které jsou podle nich bizarním koktejlem diletanství a účelového politického aktivismu. Dětská porota ocenila Ivetu Grófovou za film *Pátá lod*, který už získal cenu dětí na prestižním Berlinale. Ceny se letos předávaly již po jedenatřicáté. Členové porot vybírali ze 145 přihlášených titulů a třidvaceti snímků s dětskou či rodinnou tematikou.

Rašín

Letošní sté výročí vzniku Československa oslaví Česká televize filmem o událostech a osobnostech, které přímo souvisely s vyhlášením samostatného státu. Dramatický příběh *Rašín* převedl do podoby scénáře televizního filmu režisér Jiří Svoboda. Snímek zachycuje příběh muže, který dokázal uskutečnit sen Čechů a Slováků o samostatném státě

navzdory rakousko-uherské monarchii a snahám uchýlit se pod křídla carského Ruska.

V roli prvního československého ministra financí Aloise Rašína se představí Ondřej Vetchý, roli prvního ministerského předsedy Karla Kramáře ztvárnil Miroslav Donutil. Ve filmu se Kramář s Rašínem názorově střetnou, přesto se oba sejdou v jedné vězeňské cele a nakonec i ve vládě nově vzniklé republiky. S tou bývají nejčastěji spojováni Tomáš Garrigue Masaryk, Edvard Beneš a Milan Štefánik, zatímco ostatní zůstávají v jejich stínu.

„Když jsem stanul před úkolem natočit hraný dokument o atentátu na Rašína, netušil jsem, jakou hloubku má tato opomíjená postava. Léta si kladu otázku, proč je Alois Rašín, osobnost příkladně vlastenecká, která svému přesvědčení věnovala život, tak odsunutá do zapomnění,“ říká k tomuto tématu režisér Jiří Svoboda.

(mk)

Posel moderního umění

Před nedávnem odvysílala Česká televize zajímavý dokument Jana Soukupa nazvaný *Apoštol infověku*.

Když se řekne český design, nelze opominout jméno Ladislava Sutnara, jednoho z nejvýznamnějších představitelů českého funkcionalismu. Tvorba tohoto zakladatele moderního designu je rozsáhlá a rozmanitá. V prvorepublikovém Československu zásadně ovlivnil životní styl středních vrstev a jeho dílo do dnešní doby udivuje dokonalou harmonií, krásou a funkčností. Ladislav Sutnar chápal design jako službu umělce nejširším vrstvám a byl přesvědčen, že kvalitní design zlepšuje každodenní život.

V souvislosti se Sutnarovou emigrací bylo v Čechách jeho jméno dlouhou dobu cíleně zamlčováno. V dnešní době se ale k Sutnarovu uměleckému odkazu hlásí i nejmladší generace výtvarníků, v jejichž tvorbě je patrná inspirace umělcovou snahou o úsporné, vzdušné a světlé prostory a jednoduché linie. Snad každý zná čajovou soupravu z varného skla z roku 1931, která vznikla pro Krásnou jizbu – první ateliér moderního designu v České republice a která se stala nejprodávanějším vybavením domácností středních vrstev.

Ladislav Sutnar byl ale také průkopníkem české moderní hračky, která vycházela z moderní pedagogiky a byla založena na principech abstraktního umění. Současně se řadil k významným představitelům evropské funkcionalistické typografie, společně s dalšími avantgardními architekty propagoval moderní formy bydlení.

Mezinárodní renomé získal Ladislav Sutnar jako architekt a organizátor výstav československé architektury a užitého umění v zahraničí.

V roce 1939 zůstal Sutnar kvůli německé okupaci v New Yorku, kde organizoval realizaci československé expozice na Světové výstavě. Po roce 1948 se už ze Spojených států nevrátil, proslavil se zde v oblasti designu a informací.

Dílo Ladislava Sutnara se stalo inspirací také pro majitele ateliéru Modernista. Ten ve spolupráci s Umělecko-průmyslovým museem v Praze a po kolekci reprodukcí

dekorativních předmětů z dílen českých kubistických architektů Josefa Gočára, Pavla Janáka a Vlastimila Hofmana uvedl do výroby také například sériový nábytek Jindřicha Halabaly a Sutnarovu čajovou soupravu.

(mk)

Mendel – otec genetiky

V lednu tohoto roku uvedla česká televize zajímavý dokumentární film s hranými prvky o největším českém vědci Gregorovi Johannu Mendelovi, který při pokusech s hrachem objevil základy dědičnosti. Průvodcem dokumentu byl autor námětu, katolický kněz Marek Orko Vácha. „Bez nadsázky je možno říci, že Gregor Johann Mendel je znám všude ve světě, s výjimkou Česka. V jakékoliv globální učebnici biologie jsou přítomny jmenovány dvě postavy, které zakládají moderní biologii: Charles Darwin a Gregor Mendel,“ vysvětlil k tomu Vácha.

Mendel jako první spojil botaniku a matematiku a zatímco ostatní zkoumali mnoho znaků na málo rostlinách, on zkoumal málo znaků na mnoha rostlinách. Na rozdíl od obecných představ, že potomek je průměrem obou rodičů, Gregor Mendel dokázal, že to tak být nemusí a že potomek se v jednom znaku může zcela podobat jednomu rodiči a druhému vůbec. A navíc potom, že potomek může vypadat zcela jinak než jeho rodiče.

Film *Mendel – otec genetiky* odhaluje vědcův život, jeho víru, inspiraci, ale i vývoj genetiky až do současného čtení genetického kódu. „Ve filmu se prolíná život a dílo Gregora Johanna Mendela se současným pohledem na vývoj genetiky. Jako hudební doprovod zní tvorba Leoše Janáčka, se kterým si Mendel byl duchovně blízký,“ řekl producent filmu Ondřej Beránek, který spolu s autorskou a režisérskou dvojicí Otakárem M. Schmidtem a Janou K. Studničkovou spolupracuje již několik let. „Jejich styl přinesl do českého filmu unikátní přístup zaměřený hlavně na mladou generaci. Využívají klipovitěho vyprávění, zábavných kombinací hrané akce v dokumentárním prostoru. Místo kázání o tom, co je dobré a co zlé, nabízejí lidské příklady osobností, které svým životem dokázaly oslovit okolní svět. V Mendelovi ukazují příklad pracovitěho a činnoroděho člověka, který se dostal na první stránky všech učebnic biologie na celém světě,“ uvedl producent snímku.

(mk)

Cesta stoletím

Většina lidí zná dvojici slavných cestovatelů Zikmunda a Hanzelku, ale téměř nikdo neví, jaký skutečně žili život. Na většinu otázek spojených s touto dvojicí odpovídá seriál *Miroslav Zikmund: Cesta stoletím* režiséra Petra Horkého, který vysílala Česká televize. Série navazuje na film *Století Miroslava Zikmunda*. Zážitky z cest Miroslava Zikmunda a Jiřího Hanzelky znají milióny lidí na celém světě. Legendární dvojici spojuje 111 tisíc najetých kilometrů, na nichž strávili celkem devět let. Na svém kontě mají 6,5 miliónu prodaných knih v jedenácti světových jazycích, čtyři celovečerní filmy a 147 dokumentárních a televizních filmů. Jejich přátelství přetrvává i po smrti. Poutavý příběh o dvojici Zikmund a Hanzelka odkryl dosud nezveřejněné skutečnosti.

Seriál představuje obdivované cestovatele v nových souvislostech – prostřednictvím velkého chlapeckého přátelství, které rozhodně neskončilo smrtí jednoho z nich, pohledem do soukromých až intimních sfér obou mužů, pohledem na jejich rodiny, přátele a nepřátele i pohledem na jejich chyby, omyly a poučení, které jim posléze umožnily odolat největším politickým tlakům a pronásledování.

Miroslav Zikmund je fenomenální cestovatel, fotograf, spisovatel a publicista, který se v letošním roce dožívá již devětatadesátilet. Málokdo ví, že si tato světová osobnost se skvělou pamětí již sedmdesát let denně píše deník. A nyní odtajnil své celoživotní vzpomínky, které jsou nejen úžasným osobním svědectvím, ale také přesným dokumentem doby. Série přináší také chronologický a osobitý pohled na bouřlivé dějiny 20. století očima muže, který poznal celý svět.

Miroslav Zikmund se narodil pět měsíců po vzniku první republiky, přežil první světovou válku, zažil nástup komunismu i jeho pád. StB byl označen jako „nebezpečná osoba nejvyšší třídy nebezpečnosti“. Pobýval v Africe, když zanikal koloniální systém. Setkal se s prezidenty i lovci lebek. Seznámil se s Gagarinem i Hillarym. Dožil se nástupu demokracie a hrdě jde životem dál. Je zde však mnoho dalších událostí, které se po mnoho let skrývaly pod povrchem. Zikmund byl také překladatelem pro americké a ruské armády, když se setkaly při osvobození u Plzně. Osobně se účastnil soudu s K. H. Frankem a dokonce i fotil inauguraci prezidenta Beneše. Jako chlapec snil o tom, že bude soudním stenografem, ale jeho prvním zaměstnáním byl poražec na jatkách. Podobná překvapení provází jeho život až do dnešní doby a naplňují Zikmundovo životní krédo: „Život je přesný součet náhod.“ V dokumentu se objevují také velmi osobní témata jako vztah k ženám, úmrtí manželky, rozpad rodiny či vztah ke KSČ.

Režisér, spisovatel, fotograf, moderátor a cestovatel Petr Horký měl to štěstí, že se z obdivovatele Miroslava Zikmunda mohl stát jeho kolegou, spolupracovníkem a také přítelem. A díky tomu se mu dostalo výsady, že mu Miroslav Zikmund svěřil své deníky jako podklad pro vznik celovečerního dokumentu. „Jak jsem za těch sedmnáct let postupně poznával Miroslava Zikmunda jako člověka, jako chlapa, kterému se líbí ženy, ocenil dobré víno nebo kvalitní valašskou slivovici, stále více jsem si uvědomoval, že jsem viděl řadu filmů o fenoménu Zikmund a Hanzelka, mnohé byly dokonce velice oslavné, ale žádný z nich vlastně neukazoval, co to bylo za chlapy. Co je jejich vášeň a cestovatelské nadšení stálo, jak na tom byli s rodinami, s penězi, s dětmi, prostě s klasickými lidskými situacemi... A mojí nadějí bylo, že by se to naše dlouholeté – troufnu si říci přátelství – mohlo zhodnotit právě tak, aby vznikl film ne o fenoménu Zikmund a Hanzelka, ale o nich jako o lidech se všemi lidskými rysy – bolestmi, úspěchy i selháními,“ řekl k tomu Petr Horký.

Současně s vysíláním životopisného dokumentárního cyklu *Miroslav Zikmund: Cesta stoletím* vydalo nakladatelství Jota *Století Miroslava Zikmunda*. Kniha obsahuje dosud nepublikované informace včetně úryvků z prvního, nikdy nevydaného cestopisu, dobové fotografie a ilustrace Elišky Chytilové.

(mk)

Hmyz

Nejnovější snímek uznávaného výtvarníka, scénáristy a režiséra Jana Švankmajera *Hmyz* bude uveden na prestižním Mezinárodním filmovém festivalu v Rotterdamu, který se uskuteční se od 24. ledna do 4. února. Na plátnech českých kin se film objeví 19. února, oznámila ČTK Hedvika Petrželková z Českého filmového centra. „Český režisér je na této přehlídce pravidelným hostem, celkem tu bylo v průběhu minulých let uvedeno jedenáct jeho filmů. V Rotterdamu měl premiéru i jeho předcházející film *Přežít svůj život*, který tam už v roce 2006 prezentoval na koprodukčním trhu,“ uvedla.

Dlouho připravovaný projekt *Hmyz*, jehož základem je scénář z roku 1970, který tehdy barrandovské studio nepřijalo, přichází osm let po předchozím filmu. V Rotterdamu bude představen v sekci Deep Focus: Signatures zaměřující se na nová díla zavedených tvůrců.

V Praze má premiéru dokument o Jiřím Brdečce

V pražském kině Lucerna měl premiéru filmový dokument *Universum Brdečka*. Přibližuje osobnost literáta, kreslíře a režiséra Jiřího Brdečky, a to téměř bez použití archivních záběrů. Tvůrce českých filmových hitů *Limonádový Joe*, *Tajemství hradu v Karpatech* nebo *Adéla ještě nevečeřela* by se letos na Štědrý den dožil stých narozenin. Od jeho úmrtí uplynulo v červnu pětatřicet let.

Možná poslední role Jiřího Menzela

V polovině března vstoupí do českých kin slovensko-česko-rakouský snímek, jehož koproducentem je také Česká televize, film *Tlumočník* režiséra Martina Šulíka. Jednu z hlavních rolí v něm vytvořil oscarový režisér Jiří Menzel. Jeho protějškem je rakouský držitel Evropské filmové ceny pro nejlepšího herce roku 2016 Peter Simonischek. Komédie líčí cestu dvou stárnoucích pánů napříč Slovenskem. Oba během ní přitom lépe poznávají kořeny vlastního života.

„Já si sám od sebe práci nehledám, protože jsem líný,“ přiznal Jiří Menzel při natáčení. „A jsem i zhýčkaný, protože od svého prvního filmu jsem dělal jenom práci, kterou mi někdo nabídl. Zpočátku jsem byl tak mile-nemile překva-

Jiří Menzel a Peter Simonischek ve filmu *Tlumočník*

pený, protože v *Tlumočnickovi* to byla opravdu velká role. Ale jakmile jsem si přečetl scénář, tak jsem byl moc rád, že to na mne takhle spadlo.“

„Když jsem působil ve švýcarském Bernu, Jiří režíroval v Basileji hru *Mandragora* od Machiavelliho, která se stala legendární. Je to opravdu velký režisér, Oscara konec konců nedostane jen tak někdo. Je to výjimečný člověk, velmi milý a ironický. Máme se vzájemně rádi a vážíme si jeden druhého,“ řekl o spolupráci s Jiřím Menzelem jeho herecký partner Peter Simonischek.

Snímek *Tlumočník* se natáčil na různých místech na Slovensku a ve Vídni. Martin Šulík k spolupráci přizval své oblíbené spolupracovníky, kameramana Martina Štrbu a spoluscénáristu Marka Leščáka. Vedle ústřední dvojice se ve filmu objeví například Zuzana Mauréry nebo známá slovenská internetová komička Evelyn alias Eva Kramerová.

Snímek bude mít slavnostní premiéru 27. února v pražské Lucerně. Věříme, že se Jiří Menzel, který 23. února slaví své osmdesátiny, premiéru zúčastní. Do běžné distribuce půjde film 15. března 2018.

Český seriál *Pustina* může získat v Londýně ceny

Mysteriózní český seriál *Pustina* má šanci získat na mezinárodní soutěži International Drama Awards v Londýně dvě ocenění. Jednu nominaci má snímek v kategorii nejlepších neanglických dramatických seriálů, v druhé pak získala herečka Zuzana Stivínová v kategorii nejlepší ženský herecký výkon v dramatickém seriálu. Vítěze v jedenácti kategoriích soutěže International Drama Awards, kterou zaštiťuje společnost C21Media, vybírá více než stočlenná porota. Soupeřkami Stivínové jsou mimo jiné herečky Elisabeth Mossová, Emily Watsonová nebo Claire Foyová, *Pustině* pak konkuruje například německé drama *4 Blocks* o činnosti arabských gangů v zemi.

Seriál *Pustina*, za kterým stojí společnosti HBO Europe, se odehrává v jisté severočeské vesnici v oblasti poznamenané těžbou uhlí a zaměřuje se na rozpad dosavadního klidného soužití obyvatel, které poznamenalo zmizení dcery starostky, dávné křivdy a výkup pozemků těžaři.

Fond kinematografie rozdělil mezi osm nových filmů 66 miliónů korun

Státní fond kinematografie rozdělil mezi osm českých hraných filmů dohromady 66 miliónů korun. Nejvíce – 13,5 miliónu korun – dostane snímek *Kryštof* režiséra Zdeňka Jiráského o osudu mladíka po únoru 1948. Vypráví o dospívajícím chlapci, který se po únorovém puči v roce 1948 stal mnichem a přes Šumavu se pokoušel prchnout z Československa. Státní dotace putuje i tvůrcům filmu o Janu Palachovi, který mapuje posledních několik měsíců života hlavního protagonisty. Film vzniká k 50. výročí Palachova úmrtí, který se na protest proti letargii společnosti po srpnové okupaci v lednu 1969 upálil. Mezi podpořenými filmy je také adaptace románu Jaroslava Rudiše *Národní třída*, celovečerní film *Prezident Blaník* o lobbistovi navazující na populární internetový seriál, sci-fi *Bod obnovy* nebo černá komedie *Benzína Dehtov* režiséra Vladimíra Michálka. Do výzvy se kromě přihlásilo ještě dalších sedmnáct projektů, které podporu nezískaly.

Havelkův *Hastrman* bude mít premiéru v dubnu

Herec a hudebník Ondřej Havelka natočil romantický thriller *Hastrman*. Předlohou filmu byl román Miloše Urbana oceněný Magnesií Literou za nejlepší prózu roku 2001. V titulní roli se objeví Karel Dobrý, premiéra v kinech bude 19. dubna. Příběh se odehrává na vesnici třicátých let 19. století, kdy se baron vrací se svým sluhou z cest po světě. Na svém panství chce především začít s prací na obnově rybníků. Jakožto moderní a osvícený člověk se životu místních vymyká. Středem jeho zájmu se stane nespoutaná a výjimečná rychtářova dcera Katynka revoltující proti autoritám vášnivým uctíváním přírody a pohanských rituálů. Ztvárnila ji Simona Zmrzlá známá z Divadla Husa na provázku.

Karel Dobrý, Simona Zmrzlá a Ondřej Havelka

Před sto lety se narodil Svatopluk Beneš, legenda prvorepublikového filmu

Beneš patřil k legendám prvorepublikového filmu, za svůj umělecký život ztvárnil desítky filmových a divadelních rolí. Mezi jeho nezapomenutelné herecké party patří například nadporučík Lukáš z *Dobrého vojáka Švejka*. Beneš patřil mezi velké elegány filmového plátna. Jeho hereckými partnery byly hvězdy jako Adina Mandlová, Lída Baarová či Nataša Gollová.

Beneš se narodil 24. února 1918 v Roudnici nad Labem a vystudoval pražskou konzervatoř. V devatenácti letech dostal své první angažmá ve vinohradském divadle. V letech 1950-1990 byl členem Městských divadel pražských. Obdržel zvláštní cenu Kolegia při udělování Ceny Thálie 97 za celoživotní přínos. Herec s nepřehlédnutelnou noblesou vtiskl život nepřebornému množství divadelních rolí.

Divácky vděčných je stále celá řada filmů, ve kterých si zahrál. Patří mezi ně například *Pohádka máje* Otakara Vávry z roku 1940, kde Beneš jako student Říša svádí půvabnou Helenku – Natašu Gollovou. Mezi dalšími populárními snímky je možné jmenovat *Hostinec U kamenného stolu* (1949), *Dědeček automobil* (1956) a především nezapomenutelného *Dobrého vojáka Švejka* (1957), kde se Beneš jako nadporučík Lukáš objevil po boku Rudolfa Hrušínského. Mezi jeho poslední filmové role patří postava T. G. Masaryka v *Člověku proti zkáze* (1990) a v roce 2003 se ještě objevil ve filmu *Želary*, v němž si držitel Ceny Thálie za celoživotní dílo zahrál poprvé před kamerou s dal-

ší hereckou legendou Zitou Kabátovou. Svatopluk Beneš vytvořil desítky filmových a divadelních rolí a kromě opojných úspěchů zažil i těžké chvíle.

„Být hercem to také znamená stanout zlomen vlastní bolestí tváří v tvář publiku, a přesto nedat najevo svůj stav. Hrát a přitom mít na tváři lehký smích, hluboký v srdci žal,“ napsal ve vzpomínkové knize *Být hercem*.

Poslední čtyři a půl léta byl upoután slepý na lůžko a toužil po ukončení svého trápení. Zemřel 27. dubna 2007.

Kniha fotografií mapuje zahraniční projekty na Barrandově

Více než 160 celovečerních filmů, snímků televizních i seriálů natočili od listopadu 1989 v barrandovských ateliérech zahraniční filmaři z téměř třiceti zemí. Nejen toto období přibližuje rozsáhlá obrazová publikace *Barrandov a zahraniční film*, kterou v Praze představil její autor, filmový historik Pavel Jiras. Zaměřil se na projekty, které tu vznikaly už od třicátých let minulého století po současnost. V knize je dokumentuje přes 600 unikátních a většinou nikdy nepublikovaných fotografií z filmů, momentek z natáčení i plakátů. Z těch posledních jde například o americký snímek o rodu templářů *Knightfall*, hraný desetidílný dokument *Génius* o Albertu Einsteinovi, televizní sérii *BBC Tři mušketýři*, korejskou velkoprodukcí *Ledová archa* či o vyprávění o mocném rodu Borgiů, jehož dekorace zabraly téměř dva hektary pozemků. Barrandovští se podíleli na bondovce *Casino Royale* i na rodinném snímku *Letopisy Narnie*. V kulisách Londýna 19. století vznikal Polanského *Oliver Twist*, stavba obrovské dekorace provázela americký hororový snímek *Van Helsing*. Kniha prozrazuje, že při obhlídkách pro *Schindlerův seznam* pobýval v Praze začátkem devadesátých let americký režisér Steven Spielberg. Jedna z fotografií ukazuje, že v roce 1955 tu byl i slavný Gérard Philipe. Francouzský elegán stojí na náplavce u Vltavy a má na nohou obyčejné filcové boty na zip zvané důchodky. Jeho zájem o Barrandov a natáčení přerušila nečekaná smrt o čtyři roky později.

Před deseti lety zemřel režisér Jiří Sequens

Jiří Sequens st. se narodil 23. dubna 1922 v Brně. Vystudoval gymnázium a dramatické oddělení brněnské konzervatoře (1946). Po válce odjel na studijní cestu do SSSR. Studoval na moskevské Vysoké filmové škole (1946-1947) a poprvé se dostal do styku s filmem, kdy jako asistent režiséra Sergeje Gerasimova natáčel snímek *Mladá garda* (1947). V Moskvě navštěvoval Eizenštejnův seminář teorie režijní práce a na podzim 1947 se vrátil zpět. Pak na půlrok odjel studovat pařížskou vysokou filmařskou školu IDHEC.

K filmové práci se poprvé dostal spoluautorstvím scénáře ke snímku *Dnes o půl jedenácté* (1949) Jiřího Slavíčka. Scénáře psal i v pozdějších letech, ale pouze ke všem svým hraným snímkům a seriálům. Režisérské taktovky se poprvé ujal roku 1951, kdy natočil budovatelské drama *Cesta ke štěstí* (1951) s Jiřinou Švorcovou a Bohumilem Švarcem v titulních úlohách. Do konce padesátých let vytvořil ještě další dramata s budovatelskou tematikou.

Mezi jeho dalšími filmy je i snímek *Atentát* (1964) který je považován za nejhodnotnější a nejucelenější Sequensův snímek v celé režisérské kariéře. Ukazuje jako hraný

dokument přípravy na atentát na říšského protektora Reinharda Heydricha, jeho následné úspěšné provedení, vzružení ukrytých českých parašutistů, kteří atentát provedli a jejich následnou smrt. Po mezinárodním úspěchu *Atentátu* natočil v Řecku snímky *Epitaf pro přátele a nepřátele* (1965) a *Musím zemřít* (1967). Po šestileté pauze se v letech 1970-1971 vrátil k dlouhometrážní české tvorbě čtyřmi snímky s radou Vacátkem (Jaroslav Marvan) *Pěnička a Paraplíčko* (1970), *Partie krásného dragouna* (1970), *Vražda v hotelu Excelsior* (1971), *Smrt černého krále* (1971), které navazovaly na jeho předešlý TV seriál *Hříšní lidé města pražského* (1968). Následovalo mnoho dalších filmů, posledním byl *Dva na koni, jeden na oslu* (1986).

Sequens často spolupracoval také s Československou televizí. Kromě různých inscenací hlavně seriály. Již zmíněný populární seriál *Hříšní lidé města pražského* (1968) s Jaroslavem Marvanem je jeho nejlepším. V letech 1974-1979 stvořil dodnes kontroverzní politickou epopej *30 případů majora Zemana* s Vladimírem Brabcem v titulní úloze. Svoji režisérskou dráhu nadobro ukončil roku 1998 seriálem *Hříšní lidé města brněnského*.

Jako pedagog filmové a televizní režie působil na FAMU (1971-1990). Velmi kontroverzní režisér (zejména za svoji umělecky a politicky nevyrovnanou režisérskou práci a názory) Jiří Sequens zemřel po dlouhé nemoci 21. ledna 2008 v pražské nemocnici ve věku pětadesáti let.

VZPOMÍNKA

Karel Noll

(4. 11. 1880, Havlíčkův Brod – 29. 2. 1929, Praha) – český herec, představitel vojáka Švejka v jeho prvních filmových zpracováních. Kritika se shoduje v tom, že Nollova filmová postava Švejka, ač černobílá a nemá, nebyla do dnešních dnů překonána. Zemřel při natáčení filmu režiséra Krňanského *Modrý dým* 29. února 1928. Je pochován na Vinohradském hřbitově v Praze.

Jaroslav Marvan: „Poznal jsem v Burianově divadle, bohužel nakrátko, také velkého herce Karla Nolla. Nebyl jsem tam ještě dlouho, když zemřel. To bylo v osmadvacátém. Na scéně z něho na partnery vyzařoval zvláštní pocit bezpečí, pocit, že se nic nemůže stát, jestliže tam vedle vás stojí. A pro člověka, který do profesionálního divadla přišel poprvé jako tenkrát já, kdy se všechno se mnou točilo, byl ten pocit moc cenný a užitečný. Nolla snad nic nevyvedlo z míry, takový byl klidas.“

Režisér, scénárista, filmový historik a pedagog Václav Wassermann

Václav Wasserman (vl. jm. Václav Vodička) se narodil v Praze 19. února 1898 v den, kdy architekt Kříženecký dostal svatebním darem kinematograf od bratří Lumièrů. Jeho rodiče měli v Praze v Ječné ulici papírnictví, do školy chodil za roh, do Štěpánské ulice, a tam prožil svoje klukovské dětství. A tam také vznikla přezdívka Hastrmánek podle zeleného oblečku a z toho také pseudonym Wasserman, kterým je podepsáno spousta filmových scénářů i filmů, které natočil jako režisér.

Během první světové války pracoval u pražské firmy Švestka. V té době se seznámil s E. A. Longenem a stal se členem Rokoka i jiných kabaretních scén. Do styku s filmem přišel poprvé v roce 1919. Nejprve se podílel na překladech titulků zahraničních filmů a později se stal střiháčem. Díky Karlu Lamačovi se stal scénáristou a spolupracovníkem slavné trojice Lamač – Ondráková – Heller, se kterou tvořil i za hranicemi Československa. Kromě Lamače spolupracoval často také s Josefem Rovenským. Přestože Wassermanovou specialitou byly filmové komedie, napsal i několik scénářů k adaptacím české klasické literatury (*Pohorská vesnice* Boženy Němcové, Mrštíkova *Pohád-*

ka máje, Herrmannův román *U snědeného krámu*, Jiráskova *Lucerna*).

Jako samostatný režisér debutoval v roce 1922 adaptací Nerudova fejetonu *Kam s ním?* Po úspěšném režijním debutu přišel až v roce 1936 druhý snímek *Trhani*, opět podle Nerudovy předlohy. Podle původního filmového námětu spisovatele Josefa Tomana natočil baladu z vesnického prostředí *Lidé pod horami* a na venkově se odehrává i drama *Boží mlýny*, natočené podle stejnojmenného románu Jana Vrbu. Na sklonku protektorátu stihl natočit ještě společenskou komedii *Sobota*.

Po osvobození republiky natočil okupační drama *Nad lidé* o statečném boji obyvatel malého městečka proti nacistům. Následovalo několik veseloher (*Tři kamarádi*, *Karhanova parta*, *Plavecký mariáš*) a svůj poslední film *Nejlepší člověk* režíroval v roce 1954 společně s Ivo Novákem.

V druhé polovině padesátých let se věnoval publicistické a pedagogické činnosti, stal se jedním z předních vyučujících na pražské FAMU. Kromě toho vytvořil řadu epizodních rolí a rolíček, především ve filmech svých žáků. Zemřel 28. ledna 1967.

Uplynulo 50 let od úmrtí filmového podnikatele Miloše Havla

Miloš Havel (3. 11. 1899, Zderaz u Prahy – 23. 2. 1968, Mnichov, Bavorsko) byl český mediální podnikatel a filmový producent, strýc bývalého českého prezidenta Václava Havla a jeho bratra Ivana, majitel největší prvorepublikové produkční firmy Lucernafilm. Navázal na podnikatelské aktivity svého otce, stavebního inženýra Václava Miloše Havla, stavitele paláce Lucerna v Praze a zakladatele společnosti Lucernafilm (1912), dědečka Václava Havla.

Jméno Miloše Havla je spjato především se vznikem a rozvojem československého filmu a se založením filmových ateliérů na Barrandově. Financoval filmy, které patří do zlatého fondu české kinematografie. Na filmový trh uvedl řadu významných zahraničních titulů. Pružně reagoval na technický rozvoj v oboru, kde držel krok se světovou špičkou. Není pochyb o tom, že Miloši Havlovi se podařilo vybudovat na Barrandově v duchu Hollywoodu moderní filmové ateliéry, které ve své době neměly v Evropě obdoby.

FOTOGRAFIE

Výtvarník Epos 257 ukazuje svůj pohled na městskou krajinu

Objekty nalezené v městské krajině, jejich fotografie a texty inspirované nálezy i cestami za nimi tvoří výstavu nazvanou *Kořeny, větve, šlahouny*. Připravil ji výtvarník a významná postava české graffiti scény Epos 257. Nyní je přístupná v Trafo Gallery, která nyní sídlí v holešovické tržnici.

Objekty, fotografie a texty pojí prostředí městské divočiny, rozhraní přírody a civilizace. Název výstavy napovídá, co v areálech zkrachovalých továren, nevyužívaných nádražních zákoutích, pozemcích, kde se ještě nezačalo stavět, nebo v zarostlých zahrádkářských koloniích lze najít. Bují na nich náletová vegetace, někde pod ní se rozkládají opuštěné budovy a průmyslová zařízení, ale také v ní přežívají lidé bez domova.

Imaginární setkání fotografů

V roce 2013 zorganizovalo Regionální muzeum v Kolíně první Imaginární setkání fotografů. Pomyslný dialog dvou tvůrců se vztahem k městu na Labi – Josefa Sudka a Jaromíra Funkeho – doplnil tehdy japonský fotograf Toshio Sakai. Po čtyřech letech se v muzeu konala další imaginární schůzka.

Imaginární setkání fotografů 2017 spojilo tentokrát cesty kolínského rodáka Josefa Sudka (1896-1976) a polského vizuálního umělce Janusze Moniatowicze. Společné téma, které si vybrali, vyjadřuje nejlépe podtitul *Kouzlo a paměť místa*. Tím místem byl Sudkův ateliér na pražském Újezdě. Organizátoři rozdělili interiér na dvě půlky a tak každý z tvůrců v něm má svou samostatnou část.

Část Josefa Sudka tvoří především fotografie z jeho zásadního cyklu *Okno mého ateliéru* z roku 1940, dále je v ní série *Procházka po mé zahrádce*, ale i *Skleněné labyrinty*, *Velikonoční vzpomínky* či *Papírové labyrinty*. Kurátorka Petra Hollerová ho představuje v klasické podobě, coby člověka, jenž velmi intenzivně vnímal krásu sebemenšího detailu, který dokázal zakomponovat do okolního světa. Venkovní scenérie ukazují fotografa jako vnímavého pozorovatele. Zasněžený dvorek v zimním pološeru, v němž je jediným záchytným bodem rozmazané světlo vzdálené lampy, evokuje Schikanederovy obrazy. Hlubokou symboliku mají Sudkova zátiší. Používá v nich světlo tak, jak to dělali barokní umělci nebo později impresionisté.

Aby si člověk udělal aspoň malou představu o tom, jak a s čím autor pracoval, zařadili autoři koncepce výstavy do expozice i předměty, které hrály zásadní roli na jeho snímcích. Dominantně působí obří dřevěný aparát a laika možná napadne, jak mohly prezentované geniální práce vzniknout prostřednictvím tak zvláštního archaického zařízení. Skleničky, skleněná oka či zlacené křídlo ze sochy anděla navíc doplňují i černobílé fotografie, na kterých zmíněné věci jsou.

Janusz Moniatowicz přišel do ateliéru Josefa Sudka až po jeho smrti v osmdesátých letech minulého století, když byl studentem na pražské FAMU. Několikrát ho navštívil a vytvořil sérii snímků, kterou nazval *V tichu ateliéru Jo-*

sefa Sudka. Místo našel zdevastované a opuštěné, přesto v něm dokázal najít zvláštní rozměr krásy, čímž opět potvrdil, že destrukce, fyzická i duševní, je vždy fotogenická. Opuštěná zákoutí, zaprášená okna a popraskané sklo navozují zvláštní pocity. Moniatowicz používá navíc podobný výtvarný rukopis jako jeho vzor. Také si všímá detailu, jenže ten v tomto případě není nositelem krásy, ale naopak podtrhuje nihilismus a marasmus doby, ve které cyklus vznikl.

Ačkoliv se oba autoři nikdy nesetkali, dokázali daný genius loci (nebo spíše dojem z něj) popsat podobnými prostředky. Přístupují k němu z odlišných zorných úhlů a díky tomu ho povyšují na druhou.

(mk)

První světová válka v životě Pražanů

Venkovní výstava před budovou Muzea hlavního města Prahy přiblížila obraz života obyvatel Prahy v období první světové války. Prostřednictvím dobové fotodokumentace a vybraných tisků ze sbírek Muzea hlavního města Prahy měli návštěvníci výstavy jedinečnou možnost přenést se v čase do ulic a domů pražských čtvrtí před sto lety a připomenout si tak nejen odvrácenou stranu událostí na válečné frontě, které na obyvatele pražské metropole doléhaly ve všech oblastech každodenního života, ale i poslední léta pozvolného pádu rakousko-uherské monarchie.

Na dvanácti panelech byly nastíněny jednotlivé tematické celky spjaté se životem v zázemí, ať již v souvislosti s mobilizací, lékařskou péčí, koordinovanou pomocí obětem války, nebo neblahými důsledky zásobovací krize. Podstatu výstavy tvořily autentické fotografie z prostředí pražských ulic, nemocnic a obchodů, které byly v menší míře doprovázeny plakáty s výzvami k upisování válečných půjček nebo vyhláškami ke sběru materiálu pro válečné účely. Chronologicky provázela výstava obdobím od vstupu Rakouska-Uherska do války se Srbskem na konci července 1914 až po demonstrace v centru Prahy během generální stávky 14. října 1918.

Výstava, která byla součástí připomenutí stoletého výročí první světové války, byla přístupná do 11. ledna letošního roku.

(mk)

Fotograf Josef Koudelka

Josef Koudelka (* 10. 1. 1938, Boskovice) patří k nejvýznamnějším fotografům 20. století. Proslavil se svými fotografiemi invaze vojsk Varšavské smlouvy do Prahy. Je členem proslulé fotografické skupiny Magnum Photos. Mezi jeho nejvýznamnější díla patří fotografické soubory *Cikáni* či *Exily*. V posledních letech se věnuje především fotografování scenérií.

Ještě před svou emigrací v roce 1968 dokumentoval invazi vojsk Varšavské smlouvy do Prahy. Snímky se staly symboly tehdejších událostí, později za ně dostal Zlatou medaili Roberta Capy. Roku 1970 získal azyl ve Velké Británii, kde žil následujících deset let.

Cestoval po Evropě, v sedmdesátých a osmdesátých letech pokračoval ve fotografické tvorbě. Mezi jeho pilotní projekty patřily *Gypsies (Cikáni, 1975)* a *Exiles (Exily, 1988)*. Poté, co se roku 1987 stal francouzským občanem, se mohl roku 1990 poprvé po dvaceti letech exilu vrátit do Česka. Vyvrcholením jeho volné tvorby ze sedmdesátých a osmdesátých let byla kniha subjektivně dokumentárních fotografií *Exily*, v níž Koudelka vyjádřil ve výtvarně působivých záběrech s výraznými vizuálními symboly a metaforami vlastní pocity a prožitky z emigrace. *Exily*, které vyšly s úvodním textem laureáta Nobelovy ceny za literaturu Czesława Miłosze, patří k nejdůležitějším fotografickým publikacím minulého století a dočkaly se řady vydání.

V letech 1997 a 1998 se soustředil na krajinu jižního Walesu, což vedlo k vydání knihy *Reconnaissance: Wales*. V roce 1999 zveřejnil knihu *Chaos*, pojednání o deseti letech anarchie, kterou lidé vnutili přírodě a sami sobě. Roku 2001 sestavil sérii panoramatických snímků industriální sítě Lhoist, kterou následovně vydal v knize *Lime Stone*.

Roku 2003 byl Josef Koudelka oceněn jako osobnost roku české fotografie. Ve stejném roce představila pražská

Národní galerie výstavu *Retrospektiva*, která byla vystavována i v dalších muzeích ve světě.

Jeho neteří je Kamila Berndorffová, současná česká reportážní a dokumentární fotografka.

Fotograf Josef Koudelka

HUDBA

Herec Dušan Vítáček si splnil svůj sen

Dosud se vyjadřoval jen prostřednictvím postav, které na jevišti ztvárnil, a rozhodně se mu to dařilo. Svědčí o tom dvě Ceny Thálie, kdy první, za muzikál *Hair*, získal ještě v době studií na JAMU. Nyní předává své názory prostřednictvím debutového alba *Kde*. „Tímto počinem bych chtěl odstartovat svou sólovou dráhu a naplnit tak svou celoživotní touhu vyjadřovat se skrze vlastní hudbu,“ uvedl. První kolo už má Dušan Vítáček za sebou. Podařilo se nashromáždit dostatečné množství peněz a CD je na světě.

Herec, který se narodil v Trenčíně, má české občanství a stále se cítí být především Čechoslovákem. Má blízko k sochařině i malování, ovšem jak právě dokázal, zatím vítězí mimo divadlo na plné čáře hudba a zpěv. Československé cítění Vítáčka bylo patrné i na křtu nové desky v brněnském klubu Metro. Hlavními kmotry totiž byli slovenská herečka a zpěvačka Zuzana Mauréry a „Ruda z Ostravy“, tedy herec Michal Kavalčík.

Chinaski od ledna změnili sestavu, kapelu opustili čtyři členové

Kapela Chinaski od ledna mění sestavu, opustili ji čtyři členové, zůstávají zpěvák Michal Malátný a kytarista František Táborský. Skupina v dosavadním složení dohrála akce domluvené na konec roku 2017. Oznámili to Malátný a Táborský na facebookové stránce kapely, na informaci upozornil server Blesk.cz.

Zpěvák a kytarista Malátný je od roku 2008 po tragické smrti bubeníka Pavla Grohmana jediným zakládajícím členem Chinaski. Kapelu založili v roce 1987 pod názvem Starý hrady. Vystřídalo se v ní mnoho hudebníků. Táborský

se stal sólovým kytaristou v roce 1996, před ním na kytaru v Chinaski hrál mimo jiné Robert Jína. Členem kapely v jejích začátcích byl i zpěvák a saxofonista Petr Rajchert a muzikanti se často střídali na postu baskytaristy, kde před Ondřejem Škochem působili Jiří Seydler, Adam Stivín a Marcela Chmelířová.

Chinaski

Českými slavicíky jsou Bílá, Gott a Kabát, objevem roku Mirai

Absolutním Českým slavicíkem se pro letošní rok stala Lucie Bílá. Zvítězila i mezi zpěvačkami, a to podvacáté. V kategorii zpěváků vyhrál tradiční anketu popularity už po dvačtyřicáté Karel Gott, mezi skupinami si odnesl cenu Kabát, pro něhož je to celkově dvanáctá trofej. Ocenění objevu roku získala skupina Mirai. Mimořádnou cenu Slavíka pro výjimečnou osobnost z rukou Karla Gotta převzala Marta Kubišová, která nedávno ukončila kariéru. Zpěvačka,

u níž si veřejnost kromě zpěvu cení i její postoje v době komunistického režimu, si vysloužila od svých kolegů ovace vestoje. Ceremoniál předávání slavíků ukončila legendární *Modlitbou pro Martu*.

Ceny Anděl se budou předávat 20. března ve Foru Karlín

Ceny Anděl za nejlepší hudební počiny uplynulého roku se budou udělovat 20. března 2018 v pražském Foru Karlín a objeví se na obrazovkách České televize. Majitele tradiční sochy Andělů od Jaroslava Róny určí nově sestavená Česká hudební akademie. Kromě odborníků napříč hudební branží budou o vítězích nově rozhodovat také členové Síně slávy společně s hudebníky, kteří už dříve Cenu Anděl získali v některé z hlavních kategorií. Obměnou prochází také názvy a pojetí některých oceňovaných kategorií. Například místo Zpěváka a Zpěvačky roku se budou Anděle udělovat v kategoriích Sólový interpret a Sólová interpretka roku. Nového pojetí se také dočkají někdejší Žánrové ceny Anděl, které se už nebudou oddělovat a oceňovat pouze „malými“ replikami Andělů. Předány budou ve čtyřech nových kategoriích plnohodnotně, přímo během slavnostního ceremoniálu ve Foru Karlín.

Pamětníci se v Lucerně sešli na beatovém festivalu po 50 letech

Po padesáti letech se na pódium pražské Lucerny vrátil československý beat-festival a s ním i někteří z jeho tehdejších účastníků. Jsou mezi nimi třeba Synkopy 61, Vladimír Mišík i slovenská kapela Prúdy. Přišli si je poslechnout hlavně pamětníci, sál byl možná i proto upraven k sezení, obsazené ale byly i ochozy slavného pražského sálu. Návštěvníkům koncertu ve velké většině prokvétaly vlasy stříbrem, přesto mnozí třeba slavný *Náhrobní kámen* zpívali nahlas a někteří i se zvlhlýma očima. První beatový festival byl několikadenní a konal se ještě v době uvolněnější společenské atmosféry v roce 1967. Byly ještě dva, v roce 1968 a v roce 1971, poté už ho ale vytlačila normalizace.

Wabi Daněk byl legendou folku, proslavila jej Rosa na kolejích

Po dlouhé nemoci ve věku sedmdesáti let zemřel Wabi Daněk, folkový písničkář, autor a původní interpret neoficiální trampské hymny *Rosa na kolejích*. „Pro celé trampské hnutí je to nenahraditelná ztráta, Wabi byl jedinečná postava, která nám bude moc chybět. Na příštím ročníku Porty si určitě jeho památku připomeneme,“ řekl ČTK jeden z pořadatelů festivalu Porta Jiří Vondráček. Jedno z posledních vystoupení Wabi Daněk odehrál minulý rok v květnu se skupinou Spirituál kvintet na pražském Výstavišti, kde kapela oslavila 80. narozeniny svého zakladatele Jiřího Tichoty. Kromě *Rosy* kytaristu a skladatele Daňka proslavily desítky dalších písní, například *Píseň, co mně učil listopad*, *Nevadí*, *Fram* či *Hudsonské šífy*. Na kontě má více než 150 písní.

„Měl jsem ho velice rád, protože jsem s ním strávil pár velice vzácných dnů. Několikrát jsme společně byli na zájezdě v Americe, kde jsme vystupovali na českém country festivalu,“ vzpomínal na svého kolegu výtvarník a jeden

z průkopníků české country music Jan Vyčítal. Uznávaný hudební kritik Jiří Černý označil Wabiho Daňka za výborného melodika, textaře a přirozeného zpěváka. „Myslím, že byl vedle Honzy Nedvěda nejvýraznější postavou nové vlny trampské písně a lze ho považovat i za folkového písničkáře. Jeho první album patří k nejlepším debutům v české populární hudbě,“ řekl ČTK Černý. Daněk hrál mimo jiné i pro krajanů v Austrálii, v USA a Kanadě, ale také ve Vídni.

Ve věku 92 let zemřela operetní zpěvačka Dagmar Rosíková

8. ledna ve věku dvaadevadesáti let zemřela operetní zpěvačka Dagmar Rosíková, která téměř půl století působila v pražském Hudebním divadle Karlín. ČTK to oznámila její dcera, dirigentka Miriam Němcová. V roce 2013 získala Rosíková prestižní cenu Thálie za celoživotní mistrovství ve svém oboru.

Sopranistka Dagmar Rosíková se narodila 4. října 1925 v Ostravě. Už jako dítě se věnovala zpěvu a klavíru, avšak po vážném zranění ruky musela sen o dráze klavíristky opustit. Po válce začala souběžně studovat hudební vědu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a zpěv na konzervatoři. Krátce před dokončením studia byla z fakulty z politických důvodů vyloučena a titul doktorky filozofie jí byl udělen až po roce 1989.

Dagmar Rosíková vytvořila na divadelním jevišti 105 rolí ve třiadvaceti operách a šedesáti operetách a muzikálech. Na koncertech zpívala v jednašedesáti operách, kantátách, duchovních a jiných vokálních skladbách. Kromě zájezdů s Pražskou zpěvohrou a s divadly v Kladně a Karlíně hostovala často v Teplicích a dále ve Francii, Rumunsku, Německu a Rakousku.

V Brně zazní skladby napsané k 100. výročí Československa

Brno Contemporary Orchestra (BCO) si u domácích i zahraničních skladatelů objednal kompozice věnované stému výročí nezávislosti Československa. Nové skladby zazní v Brně, a to 31. ledna a 20. března. První koncert dostal název *From Czechoslovakia (Češi a Slováci píší pro svět)*, druhý *For Czechoslovakia (zahraniční skladatelé píší pro nás)*. Na prvním koncertě zazní skladby Petra Bakly, Mariána Lejavy a Luboše Mrkvičky. V březnu posluchači v brněnském Besedním domě uslyší například skladbu hvězdy současné americké soudobé hudby Elliota Sharpa nebo dílo švýcarského skladatele Rolanda Dahindena.

Pavel Šporcl obdržel Zlaté album

Houslista Pavel Šporcl si na poslední měsíc roku 2017 naplánoval dvanáct koncertů v jedenácti českých městech. Sérii odstartoval v Českých Budějovicích a uzavřel ji koncertem v pražském Foru Karlín. Na pódiu se představil se sedmdesáti dalšími umělci, které si pozval jako hosty. Doprovodily ho Karlovarský symfonický orchestr, chlapecký sbor Boni pueri a sopranistka Jana Šrejma Kačírková. Koncert dirigoval Jan Kučera, šéfdirigent Karlovarského symfonického orchestru a hostující dirigent Národního divadla. Speciálním hostem byla i harfistka Jana Boušková.

Před Vánoci natočil Pavel Šporcl videoklip ke sváteční skladbě *Narodil se Kristus Pán*, která je součástí Šporcova vánočního alba *Christmas on the Blue Violin*. Klip se natáčel v kostele Nejsvětějšího srdce Páně na náměstí Jiřího z Poděbrad v Praze. Vedlejší role se v něm zhostily Sophia a Violetta Šporcovi. „Mám rád koledy, zpívají a hrají se u nás doma od dětství. Zařazením koledy *Narodil se Kristus Pán* do alba pod českým názvem jsem chtěl podpořit krásné tradice českých Vánoc. Natočení videoklipu na tuto koledu vyplynulo tedy jasně a přirozeně,“ řekl ke klipu Šporcl. Celou desku natočil s Královskou liverpoolskou filharmonií a dirigentem Sebastianem Lang-Lessingem. Jsou na ní originálně zaranžované a upravené vánoční melodie i tradiční koledy a písně. Pozoruhodnou skladbou je houslistova *Modlitba*, kterou zkomponoval sám. Od vydavatelské společnosti Universal Music obdržel Šporcl Zlaté album za půlmiliónový obrat.

(mk)

Classic Prague Awards

O vítězích druhého ročníku Classic Prague Awards je rozhodnuto. Jediné české ceny věnované klasické hudbě se předávaly 20. ledna v pražském Obecním domě. Křišťálové trofeje určené předním českým hudebníkům a hudebním tělesům se udělovaly celkem v deseti kategoriích.

Laureátem ceny za celoživotní přínos se stal renomovaný dirigent Libor Pešek, který od roku 2007 stojí v čele Českého národního symfonického orchestru. V kategorii Talent roku zvítězil tenorista a jedna z nejvýraznějších postav nastupující tuzemské generace pěvců Petr Nekoranec. Ocenění za propagaci české hudby v zahraničí, tedy International Ambassador of Czech Music 2017, získal britský muzikolog a odborník na českou operu John Tyrrell. Z triumfu v kategorii Sólistický výkon se těšil pianista Ivo Kahánek za své provedení *Koncertu pro klavír a orchestr č. 4* Bohuslava Martinů, který představil na Mezinárodním festivalu Monte Carlo. V rámci Komorních výkonů odbornou porotu nejvíce zaujalo ojedinelé spojení harfy a zpěvu v podání Kateřiny Kněžíkové a Kateřiny Englichové. Kategorii Vokální výkon ovládla trojice hudebních těles Sbor Národního divadla, Sbor Státní opery a Kühnův dětský sbor se svým koncertním provedením *Faustova prokletí* v Národním divadle. Trofej za nejimpozantnější Orchestrální výkon získala Česká filharmonie, která pod vedením loni zesnulého legendárního šéfdirigenta Jiřího Bělohláv-

ka v Rudolfinu fenomenálně zahrála *Symfonii č. 5* Gustava Mahlera.

Nahrávku roku vybírala oborová porota, kterou tvořili klavírista a pedagog Ivan Klánský, světoznámá sopranistka Gabriela Beňačková a houslový virtuóz Václav Hudeček. Autory vítězné nahrávky *Bohuslav Martinů: Kompletní dílo pro violoncello a orchestr* jsou violoncellista Petr Nouzovský a Plzeňská filharmonie s dirigentem Tomášem Braunerem.

Z netradiční kategorie Crossover vzešlo vítězně hudební seskupení experimentátorů Clarinet Factory a jeho projekt Meadows, který propojuje prvky klasiky s jazzem, elektronikou či folkem. Vítěz každé soutěžní kategorie kromě křišťálové trofeje od nižborské sklárny Rückl Crystal získal také finanční odměnu 100 tisíc korun. Ocenění v soutěžní kategorii Soudobá kompozice letos nebylo uděleno, peníze tudíž poputují na Nadační fond Magdaleny Kožené.

Zemřel hudební publicista Vojtěch Lindaur

Ve věku šedesáti let zemřel 8. ledna v Praze hudební publicista Vojtěch Lindaur. Odešla tak jedna z nejvýraznějších osobností české hudební žurnalistiky posledních čtyřiceti let, výborný stylista, hudební znalec a vzor mnoha mladších kolegů.

Vojtěch Lindaur se narodil 12. září 1957 v Plzni. Vystudoval rozhlasovou žurnalistiku na Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovy v Praze. V osmdesátých letech byl šéfem Kulturního domu Opatov v Praze, kde pracoval současně jako dramaturg. Z tohoto místa musel odejít po koncertu německé zpěvačky Nico v říjnu 1985 kvůli tomu, že vystoupení nebylo schváleno komunistickými orgány. Do roku 1989 přispíval do časopisů *Melodie* a *Gramorevue* a pod pseudonymem přispíval i do samizdatů.

Po sametové revoluci byl jedním ze zakladatelů hudebního časopisu *Rock & Pop*, kde byl nejprve zástupcem šéfredaktora a od roku 1993 šéfredaktorem. V roce 2014 stál u zrodu hudebního časopisu *Rock & All*. Přispíval i do *MF Dnes*, *Lidových novin*, *Reflexu* a dalších periodik, na Rádiu Beat moderoval vlastní pořady *Beatová klenotnice* a *Svěženky*. Byl rovněž autorem několika hudebních publikací.

V roce 1992 byl členem Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. V letech 2003-2017 učil hudební publicistiku na Vyšší odborné škole publicistiky v Praze.

(mk)

VZPOMÍNKA

Jaroslav Krombholz

(30. 1. 1918 – 16. 7. 1983) – vynikající dirigent, absolvent pražské konzervatoře a mistrovské školy, kde byl žákem Václava Talicha. Již v době studia prokázal mimořádné hudební nadání a dirigentské schopnosti, takže bylo logické, že po krátkém působení v Ostravě se v roce 1945 natrvalo vrátil do Prahy a působil jako dirigent v Národním divadle, krátce v letech 1968-1970 též jako šéf opery. Byl uznáván i v zahraničí. Jeho manželkou byla česká operní pěvkyně, sopranistka Marie Tauberová.

Vladimír Říha

(20. 4. 1905, Mirohošť, Ukrajina – 28. 2. 1978, Praha) – vynikající český klarinetista.

Vladimír Říha působil jako sóloklarinetista České filharmonie v éře Václava Talicha, Karla Ančerla či Rafaela Kubelíka. O jeho mistrovství svědčí mj. Grand Prix du disque de l'Académie Charles Cros za skvostnou nahrávku Kramářova klarinetového koncertu. V době studií se neúspěšně ucházel o místo v orchestru Národního divadla. Rozhodující pro něj byl konkurz do České filharmonie – v roce 1927

byl přijat na post druhého klarinetisty a o čtyři roky později převzal party prvních klarinetů.

Pod vlivem dirigenta Václava Talicha vytvořil mimořádný tón klarinetu, který se stal výchozím pro budoucí generace profesionálních klarinetistů – zpěvný, kulatý, měkký a především s originálním vibratem. Začala se tak psát nová historie klarinetové hry – resp. vznikla tzv. česká klarinetová škola, která se stala osobitým pojmem na celém světě.

V roce 1946, na vrcholu svých uměleckých sil, odešel z vlastního rozhodnutí z České filharmonie. Rozhodl se plně věnovat pedagogické činnosti (přesto ještě do roku 1950 v orchestru působil jako externista). Působil na pražské konzervatoři (od roku 1945) a na AMU (od 1946). V následujících letech natáčel komorní i sólové skladby pro Československý rozhlas a gramofonové společnosti (mimo jiné Mozartův *Koncert A dur*, 1954 nebo Brahmsův *Kvintet h moll*, 1964 a Mozartův *Kvintet A dur* společně se Smetanovým kvartetem, 1953) a vyučoval navíc externě i na JAMU. Byl členem Komorního sdružení profesorů konzervatoře a Pražského dechového kvinteta (1928-55). Roku 1961 mu byl propůjčen titul Zasloužilý umělec. Jako sólista vystupoval s úspěchem po celé Evropě. Ve své sólové koncertní činnosti upřednostňoval díla českých autorů (Krejčí, Hlobil, Flosman, Kubín a jiní). Získal několik ocenění, z nichž nejvýznamnější je bezesporu cena Academie Charles Cros za nahrávku *Koncertu Es dur pro klarinet* od Františka Vincence Kramáře.

V době normalizace v sedmdesátých letech byl Vladimír Říha pro otevřený nesouhlas s totalitním režimem odvolán z pozice vedoucího katedry dřevěných dechových nástrojů na AMU, bylo mu znemožněno vyučovat hlavní obor a směl učit jen orchestrální sóla.

Říhův přínos klarinetové hře a hudební pedagogice má mezinárodní rozměr. Svým mimořádným přístupem dokázal vychovat několik generací skvělých hráčů. Jeho třídou prošla řada významných a úspěšných klarinetistů – např. Božena Kubicová, Jiří Kratochvíl, Petr Čáp, Bohuslav Zahradník, Karel Dlouhý, Miloš Kopecký, Jaroslav Kopáček, František Bláha, Vlastimil Mareš, Jiří Hlaváč a další.

EMA DESTINNOVÁ (EMMY DESTINN)

Ema Destinnová
(vl. jm. Emilie Pavlína Kittlová)
před svými osmnáctinami

(26. 2. 1878 – 28. 1. 1930) – sopranistka – pěvkyně světové úrovně, herečka, spisovatelka, žena velice inteligentní a vzdělaná, s hlubokým zájmem o divadlo, hudbu, literaturu a výtvarné umění. Se smyslem a láskou k přírodě, starožitnostem a kuriozitám, kterých měla i na strážském zámku bezpočet. Pocházela z rodiny dobře známé a vážené v pražské vlastenecké společnosti.

Poprvé se uchází o místo zpěvačky v Národním divadle a neuspěje a angažmá nakonec získává až na čtvrtý pokus v Berlínské Dvorní opeře. Prorazila po odehrání role Santuzzy z Mascagniho opery *Sedlák kavalír*. Císař Vilém II. poctí Emu titulem první dramatické soprán Berlínské dvorní opery. V roce 1901

zpívala Destinnová na Wagnerovských operních slavnostech (Bayreuther Festspiele, Richard-Wagner-Festspiele) v roli Senty v opeře *Bludný Holanďan* a byla bouřlivě oslavována. Roku 1905 debutovala v londýnském operním domě Covent Garden v titulní roli Pucciniho *Madam Butterfly*. V Londýně působila až do roku 1914 a znovu od roku 1919. Po úspěšných hostováních ve Vídni, Londýně, Praze a Paříži byla v roce 1908 pozvána také do newyorské Metropolitan opery. O rok později tam ztvárnila Mařenku ve Smetanově *Prodané nevěstě*, o jejíž uvedení v MET se sama zasloužila. Premiéru dne 19. února 1909 dirigoval Gustav Mahler. Opera byla uvedena v němčině v překladu Maxe Broda. V roce 1908 se představila v Národním divadle v *Aidě* od Verdiho, *Libuši* a v roli Milady v *Daliborovi* od Bedřicha Smetany.

Známý klavírní virtuos Arthur Rubinstein ve svých dvadevadesáti letech vzpomíná: „Víc než padesát let tomu je, co se v Paříži poprvé hrála Straussova opera *Salome* – v německém originále. Dirigoval sám skladatel a Ema zpívala titulní roli. Myslím, že to byla největší *Salome* své doby. Ona a Enrico Caruso byli zřejmě jediní, kteří tak mistrně zvládali techniku zpěvu a její dechovou kontrolu. Využíval jsem každé příležitosti a navštěvoval koncerty, kde účinkovala“.

Jásavý potlesk sklízela Ema častokrát i po boku Gillyho, Šaljapina nebo Zenatella. Tenorista Enrico Caruso byl jejím nejslavnějším a nejčastějším pěveckým kolegou. I on patřil stejně jako dirigent Toscanini či skladatel Puccini k jejím ctitelům. Ze vzájemného přátelství vzniká opera *Děvče ze zlatého západu*, kterou skladatel Puccini premiérově uvádí s E. Carusem a E. Destinnovou. Společně nebo zvláště účinkují v dalších sezónách v *Madam Butterfly* (Puccini), *Salome* (Strauss), *Tannhäuser* (Wagner), *Carmen* (Bizet) aj.

Během první světové války je Ema Destinnová za spolupráci s národním odbojem internována na svém zámku v jihočeské Stráži nad Nežárkou. Milovala přírodu a rybaření, k zámku přikoupila mlýn a vilu, a ke kterému patřily lesy, několik rybníků, pivovar a lihovar. Díky ní je městečko v kulturních kruzích známé dodnes.

V posledním roce první světové války se Destinnová opět vrátila s úspěchem na českou scénu, ale po skončení války na světových scénách nastoupila mladá generace a pro Destinnovou zůstala jen pohostinská vystoupení. Přijímala návštěvy, v roce 1925 ji na zámku navštívil T. G. Masaryk. Do zahraničí po válce jezdila už jen málo a v roce 1928 uzavírá svou mezinárodní působnost v Londýnské Queen's Hall koncertem u příležitosti 10. výročí vzniku Československa.

Pro značnou obezitu a nepohyblivost se stáhla do ústraní na svůj zámek ve Stráži nad Nežárkou a jen příležitostně zpívala na koncertech. „Není ničeho horšího, než když se musíte dívat na starou ženu na jevišti,“ bylo její krédo, které ji přimělo k dobrovolnému odchodu ze scény. Náročný život se podepsal na jejím zdraví. V dvaapadesáti letech ji při operaci očí v Českých Budějovicích postihne mozková příhoda, ze které se už neprobere. Ačkoliv si přála navždy spočinout v zámeckém parku ve Stráži nad Nežárkou, byla díky svému věhlasu pohřbena na vyšehradském Slavíně, kam ji doprovodily doslova davy lidí. Život této neobyčejné ženy a její osud je zachycen ve filmu *Božská Ema*. Její jméno nesou školy, ulice, festivaly, nadace, kluby a dokonce i planetka mezi Zemí a Marsem.

Na Hradě byly zahájeny oslavy výročí 100 let Československa

Slavnostním večerem byly na Pražském hradě zahájeny oslavy 100. výročí založení Československa a 25 let od vzniku České republiky. Na Hrad byly pozvány osobnosti společenského života i politici, mimo jiné premiéři Česka a Slovenska Andrej Babiš a Robert Fico. Hlava státu Miloš Zeman ve svém vystoupení hodnotila mimo jiné důležité milníky československé i české historie 20. století. Zeman také dodal, že pád komunistického režimu v Československu nezpůsobilo disidentské hnutí Charta 77, ale sovětský vůdce Gorbačov a také zkritizoval Dubčeka.

Slovenský ministr kultury Marek Maďarič i státní tajemník (náměstek) ministerstva zahraničních věcí Ivan Korčok kritizovali vyjádření českého prezidenta Miloše Zemana na adresu někdejšího prvního tajemníka Ústředního výboru Komunistické strany Československa Alexandra Dubčeka. Dubčeka, rodáka ze Slovenska, si lidé podle Maďariče váží zejména za to, že začátkem šedesátých let umožnil v komunistickém Československu demokratizační proces, který vyvrcholil takzvaným pražským jarem.

Prezident společně s kardinálem Dominikem Dukou nejprve odpoledne otevřeli výstavu *V základech státnosti*. Ta po tři dny v Císařské konírně zdarma nabídla originály středověkých rukopisů i vzácných archeologických památek včetně vzácného evangeliáře z 9. století, Zlaté byly síliské nebo třeba tzv. pokladu z Lumbeho zahrad.

PREZIDENTSKÉ VOLBY

Češi si v druhé přímé volbě zvolili prezidentem na příštích pět let opět Miloše Zemana, stávající hlava státu tak porazila akademika Jiřího Drahoše.

První kolo prezidentských voleb – výsledky

Miloš Zeman a Jiří Drahoš postupují do druhého kola prezidentských voleb. Miloš Zeman s 38,67 % hlasů, bývalý předseda Akademie věd Jiří Drahoš má 26,55 % hlasů. Zisk dalších kandidátů Pavla Fischera, Michala Horáčka a Marka Hilšera se pohyboval kolem deseti procent hlasů. Fischer 10,21 %, Horáček 9,16 % a Hilšer 8,82 % hlasů. Zeman vítězil ve všech krajích kromě Prahy. Pouze v hlavním městě před ním byl Drahoš, který s přehledem vedl také v zahraničních okrscích. Na dalších místech prezidentské volby byli Mirek Topolánek (4,29 %), Jiří Hynek (1,23 %), Petr Hannig (0,56 %) a Vratislav Kulhánek (0,47 %).

Hlasy Čechů v zahraničí vynesly v prvním kole prezidentské volby na první místo bývalého předsedu Akademie věd Jiřího Drahoše, který obdržel víc než 45 % hlasů. Druhý se umístil bývalý diplomat Pavel Fischer s 20,5 % hlasů. Do druhého kola by současného prezidenta Miloše Zemana poslali pouze Češi hlasující v Africe, kde dostal necelých 14 % hlasů. Na dalších místech byli lékař Marek Hilšer – 11,29 %, podnikatel a textař Michal Horáček – 9,48 %. Současný prezident Miloš Zeman získal na pátém místě 7,47 % hlasů. Zisk ostatních kandidátů se pohyboval pod pěti procenty. Nejlépe z nich si vedl bývalý premiér Mirek Topolánek s 4,5 % hlasů. Volební účast v cizině byla vyšší než v Česku. K urnám přišlo víc než 73 % voličů. Platných hlasů bylo 12 463. Vesměs si přechodně i trvale bydlící Češi v cizině myslí, že kdyby šlo volit korespondenčně nebo elektronicky, byla by účast podstatně vyšší.

Druhé kolo prezidentských voleb – výsledky

V druhém kole prezidentských voleb byla o něco vyšší volební účast – 66,60 % (první kolo 61,92 %). Vítězem voleb se stal stávající prezident Miloš Zeman s 51,36 % (2 853 390 hlasů), který porazil Jiřího Drahoše se 48,63 % (2 701 206 hlasů). Pro Miloše Zemana hlasovalo o 152 184 více voličů. Druhé kolo voleb v zahraničí vyhrál opět Jiří Drahoš, kdy získal 90,28 % hlasů (volební účast 81,13 %). V druhém kole voleb v Rakousku bylo odevzdáno 701 právoplatných hlasů a Jiří Drahoš zde zvítězil poměrem 93,01 % hlasů.

Miloš Zeman

Své druhé funkční období Miloš Zeman zahájí 8. března 2018 složením prezidentského slibu.

Sněmovna vydala premiéra Babiše a poslance Faltýnka ke stíhání

Policie bude moci pokračovat ve stíhání premiéra a předsedy hnutí ANO Andreje Babiše a prvního místopředsedy hnutí Jaroslava Faltýnka v případě padesátimilionové dotace na stavbu farmy Čapí hnízdo. Sněmovna oba poslance vydala ke stíhání zhruba po čtyř a půl hodinové debatě. Pro Babišovo a Faltýnkovo vydání hlasovalo shodně 111 ze 180 přítomných poslanců. Proti bylo 69 poslanců.

Babiše a Faltýnka policie obvinila už před volbami pro podezření z dotačního podvodu. Babiše podezřívá i z poškozování finančních zájmů Evropské unie. Oba poslanci tvrdí, že se žádného trestného činu nedopustili. Jde podle nich o politickou kauzu.

Vláda schválila demisi

Menšinová vláda Andreje Babiše (ANO) schválila svou demisi, když nezískala důvěru Sněmovny. Mandát bude vykonávat do jmenování nového kabinetu.

Jednobarevná vláda Andreje Babiše (ANO): ministr životního prostředí Richard Brabec, ministr spravedlnosti Robert Pelikán, ministr dopravy Dan Ťok, ministr zahraničních věcí Martin Stropnický, ministryně obrany Karla Šlechtová, ministryně práce a sociálních věcí Jaroslava Němcová, ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová, ministryně financí Alena Schillerová, ministr vnitra Lubomír Metnar, průmyslu a obchodu Tomáš Hüner, ministr kultury Ilja Šmíd a ministr školství Robert Plaga. V čele resortu zemědělství je Jiří Milek, ministrem zdravotnictví Adam Vojtěch.

Prezident Miloš Zeman potvrdil, že i další vládu bude sestavovat předseda hnutí ANO Andrej Babiš.

Babiš: ČR bude proti povinnému přerozdělování azylantů v EU

Vláda podle svého předsedy Andreje Babiše (ANO) udělá vše proti povinným kvótám na uprchlíky nebo proti přerozdělování žadatelů o azyl, které plánuje EU. Premiér to uvedl ve Sněmovně v úvodu debaty nad návrhem unijní reformy azylové politiky. Diskusi prosadilo hnutí SPD. Tvrzení jeho předsedy Tomia Okamury, že ČR je migranty ohrožena, Babiš odmítl. Vyzval Okamuru, aby přestal strašit lidi. „Kvóty jsou neefektivní, nefungují a rozdělují Evropu,“ uvedl Babiš. Podle něj je i návrh na povinné přerozdělování žadatelů o azyl mezi členskými státy EU „cesta pro další rozdělování Evropy a je to cesta do pekel“.

Vláda proto podle premiéra udělá vše pro to, aby Česko se svým odmítavým postojem nebylo v této věci v radě ministrů EU přehlasováno, jako se tomu stalo v případě kvót. „Máme na to plán, ale nechci říkat, koho jak oslovíme. Cíl je jasný – zamezit tomu, aby se stalo to, co se už jednou stalo,“ uvedl. Odmítnout celou reformu azylové politiky EU, což požaduje SPD kvůli narušení suverenity ČR, by podle premiéra nebylo dobré, protože novelizace má za cíl také zjednodušit azylové postupy a zabránit zneužívání azylového řízení. Babiš předpokládá, že o reformě se bude vyjednávat až do června. Česko se staví dlouhodobě proti tomu, aby problém s migrací řešily unijní země povinným přerozdělováním uprchlíků podle kvót. Babiš chce s Evropskou komisí vyjednávat o stažení žaloby, kterou kvůli odmítnutí programu přerozdělování žadatelů o azyl směřovala Evropská komise na Česko, Polsko a Maďarsko.

Andrej Babiš

Vláda schválila příspěvek 225 milionů korun na řešení migrace v Libyi

Česko spolu s dalšími státy Visegrádské skupiny podpoří Libyi při zvládnání migrace. Schválila poskytnutí příspěvku ve výši 8,75 milionů eur (225 milionů korun). Česká republika tak pokračuje ve svém dlouhodobém koncepč-

ním přístupu k řešení migrační krize, který se soustředí na pomoc v zemích původu a tranzitu. „O celkový příspěvek ve výši 35 milionů eur se s dalšími státy V4 podělíme rovným dílem,“ uvedl premiér Andrej Babiš (ANO). Loni Česko přispělo 25 milionů korun na činnost libyjské pobřežní a námořní stráže. Na konci loňského roku se spustila také česko-italská spolupráce v Pobřeží slonoviny, která se zaměřuje na zlepšení zdravotní péče a usnadnění návratu uprchlíků do země.

Vondráček chce posílit slovenštinu ve vysílání českých médií

Pro posílení vysílání pořadů ve slovenštině v českých veřejnoprávních médiích se vyslovil předseda české Poslanecké sněmovny Radek Vondráček během návštěvy Slovenska, kam zavítal na svou první zahraniční cestu ve funkci šéfa dolní komory českého parlamentu. „Zatímco čeština na Slovensku je běžná a děti stále češtinu mají, protože sledují pořady v televizi, tak děti v Čechách ztrácí slovenštinu. Aby mimořádné vztahy, které máme skutečně bratrské a nemají obdoby v Evropě, přetrvaly, musíme třeba i přiblížit slovenštinu českým dětem,“ řekl Vondráček novinářům po schůzce s místopředsedou slovenské Národní rady Bélou Bugárem.

Vondráček s Bugárem hovořili také o sérii společných česko-slovenských oslav u příležitosti kulatých výročí, která připadají na letošek.

Americký velvyslanec King chce zvýšit vzájemné investice ČR a USA

Nový americký velvyslanec v České republice Stephen King chce podporovat hlavně ekonomické vztahy obou zemí. King to řekl při svém prvním setkání s novináři v roli ambasadora. V příštím roce, kdy si budou Česko a USA připomínat sto let od navázání diplomatických vztahů, se podle Kinga Praha možná dočká návštěvy někoho z vysoce postavených členů vlády. „Rád bych, aby v České republice přibýlo přímých investic od amerických firem, a naopak,“ podotkl fanoušek hokeje, baseballu a klasické hudby. King poznamenal, že by se rád soustředil na pomoc malým a středním podnikům, chválil také českou vědu a školy. Prostor pro spolupráci vidí zejména na poli výzkumu, v oblasti nanotechnologií, kybernetiky nebo umělé inteligence.

TOP 09 nově povede Jiří Pospíšil

Novým předsedou TOP 09 zvolili delegáti sněmu podle očekávání europoslance Jiřího Pospíšila (42). Získal 147 ze 177 hlasů. V předsednické funkci nahradí Miroslava Kalouska, který už nekandidoval. Pospíšil se chce v předsednické funkci soustředit hlavně na komunální volby. Straníky vybídl, aby kandidátky otevřeli i nestraníkům. Vyjádřil připravenost pomoci všem kandidátům v obecních volbách.

Po Pospíšilově boku stane jako nově zvolená první místopředsedkyně poslankyně Markéta Pekarová Adamová. Dosud byla místopředsedkyní strany. „Budu pracovat na tom, abychom v Poslanecké sněmovně byli slyšet. Budu pracovat na tom, aby TOP 09 byla i nadále soudržná,“ slíbila Pekarová Adamová v kandidátském projevu. O mís-

ta dalších čtyř místopředsedů se utkalo devět zájemců. V prvním kole delegáti zvolili senátora Tomáše Czernina 165 hlasy. Stal se tak kandidátem, který na tomto sněmu získal na svoji podporu nejvíc hlasů. Dalším řadovým místopředsedou bude dosavadní první místopředseda Marek Ženíšek, bývalý poslanec Michal Kučera a náměstek jihomoravského hejtmána Jan Vitula.

Schwarzenberg se vyjádřil k politické situaci v Česku

Ustavení Demokratického bloku ODS, TOP 09, lidovců a hnutí Starostové a nezávislí by podle čestného předsedy TOP 09 Karla Schwarzenberga mohlo vyústit v hlubší spolupráci pravicových uskupení. Uvedl to v rozhovoru pro ČTK. Lituje rovněž, že se TOP 09 rozešla s hnutím STAN. Vláda hnutí ANO, která by se opírala o SPD a KSČM, by podle něj byla pro českou politickou kulturu horší než opoziční smlouva, kterou v roce 1998 uzavřely ČSSD a ODS. Taková vláda by poškodila pověst země. Schwarzenberg také zkritizoval prezidenta Miloše Zemana. Uvedl, že Zeman se kvůli dlouhodobému užívání návykových látek změnil a přišel o zábrany.

ODS, lidovci, STAN a TOP jdou do ustavení Sněmovny v jednom bloku

ODS, TOP 09, KDU-ČSL a STAN se sdružily do uskupení Demokratický blok, aby společně postupovaly při ustavení Sněmovny. Podle šéfa poslanců STAN Jana Farského dostali nabídku účastnit se bloku i sociální demokraté a Piráti. Demokratický klub má ve dvousetčlenné Sněmovně 48 mandátů.

Rozdělení Československa hodnotí kladně dvě pětiny lidí

Rozdělení Československa hodnotí kladně dvě pětiny Čechů a Slováků, ukázal společný výzkum Sociologického ústavu Akademie věd ČR a Inštitútu pre verejné otázky Bratislava. Ukázalo se i to, že kontakty mezi Čechy a Slováky jsou velmi blízké a kolem 80 % dotázaných pokládá za správné, aby vztahy mezi oběma zeměmi byly bližší než vztahy k jiným zemím. „To, co pro mnohé byla žitá skutečnost, se pro mladší ročníky stává historická událost. Nicméně vidíme, že i po rozdělení zůstává kulturní blízkost,“ uvedla Paulína Tabery ze Sociologického ústavu. Podle průzkumu provedeného v první polovině října 2017 v obou státech hodnotí rozdělení Československa v roce 1992 kladně 42 % Čechů a 40 % Slováků. Vznik samostatných států v roce 1993 je chápán o něco lépe, pozitivně se k němu staví 53 % Čechů a 51 % Slováků.

Proměny názorů ukazuje srovnání se staršími daty. Ti, kdo v roce 1993 byli pro rozdělení, zpravidla zůstávají svému názoru věrni i dnes. „Avšak jistá část těch, který byli proti rozdělení, dnes myslí, že to byl správný krok,“ konstatuje zpráva o výzkumu. Téměř všichni odpůrci rozdělení (93 % z nich v Česku a 95 % z nich na Slovensku) se domnívají, že rozdělení státu bez referenda nebylo správné. Myslí si to i zhruba polovina těch, kteří rozdělení schvalují. Podle Zory Bútorové z bratislavského institutu se prokázalo, že čím jsou lidé mladší, tím častěji na rozdělení nemají vlastní názor. Se snižujícím se věkem také klesá schopnost

porozumět druhému z jazyků. Výzkum sociologové provedli k 25. výročí rozdělení Československa.

Rozpad Československa v krátkosti

Rozpad Československa začal už krátce po revoluci, na jaře roku 1990. Tehdejší události vešly do dějin jako boj o pomlčku. Měnil se totiž název státu.

Federální shromáždění změnilo název státu na Československá federativní republika, a ve slovenštině Československá federatívna republika. Češi viděli v pomlčce připomínku pomnichovské republiky z roku 1938. Za měsíc už tu byl další název státu – Česká a Slovenská federativní republika. Slovenským premiérem se stal Vladimír Mečiar, českým Petr Pithart.

Na jaře 1991 se v Bratislavě koná mítink k 52. výročí vzniku Slovenského státu. Už tehdy tam zaznívá požadavek k vyhlášení státní svrchovanosti a samostatnosti Slovenska.

České dějiny však už byly v pohybu. Přišel únor 1992 a v Milovech se schází komise České a Slovenské národní rady. Mají připravit text smlouvy o novém státoprávním uspořádání Československa. Slovenská strana smlouvu neschválí a dohoda končí krachem.

O všem tak mají rozhodnout druhé svobodné volby. I jejich hlavní témata se v obou zemích liší. V Česku se mluví o vyrovnání se s minulostí a reformě, na Slovensku se řeší především státoprávní uspořádání. Vítězi voleb se v Čechách stali občanští demokraté (ODS), na Slovensku Hnutí za demokratické Slovensko (HZDS). Pak proběhlo památné setkání Klaus – Mečiar v brněnské vile Tugendhat. Slovensko tehdy vzneslo požadavek na vlastní banku, armádu a zahraniční politiku. To Česko odmítlo, ale Vladimír Mečiar trval na federaci, vzpomínal tehdejší předseda Slovenské národní rady František Mikloško.

Václav Havel abdikoval v den vyhlášení deklarace o svrchovanosti Slovenska.

Rozpad Československa prožívali intenzivně i krajané. Prahu tehdy navštívil místopředseda Československé národní rady americké Vlastislav Chalupa. I mezi krajskými spolky se objevil názor, aby se Češi a Slováci separovali.

Hnutí za demokratické Slovensko (HZDS) se snažilo rozpad státu zpomalit. Slovensko nebylo připravené, vzpomínal tehdejší předseda Federálního shromáždění Michal Kováč. HZDS nabízí unii nebo konfederaci. Česká strana však už tehdy veškeré pokusy odmítá a trvá na rozdělení státu. Připravuje se zákon o zániku federace a zákon o dělení majetku. Ze vzpomínek Vladimíra Mečiara vyplynulo, že se diskutovalo o tom, kdo zprávu o rozdělení státu sdělí občanům. „Václav Klaus mi řekl, že takovou zprávu veřejnosti nesdělí. Tak jsme se dohodli, že to řeknou místopředsedové. Obrátil jsem se na Milana Kňážka, aby šel a řekl veřejnosti, že 1. ledna vznikne samostatná Slovenská republika. Kňážko to odmítl. Tak jsem šel za Klausem a říkám, nedá se nic dělat, musíme jít my dva, protože ze slovenské delegace nikdo nechce tuhle zprávu ohlásit a já to udělám. Klaus řekl, půjdu s vámi ven, ale nebudu to já, kdo tuhle zprávu řekne.“

Proti politické dohodě o rozpadu státu protestovala opozice, i občanské iniciativy. Chtěli referendum. To pravice zablokovala ve Federálním parlamentu. Obávala se totiž rozdílného výsledku, řekl tehdejší a zároveň poslední federální premiér Jan Stráský.

Federální shromáždění pak zákon, který ruší federaci, neschválilo ani v jedné sněmovně. Na druhý pokus je zákon o zániku federace těsně schválen. Po čtyřisedmdesáti letech mizí Československo z mapy Evropy. Prohlášení České národní rady přednesl její tehdejší předseda Milan Uhde: „Prohlášení České národní rady k parlamentům a národům světa. Česká národní rada jako svobodně zvolený zákonodárný sbor České republiky, pamětlivá tisícileté tradice českého státu usnesla se takto: Česká republika se stane dnem 1. ledna 1993 samostatným, svrchovaným a nezávislým státem vzešlým jako nástupnický stát z rozdělení České a Slovenské federativní republiky...“

Slováků v ČR přibývá, za desetiletí se jejich počet zdvojnásobil

O život v Česku stojí stále více Slováků a Slovenek. Za posledních deset let se jejich počet téměř zdvojnásobil. Na konci září minulého roku v Česku trvale či přechodně pobývalo 110 700 lidí ze Slovenska. Jsou nejpočetnější skupinou cizinců v Česku. Slovensko si za svůj trvalý či dočasný domov vybralo mnohem méně Čechů a Češek. Letos v pololetí jich bylo zhruba 10 500. Tvořili tak něco přes desetinu cizinců v republice pod Tatrami a jsou až na čtvrté příčce žebříčku pracovníků ze zahraničí. Řada Slováků a Slovenek stojí i o české občanství. Od ledna 2014 totiž začala platit novela, která umožnila mít státní občanství dvě. Cizincům druhé generace k získání stačí navíc jen prohlášení.

Ostatky kardinála Berana budou do ČR dopraveny v dubnu, řekl Duka

Ostatky kardinála Josefa Berana budou do České republiky z Vatikánu převezeny v dubnu. Na setkání s novináři to řekl kardinál Dominik Duka. Převoz ostatků již povolil papež František. Kardinál Beran, který zemřel v roce 1969 ve vatikánském vyhnanství a o jehož blahořečení církve usiluje, bude pohřben v katedrále svatého Víta na Pražském hradě.

Papež povolil převoz ostatků v souladu s poslední vůlí Josefa Berana. Tělo je pohřbeno v chrámu svatého Petra ve Vatikánu, protože vláda v komunistickém Československu nepovolila návrat kardinálova těla do vlasti. Převoz ostatků za přísných bezpečnostních podmínek bude financovat Česká biskupská konference, bude v režii a spolupráci armád obou zemí, řekl Duka. Kardinál Beran by měl být v pražské katedrále pohřben v kapli Bartoňů z Dobenína, která od svatořečení Anežky České v roce 1989 nese také její jméno.

Biskup František Václav Lobkowicz slaví narozeniny

Životní jubileum si začátkem ledna připomíná ostravsko-opavský biskup František Václav Lobkowicz (* 5. 1. 1948). Svě sedmdesáté narozeniny oslavil v kruhu svých spolupracovníků na biskupství v Ostravě, s věřícími své diecéze další den v katedrále během slavnosti Zjevení Páně a s kněžími své diecéze při mši svaté v kostele Svatého Ducha v Ostravě-Zábřehu. Nejbližší příbuzní jubilantovi gratulovali na zámku Dymokury, kde sídlí rod Czerninů.

Mons. František Václav Lobkowicz O. Praem je premonstrát a první biskup ostravsko-opavský (od roku

1996). V roce 1966 nastoupil na FF UK, o rok později ale přestoupil na CMBF v Litoměřicích. V roce 1968 vstoupil do řádu premonstrátů (řeholní sliby složil tajně 10. srpna 1972), v letech 1968-1969 studoval na teologické fakultě v Innsbrucku. Na kněze byl vysvěcen 15. srpna 1972. V letech 1972-1974 vykonával základní vojenskou službu a od roku 1975 působil jako kněz v olomoucké arcidiecézi. Od roku 1984 byl farářem farnosti v Mariánských Horách. Dne 17. března 1990 jej papež Jan Pavel II. jmenoval titulárním biskupem v Catubum Castra a světitím biskupem pražským (biskupské svěcení přijal 7. dubna 1990). V letech 1992-2001 byl apoštolským delegátem Řádu křižovníků s červenou hvězdou. Dne 30. května 1996 byl jmenován prvním biskupem nově založené ostravsko-opavské diecéze. Je ústředním duchovním rádcem Junáka pro katolické skauty. Od roku 2000 je členem orleánské obediencie Řádu sv. Lazara – v Českém velkopřevorství zastává funkci duchovního převora. Je potomkem českého šlechtického rodu Lobkowiczů a bratrem bývalého poslance za KDU-ČSL a současného poslance za TOP 09 Jaroslava Lobkowicze.

V Česku si lidé připomněli válečné veterány, ministr vyznamenoval

Česko si připomnělo Den válečných veteránů. Na pražském Vítkově udělil tehdejší ministr obrany Martin Stropnický (ANO) vysoká resortní vyznamenání. Na Moravském náměstí v Brně mohli lidé k počtě obětí a účastníků válek zapíchnout do trávníku dřevěné křížky s vlčími máky.

Na Vítkově na veterány vzpomínaly desítky vojáků, politiků a dalších lidí. Stropnický udělil šest vyznamenání. Křížem obrany státu ocenil propagátora obnovy legionářských pomníků Jiřího Charfreitaga, internistu Ústřední vojenské nemocnice Václava Monharta a Danuši Noskovou z ústředí Československé obce legionářské, která se věnuje zlepšování péče o válečné veterány. Kříž obrany státu in memoriam obdržel československý legionář a také účastník bojů u Dunkerque Jaroslav Květ, ocenění dostal i další bojovník u Dunkerque Václav Zahálka. Stejně vyznamenání udělil ministr vojínu Klementu Šťastnému, který byl zabit přesně před sedmadvadesáti lety civilisty na Těšínsku při dohledu na vytyčování hranice mezi tehdejším Polskem a Československem.

Ceny Paměti národa dostali političtí vězni a perzekvovaný Šimko

Ceny Paměti národa v Národním divadle v Praze obdrželi političtí vězni František Suchý, Mária Matejčíková a František Lízna a také Otto Šimko, který byl opakovaně perzekvovaný kvůli svému židovskému původu. Ocenění uděluje obecně prospěšná společnost Post Bellum od roku 2010 pamětníkům zlomových momentů minulého století.

Devadesátiletý Suchý spolu se svým otcem, který byl ředitelem strašnického krematoria, ukrýval popel popravených obětí nacismu a komunismu, aby mohly být jednou pohřbeny důstojně. Zatčen byl za ukrývání agenta americké zpravodajské služby a protistátních letáků, jeho rodiče navíc pomohli jiné rodině při útěku za hranice. Z trestu vězení 25 let si odpykal polovinu, propuštěn byl v roce 1964.

Šestaosmdesátiletá Mária Matejčíková pomáhala ukrývat katolického kněze, který uprchl z vězeňské nemocnice, kam jej komunistická Státní bezpečnost převezla po jednom z brutálních výslechů. Za vlastizradu byla odsouzena na pět let vězení. Po pádu komunistického režimu se angažovala při rehabilitaci politických vězňů a nespravedlivě stíhaných.

Duchovní František Lízna (76) byl pětkrát vězněn za protikomunistickou činnost, třeba opuštění republiky, šíření samizdatů a tisk letáků o politických vězňích. Známý je svými poutěmi, od roku 1984 při nich ušel téměř 8 000 kilometrů. V roce 2001 mu byl propůjčen Řád Tomáše Garrigua Masaryka za vynikající zásluhy o demokracii a lidská práva, o dva roky později mu Nadace Charty 77 za jeho práci vězeňského duchovního na Mírově udělila Cenu Františka Kriegla.

Třiadvadesátiletý Šimko byl opakovaně perzekvován kvůli svému židovskému původu, díky falešným křesťním listům se jeho rodina vyhnula koncentračnímu táboru, musela ale do pracovního. Jako partyzán se zapojil do Slovenského národního povstání. Prodělal brutální policejní výslechy, v padesátých letech minulého století v době politických procesů, které byly i antisemitsky motivované, přišel o práci. Stejně tak při normalizačních čistkách, kdy ztratil místo v zahraničním oddělení deníku *Smena*.

Mše v Číhošti připomněla faráře Toufara a kněze Tajovského

Vzpomínkou uctili účastníci mše v Číhošti na Havlíčkobrodsku kněze Bohumila Víta Tajovského a faráře Josefa Toufara. Bohoslužba se konala u příležitosti výročí číhoštského zázraku, kdy se v roce 1949 měl pohnout kříž na oltáři. Událost byla záminkou ke komunistické perzekuci církevních představitelů. Toufar zemřel na následky mučení při výsleších a Tajovského odsoudili k dvaceti letům vězení. Vzpomínková akce nebyla jen klasickou mší. Po bohoslužbě v kostele vystoupili i pamětníci, kteří vzpomínali na opata Tajovského.

Před 49 lety zemřel Jan Palach, připomnělo jej setkání v Karolinu

Zástupci akademiků a studentů si v Karolinu připomněli 49. výročí úmrtí Jana Palacha. Student filozofické fakulty se v lednu 1969 upálil na protest proti lhostejnosti spoluobčanů po vpádu armád Varšavské smlouvy do Československa, na následky zranění 19. ledna v nemocnici zemřel.

Církevní restituce a Babiš

Před několika lety jsem napsal článek *Proč obdivuji Němce*, který jsem zařadil i do své knihy *Síla lásky* (nakladatelství Primus, Praha, 2010, s. 84). Hlavní důvod mého obdivu k nim – řečeno jednou větou – tkví v tom, jak se Němci nekompromisně, důsledně, s pokorou, ale i noblesou vyrovnali se svou nacistickou minulostí, uvědomili si svou vlastní vinu a zároveň i lítost a vynaložili všechny síly k nápravě.

Jeho čin řečníci označili za mimořádně hrdinský. Měl by podle nich inspirovat lidi k tomu, aby si i v dnešní době více vážili svobody a demokracie.

Na takzvaném Husově dvorku, kde byla před devětačtyřiceti lety vystavena rakev s Palachovými ostatky, se sešlo přibližně sedmdesát lidí. Promluvil k nim rektor Univerzity Karlovy Tomáš Zima a profesor evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy Jakub Trojan, který jako evangelický farář Palacha pohřbíval.

Zemřel František Zahrádka, za totality převedl 11 lidí za hranice

Zemřel člen protikomunistického odboje František Zahrádka, bylo mu sedmaosmdesát let. Za totality převedl jedenáct lidí přes hranice. Byl nositelem státního Řádu Tomáše Garrigua Masaryka a obdržel také Cenu Paměti národa. Zahrádka se stal v mládí skautem a prostřednictvím Junáka se později zapojil do odboje.

Zahrádka převedl první skupinu lidí za hranice již krátce po převzetí moci v Československu komunisty, v lednu 1949. Tehdy mu bylo osmnáct let. Během čtyř ilegálních přechodů převedl do zahraničí jedenáct lidí. V září roku 1949 byl ale zatčen. Prokurátor pro něho jako pro hlavní postavu odbojové skupiny požadoval trest smrti, vzhledem k nízkému věku pak Zahrádka dostal dvacet let vězení. Část trestu si odpracoval v uranových dolech, na svobodu se dostal v roce 1962. Po konci komunistické totality se Zahrádka mimo jiné podílel na vybudování Muzea 3. odboje v Příbrami a Památníku obětem komunismu Vojna u Příbrami.

Vepřín v letech převezme Muzeum romské kultury v březnu

Muzeum romské kultury převezme areál vepřína v Letech na Písecku v březnu. V tiskové zprávě to uvedla mluvčí muzea Kristina Kohoutová. V místě byl za války pracovní a sběrný tábor pro Romy, nově tam vznikne pietní místo, o jehož podobě povede muzeum debatu s odborníky i veřejností. Stát koupil vepřín za 450 milionů korun.

Kulturní památka Lety u Písku přejde na muzeum, které zřizuje stát, v průběhu ledna včetně pověření místo pietně upravit. Samotný areál vepřína ale organizace převezme v březnu. Koncem roku ve vepříně začal útlum a odesílání zvířat na jatka. Poslední zvíře by mělo opustit areál v únoru, měsíc pak bude na předání. Muzeum se postará o likvidaci vepřína, zadání archeologického průzkumu i o úpravu pietního místa.

Rád bych také někdy napsal o tom, proč obdivuji Slováky, Čechy či další národy bývalého komunistického impéria. Ale nejsem toho schopen. Vždy, když už se k tomu chystám, když na jedné misce pomyslných vah vidím mnoho pozitivního, dobrého, stále ještě na té druhé misce převažuje cosi, co má mnohem větší váhu. Čechy třeba obdivuji za to, jak jsou pracovití, vynalézaví a chytří. Daří se jim v ekonomice, v podnikání, ve vědě, ve filmové tvorbě, oproti mnoha jiným zemím téměř neznaný problém s nezaměstnaností, ve všech oborech rostou

platy. Ale je snad fungující ekonomika opravdu všechno? Jak je to třeba s tolerancí vůči jiným vyznáním, než je to křesťanské, jak je to s chápáním práva, respektem k právu a spravedlnosti, k hodnotám, které v minulosti na českém území vybudovali příslušníci jiných národů (vždyť tam celé věky žili Židé i Němci), jiných náboženství, jak je to s respektováním práva a postoji úcty ke kterémukoliv člověku bez rozdílu?

O vítězi posledních voleb v Česku Andreji Babišovi se říká, že je to miliardář, populist, že by chtěl řídit stát jako firmu, a právě z těchto a ještě dalších důvodů s ním nechce žádná „slušná“ strana vytvořit koalici. A on se tedy rozhodl vytvořit menšinovou vládu za pomoci dvou extrémních, vzájemně zcela odlišných stran – komunistů a SPD pod vedením Tomia Okamury. Také jim vadí církevní restituce, které by nejraději zrušili, anebo tak jako Babiš navrhuje, aby se z finančního odškodnění, které musí stát platit církvi do roku 2043, tedy z postupně splácené celkové částky 2,36 miliard eur, odečítalo zdanění, což vychází asi na 450 milionů eur. Tyto daně by se pak měly vracet do státní kasy. Všechny slušné strany, právníci a samozřejmě církev se tomu vehementně brání. Je všeobecně známo, že stalinistický režim v padesátých letech majetky církve znárodnil, přesněji řečeno ukradl, a že trvalo předlouhá léta, než konečně po pádu komunismu vláda uznala, že šlo o zločin a církvi se musí majetky vrátit. Tam, kde to již nebude možné, musí dostat odškodnění, tzv. reparace. Přitom je každému jasné, že skutečné ztráty se už ani nedají vyčíslit. Majetek, který komunistický režim církvi zabral, na mnoha místech zchátral, protože s ním církev nemohla hospodařit, a také ubylo řeholníků, pro něž byl kdysi onen majetek prostředkem na misijní činnost a zdrojem obživy, aby nebyli

závislí na státu. Ostatně jedním z důvodů, proč restituce církevního majetku v Česku trvaly tak dlouho, je všeobecná averze Čechů vůči církvím, především církvi katolické.

Ale co je smutné a z mého pohledu i zarážející, je přístup k těmto záležitostem mezi Čechy dnes. Podle aktuálního průzkumu, přestože všechny slušné strany koalice s Babišem odmítají, občané by jeho snahu o zdanění finančního odškodnění církvi podpořili, protože „mezi lidmi nebyla restituce nikdy oblíbená. Převládá totiž názor, že církev se chce znovu jen obohacovat. Že ale smyslem zákona o restitucích bylo napravit komunistický zločin, zajímá podle průzkumu jen velice malou část české populace“ (*Babiš sucht die Nähe von Kommunisten und Rechtsextremen, Die Presse*, 14. listopadu 2017, str. 3).

A zde je můj problém, proč nedokážu obdivovat Čechy. Je mi jasné, že čtyřicet let opravdu poznamenalo tento národ velice silně a že to nelze banalizovat. Je mi jasné, že mnohé se od roku 1989 zásadně změnilo k lepšímu. Ale jsem smutný z toho, že většina národa vnímá demokracii jen jako fungující ekonomiku, otevření hranic, možnost cestovat a pracovat v cizině, lépe řečeno na Západě, podívat se na všechny ty „výdobytky“, které jsou v západních zemích standardem a samozřejmostí. Proč ale Češi (všeobecně, tedy hlavně ta část obyvatelstva, která by na straně Babiše, komunistů a pravicových extrémistů restituce církevního majetku nejraději zrušila anebo alespoň odškodnění zdanila) navzdory tomu, že mají svobody, o jakých se jim za komunismu ani nesnilo, nejsou schopni pochopit, že demokracie, to je hlavně respektování práva, spravedlnosti, tolerance atd., tak tomu opravdu, ale opravdu nerozumím.

Peter Žaloudek, Vídeň, 19. listopadu 2017

Několik dat:

6. 1. 1918 na shromáždění říšských a zemských poslanců v Praze byla přijata Tříkrálová deklarace s požadavkem sebeurčení národů. Tříkrálová deklarace byla prohlášením generálního sněmu českých poslanců říšské rady, zemských sněmů historických českých zemí se spoluúčastí představitelů české kultury, požadující autonomii pro Čechy a Slováky a jejich spojení v jeden státní celek v rámci Rakousko-Uherska.

5. 1. 1923 byl na ministra financí Aloise Rašína spáchán atentát, na jehož následky 18. února 1923 skončil. Alois Rašín byl český a československý politik a ekonom, jeden z odsouzených v procesu s Omladinou, účastník prvního odboje, jeden z mužů 28. října, první československý ministr financí a funkcionář.

25. 2. 1948 nastolili komunisté v Československu totalitní režim. Únorem 1948 začalo zároveň jedno z nejtragičtějších období novodobé historie českého a slovenského národa. Masová nezákonnost a politické procesy v první polovině padesátých let bolestně postihly statisíce nevinných občanů a jejich rodin, několik desítek tisíc lidí odešlo po únoru 1948 do vynucené emigrace. Únorový konflikt v roce 1948 byl i významnou událostí evropské poválečné historie: odehrál se totiž na samotném prahu studené války, která rozdělovala zejména Evropu na čtyři desetiletí do dvou mocenských bloků...

Bez ohledu na způsob, jakým komunisté dosáhli absolutní moci, určuje charakter února 1948 jeho podstata a jeho výsledek: zničení demokratických principů a vznik předpokladů pro hrozivý vývoj, který měl pro československou společnost dlouhodobé tragické následky. Československo nastoupilo cestu ke komunistické totalitě a k přechodu do sovětského bloku.

<http://abicko.avcr.cz/2008/2/04/nastup-komunisticke-totality-v-ceskoslovensku.html>

30. 3. 1968 byl československým prezidentem zvolen Ludvík Svoboda.

1. 1. 1993 po rozpadu ČSFR vznikla Česká republika. Nový stát ve své ústavě hlásí „ke všem dobrým tradicím dávné státnosti země Koruny české i státnosti československé“ a jeho vnitřní i zahraniční politika plynule pokračuje ve vývoji, který byl započat roku 1989.

1. 1. 1993 ČR přijata za člena Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě a za člena Severoatlantické rady pro spolupráci.

1. 1. 1993 ČR byla přijata za člena Mezinárodního měnového fondu a Světové banky.

19. 1. 1993 Valné shromáždění přijalo Českou republiku za člena OSN.

26. 1. 1993 byl Václav Havel zvolen českým prezidentem, úřad převzal 2. února 1993, kdy složil ústavou předepsanou slib a ujal se tím prezidentského úřadu.

Odhalení pamětní desky

Na sklonku roku 2017 byla ve Štefánikově ulici v Praze 5 slavnostně odhalena pamětní deska policejního rady Josefa Vaňáska (1. 11. 1877 – 8. 2. 1938), který byl předobrazem rady Vacátka, ze známého seriálu *Hříšní lidé města pražského*, který vysílala Česká televize. K odhalení pamětní desky pronesla úvodní slovo iniciátorka jejího vzniku novinářka Blanka Kovaříková a policejní historik Miloš Vaněček.

Většina ho zná, ale málokdo ví, že se jmenoval jinak – řeč je o vládním radovi Josefu Vaňáskovi, který mimo to, že patřil ke špičkám předválečné kriminalistiky, posloužil jako hlavní hrdina seriálu *Hříšní lidé města pražského*. Tam mu však autor zvolil pseudonym Vacátka. Jeho roli ztvárnil nezapomenutelným způsobem známý herec Jaroslav Marvan – později ho nahradil herec Jiří Adamíra.

Pan vládní rada Josef Vaňásek však nebyval vždy radou. Po studiích na gymnáziu a na České univerzitě vstoupil roku 1904 do služeb tehdejší c. k. státní policie. Jelikož se stal mimořádně schopným policejním úředníkem, jmenoval ho prezident od 28. června 1923 vrchním policejním radou. Po zařazení na Policejní ředitelství v Praze se stal přednostou na tzv. Čtyřce, tedy šéfem IV. bezpečnostního oddělení. Pod jeho pravomoc tak spadala veřejná bezpečnost, mravnostní policie, policejní věznice, ztráty a nálezy i Všeobecná kriminální ústředna.

Filmový hrdina působil dojmem vysoce inteligentního, ale svým způsobem i flegmatického a dobrušedného policisty. Co na to říkají kolegové skutečného rady? „Byl to takový vysoký statný pán, velice přísný na své podřízené, ale přitom nesmírně spravedlivý. Žil jako všichni ostatní, chodil na kartičky, hrával kulečnick..“ tak o panu radovi hovořil jeho bývalý podřízený Josef Lebeda.

Pan vládní rada byl také českým zástupcem v tehdejší Interpolu. A byl jedním z mnoha, kteří už v té době tvrdě bojovali proti obchodu s omamnými látkami. Možná i tímto svým nekompromisním postojem položil základy současné Národní protidrogové brigády.

Vládní rada Josef Vaňásek zemřel ve svých jednašedesáti letech 8. února 1938.

(mk)

Zesnulá zpěvačka Věra Špinarová bude mít v centru Ostravy sochu

Loni zesnulá zpěvačka Věra Špinarová bude mít v Husově sadu v Ostravě sochu v životní velikosti. Socha by měla být hotova na podzim, stát by měla přibližně 600 000 korun. Dílo vytvoří sochař David Moješčík.

V předvečer Štědrého dne byla na Jiráskově náměstí v centru Ostravy odhalena jeho bronzová socha ztvárňující hudebního skladatele Leoše Janáčka s líškou Bystrouškou v náručí. Moješčík už v Ostravě vytvořil například sochu *Levitace*, je také spoluautorem pomníku *Operaci Anthro-poid* v Praze.

Cirkus Mechanikus

Hravá výstava mechanických loutek a strojků konečně zavítala po dvacetiletém světovém turné do České republiky a bylo ji možné navštívit v zábavním vědeckém parku VIDA! V Brně.

Expozice představuje cirkusový svět zábavy, krásy, ale i úžasných mechanismů a technologií. Hlavními účinkujícími jsou tu historické originály i současné, ručně vyrobené hračky a automaty, které uchvátí svým vtípem i jemnou nostalgií s nádechem viktoriánské Anglie. Důmyslné strojky zde přivádějí k životu ručně vyrobené loutky, jejichž příběhy jsou plné osobitého britského humoru.

Prostřednictvím *Cirkusu Mechanikus* lze proniknout do tajů důmyslných strojků, užít si kouzlo ozubených kol, řemenic, páček, závaží ale i jemné síly elektřiny. Součástí výstavy byla i kreativní dílna, kde si mohl každý návštěvník vytvořit své vlastní jednoduché mechanické hračky a strojky.

Co bylo možné na výstavě zažít, lze přiblížit například na jednom z exponátů, kterým je automat britského umělce Paula Spoonera nazvaný Jak žít. Ten představuje muže pojídajícího špagety ve vaně. Děti při pohledu na něj doufají, že se rodiče nechají inspirovat a povolí jim spojit koupání s večeří. Dospělí obdivují krásu, nadhled i zpracování originálního vtípu. A společně mohou, díky odhalenému soukolí, proniknout do principu jednoduchého mechanismu, který přivádí dřevěnou hračku k životu.

Exponáty putovní výstavy v originále nazvané *Mechanical Circus* si už mohli užít návštěvníci po celém světě. Jejich základ tvoří loutky a automaty vzniklé pro malý obchůdek Sue Jacksonové s řemeslnými výrobky v Cornwallu. Ty měly u zákazníků takový úspěch, že se přesunuly do proslulé londýnské čtvrti Covent Garden, kde šestnáct let „vystupovaly“. K projektu se přidala dcera Sue Jacksonové Sarah Alexanderová a společně jej díky spolupráci s holandským muzeem vědy a lékařství Rijksmuseum Boerhaave rozšířily o historické mechanické hračky a objekty. Tak vznikla výstava v cirkusovém stylu, která putuje po celé Evropě, navštívila USA, včetně věhlasného sanfranciského Exploratoria, a zavítala do Thajska, Singapuru, Japonska, Austrálie, Číny, Izraele i mnoha dalších zemí, Česká republika měla možnost seznámit se s fascinujícími exponáty *Mechanical Circus* vůbec poprvé.

Výstava vznikla ve spolupráci s britským Mechanical Cabaret Theatre a holandským Rijksmuseum Boerhaave.

Výstava *Cirkus Mechanikus* jistě přesvědčila příchozí, že věda a technologie dokážou dnes stejně jako v minulosti pobavit, nadchnout i zcela pohlit.

(mk)

Řeholníků v Česku stále ubývá

V České republice stále klesají počty řeholníků. Podle břevnovského arcipata Prokopa Siostrzonka důvodem může být to, že mladí lidé mají širokou nabídku možností a těžko se rozhodují. Mužských řeholníků je v ČR 669, sester je skoro dvakrát více, 1 138.

Nejstarší mužský klášter v českých zemích je právě v Břevnově a zní plným názvem Benediktinské arcipatství sv. Vojtěcha a sv. Markéty. Tento první mužský benediktinský klášter v Čechách, ležící na polovině cesty mezi Pražským hradem a Bílou horou, založili 14. ledna 993 pražský biskup Vojtěch a český kníže Boleslav II. Podle legendy se název kláštera odvozuje podle břevna, které leželo ve studánce, u níž se Boleslav s Vojtěchem setkal. Současná stavba je vrcholně barokní s dlouhým kněžištěm podle plánů Kryštofa Dientzenhofera. Za pruského obléhání Prahy v roce 1757 sloužil kostel jako stáj a lazaret. Břevnov-

ský opat František Štěpán Rautenstrauch se významně podílel na reformách vysokých škol, právníckého a kněžského vzdělávání, a tak nebyl klášter za Josefa II. zrušen. V dalším období však spíš upadal. Až ve třicátých letech 20. století byl reformován mnichy z belgického Chevetogne. Převorem se pak stal Anastáz Opasek, od roku 1947 byl opatem. Roku 1950 byl zatčen a dlouhodobě vězněn, klášter byl roku 1951 rozpuštěn a mniši deportováni. Do roku 1990 zde byl Archiv ministerstva vnitra. Po návratu opata Opaska byl klášter i kostel v letech 1991-1993 s velkou podporou zahraničních, zejména německých klášterů důkladně opraven a povýšen na arcidiocetství. V roce 1997 jej navštívil papež Jan Pavel II. V současné době (2017) v klášteře žije jedenáct mnichů. Klášter má nejstarší tradici vaření piva v celé České republice. Komplex Břevnovského kláštera zahrnuje reprezentační prostory, staročeskou restauraci s otevřeným krbem, menší klidný hotel, barokní baziliku svaté Markéty, kde je možné uzavřít církevní sňatek, a klášterní zahrady přístupné veřejnosti.

Kláštéry však kromě tradičních úkolů a poslání nacházejí nová pole působnosti. Například řeholníci a řeholnice v brněnské diecézi se věnují např. práci s mládeží, péči o nemocné, ale vedou také třeba prodejnu nebo restauraci s francouzskou kuchyní. Někde také nabízejí ubytování. Nové možnosti i starosti přinesly některým řádům restituace církevního majetku.

V České republice působí přes tři desítky řádů a kongregací, mnohé z nich mají mnohasetletou tradici.

Vítězem ankety Maurerův výběr se stala restaurace Entrée

Vítězem dvanáctého ročníku ankety Maurerův výběr Grand Restaurant se stala olomoucká restaurace Entrée s šéfkuchařem Přemkem Forejtem. V minulosti vařil například v londýnské michelinské restauraci L'Autre Pied a dva roky v brněnské KOISHI fish & sushi. Na stříbrnou příčku se z loňského prvního místa posunula jedna ze tří restaurací s michelinskou hvězdou v Česku – Radisson Blu Alcron hotel v čele s šéfkuchařem Romanem Paulusem. Třetí příčku obsadila Terasa U Zlaté studně s kuchařem Pavlem Sapíkem, která loni obsadila druhé místo.

Zemřel dvojnásobný vítěz Velké pardubické hnědák Maskul

Úspěšnému překážkovému koni, který na dostihových drahách vydělal přes sedm milionů korun, bylo třicet let. Hnědák Maskul vyhrál Velkou pardubickou v roce 2002 v sedle s německým žokejem Peterem Gehmem a v roce 2005 v tehdejší traťové rekordy s jeho krajanem Dirkem Fuhrmannem. Patřil do stáje trenéra Františka Holčáka. Dostihovou kariéru ukončil Maskul před devíti lety, poté byl ustájen na farmě Sokolnická chata na Znojensku. I v důchodu si ještě občas užíval slávy, třeba na Hubertově jízdě ve Slavkově mu v zámeckém parku tleskalo asi 2 500 lidí.

Knižní *Dějiny Brna* rozšířil svazek věnovaný bývalým obcím

Historii dříve samostatných obcí, které byly připojeny k Brnu, mapuje další díl rozsáhlých *Dějiny Brna*. Kniha má

přes 1 200 stran a téměř 700 fotografií, z nichž řada nebyla dosud publikována, řekla ČTK Radana Červená z Archivu města Brna, která se na vydání *Dějiny Brna* podílí. *Dějiny Brna* vznikají z popudu magistrátu, který na dosud nejrozsáhlejší počín věnovaný historii města vyčlenil až 15 milionů korun.

Kniha pamatuje na některé už prakticky neexistující části města, např. Kamenný Mlýn. Jako samostatná obec existoval pouze jednadvacet let a následkem postupného budování Žabovřeské ulice téměř celý zanikl. Zůstala z něj pouze novogotická kaple ve svahu nad rušnou ulicí, kterou většina Brňanů vnímá jako dopravní špunt. Kamenný Mlýn byl ale za první republiky známým letoviskem. Jezdily se zde veslařské závody, půjčovaly loďky, byly zde restaurace a také továrna, která dávala práci desítkám lidí.

Plzeňsko-český slovník mapuje výrazy užívané ve městě a okolí

Zhruba 1 500 výrazů používaných v Plzni a nejbližším okolí obsahuje vůbec první *Plzeňsko-český slovník*, který připravilo plzeňské vydavatelství Starý most. Kniha vysvětluje, odkud slova pocházejí, a uvádí příklady jejich používání. Je doplněna místopisným slovníkem, který se věnuje názvům 150 plzeňských lokalit. Autor slovníku Jan Hajšman sbíral lokální termíny zhruba pět let.

„Kniha, která se zabývá plzeňskou mluvou, má podtitul *Pročpa tudlecto říkáme?* Vysvětluje, jak a kde slova vznikla, proč a v jakých větách se používají,“ uvedl spolumajitel vydavatelství Petr Mazný. Některá slova jsou podle něj slyšet jen v Plzni, například saturna, tedy rybářský vlasec, nebo aktiv, čímž je míněna rodičovská schůzka, případně radvanec, tedy kolečko na dopravování sypkých materiálů. Podobný slovník vyšel podle Mazného jen o brněnském hantecu. Hodně slov v Plzeňsko-českém slovníku, asi 60 procent, je převzatých z němčiny.

Pražská botanická zahrada představila letošní program a parfém

Botanická zahrada Praha představila letošní program a parfém, který byl vyroben ve skleníku Fata Morgana. Postup vzniku parfému je prvním zastavením na Vonné stezce, která je novinkou botanické zahrady. Stanoviště ve skleníku návštěvníkům přiblíží vůně tropických rostlin. Novinářům novinku představil pověřený ředitel Bohumil Černý a kurátorka tropických užitkových rostlin Klára Lorencová.

„Jedním z hlavních poslání botanické zahrady je i výchova a vzdělávání zábavným či netradičním způsobem. Vonná stezka propojí celou naši zahradu prostřednictvím sedmi vonných stanovišť, na nichž zážitkovou formou návštěvníkům představíme aromatické rostliny a jejich vůně,“ uvedl Černý. Další zastavení na stezce podle něj vzniknou v příštích letech. Vonná stezka je mimo jiné další způsob, jak zintenzivnit zážitek z návštěvy zahrady lidem se zrakovým postižením, dodal. Na prvním zastavení stezky je možné si přivonět k devíti složkám parfému Fata Morgana No. 1 a prohlédnout si měděný kotol, ve kterém parfém zraje. Některé rostliny, z jejichž silic je parfém vyroben, je možné vidět v expozici tropického sklení-

ku. Směsí jednadvaceti vonných silic dominuje vůně květů ylang-ylang a citrónové trávy.

Před 150 lety 10. února byla v budově radnice založena Malostranská beseda, pražský kulturně společenský spolek

Malostranská beseda respektive bývalá Malostranská radnice je pozdně renesanční budova v Praze 1, která se nachází na Malostranském náměstí č. 21 v centru Malé Strany. Historie budovy Malostranské besedy sahá až do roku 1478, kdy si malostranští konšelé nechali postavit novou radnici. Budova je památná tzv. českou konfesí, která zde byla sepsána v roce 1575: byly to články sestavené českou nekatolickou opozicí jako podklad pro jednání o uzákonění náboženské svobody. Na domě je umístěna bronzová pamětní deska o této události.

Po sloučení čtyř pražských měst a přenesení správy na Staroměstskou radnici ztrácí Malostranská radnice uplatnění a budova je využívána k různým účelům. V roce 1868 zde vznikla Malostranská beseda, která s bohatou škálou kulturních aktivit působí až do současnosti. Sídli zde Sokol, Pražská spořitelna, zpěvácký spolek Lumír atd. Beseda se stala centrem českého vlastenectví. V celé historii Malostranské besedy bylo významným prvkem zejména ochotnické divadlo, prostřednictvím jehož her, zejména českých autorů, docházelo k posilování národního ducha. V divadle hostovali významní herci jako Mošna, Sklenářová-Malá, Hana Kvapilová, později Dana Medřická a další. Na scéně Malostranské besedy tak začínalo svou hereckou dráhu kolem čtyřiceti významných herců. Stojí za připomenutí, že v letech 1967-1971 zde mělo svoji domovskou scénu také divadlo Járy Cimrmana.

Dnešní vzhled je z doby kolem roku 1820, kdy při úpravách stavitelem Josefem Kaurou byly odstraněny původní štíty a tři věže. Fasáda do Letenské ulice však zůstala v původní podobě. Od roku 2006 do prosince roku 2009 byla budova v rekonstrukci. V září 2008 byly po 180 letech na věže osazeny tři bány (věrné repliky původních). Vzhled budovy tak nyní respektuje původní podobu ze 17. století.

Jak už jsme zmínili, do Malostranské besedy se vrátí její kulturní tradice, ať již v podobě hudebních koncertů ve stylu rock, jazzrock, folk, blues či divadelních představení. Souhrnně vzato: šest dní v týdnu hudba, v neděli divadlo, a to vše doplňují i výstavy více či méně známých výtvarníků.

Nový web provede zájemce po stopách sourozenců Čapkových

Nová internetová stránka nazvaná tematicky Čapek zavede zájemce na místa v Královéhradeckém kraji, která jsou spjatá se životem sourozenců Karla, Josefa a Heleny Čapkových. Web byl spuštěn při příležitosti 100. výročí založení Československé republiky. Turisté budou moci navštívit například rodiště sourozenců Čapkových (Hronov a Malé Svatoňovice), místo, kde strávili dětství (Úpice a Žernov), kde studovali (Hradec Králové, Vrchlabí, Žacléř) a také Špindlerův Mlýn, kam odcestoval Karel Čapek s budoucí manželkou Olgou Scheinpflugovou a sestrou Helenou na dovolenou.

Stálá expozice v MZM nazvaná Středoevropská křižovatka Morava ve dvacátém století

Cestu Moravy z Rakouska-Uherska do Evropské unie sleduje nová stálá expozice Moravského zemského muzea v Brně v Dietrichsteinském paláci. Moravu líčí jako středo-evropskou křižovatku. Mapuje novodobé dějiny a reflektuje zásadní události. Deset tematických okruhů sleduje politické, kulturní a sociální dějiny této historické země, jejích institucí, kulturních jevů a významných osobností, a to nejen v kontextu dějin českých zemí, ale i celého středo-evropského prostoru. V expozici je množství interaktivních prvků, včetně promítání dobových filmových záběrů, každou tematickou část doplní dotykové obrazovky s podrobnými informacemi o dílčích tématech sledovaného období. Posledním motivem filmového sestřihu, který výstavu uzavírá, je odhalení sochy Jošta Lucemburského v Brně v roce 2015. Expozici na 800 metrech čtverečních tvoří tři stovky předmětů, většinou ze sbírek Moravského zemského muzea. Technické muzeum zapůjčilo jízdní kolo ze Zbrojovky Brno a skútr Čezeta, populární v šedesátých letech. Největším exponátem je pražskovací letoun Zlín Z-37 Čmelák, zavěšený u stropu vstupní síně, je zde i sto padesáti kilogramová kniha podepsaná Tomášem Garriguem Masarykem.

Olomoucké muzeum vlastní originální posmrtnou masku Štefánika

Vlastivědné muzeum v Olomouci vlastní zřejmě jedinou originální posmrtnou masku slovenského generála, politika a astronoma Milana Rastislava Štefánika. Sejmul mu ji olomoucký mikrobiolog Jan Kabelík a sochař Otakar Španiel poté, co zemřel v roce 1919 u Bratislavy při leteckém neštěstí. Unikátní exponát leží v depozitářích muzea desítky let, nikdy nebyl vystaven. Muzeum masku vystaví při stém výročí založení Československa, mezi jehož zakladatele je Štefánik považován spolu s Tomášem Garriguem Masarykem a Edvardem Benešem.

Posmrtnou masku věnoval muzeu lékař Jan Kabelík, první profesor české mikrobiologie. V roce 1919 provedl jako odborný lékař divizní nemocnice v Bratislavě pitvu zemřelého Štefánika, kterou prokázal, že tragicky zahynul při letecké nehodě.

Povinného předškolního vzdělávání se neúčastní tři procenta dětí

Do posledního ročníku mateřských školek nastoupilo asi 97 % pětiletých dětí, pro které je od září minulého roku povinný. Z celkového počtu 110 000 pětiletých se jich tak povinného předškolního vzdělávání účastní asi 106 500. Zhruba 3 400 dětí rodiče do školek nepřihlásili. Mezi nimi jsou i děti, které bydlí v zahraničí a povinnost předškolního vzdělávání se na ně nevztahuje. Na webu o tom informovalo ministerstvo školství.

Povinný poslední rok školky zavedla novela školského zákona, kterou po vetu prezidenta Miloše Zemana schválili poslanci. Týká se všech pětiletých předškoláků a dětí, které mají odklad školní docházky. S odkladem mohou chodit i do nultých ročníků základní školy. Podle současného

vedení ministerstva je povinná předškolní docházka důležitá k rozvoji dětí a zvyšuje šance na úspěch dítěte ve škole. Má ale i řadu odpůrců, podle kterých tím stát jen ztěžuje školky i rodiče zbytečnou administrativou.

Nedaleko Paříže byla odhalena busta českého malíře Františka Kupky

Bustu abstraktního českého malíře Františka Kupky byla minulý rok odhalena ve francouzském městě Puteaux při příležitosti připomínky šedesáti let umělceho úmrtí. Pomník symbolicky spojuje Opočno a Puteaux, tedy města, kde se malíř narodil a kde strávil většinu svého života, uvedlo české velvyslanectví v Paříži. Podobný Kupkův pomník byl nedávno odhalen v Opočnu na Rychnovsku.

Busta je dílem sochaře Jana Vlacha, který většinu života strávil ve Francii a který zemřel v roce 1962. Autorem podstavce ze skla a mramoru, na kterém je Kupkova bronzová busta v Opočnu i v Puteaux umístěna, je akademický sochař Marian Karel.

Jihočeské muzeum zavede zájemce do zákopu i polního lazaretu

Do frontového zákopu i polního lazaretu zavede výstava *První světová válka – léta zkázy a bolesti*, kterou je možno navštívit v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích. Zahnuje přes tisíc exponátů, chce přiblížit hrůzy války. ČTK to řekl garant výstavy Jiří Petráš. Kolekce zabrala celé druhé podlaží. Výstava, jež začala symbolicky přesně devěta-
devadesát let poté, co ve Francii podepsali spojenci a Německo příměří, potrvá do 11. listopadu 2018.

Velký Josef z výsadku Barium dostal v Hradci pomník

Slavnostní odhalení busty velitele jednoho z nejúspěšnějších československých paravýsadků Barium Josefa Šandery v parku u křižovatky U Koruny v Hradci Králové završil průlet armádní stíhací letky. Bustu od sochaře Michala Moravce odhalila sejmutím vrchlíku padáku Věra Nývltová rozená Vachková, která je zřejmě posledním žijícím, který osobně Šanderu pamatuje.

Se skupinou Barium-Velký Josef (Velký Josef bylo krycí jméno Šandery, které se vžilo pro označení celé odbojové skupiny) spolupracovalo 380 lidí, z nichž osmačtyřicet za to zaplatilo životem.

Fotografie Rožmberku si na Instagramu prohlédlo přes 10 miliónů lidí

Fotografie Rožmberku nad Vltavou se objevily na jedné z nejsledovanějších turistických instagramových platform Beautiful Destinations. Snímky města si tak prohlédlo přes deset miliónů lidí. Rožmberk nad Vltavou se na Beautiful Destinations dostal do společnosti světových destinací jako New York, Paříž, Barcelona nebo Benátky. Fotografie na Českokrumlovsku pořídila Christina Tan z Indonésie, jejíž tvorbu na Instagramu sleduje půl miliónu lidí. ČTK to řekl Jiří Mánek z Turistického spolku Lipensko.

Město Rožmberk bylo založeno ve 13. století a je úzce spjato s významným šlechtickým rodem Rožmberků. Do-

minantu představuje středověký hrad nad Vltavou, jedno ze sídel rodu.

Výroba papírových masek v Zákupch na seznamu kulturního dědictví

Unikátní výroba masopustních papírových masek ze Zákup na Českolipsku je od 11. ledna na Národním seznamu nemateriálního kulturního dědictví. Zákupská společnost PVO je poslední v Evropě, která tradičním způsobem masky vyrábí. Ostatní skončily kvůli levné čínské konkurenci. Po výrobě skleněných perličkových ozdob v Poniklém a ropachtických saní rohaček je to třetí tradiční výroba z Libereckého kraje, která se na seznam dostala. Masopustní masky ze Zákup se vyrábějí stejnou technikou jako před sto lety. Kousky papíru prosycené lepidlem se vlepují do formy, po uschnutí se ostříhají, ručně vytlučou, vymalují a nastříkají lakem.

Mezi prvním a druhým kolem prezidentských voleb byly vystaveny korunovační klenoty

Souprava, která patří k symbolům české státnosti, se vyvedává jen při výjimečných příležitostech, například po zvolení nového prezidenta. V tomto případě byly vystaveny ve Vladislavském sále na oslavu letošního 100. výročí vzniku Československa a 25. výročí založení České republiky. Lidé měli možnost si prohlédnout i například svatovávskou zbroj. Klenoty byly umístěny v nové bezpečnostní vitríně, která umožnila prohlédnutí klenotů ze všech stran.

Grand Restaurant Festival v ČR, tématem jsou superpotravin

Devět desítek českých restaurací zařazených do publikace *Maurerův výběr Grand Restaurant* až do konce února bude zájemcům opět nabízet zvýhodněné degustační menu. Kuchaři se při letošním devátém ročníku Grand Restaurant Festivalu nechali inspirovat mottem „Superfood za super ceny!“ a nabídnou pokrmy ze superpotravin, které mají příznivé účinky na lidské zdraví. Cena degustačního menu je podle počtu chodů mezi 250 a 600 korunami. Podle organizátorů gastronomické akce kuchaři tak do svých jídel zahrnuli fermentovanou zeleninu, včelí produkty nebo mořské řasy a surovinami jim byly i mušle, zvěřina, játra nebo jehněčí. Vedle klasických pokrmů mohou zájemci ochutnat také například dezert z baobabu, ryby na mnohé způsoby, habešskou bezlepkovou mouku, reishi – houbu nesmrtnosti nebo české lokální superpotravin jako třeba rakytník, moruší či ostropestřec, uvedl zakladatel festivalu a vydavatel Maurerova výběru Grand-restaurant Pavel Maurer.

Ve Vizovicích vznikne muzeum vizovického pečiva

Ve Vizovicích na Zlínsku vznikne muzeum vizovického pečiva, které není určeno k jídlu, ale slouží jako dekorace. Jedinečnou podobu lidového umění město představí v kulturní památce, ve 220 let starém domě v Říčanské ulici. Fenomén vizovického pečiva se návštěvníkům představí v kuchyni objektu. Návštěvníci se dozvědí o vzniku, historii i vý-

znamu pečiva, místnost doplní cimbál a ukázky ženského a mužského kroje. Ve světnici, která je největší místností v domě, zůstane původní nábytek, který stylově odpovídá počátku minulého století.

Nález století (z české historie)

Jedna z nejcennějších kulturních památek Čech, relikviář svatého Maura, má opravdu dramatický osud. Jeho objev je považován za jeden z největších nálezů 20. století v tehdejším Československu. S jeho pohnutou historií seznamuje veřejnost film režiséra Čestmíra Čírky *Nález století*.

Po dramatickém pátrání byl v roce 1985 objeven zlatý relikviář na západočeském hradě Bečov nad Teplou. Jeho stav byl velmi špatný a vyžadoval důkladnou renovaci. A té se této vzácné památce románského umění pocházející ze 13. století dostalo opravdu v plné míře – na obnově poškozených částí, z nichž některé pocházejí až z období antiky, pracovali ti nejzkušenější restaurátoři jedenáct let.

Relikviář, který patří vedle korunovačních klenotů k nejvýznamnějším českým památkám, byl zpočátku značně poškozen čtyřicetiletým pobytem ve vlhké zemi hradní kaple. Tam ho zakopal Heinrich Beaufort-Spontin, příslušník šlechtického rodu, který musel po druhé světové válce opustit západní Čechy na základě Benešových dekretů. Beaufortové, kteří měli panství a zámky v dnešní Belgii, převezli zlatou schránku na konci 19. století na český zámek v Bečově nad Teplou, kde ji chovali v tajnosti a nakonec ji ukryli na začátku druhé světové války do země.

Relikviář bylo třeba po nálezů nejprve demontovat a vypracovat návrh na jeho průzkum a restaurování. V konečné fázi bylo třeba vyrobit repliku dřevěného jádra a na ni pak přichytit zrestaurovanou zlatnickou výzdobu. „Není zcela obvyklé, aby restaurátorské práce trvaly tak dlouho. Ale relikviář byl ve všech ohledech mimořádný. Je řada restaurátorských postupů. Když to přeženu, můžeme všechno dělat nové, nebo to nechat jako archeologický nález. To je potřeba vyvážit, dobře se rozhodnout co doplnit, co nedoplnit, dohledat chybějící atributy a podobně. V případě Maura tam bylo obrovské množství různých typů výzdoby. Definitivní řešení se hledalo dlouho,“ řekl Andrej Šumbera, který na relikviáři pracoval od samého začátku. „Při fotografické dokumentaci své práce jsem si uvědomil, jak je ta věc nádherná. Je tam spousta detailů, které běžný návštěvník nemůže vůbec vnímat. Třeba antické gemy jsou pětimilimetrové plastiky, které se musely fotit mikroskopem. Stejně tak hlavičky apoštolů. Teprve když se taková fotografie zvětší, vidíte, jak je to úchvatné dílo,“ dodal restaurátor.

Relikviář svatého Maura je bohatě zdoben množstvím zlatnických technik. Na jeho stříšce jsou z jedné strany umístěny reliéfy s výjevy ze života sv. Maura a sv. Timoteje, na druhé straně reliéfy s výjevy ze života sv. Jana Křtitele, jemuž též je relikviář zasvěcen. Boční strany obsahují sošky dvanácti apoštolů, v prostorech mezi klenbami se s filigrány střídají emailové destičky se zobrazením starozákonních výjevů ze života Mojžíše. V čelních štítových stranách jsou umístěny sošky Krista a sv. Maura.

Vzácný relikviář, který jev dnešní době součástí státního pokladu, je vystaven ve zvláštní komoře na zámku v Bečově nad Teplou.

(mk)

Maršál hrabě Josef Václav Radecký z Radče

Před 160 lety zemřel český šlechtic hrabě Josef Václav Radecký z Radče (2. 11. 1766, zámek Třebnice – 5. 1. 1858, Milán). Do historie vstoupil jako polní maršálek a slavný rakouský vojevůdce, když před tím byl postupně povýšen na kadeta, rytmistra, majora, podmaršálka, náčelníka generálního štábu a polního maršálka. Ve svém životě absolvoval sedmáct polních výprav a získal všechny rakouské řády.

Poté, co Evropou proběhla v roce 1830 revoluční vlna, která se projevila i v Itálii vzrůstem národního hnutí, byl po obavách Vídně na místo vrchního velitele rakouské armády v Lombardsku a Benátsku v prosinci roku 1831 jmenován právě Radecký. Zde si starý voják vysloužil obdiv a respekt vojska (prý se dokázal domluvit se všemi vojáky jejich rodinou řečí a to je za situace, kdy pocházeli z jedenácti různých národů, jistě obdivuhodný výkon). Při příležitosti korunovace Ferdinanda I. českým králem 17. září 1836 se Radeckému dostalo povýšení do hodnosti polního maršála. Když Evropu zasáhla další revoluční vlna roku 1848, ocitl se Radecký opět v centru dění. Italští nacionalisté usilující o vytvoření národního státu a snažící se vytlačit Rakušany ze severní Itálie, se spojili se silami sardinského krále a zaútočili na rakouskou armádu. Rakousko bylo zmítáno nepokojí a Vídeň čelící ozbrojené revoluci v Uhrách byla po jistou dobu ochotna souhlasit s britským plánem na odstoupení Lombardie sardinskému království a poskytnutí autonomie Benátsku. Nicméně starý polní maršál Radecký udělal diplomatům rázný škrť přes rozpočet. Svými vítězstvími donutil sardinského krále Karla Alberta vyklidit Lombardii. Na počest těchto jeho vítězství složil (roku 1848) skladatel Johann Strauss starší slavný *Radeckého pochod* (v současné době je hrán vždy jako poslední skladba Novoročního koncertu Vídeňských filharmoniků). Další porážky pak vedly k uzavření míru v srpnu roku 1849 a obnovení statu quo. Starý maršál tak prozatím zachránil rakouské pozice v severní Itálii. Karel Albert přijal důsledky porážky a vzdal

Radeckého pomník na Radeckého náměstí (dnešní Malostranské náměstí) v Praze kolem roku 1900

se trůnu. Od té doby byl Radecký považován za zachránce monarchie a za odměnu se stal vojenským guvernérem lombardsko-benátského království.

Podle vídeňské gastronomické tradice si Josef Radecký již v mládí oblíbil milánskou specialitu, telecí řízek, smažený ve směsi strouhanky a sýra. Jeho osobní kuchař tuto pochoutku přivezl do Vídně, vynechal strouhaný sýr a vznikl klasický vídeňský řízek v trojbalu. Radecký byl proslulý gourmet a zadlužil se díky svým proslulým hostinám, které pořádal až do pozdního věku. Radeckého pochoutku brzy převzal jeho obdivovatel, mladý císař František Josef I.

Maršál Radecký se ve věku jednaděadesáti let vzdal činné služby a v Miláně také zemřel. Svůj obdiv mu vzdali nejen rakouští, ale také ruští a prusí důstojníci. Byl sice postavou malý člověk, ale s laskavými očima a zvučným a hlubokým hlasem. Svými podřízenými byl zbožňován a někdy nazýván otcem.

Jeho tělo bylo převezeno do Wetzdorfu v Dolních Rakousích na místě zvané Heldenberg, které měl v držení armádní dodavatel Josef Parkfrieder. Ten nabídl Radeckému zaplacení veškerých jeho dluhů, pokud se zde nechá pohřbit, a maršál, který se celý život potýkal s nemalými finančními potížemi (nebyl příliš zdatný hospodář a i jeho rodina, zejména manželka, utrácela značné finanční částky), ochotně na tuto transakci přistoupil. Císař usiloval o odkoupení místa a nakonec došlo k dohodě, kdy Parkfrieder císaři Heldenberg věnoval a místo je tak dnes majetkem Rakouské republiky. Kromě Radeckého a samotného Parkfriedera jsou zde ještě pohřbeni maršál svobodný pán Wimpffen a generál polní zbrojmistr a Radeckého podřízený Konstantin d'Aspre, jehož ostatky sem nechal přemístit arcivévoda Albrecht v roce 1866 z Verony.

Maršálův pomník na Malostranském náměstí

Josef Václav Radecký z Radče je bezesporu jeden z nejvýznamnějších vojenských velitelů historie, ale je také současně i poněkud kontroverzní postava české minulosti. Když v lednu roku 1858 zemřel, byl v Praze na Malostranském náměstí již v listopadu téhož roku vztyčen jeho pomník. Skulpturu nechalo maršálovi na místě vztyčit mocnářství jako poctu po jeho smrti, ačkoliv zhotovení pomníku se začalo plánovat ještě za Radeckého života. Nejprve byl naskicován na zeď Akademie malířem prof. Christianem Rubenem. Sochařskou podobu mu vtiskli sochaři bratři Josef Max (sochy vojáků) a Emanuel Max (socha maršálka). Z kovu ukořistěných děl italské armády na Sardinii jej odlišili Jakob Daniel Burgschmiet a Christoph Lenz v Norimberku. Pomník byl odhalen až po maršálově smrti v listopadu roku 1858. V letech 1858-1919 stál na dolním Malostranském náměstí v Praze v místech dnešního tramvajového ostrůvku proti tehdejší kavárně Caffé Radetzky (Grömlingovský palác); po zboření brány v Karmelitské ulici a zavedení koňské dráhy se musel asi o pět metrů přesunout. Socha vydržela na Malostranském náměstí jednašedesát let, roku 1919 musela ustoupit ustavení nezávislého Československa a skončila v lapidáriu Národního muzea.

Opětovnému osazení náměstí Radeckého sochou předcházela vzrušená diskuse pražských politiků, která odrážela rozporuplný názor veřejnosti na maršálovu osobnost. Část ho vnímá především jako geniálního vojenského стратега, jenž byl jedním z hlavních strůjčů vojenského pádu Napoleona. Jiní ho zase vnímají jako symbol potla-

čení povstání národů rakouské monarchie za větší svobodu roku 1848.

V tuto chvíli se však zdá, že Spolku Radecký nezbu- de než se každoročně, u příležitosti maršálova narození, scházet u sochy Radeckého v lapidáriu Národního muzea v pražských Holešovicích. Šéf spolku Bárta přitom v posledních letech s nadějí živil představu, že si výročí Radeckého narozenin budou připomínat pod širým nebem na Malostranském náměstí. „Nám je líto, že je naše historie vykládána v duchu »českého mýtu«, obsahující neblahé prvky českého nacionalismu,“ řekl s tím, že bychom měli být na přední osobnosti českého národa kdysi spolutovořícího rakouskou říši pyšní.

Náměstí s největší pravděpodobností bez Radeckého pomníku by se mohlo začít měnit v tomto roce. V červnu 2018 hodlá mít magistrát k dispozici podklady, na jejichž základě chce najít stavební firmu. „Mottem celé revitalizace je zklidnění Malostranského náměstí s preferencí pěších. Na obou částech náměstí vzniknou pobytové plochy pro různá využití,“ sdělil k tomu mluvčí magistrátu.

Co se ve Vídni dochovalo

Další Radeckého jezdecký pomník byl vztyčen ve Vídni roku 1892 před císařským dvorním kostelem na náměstí Am Hof, je od rakouského dvorního sochaře Caspara von Zumbusch, od roku 1912 stojí na vídeňské Okružní třídě (Ringstrasse). Jeho model ve stříbře jako čestný dar provedla vídeňská firma J. C. Klinkosch a je rovněž ve sbírce vídeňského Arsenalu. Pomník stojící pěší figury z bílého mramoru se dochoval v galerii slavných vojevůdců ve vídeňském Arsenalu.

Grázl, který děsil monarchii: před 200 lety oběsili zločince Grasele

Z jeho příjmení se stal výraz označující lumpy, zloděje, násilníky i vrahy. Jan Jiří Grasel se narodil na Třebíčsku a za svůj krátký život spáchal 205 zločinů, mezi nimi nejméně dvě vraždy. Jeho dopadení vyšlo rakouskou policii na osm tisíc zlatých, což by dnes bylo přes milion korun. 31. ledna 1818 skončil Grasel na šibenici.

Jan Jiří (Johann Georg) Grasel se narodil 4. dubna 1790 v Nových Syrovicích, asi třicet kilometrů od Třebíče. Jeho matka Regina, rozená Fleischmannová, byla dcerou pohodného, otec Tomáš Grasel tchánovi s živností pomáhal. Pohodný, jinak také antoušek či ras, měl na práci likvidaci mršin a zdechlin, odchyt toulavých zvířat, zejména koček či psů, a jejich případné zabíjení. „Pohodní dělali pro obec velmi záslužnou práci, ale byla to ta nejnižší kasta. Byli na úrovni posledního žebráka a lidé se jich stranili,“ připomíná Josef Procházka, kronikář z Nových Syrovic.

V Nových Syrovicích na rodáka nezapomněli. Na ceduli, která vítá návštěvníky, je u Graselova jména vyobrazena i jeho tvář. Jmenuje se po něm místní hospoda, v regionu je také několik turisticky atraktivních Graselových stezek. „Slovo »grázl« tady používáme i v současnosti, v každé dorůstající generaci je nějaký,“ pokyvuje hlavou starosta Oldřich Svoboda.

Kompletní zpráva: https://zpravy.idnes.cz/jan-jiri-grasel-lupic-vrah-rakousko-uhersko-poprava-fyz-/krimi.aspx?c=A180105_203340_krimi_jiri

Zaslal ing. J. Zajíček

HISTORICKÁ DATA

11. 1. 1158 se stal kníže Vladislav II. českým králem.

2. 2. 1353 zemřela Anna Falcká, česká královna, druhá manželka Karla IV. (* 26. 9. 1329).

14. 2. 1393 zemřela Alžběta Pomořanská, česká královna a římská císařovna, čtvrtá manželka Karla IV. (* 1345/47).

14. 2. 1368 se narodil Zikmund Lucemburský, římský císař, český a uherský král († 9. 12. 1437).

Redakční poznámka: Podrobně jsme se králem Zikmundem zabývali u příležitosti výročí jeho smrti v minulém roce.

12. 2. 1768 se ve Florencii narodil pozdější římský císař, rakouský císař, český a uherský král František II., syn císaře a krále Leopolda II. a Marie Luisy Španělské. Během své vlády se stal populárním panovníkem, ve Vídni ho nazývali dobrým císařem Františkem.

Friedrich Amerling: *František II. (František I.)*, kolem 1830

LEDEN, ÚNOR

Pranostiky na leden

V lednu za pec si sednu.

V lednu mráz – těší nás; v lednu voda – věčná škoda.

Je-li teplo v lednu, sahá bída ke dnu.

Teplý leden, z korce mandel jeden.

V lednu roste-li tráva, neúroda se očekává.

Když krtek ryje v lednu, končí zima v květnu.

Leden drsný prospívá osení.

V lednu-li hřímá, tuhá je zima.

Když rok mrazem a sněhem začíná, dosti chleba se předpovídá.

(mk)

Pranostiky na únor

Únor bílý – pole sílí.

Únorová voda – pro pole škoda.

Když záhy taje, dlouho neroztaje.

V únoru když skřivan zpívá, velká zima potom bývá.

Jestli únor honí mraky, staví březem sněhuláky.

Jestli únor vodu pustí, tak ji březem na led zhustí.

Únor teplý – březem chladný, únor studený – srpen horký.

Co si únor zazelená, březem si to hájí; co si duben zazelelá, květen mu to spálí.

(mk)

Zimní poezie**Jan Skácel: Noc s Věstonickou Venuší**

Sníh sochy miluje a odpočívá na nich
bělostným peřím pádu.

Na hlavách světců,

na klopách generálů,

na ňadrech z bronzu nebo z pískovce,

tam všude postýlá si sníh.

Na starých náměstích, kde po půlnoci

už jenom vlastní srdce slyšíš bít,

na římském nose Karla z Žerotína,

všade, kde anděl nad římsu se vzpíná,
na krásných torzech – neroztává sníh.

Pamatuješ, smrákání bylo jako tužka,
tolik čar, dráty nad ulicí, bláto,
zas padal první sníh a na tvých vlasech tál,
na sochách ale trval.

Všechno by odevzdali staří pánové,
metály z kabátů
ze svatozáře zlato,
sochaři pravý baret z Francie,
všechno by dali za to,
Venuše v podloubí dva prsy jako kámen –
jediná kdyby žilka, živá a tepající,
pod bronzem zmodrala

a z čela horkého a z rozpálené tváře
kapička prvá,
druhá, třetí, potom pátá...

(mk)

J. S. Machar: Zimní odpoledne (Z mého kraje)

V neděli ve vesnické nalévárně
je opět plno... Slepce s harmonikou
veselé kousky hraje jednotvárně
a kejklíř v koutě s činkami a s dýkou
a s mečem produkci svou počal právě.
Sněží se venku... Okno mží jen dýmem
a hlavy jen se pohnou kolébavě;
vše neurčitě, jako v snech kdy dřímám,
je v koutě zřít...

A venku pohřeb kráčí,
zpěv Miserere nejasně sem vníká,
že křížují se největší hned rváči! –
Pak dál, jak dříve, vřeští harmonika...

(mk)

ČNB se loni kvůli intervencím dostala do ztráty 243 miliard korun

Česká národní banka loni vykázala ztrátu 243,2 miliardy korun. O rok dříve měla banka zisk 46,5 miliardy korun. Důvodem ztráty je nárůst devizových rezerv v souvislosti s ukončováním devizových intervencí a následné posílení kurzu koruny. Vyplývá to ze zveřejněných údajů o bilanci ČNB. Centrální banka ovšem dlouhodobě upozorňuje, že vytváření zisku není její hlavní úlohou. Tou je péče o cenovou stabilitu. Hospodářský výsledek je předběžný a nejsou v něm zahrnuty všechny dodatkové operace za rok 2017, uvedla banka.

ČNB měla ke konci loňského roku devizové rezervy za 3,151 biliónu korun, což bylo o 953,6 miliardy více než koncem prosince 2016. Za jejich růstem v posledních letech je především intervenční režim, kdy centrální banka od listopadu 2013 do loňského dubna vynaložila dva bilióny korun na nákup eur. Korunu ČNB v rámci intervencí udržovala poblíž hranice 27 korun za euro. V současnosti se koruna obchoduje kolem 25,50 Kč/EUR.

Česká města se společně představí na veletrhu v Cannes

Tři největší česká města připraví společnou expozici pro prestižní veletrh investičních a developerských příležitostí, který se koná ve francouzském Cannes. Praha, Brno a Ostrava ve společné expozici s názvem Czech Cities ukáží zájemcům volné plochy vhodné pro realizaci velkých projektů. Zatímco obě loňské expozice připravovala Ostrava, letos se koordinace ujme Praha. Společná expozice bude v Cannes opět vystavěna na ploše 253 m².

ČSÚ: Praha je šestým nejrozvinutějším regionem v rámci EU

Praha je šestým nejrozvinutějším regionem v Evropské unii. Na základě hrubého domácího produktu (HDP) na obyvatele tak předstihla například Paříž, Stockholm nebo Vídeň. Na tiskové konferenci o tom informovali zástupci Českého statistického úřadu s odkazem na data z roku 2015. Před Prahou byly Lucemburk, Hamburk, Brusel, Bratislavský kraj a Londýn. Praha vytvořila loni čtvrtinu HDP celé ČR.

Z údajů ČSÚ také vyplývá, že reálný ekonomický výkon celé ČR byl loni na 88 procentech průměru celé EU. Samotná Praha byla na 182 procentech. Nad 75 procenty se umístily Středočeský, Plzeňský, Královéhradecký, Jihomoravský a Zlínský kraj.

Kellnerova PPF kupuje plzeňskou Škodu Transportation

Investiční skupina PPF nejbohatšího Čecha Petra Kellnera podepsala smlouvu o koupi 100 procent akcií plzeňské strojírenské společnosti Škoda Transportation. ČTK to oznámila mluvčí skupiny Zuzana Migdalová. Cenu transakce, kterou ještě musí schválit Úřad pro ochranu hospodářské souměrnosti, neuvedla.

Škoda Transportation s více než 5 300 zaměstnanci je největší firmou zabývající se dopravním strojírenstvím ve střední a východní Evropě. Vyrábí tramvaje, příměstské elek-

trické vlaky, lokomotivy, soupravy metra, trolejbusy nebo elektrobuses.

Škoda Auto postaví v Mladé Boleslavi novou lakovnu za 5,5 miliard Kč

Škoda Auto investuje 214,5 miliónu eur (zhruba 5,5 miliardy korun) do nové lakovny v Mladé Boleslavi. Vznikne 650 pracovních míst, celková kapacita lakoven automobilky vzroste o 600 na 2 700 karoserií denně. Provoz bude zahájen v červnu 2019. Základní kámen byl položen v pátek 1. prosince. Nová lakovna bude podle Škody jednou z nejmodernějších a neekologičtějších v Evropě. Například zbytkové částice barvy po lakování budou absorbovány drceným vápencem. Díky tomuto suchému odlučování nevzniká žádný odpad ve formě lakového kalu. Škoda bude zároveň rekuperovat velkou část provozního tepla a díky recirkulaci vzduchu dosáhne až osmdesátiprocentní úspory energie. Noví zaměstnanci se budou střídat ve třech směnech denně. Některé pracovní operace převezmou nebo podpoří roboti.

Škoda Auto bude od roku 2020 v Mladé Boleslavi vyrábět elektromobily

Škoda Auto bude od roku 2020 v Mladé Boleslavi vyrábět vozy s čistě elektrickým pohonem. Od roku 2019 bude v Boleslavi vyrábět také elektrické komponenty pro plug-in hybridy. První elektrifikovaný sériový model značky Škoda na trh vstoupí již v roce 2019. Půjde o Škodu Superb s plug-in hybridním pohonem, který bude sjíždět z linky v závodě v Kvasinách. Firma to uvedla v tiskové zprávě. Na letošním autosalonu Auto Shanghai automobilka představila elektrickou studii Škoda Vision E, na které prezentuje své představy o budoucnosti autonomní jízdy s elektrickým pohonem.

EOS KSI: Češi se mají čím dál lépe, přesto si stále více půjčují

Přestože se Češi mají čím dál lépe, stále více si půjčují. Před dvaceti lety dlužil každý Čech průměrně 10 000 Kč, nyní je to 135 000 korun. Z částky, kterou v roce 1997 za rok vydělal, činil dluh osm procent. Dnes z platu na dluh padne 40 procent. S odkazem na statistiky České národní banky o tom informovala inkasní agentura EOS KSI. Celkově byli v roce 1997 Češi zadlužení 110 miliardami Kč, o dvacet let později už více než 1,4 biliónu korun. Spotřebitelský dluh činil před dvaceti lety na jednoho obyvatele 395 Kč, zatímco v roce 2017 dosáhl 20 853 Kč.

Exportéři: Český vývoz byl loni 4,2 biliónu Kč, letos růst zvolní

Export českých firem se loni přiblížil rekordní úrovni 4,2 biliónu korun, což bylo meziročně o pět procent víc. Kvůli silící koruně, nedostatku pracovníků a nedostatečné výrobní kapacitě firem tempo růstu vývozu letos zvolní. Na tiskové konferenci to uvedli zástupci Asociace exportérů a Raiffeisenbank. „Automobilový průmysl jako tradiční tahoun vývozu v tuto chvíli již ve třech skupinách ze šesti zaznamenává stagnaci či dokonce propad proti roku 2016,“ uvedl místopředseda Asociace exportérů Otto Daněk. Loňský rekordní export zůstane podle něj v dalších letech pravděpodobně nepřekonaný.

CzechTourism: Zájem zahraniční turistů o ČR roste

Zájem zahraničních turistů o Českou republiku v posledních letech roste. Turisté jezdí stále více také do regionů, i když hlavním lákadlem je stále Praha. Podle ředitelky agentury CzechTourism Moniky Palatkové se loni v hromadných ubytovacích zařízeních v České republice ubytovalo kolem 10 milionů zahraničních turistů. Meziroční růst odhadla kolem deseti procent. Palatková to řekla na veletrzích cestovního ruchu v Brně. K deseti milionům zahraničních turistů ubytovaných v hotelech a penzionech je podle ní nutné přičíst ještě poměrně vysokou jednodenní návštěvnost a návštěvnost v individuálních ubytovacích zařízeních. CzechTourism láká do republiky i turisty ze vzdálených destinací. Palatková zmínila Indii, Čínu, Jižní Koreu, kde jsou nárůsty 30 až 50 procent.

Na veletrzích cestovního ruchu Go a Regiontour jsou letos zastoupeny všechny kraje ČR, což nebyvalo zvykem, a s výjimkou Nitranského kraje také všechny slovenské. Různým způsobem se v Brně prezentuje šestadvacet zemí včetně exotické Kuby či Dominikánské republiky.

Eurostat: Ceny bytů a domů rostly v ČR opět nejrychleji ze zemí EU

Ceny bytů a domů v Česku rostly ve třetím čtvrtletí loňského roku podobně jako v předchozích měsících nejrychleji ze zemí Evropské unie. Meziročně se zvýšily o 12,3 procenta. Vyplývá to z údajů, které zveřejnil evropský statistický úřad Eurostat. Více než desetiprocentním tempem rostly ceny také v Irsku, Portugalsku, Maďarsku a Nizozemsku, naopak v Itálii o 0,9 procenta klesly. V celé EU se ceny zvýšily v průměru o 4,6 procenta. „Ceny českých nemovitostí i nadále rostou nejrychleji v celé EU, i když jejich tempo, zdá se, zpomaluje,“ sdělil ČTK analytik ČSOB Petr Dufek. Tempo zdražování bytů v Česku by podle něj mělo zpomalit kvůli postupnému nasycování poptávky, růstu úrokových sazeb i zpříšňování podmínek pro poskytování hypoték ze strany ČNB. Sázet lze i na rychlejší rozjezd výstavby.

ČNB ponechala úrokové sazby beze změny

Bankovní rada České národní banky ponechala úrokové sazby beze změny. Základní úroková sazba, od které se odvíjí úročení komerčních úvěrů, tak zůstala na 0,5 procenta. Informoval o tom mluvčí centrální banky Marek Zeman. Bankovní rada zvýšila úrokové sazby naposledy na počátku listopadu o 0,25 procentního bodu na současnou úroveň. Předtím zvýšila úrokové sazby v srpnu, a to poprvé od února 2008. Základní úroková sazba tehdy stoupla o 0,2 procentního bodu. V září rada nechala sazby beze změny. Ekonomové očekávají i v příštím roce další zvyšování sazeb.

CVVM: Polovina domácností vychází s příjmy snadno, půlka obtížně

Polovina českých domácností vychází se svými příjmy snadno, druhá polovina domácností jen s obtížemi. Vyplývá to z říjnového průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM). Meziročně se data příliš nezměnila, z dlouhodobějšího pohledu je patrný pokles podílu těch, kteří se svým příjmem vycházejí obtížně. Od října 2014 do října 2017 je jich méně o deset procentních bodů.

Z těch, kteří hodnotí životní úroveň své domácnosti jako dobrou, vychází se svým příjmem obtížně čtvrtina lidí. Z toho pouze procento uvedlo, že s příjmem vychází velmi obtížně. Z respondentů, kteří životní úroveň vlastní domácnosti označili za špatnou, uvedlo obtíže při vycházení s příjmy 95 procent, z toho 23 procent vychází s příjmem velmi obtížně. Problémy s hospodařením s příjmy uvádějí nejčastěji nezaměstnaní a důchodci.

BMW začne u Sokolova stavět testovací dráhu za stovky milionů eur

Německá automobilka BMW začne nedaleko hraničního přechodu Svatý Kříž/Waldsassen u Sokolova stavět zkušební centrum pro elektromobily a samoříditelné vozy. Do polygonu a dalších objektů na ploše 500 hektarů investuje přes třicetmiliónovou částku v miliónech eur. Uvedli to zástupci společnosti na tiskové konferenci.

Nové zkušební středisko, které poskytne práci několika stovkám zaměstnanců, BMW Group zprovozní počátkem příštího desetiletí. Pozemky v místech Velké podkrušnohorské výsypky BMW odkoupila od Sokolovské uhelné.

Zahraněční dluh Česka ve 3. čtvrtletí vzrostl na 4,517 biliónu Kč

Zahraněční dluh České republiky ve třetím čtvrtletí vzrostl o 38,6 miliardy korun na 4,517 biliónu Kč. Meziročně byl vyšší o 1,131 biliónu korun. Dluh Česka vůči cizině odpovídá 91,2 % hrubého domácího produktu. Vyplývá to z předběžných údajů, které zveřejnila Česká národní banka (ČNB). Z hlediska jednotlivých sektorů se v zahraničním dluhu zvýšilo především zadlužení bankovního sektoru. Důvodem byl růst stavu přijatých krátkodobých vkladů ze zahraničí, uvedla ČNB. Na celkovém zahraničním dluhu se nejvíce podílejí banky, jejichž závazky v něm tvoří 45,1 %. Na vládní sektor připadá 19,7 % a závazky ostatních sektorů zaujímají 35,2 % z celkového zadlužení.

Česká sázková společnost Sazka Group se stala největším akcionářem rakouské loterijní firmy Casinos Austria

Česká sázková společnost Sazka Group získala veškerá úřední povolení k tomu, aby se stala největším akcionářem rakouské loterijní firmy Casinos Austria. Sazka Group může díky získaným povolením koupit v Casinos Austria podíl v celkové výši 22,7 % od firmy LLI a pojišťovny Uniqa. Celkový podíl Sazky v rakouském podniku tak dosáhne 34 %.

Transakce byla uzavřena 15. ledna na mimořádné valné hromadě akcionářů, jejímž jediným bodem bylo schválení převodu podílů firem LLI a Uniqa. Sazka Group tak na pozici největšího akcionáře Casinos Austria vystřídá rakouský státní holding ÖBIB, který vlastní 33,24 %. Transakci už v září schválil rakouský spolkový úřad pro hospodářskou soutěž. Casinos Austria ale působí také mimo Rakousko, takže bylo zapotřebí získat svolení rovněž od některých zahraničních úřadů.

Sazka Group uvedla, že bude usilovat o získání většinové kontroly nad Casinos Austria. Neupřesnily však, jakým způsobem hodlá tohoto cíle dosáhnout.

Firmu Sazka Group loni založily skupiny KKCG a EMMA Capital podnikatelů Karla Komárka a Jiřího Šmejce. Vložily

do ní svá aktiva v oblasti loterií. KKCG má podíl 75 %, EMMA čtvrtinu.

Analýza: České firmy zaostávají v počtech přihlášených patentů

Čeští podnikatelé výrazně zaostávají v počtech přihlášených patentů. Například v roce 1930 přihlásili osminásobně více národních patentů než v současnosti. Loni firmy registrovaly 792 patentů, v roce 1930 to bylo 3 972 národních patentů. Například ve srovnatelném Švédsku firmy přihlásily loni 2 384 národních patentů. Vyplývá to z analýzy Asociace malých a středních podniků a živnostníků a Úřadu průmyslového vlastnictví (ÚPV).

Zatímco v počtu národních patentů ČR zaostává za Švédskem se zhruba třikrát menším počtem patentů, v oblasti mezinárodních návrhů je to plný dvacetinásobek. „Naši podnikatelé si vůči zahraniční konkurenci naprosto zbytečně snižují aktiva, a to tím, že nedokážou začlenit do svého majetku hodnotu patentů, užitných vzorů nebo například ochranných známek. V důsledku se tím snižuje hodnota celých firem,“ řekl předseda představenstva asociace Karel Havlíček.

Například počet mezinárodních přihlášek, které zajišťují ochranu ve 150 zemích světa, byl loni od českých firem 199, němečtí podnikatelé jich podali 18 315, švédské firmy 3 720 a i v menším Rakousku jich bylo sedminásobně více než v ČR. Podobná je situace u získávání evropských patentů, kterých české firmy získaly 74, švédské firmy jich obdržely 1 939 a rakouské společnosti 1 041.

Nejdražší nákupní ulice světa

Prvenství nejdražší nákupní ulice obhájila horní část newyorské Páté avenue s nájemným ve výši 28 262 eura za metr čtvereční ročně. Vyplývá to z žebříčku 68 nejdražších nákupních ulic, který sestavila společnost Cushman & Wakefield. Na druhém místě skončila hongkongská Causeway Bay s 25 673 eury ročně. Pražská ulice Na Příkopě v žebříčku poskočila z loňského 23. na nynější 22. místo. Nájemny tam meziročně stouply o deset procent. V další prestižní ulici – Pařížské – pak zdražily o 12,8 %. Měsíční nájemné v obou těchto ulicích tak letos shodně dosáhlo 220 eur za metr čtvereční, tedy zhruba 2 640 eur ročně.

Město, ulice – roční nájemné za m²

1. New York, Horní Pátá Avenue (49.-60. Street) – 28 262 eur
2. Hongkong, Causeway Bay – 25 673 eur
3. Londýn, New Bond Street – 16 200 eur
4. Milán, Via Montenapoleone – 13 500 eur
5. Paříž, Avenue des Champs Élysées – 13 255 eur
6. Tokio, Ginza – 11 308 eur
7. Sydney, Pitt Street Mall – 9 422 eur
8. Soul, Myeongdong – 8 598 eur
9. Curych, Bahnhofstrasse – 8 310 eur
10. Vídeň, Kohlmarkt – 4 620 eur

V různých částech ulic se nicméně výše nájmu liší. „Jedná-li se o výjimečné jednotky co do rozlohy, rohové lokace, designu či velikosti výkladové plochy, nájemné může přesahovat i 250 eur na metr čtvereční měsíčně,“ upozorňují autoři žebříčku.

Z okolních zemí se například budapeštská ulice Vaci utca umístila na 32. pozici, varšavská ulice Nowy Swiat na 38. místě a bratislavská Obchodna ulica na 51. místě.

CzechTrade: Kvůli brexitu české firmy zakládají v Británii pobočky

Brexit, tedy připravovaný odchod Británie z EU, udržuje české firmy, které s touto zemí obchodují, v nejistotě. Počet českých firem, které zakládají na ostrovech pobočky, i díky brexitu však rychle roste, jde zejména o technologické a IT podniky. První české firmy už také přišly o zakázky, naopak řada dalších společností plánuje vstoupit na ostrovní trh i přes obavy z odchodu země z unie. Na setkání s novináři to uvedl šéf britské pobočky agentury CzechTrade Martin Macourek.

Mezi úspěšné exportéry do Británie patří v automobilovém průmyslu firmy Rubena, Futaba, Gumotex, Strojmetal, Top Alulit, Tawesco, Atek. V leteckém průmyslu jsou to Componenta Perfecta, Brebeck Composites, ve strojírenství například VUES Brno, Battswap, v chemii Spolchemie a v pivovarnictví značky Primátor, Bernard, Bohemia Regent, Budvar či Lobkowicz. Český export do Británie letos stoupl od ledna do října o 1,5 procenta na 179 miliard korun. Důvodem vzrostl o 4,4 procenta na 80 miliard korun.

Agentura pro satelitní systém Galileo přinesla ČR miliardu korun

Umístění Agentury pro evropský globální navigační družicový systém Galileo (GSA) do Prahy přineslo české ekonomice během posledních pěti let příjmy okolo jedné miliardy korun. Na tiskové konferenci to uvedli zástupci GSA. Od roku 2012, kdy se GSA přestěhovala do české metropole, se podle výkonného ředitele GSA Carla Des Doridese počet českých firem žádajících o peníze z evropských fondů na výzkum a vývoj v oblasti družicové navigace vzrostl téměř desetkrát. Vývoji v oblasti satelitní navigace se věnuje kolem čtyřiceti českých podniků. Hlavním úkolem centrály GSA je koordinace satelitního programu Galileo, který má být pokročilejší a přesnější obdobou amerického navigačního systému GPS. Systém bude uveden do plného provozu v roce 2020.

CRIF: Mezi podnikateli je 35 procent žen, jejich podíl roste

V Česku podniká jako fyzická osoba téměř 2,1 miliónu lidí, z toho je 35 procent žen a 65 procent mužů. Počet podnikatelek tak přesahuje 730 000. Mezi ženami oblíbené podnikání v posledních letech roste rychleji než u mužů. Vyplývá to z analýzy dat portálu společnosti CRIF. Z celkového počtu žen s oprávněním podnikat jako fyzická osoba jich téměř pětina začala podnikat v posledních pěti letech a 18 procent podniká šest až deset let. Ze všech podnikatelských oprávnění pro muže jich bylo 14 procent založeno v posledních pěti letech a 15 procent podnikajících mužů má toto oprávnění šest až deset let. Ženy a muži se liší i ve svém zaměření. Muži preferují podnikání v obchodu (25 procent), následuje stavebnictví (21 procent) a zpracovatelský průmysl (15 procent). Ženy preferují obchod mnohem výrazněji, působí v něm téměř každá třetí podnikatelka. Následují profesní, vědecké a technické činnosti (20 procent) a ostatní činnosti (12 procent).

Dr. Max koupil 600 lékáren v Rumunsku a stal se jedničkou na trhu

Lékařský řetězec Dr. Max ze skupiny Penta koupil v Rumunsku firmu A & D Pharma, která vlastní 600 lékáren a také velkoobchodní firmu Mediplus. Celkem tak Dr. Max bude mít v Rumunsku 631 lékáren a stane se jedničkou na tamním trhu. Transakce podléhá schválení antimonopolním úřadem. Cenu odmítli zástupci Penty komentovat, ale údajně šlo o nejvyšší částku, kterou kdy skupina zaplatila.

Dr. Max už od června provozuje v Rumunsku 31 lékáren pod obchodní značkou ARTA. A & D Pharma v Rumunsku zaměstnává 4 500 lidí a loňský rok uzavřela s tržbami 964 miliónů eur (24,8 miliardy Kč).

OHLÉDNUTÍ

8. 2. 1993 – odděleny měny ČR a SR

V ČR platí koruna česká (Kč); skončila platnost dohody o měně mezi ČR a SR.

VĚDA A TECHNIKA

Čeští vědci plánují 31 společných výzkumů se slovenskými kolegy

Badatelé z Akademie věd (AV ČR) budou v následujících letech spolupracovat se slovenskými kolegy na 31 výzkumných projektech. Zástupci akademií věd obou států podepsali dohodu, podle níž si budou vzájemně „půjčovat“ badatele pro společné výzkumy nebo pro studijní pobyty. Podobné dohody má AV ČR s jinými zahraničními institucemi, spolupráce se Slovenskou akademií věd je podle mluvčího AV ČR Jana Martinka největší.

Pro roky 2018 až 2020 plánují společné výzkumy se Slováci vědci ze sedmnácti ústavů AV ČR, například astronomové, fyzici, mikrobiologové či historici z Ústavu soudobých dějin. Výhodou při spolupráci je to, že slovenská akademie má díky dlouhé společné historii podobnou strukturu a zaměření jednotlivých pracovišť.

Tým českých vědců našel v Antarktidě dvě sopky

Dvě sopky skrývající se pod přikrovem ledu a sněhu objevil tým profesora Jaroslava Klokočnicka z Astronomického ústavu Akademie věd ČR. Oba vrcholy leží v Antarktidě a vědci je nenašli průzkumem v terénu, ale díky analýze údajů o gravitačním poli Země. Sopky dostaly jména Dana a Zuzana. Vedoucí vědeckého týmu Klokočnick ČTK řekl, že v dnešní době se nové hory dají objevit již jen v málo prozkoumaných územích, jako je právě Antarktida nebo třeba Grónsko.

Hora Dana má výšku kolem 1000 metrů a jméno vědec zvolil po své ženě, sopka Zuzana nese jméno po jeho dceři. Vědci z jeho týmu objevili v Antarktidě pod ledem i pět jezer, všechna nesou jména po jejich ženách nebo dcerách. Není to náhoda, ženská jména mají v Antarktidě tradici, upozornil Klokočnick.

Slováci mají stále větší zájem o studium v Česku

Podíl Slováků u přijímacích zkoušek na české vysoké školy stále stoupá, u přihlášek podaných v roce 2016 tento podíl stoupl na 8,9 procenta všech zájemců o studium. V absolutních číslech počet slovenských studentů v ČR klesá, což je ale dáno demografickým vývojem v Česku i na Slovensku. Počet studentů se totiž snižuje celkově, na vysokých školách teď studují slabé populační ročníky z devadesátých let minulého století.

Jak vyplývá z údajů ČTK, celkem se v minulém akademickém roce na české vysoké školy přihlásilo 127 218 uchazečů. Z toho bylo 11 327 Slováků, kteří podle analýzy podali 20 379 přihlášek ke studiu. Hlásili se tedy i na více oborů najednou.

Slovenští studenti studují v Česku na veřejných školách v češtině a mají stejné podmínky jako domácí studenti, nemusí tedy platit školné. Písemné práce obvykle mohou odevzdávat ve slovenštině.

Ceny Česká hlava vyzdvihly výzkum včel, magnetů a úpravy proteinů

Ocenění Česká hlava, které se uděluje za vědu, výzkum a inovace, získali badatelé, kteří se věnují nemoci včel, zkoumání magnetických látek a také úpravám proteinů. Kromě toho porota ocenila i ocelářskou firmu vyvíjející povlaky materiálů. Národní cenu vlády získal archeolog Petr Sommer, který se zabývá středověkem a církevní archeologií. Jména oceněných vyhlásili pořadatelé na tiskové konferenci.

Karel Škubník z Masarykovy univerzity získal ocenění Doctorandus v oboru přírodní vědy za výzkum viru deformovaných křídel. Je to virus, kvůli kterému již od padesátých let klesá počet včel medonosných. Přišel na to, jak se virus šíří pomocí parazitů. Obdobné ocenění ale v technických vědách získal Vít Seidl z Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy. Tuto cenu udílí Skupina ČEZ a Seidl ji dostal za studium magnetických látek, které by se v budoucnu mohly více využívat ve výpočetní technice.

O oceněních rozhoduje porota složená z významných vědeckých osobností. Cena je spojená s finanční odměnou ve výši téměř 1,5 miliónu korun.

Vědci zdokonalili optické pasti, jsou jak z filmu *Krotitelé duchů*

Mezinárodnímu vědeckému týmu s českou účastí se podařilo zdokonalit optické pasti, které umožňují manipulaci s mikroskopickými objekty a také studium struktur hluboko uvnitř živých tkání. Výzkumníci objev s nadsázkou připodobňují k „protonovému batohu“ filmových *Krotitelů duchů*. Vědci doufají že nové objevy umožní například pozorovat některé důležité buněčné procesy v přirozeném prostředí. Optickou past tvoří laserový svazek soustředěný do miniaturní stopy o průměru vlnové délky světla. Jeho prostřednictvím lze zachytit a uvést do pohybu třeba buňku, bakterii nebo část DNA.

Ceny Neuron za přínos světové vědě získalo sedm osobností

Ceny Neuron za přínos světové vědě získalo sedm osobností napříč vědními obory. Ocenění dostali 6. prosince, ve stejný den jako laureáti cen pro mladé vědce Neuron Impuls. Mezi laureáty Ceny Neuron za přínos světové vědě jsou chemik Emil Paleček, historik František Šmahel, biolog Josef Svoboda, fyzik Martin Roček, matematik Vladimír Šverák, lékař Otto Hrodek a matematik a odborník na informatiku Pavel Pudlák. Nadační fond Neuron vznikl v roce 2013. Podpořil české vědce a jejich výzkumy částkou 51 miliónů korun. Kromě výše zmíněných cen poskytuje také granty Neuron Expedice. Jsou určené vědcům, kteří potřebují pro své výzkumy data z terénu.

Všichni ocenění patří mezi špičky ve svých oborech a často působí v zahraničí. Například matematik Šverák pracuje na univerzitě v Minnesotě. Fyzik Martin Roček zase pochází z rodiny, která emigrovala v roce 1960. Se zahraničím byl proto jeho profesní osud přirozeně spojen. Dnes je profesorem na Státní univerzitě v New Yorku. Zakladatel moderní české dětské hematologie Otto Hrodek se pro svou dráhu rozhodl v Paříži, později působil jako poradce Světové zdravotnické organizace pro problematiku dětských nádorů. Přednášel v Oxfordu, Londýně, Cambridge, Uppsale a dalších městech. Emil Paleček z Biofyzikálního ústavu přišel už na přelomu padesátých a šedesátých let s objevem, jak číst DNA pomocí elektrochemických metod. Výrazně tím předběhl dobu, a to hlavně v socialistickém Československu.

Mnohé letošní laureáty spojují i nelehké životní osudy. Biolog a ekolog Josef Svoboda skončil v padesátých letech ve vězení za údajnou protistátní činnost. Strávil v něm téměř 8,5 roku. Studium nakonec absolvoval v Kanadě a jako výzkumník rostlinné ekologie se začal věnovat Antarktidě. Historik František Šmahel v době normalizace přišel o místo v akademickém ústavu a živil se jako řidič tramvaje. Dnes je považován za jednoho z největších světových znaleců lucemburské dynastie, husitství a české reformace. Pavla Pudlák z Matematického ústavu Akademie věd ČR označuje tisková zpráva fondu za „tichého matematického génia“. Zabývá se teorií výpočetní složitosti.

Akademie věd udělila ceny za fyziku, biologii a geologii

Ocenění za fyziku, geologii a biologii předala předsedkyně Akademie věd (AV ČR) Eva Zažímalová třem vědcům, kteří přispěli k významnému rozvoji těchto oborů. Jednu z medailí převzal František Krahulec z Botanického ústavu AV ČR, další dvě dostali zahraniční odborníci, kteří úzce spolupracují s českými vědci. Krahulec popsal, jak příroda reaguje na změny krajiny a zásahy člověka, konkrétně na příliv cizích nebo geneticky modifikovaných druhů.

Čestnou oborovou medaili Ernsta Macha za zásluhy ve fyzikálních vědách převzal profesor Švýcarského federálního technologického institutu v Lausanne Jean-Luc Martin, který letos oslaví 80. narozeniny. Martin proslul již v osmdesátých letech studiemi o chování materiálů v jaderných reaktorech. Na řadě experimentálních metod se s ním podíleli čeští vědci. V oboru geologie získal medaili Františka Pošepného slovenský badatel s úzkou vazbou na Česko Jozef Michalík z Geologického ústavu Slovenské akademie věd. Tento ústav Michalík v minulosti i vedl. Kromě toho je popularizátorem geologie, autorem učebnic a organizátorem od-

borných konferencí a exkurzí. S českou vědeckou komunitou úzce spolupracoval při výzkumu Českého masívu a jeho východního předpolí.

Výzkumné instituce střední a východní Evropy utvořily alianci

Deset výzkumných institucí ze střední a východní Evropy začne více spolupracovat nejen ve vědě, ale také v řízení a péči o zaměstnance. Chtějí nabídnout výzkumníkům mezinárodně srovnatelné podmínky, vyměňovat si zkušenosti a prosazovat společné zájmy v Bruselu. Takzvaná Alliance4Life, která se formulovala na konferenci v Brně, navíc poukazuje na to, že ne všechny zkušenosti z řízení podobných center na Západě lze úspěšně přenést do někdejšího východního bloku.

O konferenci Alliance4Life informovala ČTK Jana Šilarová ze Středoevropského technologického institutu Masarykovy univerzity (CEITEC MU). Připomněla, že díky penězům z evropských fondů i národních rozpočtů vznikla ve střední a východní Evropě v posledních deseti letech nová výzkumná centra s dobrým vybavením. Přesto trvají rozdíly v celkovém vědeckém výkonu ve srovnání se západní Evropou. Podle odborníků patří k hlavním příčinám rozdrobené projektové financování, z něhož plyne malá stabilita vědeckých týmů i celých organizací. Protože jsou závislé na projektech, těžko nabízejí vědcům dlouhodobou perspektivu. Výzkumné organizace, které vytvořily Alliance4Life, se chtějí systematicky věnovat zlepšování svého celkového fungování. Do aliance se kromě CEITEC zapojilo také Mezinárodní centrum klinického výzkumu Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně, Biomedicínské centrum Slovenské Akademie věd, Lotyšský ústav organické syntézy a univerzitní pracoviště v Lodži, Zááhřebu, Tartu, Vilniusu, Lublani a Budapešti.

Student z Brna ukázal možnost zdvojnásobení výdrže baterií mobilů

Možnost až zdvojnásobení výdrže baterií v mobilech a dalších zařízeních ukázal projekt studenta Vysokého učení technického v Brně Jiřího Matyáše. S prací zvítězil v soutěži IT SPY o nejlepší diplomovou práci v oblasti informatiky a IT, oznámili organizátoři soutěže. Zapojilo se do ní šestnáct českých a slovenských univerzit se 1 700 diplomovými pracemi. Druhé místo získal projekt zvýšení úspěšnosti studentů a třetí algoritmus pro internetové sázky.

Vítěz soutěže si ve svém projektu všímá možnosti snížení spotřeby energie u výpočetních zařízení snížením přesnosti výpočtů. Podle Matyáše totiž nyní počítače fungují natolik přesně, že je to v některých případech až zbytečné. Pokud by se povolila určitá chybovost výpočtů, zjednodušily by se obvody a snížila spotřeba energie až o 80 procent. Chod zařízení by to přitom podle projektu neovlivnilo.

Česká firma vyvinula hologramy, které lze ovládat počítačem

Odborníci z české firmy IQ Structures přišli na to, jak vylepšit hologramy, které se používají mimo jiné na ochranu cenin před paděláním. Za svou technologii v listopadu získali čestné uznání za inovace v holografii na světové konferenci v Barceloně. Jejich objev má širší dosah než jen boj proti padělatelům. Dokážou vytvořit hologramy, které lze ovládat pomocí počítače, a tak by se daly v budoucnu použít například pro ovládací panely automobilů. „Tento syntetický holo-

gram může zobrazovat předměty, organismy, živé bytosti, a to i takové, které v reálu neexistují. Vytvoříme-li hologram prostorové klávesnice, můžete na ní psát," popsal možnosti hologramu ředitel IQ Structures Tomáš Těthal. Budoucí využití této technologie vidí například v medicíně, kde by se

dal generovat trojrozměrný obraz sejmutý tomografy, nebo při ovládání různých zařízení. Technologie umožňuje přesné prostorové zobrazení, kterého se dosahuje pomocí výpočetní techniky. Soutěže na holografické konferenci v Barceloně se účastnilo více než šedesát firem z třinácti zemí.

JUBILEUM

MUDr. Jan Cimický, CSc.

(* 23. 2. 1948, Praha) – český psychiatr, prozaik, básník a překladatel.

Vystudoval Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Praze (1972) a od počátku své lékařské dráhy se specializoval na psychiatrii. Až do roku 1996 pracoval v Psychiatrické léčebně v Bohnicích, kde byl v letech 1981-1996 primářem socioterapeutického a rehabilitačního oddělení. V roce 1996 si otevřel privátní Centrum duševní pohody Modrá Laguna. Je členem francouzské a italské psychiatrické společnosti, přednáší pravidelně ve Strasbourgu pro EUROCCOS. Od roku 1987 se zabývá i aktivně akupunkturou. Je čestným předsedou České sekce Mezinárodní organizace autorů dobrodružné a detektivní literatury (AIEP), členem Obce spisovatelů, členem Psychiatrické a akupunkturální společ-

nosti J. E. Purkyně a také francouzské psychiatrické společnosti (FIFP). Zabývá se především vlivem umění na člověka a obranou proti stresovému selhání, o čemž přednáší na různých odborných fórech u nás i v zahraničí.

Jeho próza čerpá převážně z lékařské praxe, mnohdy jde o příběhy s detektivní zápletkou, také vydal několik sbírek vlastní poezie. Je také autorem publikací pro veřejnost ze své odborné problematiky. Překládá díla francouzských dramatiků (např. Jean Anouilh) a básníků (např. Jacques Prévert). Za romány *Dívka z přehrad, Oddychový čas* a *Vražedná past* mu byly uděleny Ceny Jiřího Marka.

Velký úspěch slavily jeho relaxační kazety, které vydal s Daliborem Jandou (*Harmonie zvěrokruhu a Keltský rok*), za něž získal dvě „Zlaté desky“, i spolupráce s Pavlem Dřerem (*Relaxace I-IV*).

VZPOMÍNKA

Zakladatel Jawy František Janeček se narodil před 140 lety

Průmyslník a konstruktér František Janeček (* 23. ledna 1878) se proslavil jako zakladatel značky Jawa. V současné době je Jawa jediným výrobcem motocyklů na území České republiky.

Po první světové válce František Janeček založil v Praze-Nuslích zbrojovku, která zaměstnávala přes 1 100 pracovníků. Potýkala se ale s klesajícím odbytem, a tak Janeček koupil licenci na výrobu motocyklů od německého výrobce, firmy Wanderer. Název Jawa složil z počátečních písmen svého jména a firmy Wanderer. První stroje – Wanderer 500 – příliš spolehlivé nebyly, obrat k lepšímu nastal až s příchodem nových konstruktérů, Angličana George Williama Patchetta a Josefa Jozífa.

Za druhé světové války obsadila Janečkovy závody německá armáda. Zakladatel firmy však prozíravě nechal ukrýt před Němci tisíce náhradních dílů a konstruktéři pracovali na vývoji nových strojů ilegálně. Po válce měla Jawa díky nepřerušnému vývoji náskok před konkurencí a mohla začít ihned vyrábět. Nový motocykl Jawa 250, takzvaný pérák, si rychle získal světovou proslulost.

Mimochodem počátkem třicátých let se k nám více než 90 procent motorek dováželo, na konci dekády byl poměr obrácený a Jawa (spolu s ČZ) na tom měla zásadní podíl.

Méně známé je, že Jawa vyráběla i osobní automobily. Prvním byla Jawa 700 v roce 1934, vyráběná v licenci DKW F1. Šlo o čtyřmístný automobil s dvoudobým dvouválcem. O tři roky později Jawa představila vůz Minor s nezávislým zavěšením kol a oplechovanou karoserií. Automobil poháněl

opět dvoudobý dvouválec, měl výkon 19 koní. Během druhé světové války konstruktéři Jawa potají vyvíjeli nástupce, ten se od roku 1946 vyráběl pod značkou Aero.

František Janeček zemřel 4. června 1941 v Praze.

Před sto lety se narodil Antonín Mrkos, astronom a polární badatel

Astronom, polárník, optik, horolezec a meteorolog se narodil 27. ledna 1918 ve Střemchovi. Svoji profesní dráhu začíná v roce 1945 v observatoři na Skalnatém plese ve Vysokých Tatrách, kde působí do roku 1950. RNDr. Antonín Mrkos se stal naším největším lovcem komet. Objevil jich celkem čtrnáct, pojmenovaných jeho jménem je dvanáct. V letech 1957-1959 se zúčastnil třetí a v letech 1961-1963 sedmé sovětské expedice do Antarktidy. V roce 1965 přichází Antonín Mrkos do observatoře na Kletí. Sám zde sestrojil dalekohled, který přinesl řadu objevů, zejména planetek a komet. Zemřel 29. května 1996 v Praze a je pochován na hřbitově v Dolních Loučkách.

Několik dat:

1. 1. 1718 byla zřízena Stavovská inženýrská škola a vznikl základ specializované technické knihovny – později Státní technické knihovny a nyní Národní technické knihovny.

1. 1. 1958 byla založena Pražská informační služba.

2. 3. 1978 vzlétl do vesmíru první československý kosmonaut Vladimír Remek v lodi Sojuz jako člen mezinárodní posádky v rámci programu Interkosmos (návrat na Zemi 10. 3. 1978).

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Průzkum: Ochota lidí stěhovat se za práci klesá ve světě i v ČR

Ochota lidí přestěhovat se kvůli práci do jiné země za posledních pět let celosvětově klesla. V roce 2012 uvedla čtvrtina dotázaných, že by se kvůli lepšímu finančnímu ohodnocení až na dva roky přestěhovala do jiného státu, během letošního dotazování tuto ochotu vyjádřilo 18 procent respondentů. Vyplývá to z průzkumu, který uskutečnila společnost BDO ve dvaceti státech světa prostřednictvím agentury Ipsos. Podle průzkumu společnosti Randstad je ochota Čechů dočasně se přestěhovat za prací do zahraničí druhá nejnižší ze třiatřiceti sledovaných zemí světa. Nižší chuť než Češi dočasně se přestěhovat za prací do zahraničí mají jen Dánové.

Podle loňského průzkumu agentury Ipsos pro společnost Wincott People se 56 procent Čechů nechce za prací stěhovat ani v rámci Česka. Jen 17 procent dotázaných by se za prací přestěhovalo, pokud by jim zaměstnavatel zajistil a zaplatil přechodné bydlení. A pouze devět procent Čechů by souhlasilo, pokud by jim zaměstnavatel pomohl zajistit dlouhodobou práci na novém místě i pro manžela či manželku a pomohl s přestěhováním rodiny. O jednorázový státní příspěvek 50 000 Kč na přestěhování se za prací, který se vyplácí od loňského listopadu, požádalo zatím přes 200 Čechů. Stát ho schválil zhruba polovinu žadatelů.

Češi mají naději žít déle než Slováci, společnost v ČR stárá víc

Lidé v Česku mají šanci žít déle než obyvatelé Slovenska. Česká společnost ale také víc zestárá. Zatímco průměrnému obyvateli ČR je 42 let, ten slovenský je zhruba o rok a osm měsíců mladší. Češi méně než Slováci stojí o manželství, víc se i rozvádějí. V Česku se také větší podíl dětí než na Slovensku rodí mimo manželství. Vyplývá to z údajů Českého statistického úřadu, Slovenského statistického úřadu a Eurostatu.

Česko mělo ke konci června 2017 10,54 miliónu obyvatel, Slovensko 5,44 miliónu. Češi tvoří asi dvě procenta obyvatel Evropské unie, Slováci pak zhruba procento.

Ve Frýdlantu vybudovali novou naučnou stezku na Křížovém vrchu

Novou naučnou stezku na Křížovém vrchu vybudovali ve Frýdlantu na Liberecku díky penězům z česko-polského projektu „Společně objevujeme přírodu a historii na naučných stezkách Frýdlantu a Lubaně“. Frýdlantská stezka v rezervaci Křížový vrch ukazuje historii a kouzlo tamního podzámčí. Návštěvníci na ní najdou informační tabule, odpočinková místa s vyhlídkou na hrad a zámek i povalový chodníček s přemostěním mokřadu.

Zhruba v polovině navazuje na novou naučnou stezku další nová frýdlantská atrakce, kterou je křížová cesta. Skoro zapomenutou cestu obnovili díky česko-německému projektu Paměť v krajině Trojzemí. Křížová cesta vznikla z podnětu frýdlantského děkana Johanna Friedricha Leubnera. Pozemek pro ni věnovali Clam-Gallasové.

Ředitelem KRNAP se stal bývalý poslanec ČSSD Robin Böhnisch

Ředitelem Správy Krkonošského národního parku (KRNAP) je od 1. ledna bývalý poslanec ČSSD Robin Böhnisch. Do funkce jej jmenoval ministr životního prostředí Richard Brabec (ANO). Dosavadní ředitel Správy KRNAP Jan Hřebačka po deseti letech z funkce z vlastní vůle kvůli jiné práci na konci roku odchází.

Böhnisch podle ministerstva uspěl ve standardním výběrovém řízení, které bylo vyhlášeno 1. listopadu. Do soutěže se přihlásilo devět kandidátů, do druhého kola jich postoupilo osm. „Výběrová komise se shodla na tom, že letos se přihlásila řada skutečně kvalitních uchazečů, ovšem nejpresvědčivějším z nich byl právě Böhnisch,“ uvedla mluvčí.

21. 1. 1898 podnikatel a přírodovědec Josef Jan Frič zakoupil k vědeckým účelům pozemek v Ondřejově, na kterém založil hvězdárnu

Josef Jan Frič (12. 3. 1861, Paříž – 10. 9. 1945, Praha) byl český průmyslník a zakladatel hvězdárny na Ondřejově (nyní Astronomický ústav Akademie věd ČR). Byl synem básníka a revolucionáře Josefa Václava Friče. S matkou Annou, rozenou Kavalírovou, dcerou zakladatele sázavské sklárny, bratrem Janem a sestrou Boženou se vrátili roku 1870 z Paříže do Čech, otec se vrátil až roku 1880. V Praze vystudovali oba bratři gymnázium a zahájili studia přírodních věd. Josef Jan Frič studoval zoologii a paleontologii. Nicméně oba se zajímali o astronomii. K ní je přivedl také Janův kmotr, kterým nebyl nikdo jiný než známý český spisovatel a básník Jan Neruda. Na počest Jana se Josef rozhodl splnit společný sen obou bratrů a postavit observatoř.

Na den přesně rok po bratrově smrti, 21. 1. 1898, zakoupil od obce za 900 zlatých pozemek pro stavbu hvězdárny. S výstavbou hvězdárny bylo započato roku 1905. Každá hvězdárna potřebuje určité zázemí. Astronom musí mít kde pracovat, počítat, spát apod. Jako první budova tedy byla vystavěna pracovna. Současně s ní byl postaven malý pozorovací domeček s odklonnou střechou, ve kterém byl umístěn cirkumzenitál. Pak začala práce na dvou velkých jednopatrových kopulích, které navrhl významný český architekt Josef Fanta (navrhl i hlavní nádraží v Praze). V centrální kopuli byl umístěn Clarkův dalekohled a dalekohled ruční výroby od Vojtěcha Šafaříka. V západní kopuli byl osazen fotografický dalekohled. Clarkův dalekohled byl vybaven unikátním čočkovým objektivem z roku 1859, který dodnes slouží na pozorování Slunce. Objektiv vyrobil Alvan Clark v USA. Objektiv skvělých kvalit dostal Josef Jan Frič darem roku 1903 od vdovy po prof. Vojtěchu Šafaříkovi. Má průměr 20 cm a dnes se s ním na ondřejovské observatoři sleduje fotosféra Slunce, ve které jsou vidět sluneční skvrny.

Ještě před první světovou válkou byly postaveny pozorovací domky se sklápěcími střechami pro cirkumzenitál, diazenitál a také pro pozorování meteorů. V roce 1913 byla na observatoři zřízena první rádiová stanice v Čechách pro příjem časových signálů. V první světové válce mnoho lidí z hvězdárny narukovalo, což zpomalilo práce na jejím dokončení.

V roce 1928, při desátém výročí vzniku Československa, věnoval Josef Jan Frič hvězdárnu Karlově univerzitě. To už bylo v době, kdy jeho astronomické i technické výsledky dosáhly věhlasu. Rok před tím byl jmenován Českým vysokým učením technickým doktorem technických věd h. c. a v červnu 1931 mu byl udělen čestný doktorát přírodních věd Karlovou univerzitou.

1. 1. 1853 vyšlo první číslo časopisu *Živa*, nejstaršího českého přírodovědného časopisu

Živa je nejstarší stále vycházející český přírodovědecký časopis soustřeďující se na popularizaci vědy. Časopis založil v roce 1853 Jan Evangelista Purkyně, v průběhu doby několi-

krátě zanikl a byl znovu obnoven, současná verze, vydávaná s podporou Akademie věd České republiky nakladatelstvím Academia, vychází nepřetržitě od roku 1953.

<http://ziva.avcr.cz/archiv/>

Předplatné časopisu:

SEND Předplatné, s. r. o.,

Ve Žlábku 1800/77, hala A3, 193 00 Praha 9

tel.: (+420) 225 985 235, fax: 225 341 425,

e-mail: send@send.cz, www.send.cz

Cena ročního předplatného je 294 Kč (za 6 čísel *Živy*, tedy 49 Kč za jeden časopis).

Elektronická verze: Zároveň s ročním nebo dvouletým předplatným tištěné *Živy* je možné zakoupit také elektronickou verzi časopisu ve formátu pdf (ke stažení na webu).

ARCHEOLOGIE

Archeologové z Brna se znovu vrátí k výzkumům do Francie

Archeologové z brněnské Masarykovy univerzity se letos vrátí k výzkumům do francouzské lokality Mont Beuvray, kde mělo být oppidum Bibracte známé z Caesarových *Zápisů o válce galské*. Stejně jako letos se budou zabývat plošinou, která mohla být shromaždištěm. Aktivita odborníků z Masarykovy univerzity začaly na místě už v roce 2001, kdy tam poprvé ještě jako studentka přijela Petra Golářová. Dnes na Bibracte vede samostatný výzkumný tým, který má přes deset členů. Oppidum na Mont Beuvray je významným francouzským nalezištěm, studovaným už přes století. Právě zde byl v roce 52 před Kristem na sněmu celé Galie zvolen do čela vzbouřených keltských kmenů Vercingetorix, jehož o několik měsíců později definitivně porazil Gaius Iulius Caesar. Caesar následně v hradbách Bibracte přezimoval a redigoval zde *Zápisky o válce galské*.

Archeologové našli v centru Ostravy sklepy možná ze 16. století

Archeologové našli v centru Ostravy sklepy domů postavených možná už v 16. století. Budovy byly součástí tehdejšího centra města, pozemky patřily k nejdůležitějším. Před více než sedmdesáti lety ale byly objekty zbourány a sklepy zasypany. Dnes nad nimi je parkoviště. ČTK o tom informovala mluvčí Národního památkového ústavu v Ostravě Petra Batková. Dodala, že představitelé ostravského magistrátu chtějí získané poznatky využít pro plánovaný projekt nové zástavby. Místo parkoviště by měly být byty, obchody, restaurace i podzemní parkoviště.

Majitelé domů vystavěných na těchto parcelách byli velkoměšťany. Disponovali právem vařit a prodávat pivo, což patřilo ve středověku i později k velmi výnosným činnostem. Význam domů na těchto parcelách později klesal. Ve druhé polovině 19. století se zde začaly koncentrovat hospody, putyky, kabarety, šantány i vetešnictví. Po roce 1955 byly domy postupně demolovány. „Jednalo se o velkou ztrátu. Soubor staveb, které v moderní době neprošly žádnou radikální přestavbou, představoval jedinečný doklad vývoje města před jeho proměnou v důsledek rozvoje těžby uhlí a industrializace,“ řekl ředitel ostravského pracoviště Národního památkového ústavu Michal Zezula.

Archeologové našli v Brně opevnění z dob Římanů

Římané proti Barbarům na území dnešní České republiky bojovali v letech 172-180 našeho letopočtu. Opevnění římské pěší legie našli archeologové v Brně ve Vojtově ulici. Jde o ojedinělý doklad období takzvaných markomanských válek z konce druhého století našeho letopočtu. Tábor římské armády zřejmě chránil brod přes řeku Svatku, řekl archeolog Václav Kolařík.

„Je to přímý doklad pobytu římské armády na katastru města Brna. Největší koncentrace těchto táborů se nachází v okolí Novomlýnských nádrží na Mušově. Jak Římané postupovali směrem k severu od Dunaje, tak si dělali na své cestě základny. Ty zajišťovaly jejich postup k severu do barbarika.“

Římské tábory byly objeveny i záchrannými výzkumy. Na střední Moravě jsou to tábory v Olomouci a u Kroměříže. Jeden tábor byl předloni objeven v Jevíčku, teď tábor z Brna, a ještě jeden je z Modřic.“

DOPRAVA

Obce u silnice I/22 protestují proti zavedení mýtného na I/20

Více než dvě desítky obcí a měst u silnice I/22 mezi Domažlicemi a Vodňany na Strakonicku protestují proti pláno-

vanému zavedení mýtného na vozovce I/20. Starostové měst a obcí kvůli tomu poslali otevřený dopis premiéru Andreji Babišovi (ANO). Zástupci dotčených samospráv se obávají, že zpoplatnění silnice I/20 výrazně zvýší provoz na I/22, na níž se bude nákladní doprava snažit vyhnout placení

mýtného. ČTK to řekl jeden z koordinátorů této aktivity Jiří Polák.

Rakušané otevřeli 25 km dálnice z Vídně na Brno

Rakušané otevřeli 25 kilometrů nové dálnice A5, která spojuje Vídeň s jižní Moravou. Díky úseku mezi Schrickem a Poysbrunnem chybí ke státní hranici už jen necelých deset kilometrů a řidiči ušetří čas při jízdě z Brna do Vídně, protože nebudou muset jezdit v kolonách přes Poysdorf a některé další obce po staré silnici. Na české straně se ale od roku 1996 nepostavil ani kilometr dálnice a nejdříve se začne stavět v roce 2019 obchvat Mikulova. Nový úsek dálnice stavěli Rakušané přes dva roky a zaplatili za něj přes 282 milionů eur (7,2 mld. Kč). Nyní jim zbývá již pouze nejsevernější část dálničního spojení. Zatím se však chystají stavět pouze pětikilometrový obchvat Drasenhofenu. Na české straně ŘSD předpokládá, že v roce 2019 začne stavět obchvat Mikulova a skončí v roce 2023. Čtyři kilometry dlouhá stavba má stát 1,9 miliardy korun. Zatím se stále čeká na pravomocné územní rozhodnutí.

Pražské Letiště Václava Havla překonalo hranici 15 miliónů odbavených cestujících

Toto číslo je nejvyšší za osmdesát let jeho existence. Největší letiště v České republice tak pokořilo starý rekord, kdy oznámilo 13 miliónů odbavených cestujících. Důvodem narůstajícího počtu cestujících stojí podle vedení letiště atraktivita Prahy jako bezpečné turistické destinace a zároveň i schopnost a ochota Čechů více utrácet za létání.

S novým jízdním řádem přibude vlaků, České dráhy zdražily jízdné

V Česku začal platit nový jízdní řád na železnici. České dráhy zrychlí spojení z Prahy do Plzně a dalších měst na západě Čech i z Brna do Hodonína a Jihlavy, nově zavedly víkendové noční vlaky vyjíždějící z Prahy a Brna. Státní dopravnice ale také zdražil jízdenky v průměru o dvě procenta. Konkurenční RegioJet přidá třeba spojení mezi Prahou a Vídní.

České dráhy s novým jízdním řádem zavedou 8 925 vlaků, dosud jich bylo o 160 méně. Nejvíce změn čeká obyvatelé západní a severozápadní části Česka. Nové expresy zrychlí spojení z Prahy do Plzně, Mariánských Lázní, Chebu a Domažlic. Tyto spoje z Prahy přes Ústí nad Labem do Mostu, Karlových Varů a Chebu navíc dopravce sestaví z komfortnějších vozů.

Vlaky na Šumavě začala provozovat firma GW Train Regio. Železniční dopravu na takzvaných šumavských lokálkách začala místo Českých drah zajišťovat tato společnost ze skupiny GW Jihotrans. Dopravu na tratích České Budějovice – Černý Kříž, Čičenice – Nové Údolí a Strakonice – Volary bude firma provozovat patnáct let, vyhrála ve výběrovém řízení Jihočeského kraje. Roční objem kilometrů je 1,3 miliónu.

Úbytek cestujících v autobusech zrychluje, vlaky jsou naopak čím dál plnější

Po řidičích začíná být u linkových autobusů objednávaných kraji další nedostatková „profese“: cestující. Jejich počty ne-

ustále klesají, za třetí čtvrtletí jejich pokles zrychlil na téměř devět procent. Poslední statistiky za tři čtvrtletí posledního roku přitom ukazují, že veřejná doprava umí i v době levných pohonných hmot a ekonomického růstu cestující přilákat: železnice naopak dál roste.

Pokles počtu cestujících v autobusech přitom zrychluje. Ještě v druhém čtvrtletí klesaly v meziročním porovnání počty v linkových autobusech objednávaných kraji o 4,5 %, ve třetím už o 9 %. Celkem počty cestujících ve všech autobusech klesly za prvních devět měsíců o 2,8 %. Výsledek ale zachraňuje hlavně mezinárodní a nepravidelná doprava. U ní za první tři čtvrtletí počty cestujících stouply o 19 %, za období červenec – září o 37 %. Jde především o důsledek velké expanze některých dopravců i související cenové války. V celkových počtech za prvních devět měsíců svezly autobusy 245,8 miliónů lidí (loni stejné období 251,4). V případě linkové dopravy ve veřejném zájmu to bylo 194,5 miliónu cestujících (loni 203,4 miliónu korun).

Vývoj v autobusech je v ostrém kontrastu se železnicí, kde dál pokračuje růst počtu cestujících. I když růst mírně zpomaluje, trvá už více než pět let. Za prvních devět měsíců stouply počty o 1,9 %, celkem vlaky svezly 137,3 miliónu cestujících, což představuje meziroční nárůst o více než tři milióny cestujících. Dál roste přepravní výkon, lidé tedy jezdí vlaky delší trasy. Jen za třetí čtvrtletí objem kilometrů násobený počtem cestujících stoupl o 8,8 %, za celý rok pak o sedm procent.

*Zdopravy.cz,
zaslal Ing. J. Zajíček*

Z Prahy a Brna do Vídně vlaky RegioJet!

Spojení nabízí především jízdenky na nové spoje do Vídně, a to za nejnižší ceny – 370 Kč za trasu Praha – Vídeň ve třídě Standard při platbě Kreditovou jízdenkou a 375 Kč při platbách ostatními způsoby. Na trase Brno – Vídeň pak jízdenka ve třídě Standard stojí 170 Kč při platbě Kreditovou jízdenkou a 175 Kč při platbě ostatními způsoby.

Největší novinkou v novém jízdním řádu jsou nové spoje na trase Praha – Brno – Vídeň a zpět, kde budou spoje RegioJet jezdit tak, že pojedou během celého dne ve 4 hodinovém taktu a ve Vídni zastaví kromě hlavního nádraží (Wien Hauptbahnhof) také ve stanici Wien Simmering. V každém směru pojedou denně 4 spoje podle následujícího jízdního řádu:

Praha hl. n.	05:21 – 09:21 – 13:21 – 16:21
Brno hl. n.	07:48 – 11:48 – 15:48 – 18:48
Vídeň hl. n.	09:23 – 13:23 – 17:23 – 20:23
Vídeň hl. n.	06:30 – 10:30 – 14:30 – 18:30
Brno hl. n.	08:05 – 12:07 – 16:07 – 20:07
Praha hl. n.	10:42 – 14:42 – 18:42 – 22:39

Například cestující budou mít rezervaci místa vždy zdarma jako automatickou součást své jízdenky; jízdenku si nemusí tisknout – stačí vědět, kde mají sedět a RegioJet – stejně jako na ostatních linkách – i zde nabídne cestujícím možnost bezplatně stornovat svou jízdenku on-line až do 15 minut před odjezdem. Další nabídkou servisu RegioJet je internet, káva či ekvivalentní nápoj, denní tisk a časopisy zdarma.

<https://www.regiojet.cz/novinky/vlaky/z-prahy-a-brna-do-vidne-vlaky-regiojet.html>

Tatranský ľadový dóm

Najväčšia a najchladnejšia atrakcia zimy – ľadový dóm na Hrebienku – bola už po šiestykrát otvorená 8. decembra 2018 vo Vysokých Tatrách. Ľadová bazilika je aj tento rok výnimočne krásnou atraktivitou Vysokých Tatier. Hlavnou témou tohto diela je spišská gotika. Na výstavbe baziliky sa podieľalo až 15 sochárov a ich pomocníkov. V Tatranskom dóme je pripravený pestrý program, ktorý tomuto miestu prepožičia atmosféru neopakovateľného čara. Každú nedeľu sa hostia môžu tešiť na tradičné hudobné vystúpenia a koncerty, ktoré v ľadovom chráme prispievajú k výnimočnej atmosfére. Počas zimy sa tu uskutoční aj niekoľko svadieb a zásnub. Návšteva dómu je možná do 15. marca 2018.

Súťaž v strihaní viniča hroznorodého Rača 2018

Dňa 3. 2. 2018 sa v bratislavskej mestskej časti Rača, konkrétne vo vinohrade v račianskom chotári, uskutočnil 14. ročník súťaže. Vlni roku 2017 strih viniča prebehol vo vinohrade Šušnajder a strihala sa odroda Frankovka modrá. Súťaže sa zúčastnilo 19 súťažiacich z malokarpatského regiónu. Po skončení rezu odborná porota zhodnotila kvalitu rezu a rýchlosť strihania a stanovila poradie víťazov. Na prvom mieste sa umiestnil Štefan Achberger (Svätý Jur), druhé miesto obsadil Miloš Mátuš (RVS) a tretie miesto patrí Ľubošovi Klinkovi (Rača). Cenu pre najmladšieho účastníka z Rače získal Adrián Androvič a umiestnil sa na 8. mieste v celkovom hodnotení. I tento rok s napätím očakávame bohatú účasť zo strany súťažiacich i divákov.

www.raca.sk

Pezinské vínné pivnice 2018

Dňa 10. 2. 2018 bolo možno od 12:00 do 21:00 hod. navštíviť Malokarpatské múzeum v Pezinku. Čakala Vás ochutnávka nových i starších ročníkov vín z Pezinka a blízkeho okolia. Členovia Združenia pezinských vinohradníkov a vinárov spolu s hostujúcimi vinárstvami ponúkli mladé i staršie ročníky kvalitných vín. Návštevníci spoznali regionálnu gastronómiu a nahliadli do historických pivníc. Pezinské vínné pivnice sú podujatím určeným pre všetkých milovníkov vínnej turistiky.

www.muzeumpezinok.sk

Krňáčky Turecká 2018

Občianske združenie „Krňáčky Turecká“ pozývalo na 43. ročník tradičných Krňáčkových pretekov o Cenu Krížnej a zároveň 10. ročník Majstrovstiev Slovenska v Krňáčkových pretekoch do Tureckej – Salašky. Preteky sa uskutočnili 10. februára 2018 v Tureckej. Súťažilo sa v kategóriách dvojice – muži, ženy do 18 rokov a štartovné bolo 10,- €/krňáčky. Krňáčky sú väčšie sane vyrobené len z dreva, bez použitia kovových klinec.

Krňáčky, krnohy, krnohe, krňáky, krňáčky, krne... Takto sa označujú v jednotlivých dedinách, kde sa organizujú preteky. Názov vraj odkazuje na samorast – krňáč (zakrpatený krivý strom). A odkiaľ k nám tieto zvláštne sane prišli? Na pozvanie grófskej komory ich k nám priviezli z rakúskeho Tirolska drevorubači, ktorí si okrem drevorubačského náradia doniesli aj krňáčky, ktoré používali na zväža-

nie dreva. Na krnohách musel chlap stiahnuť meter dreva, k čomu potreboval poriadnu silu a zručnosť. Boli však aj sánkami predošlých detských generácií. Dokonca aj v lete sa využívali na sťahovanie sena z ťažko dostupných terénov. Dnes si na ne ľudia spomínajú na pretekoch.

<http://krnackyturecka.sk/>

Prvý Pivovarský Ples 2018 Bratislava

V sobotu 10. februára 2018 sa v dome kultúry Ružinov uskutočnil prvý ročník Pivovarského Plesu. Je to kultúrno-spoločenská udalosť určená pre všetkých milovníkov piva. Pivo je jedinečný a kultúrny nápoj, ktorý si zaslúži byť aj v spoločenskom šate. Programom sprevádzala Kristína Jurčová a z programu vyberáme vystúpenia Ludo Kuruc Big Band a bohatú tombolu. Cena vstupenky: 49,- EUR/osoba a vstupenka zahŕňala okrem iného aj štýlový pohár či 7 pivných chuťoviek (7 × 0,3l). Pivovarský Ples sa uskutočnil pod záštitou Asociácie malých nezávislých pivovarov Slovenska a Slovenského združenia výrobcov piva a sladu. cultusruzinov.sk

Fujarová škola v Kováčovej 2018

V dňoch 16. 3. 2018 až 18. 3. 2018 získate s pomocou skúsených lektorov za 48 hodín základy hry na fujare alebo 6-dierkovej pastierskej píšťalke. Podujatie je koncipované ako kurz pre začiatočníkov, ktorí majú záujem oboznámiť sa s fujarovou kultúrou. Po úspešnej výuke si program môžete spestriť návštevou okolitých historických pamiatok či kúpeľov Kováčová. Viac o účasti sa dozviete na stránke <http://www.fujaramusic.sk/fujarova-skola>.

(DMN)

KNIHY A LITERATÚRA

V tomto čísle časopisu sme si pre Vás pripravili výber z rebríčku aktuálne najpredávanejších kníh slovenských autorov na Slovensku. Okrem romantiky, prírody, krimi, hororu a rozhovorov si tentokrát opäť niečo nájdú aj gazdinky. Veríme, že si z ponuky rôznych žánrov vyberiete to pravé na chladné zimné večery.

Dominik Dán: Cigaretka na dva ťahy (2017, Slovart)
Dominik Dán opäť poteší svojich stúpcov napínavým kriminálnym príbehom, ktorý sa nezaobíde bez vraždy, podrobnej pitvy, ľudí s pokriveným charakterom na najvyšších miestach a dynamickými vzťahmi medzi kriminalistami. Ubehol presne rok od vraždy na brehu rieky a od vraždy Tibora Hakla – jedného z kapitánov Bossa podsvetia. V oboch prípadoch zohrali dôležitú úlohu Krauzove kontakty na podsvetie. Občas sa prechytrali kamaráti z detstva zídu aj detektívi z oddelenia vražd. Našťastie Tiborovu mŕtvolu nikto neobjavil, oficiálne sa nevyšetrovalo, nikto nepátral po súvislostiach. Jedine Burger tušil, že jeho žiak mu prerástol cez hlavu – ak nie profesionálne, tak v riskovaní určite. No v polovici deväťdesiatych rokov sa aktivizovalo nielen podsvetie, ich metódy sa pokúsili napodobniť aj iní. Hoci amatéri, v brutálnosti vraždenia si s podsvetím vôbec nezadali. Na jar 1995 sa chlapcom z oddelenia vražd dostal na stôl prípad vodiča dodávky – chlapca zastrelili a upálili v aute. Hrozná smrť, desivé zohavenie mŕtvol, ťažký kriminálny zločin. No nielen pátranie po

vrahovi trápilo Krauza a Chosého, ako vždy, aj tentoraz prišiel problém ruka v ruke s ešte väčším...

Róbert Bezák: *Zamyslenia* (2017, Petit Press)

Róbert Bezák, najmladší slovenský biskup a nástupca arcibiskupa Trnavskej arcidiecézy Jána Sokola, sa do podvedomia verejnosti v posledných rokoch dostal hlavne v súvislosti so svojim osobitým prístupom k veciam cirkvi a následným odvolaním priamo Vatikánom. Už v roku 2009, pár mesiacov po prebratí funkcie, upozornil Vatikán na problémy hospodárenia v diecéze a žiadal o kontrolu. Podozrenia súvisiace s finančnými transakciami počas Sokolovho pôsobenia, hlavne predajom cirkevného majetku sú naďalej predmetom vyšetrovania. Počas svojho pôsobenia Bezák spustil aj niekoľko projektov na otvorenie diecézy verejnosti. Jedným z nich bola reštaurácia Galéria v priestoroch komplexu budov patriacich arcibiskupstvu. Reštaurácia bola zatvorená po Bezákovom odvolaní. Počas pôsobenia chcel preklenúť rozdiely medzi sebou a svojimi staršími biskupskými kolegami. V tejto knihe sa Róbert Bezák rozpráva s čitateľom o viere a láske, o priateľstve, ale aj o odchádzaní a samote. Uvažuje o tom, ako moc mení ľudí, ktorí nie sú na ňu dostatočne zrelí. O ťažkých témach hovorí s pokojom a pokorou človeka, ktorý vie, že každý si nesie svoje bremeno. Umožňuje čitateľovi odsunúť zjednodušenú definíciu kňaza, „ktorého odpratali z cirkvi“, a počuť slová, ktoré hovorí už ako Róbert Bezák. Kniha vznikla na základe rozhovorov novinárky Marie Vrabcovej s Róbertom Bezákom a prináša odpovede na otázky, ktoré si v živote skôr či neskôr položí každý.

Jozef Karika: *Trhlina* (2016, Ikar)

Táto kniha vznikla zvláštnym spôsobom. Po vydaní mysteriózneho trileru *Strach* sa autorovi ozval človek, ktorý mu vyrozprával naozaj desivý príbeh. Jozef Karika jeho rozprávanie zaznamenal, mnohé tvrdenia overil, doplnil o vlastné zistenia a spracoval do knihy. Na jej stránkach rozomotáva veľmi tajomný, tragický a hrôzostrašný prípad. Zároveň poodhaľuje jednu z najväčších záhad Slovenska – nevysvetliteľné miznutie ľudí v pohorí Tribeč. Legenda, zámerne mystifikácia alebo desivá skutočnosť? Túto otázku si kladie aj autor, predkladá strhujúci hororový príbeh a necháva na čitateľovi, aby našiel odpoveď.

Naty Žúreková Štefková – Daniela Rau & kol.: *Kváskovanie. Recepty z kvásku* (2016, Plutos Company)

Kniha plná vynikajúcich jedál, ktoré už len pohľadom dokazujú, že kváskovať sa oplatí. Nájdete v nej recepty od odborníkov a aktívnych kváskových pekárov zo Slovenska i z Čiech. Kniha je vhodná pre všetkých, ktorí majú problémy s trávením, alergie, intolerancie alebo vyhľadávajú kvalitu a zdravý životný štýl. Začiatky nahrádzania kvasníc kváskom sú často obdobím plného otázok, na ktoré potrebujete poznať odpoveď, aby vaše kváskové dielo vyšlo tak, ako má. V knihe nájdete 65 sladkých i slaných jedál napečených, navarených alebo usmažených pomocou vlastne vyrobeného kvásku. A nakoľko kváskovanie je vhodné aj pre celiakov, v knihe je aj samostatná kapitola perfektných bezlepkových chlebov a iných jedál. Kniha je určená nielen pre skúsených z vás, ktorí sa chcete dozvedieť nové a osvedčené recepty z kvásku, ale aj pre úplných začiatkovníkov, ktorí sa podľa knihy naučia ľahko a dobre kvásko-

vať. Praktické je, že v knihe okrem množstva zaujímavých receptov nájdete aj návod, ako si svoj kvások založíte, ako sa oň máte starať, ďalej tipy a triky pri práci s lepkovým i bezlepkovým cestom, ba dokonca aj popis častých chýb pri výrobe chleba a kvásku, ktoré vás môžu v začiatkoch postretnúť.

Eva Hrašková – Kristína Ježovičová: *Sestra* (2016, Motýl)

Na mieste známom krvavými historkami nájdeme mŕtvolu mladej ženy. Rebeka Zimová ani po piatich rokoch pátrania na vlastnú päť neprestáva hľadať vraha svojej sestry. Nič iné jej nakoniec ani neostáva, nakoľko polícia prípad už odložila medzi nevyriešené trestné činy. Ako smrť jej dvojčata súvisí s Krvavými Šenkami a prečo prípad drží pevne v rukách mladý vyšetrovateľ? Odpovede na tieto otázky hľadá hlavná hrdinka s takým zaničením, až riskuje svoj dlhoročný vzťah a ohrozuje aj vlastný život. Pri pátraní po vrahovi jej pomáhajú obyvatelia Krvavých Šenkov, ktorí poznajú ich históriu lepšie ako ktokoľvek iný. Čím bližšie sa však Rebeka k vyriešeniu prípadu dostáva, tým viac je podráždené jej okolie. Prípad naberie celkom iný rozmer, keď vzápätí zomiera za takmer rovnakých okolností ďalšia žena.

Adriana Krištofiková: *Srdce má vlastnú hlavu* (2015, Motýl)

Záhadný príbeh Lívie a Niny sa odohráva vo Veľkej Británii, Rusku, Lotyšsku a na Ukrajine. Spája ich neľahký osud prisťahovalkyň, komplikované vzťahy s mužmi, intímne tajomstvá a šokujúce odhalenia, odlúčenie od rodiny, smútok rodnou hrudou, ale aj odvaha nových začiatkov. Na napínavej ceste za naplnením vlastných túžob napokon obe dospejú k poznaniu, že šťastie nie je o mieste na mape a domov je všade tam, kde máme srdce. Niekedy môže útek z domu spustiť lavínu nepredvídateľných udalostí a sny o ružovej budúcnosti sa zmenia na prežívanie. A niekedy treba odísť ďaleko, aby sme zistili, že jediné, z čoho máme strach, je strach sám. Z knihy prinášame krátky úryvok:

„Začínam šípiť, že tu niečo nesedí. Žila som doteraz v tme a sladkej nevedomosti? Čím menej vieš, tým je to pre teba lepšie. Takto neraz Andy žartoval, keď som ho zasypala otázkami o jeho práci. Potom ma objal a krúžil so mnou po izbe v rytme valčíka, svet sa krútil a ja som už nechcela nič viac. Hlúpa, naivná a zasnená, obklopená dostatkom všetkého, čo si môže žena priať. Alebo som bola príliš pohodlná, aby som prenikla hlbšie do jadra vecí, k Andymu, do jeho sveta? Prijala som ho s jeho anglickou mentalitou a naučila som sa byť taká aj k vlastným deťom: povrchná. Radšej sa nepýtaj, svet sa predsa tak krásne krúti...”

Keď som začula pred hodinou Sorbonovo čudné kňučanie, nasledované tichým šramotom na dvore, srdce mi začalo biť o čosi rýchlejšie. Ležala som v posteli, v tmavej izbe, po uši prikrytá hrubým paplónom a s hrôzou som si uvedomila, že počujem kroky. Tiché a opatrné, aby sa nikto nezobudil.“

Evita Urbaníková: *V lete ti poviem, ako sa mám* (2018, MAFRA Slovakia a. s.)

Každý z nás tvorí pred svojím okolím vlastnú predstavu o svojom živote, každý sa prezentuje tak, ako chce, aby ho vnímali ostatní. Pred svetom, pred najbližšou rodinou

a často aj pred samým sebou. Všetci máme svoje tajomstvá. Tie, ktoré nás robia slabšími, zraniteľnejšími, nedokonalými. Tri manželské páry a jedna právnička sú spojené spoločnou minulosťou. Stačí niekoľko krátkych mesiacov a v ich životoch sa všetko zmení. Lebo tajomstvá prekračujú pohodlie ich domovov.

Emília Dziubaková: Rok v lese (2018, Ikar)

Rok v lese predstaví malému čitateľovi les s jeho obyvateľmi v každom mesiaci v roku – rovnaký záber môže sledovať v rôznych situáciách, za rozličného počasia, cez deň alebo v noci. Na začiatku knihy sa predstavujú všetci lesní obyvatelia, v závere čaká čitateľov zábavná hra. Spoznajte zvyky našich najznámejších lesných zvierat. Kde majú skrýše? Ktoré zvieratá spia cez deň a ktoré v noci? Kto s kým žije v symbióze a kto sa čím kŕmi? Ako sa zvieratká pripravujú na zimu? Ktoré zvieratá a vtáky žijú spolu celý život a ktoré iba v čase párenia? Kto má najlepšie zásoby a kto je najväčším lesným dobrodruhom? Koho v zime v lese určite nestretnete? Odpovede nájdete na stránkach tejto nezvyčajnej knihy. Rok v lese podnecuje detskú fantáziu, rozvíja vnímavosť, schopnosť logicky myslieť a hľadať súvislosti a rozprávať, ale predovšetkým zaručuje zábavu na dlhé hodiny. Pre deti od troch rokov.

Dorota Nvotová: Fulmaya (2017, Slovart)

Fulmaya je nepálsky kvet lásky. Je to aj meno, ktoré dostala moderátorka, cestovateľka a spisovateľka Dorota Nvotová na cestách okolo Annapurny, i názov jej autobiografickej a cestopisnej knihy. Nie celkom tradičnej cestopisnej knihy. Je to príbeh mladej herečky a speváčky, ktorá sa vydáva na cestu, aby spoznala a zmenila seba a tak trochu i svet. Kniha sa začína autorkiným rozpadajúcim sa manželstvom a jej rozhodnutím vydať sa úplne sama na trek do Himalájí. Napokon odcestuje s manželom na Srí Lanku a spolu precestujú aj Maurícius, Južnú Ameriku a Indiu. No a potom sa zamiluje do iného muža a do Nepálu už odchádza sama. Natrafí na inzerát, ktorý ju zavedie do sirotinca, kde začne pomáhať. Založí nepálsku cestovnú kanceláriu a svoj život delí medzi Slovensko a Nepál. „Zdá sa, že život – pol roka tam a pol roka tam – mi vyšiel. Že to predsa len môže takto fungovať. Umelkyňa v Európe a manažérka sirotinca a organizátorka zájazdov v Nepále... Zdá sa, že to funguje...“ hovorí Dorota.

Beseda ku knihe Rii Valé *Môj sen o láske*

V kníhkupectve Ex Libris v budove SNG v Bratislave predstavili novú knihu Vydavateľstva Slovart. Ide o zbierku poézie Rie Valé *Môj sen o láske – Z poézie múzy Rudolfa Dilonga*. Ria Valé je pseudonym, ktorý za slovenského štátu použila Valéria Reiszová pri vydaní svojej zbierky *Muškrát*. Ako Židovka totiž nemohla v tom čase publikovať, porušila tým teda vtedajšie rasové zákony. Spomínaná zbierka je zostavená z básní, ktoré v minulosti vyšli v zbierke *Môj sen o láske* a v zbierke *Muškrát*, a obsahuje tiež ešte nepublikované básne z autorkinej pozostalosti. Besedu moderoval Ivan Ježík. Knihu predstavili vnučka Valérie Reiszovej Denisa Fulmeková a literárna vedkyňa Kristína Pavlovičová, ktorej štúdiu kniha obsahuje. Denisa Fulmeková je totiž autorkou knihy *Konvália – Zakázaná láska Rudolfa Dilonga*, v ktorej literárne spracovala lúboštný príbeh svojej babičky a katolíckeho kňaza, františkánskeho mnícha, vý-

znamného predstaviteľa katolíckej moderny Dilonga. Kniha sa ocitla tiež vo finálovej desiatke ceny Anasoft litera.

Rád Ludovíta Štúra II. triedy putoval Alte Vášovej

Pri príležitosti 25. výročia vzniku Slovenskej republiky udelil prezident Andrej Kiska štátne vyznamenania 25 osobnostiam Slovenska aj Česka. Medzi ocenenými bola aj spisovateľka Alta Vášová, nezvyčajná prozaička, scenáristka, ktorej filmová a muzikálová tvorba patrí do zlatého fondu týchto druhov umení, hoci na jej meno sa pri tituloch neraz zabúda. O svojej tvorbe a životných skúsenostiach pripravila spolu s Jánom Štrasserom knihu rozhovorov *Sledoslov*, ktorá vyšla v Literárnom informačnom centre roku 2015. Alta Vášová o svojom postavení v literatúre povedala: „Ja som menšinová autorka pre menšinových čitateľov. Nehľadám čitateľa priamo, prvoplánovo, skôr rátam s tým, že on si nájde mňa. Nieкто si ma určite nájde, viem, že sú takí. Nezáleží mi na tom, koľko ich bude, dôležité je, aby sme vysielali a prijímali na tej istej vlne.“

Cena Jána Johanidesa

Na rok 2018 pripadlo udeľovanie Ceny Jána Johanidesa. Cena má za cieľ uctiť si pamiatku spisovateľa, ktorý sa významnou mierou prispel k rozvoju modernej slovenskej prózy, podporiť autorov, ktorí v súčasnosti rozvíjajú jeho odkaz a svojím dielom sa relevantne podieľajú na úspechoch súčasnej slovenskej literatúry. Vypisovateľom sú Mesto Šaľa, Literárne informačné centrum a Honorárny konzulát SR v Hessensku. Cena je vypisovaná každé dva roky (párny rok) k 31. januáru kalendárneho roka a udeľovaná spravidla 5. júna (deň úmrtia J. Johanidesa) v Šali. Jej laureátmi sa môžu stať občania Slovenskej republiky za diela uverejnené v slovenskom jazyku. Cena má dve kategórie: a) Cena Jána Johanidesa za najlepšie prozaické dielo, ktoré vyšlo s vročením predchádzajúcich dvoch rokov s prihliadnutím na dovtedajšie dielo navrhnutého autora a jeho verejný ohlas, b) Cena Jána Johanidesa za najlepšie prozaické dielo mladého autora do 35 rokov, ktoré vyšlo v rovnakom období.

Ján Johanides bol významný slovenský prozaik. Do literatúry vstúpil v prvej polovici 60. rokov, patril ku generácii, ktorá sa sústreďovala okolo časopisu *Mladá tvorba*. Spájalo sa s ňou úsilie kriticky sa vyrovnáť so schematickou prózou predošlého obdobia a písať pravdivo a po novom.

Prekladatelia pozor! – Slovenské literárne informačné centrum udeľuje dotácie

Jednou z hlavných úloh Literárneho informačného centra je podporovať vydávanie slovenskej literatúry v prekladoch do cudzích jazykov. Zahraničné vydavateľstvá môžu v termínoch do 31. januára, 30. apríla, 31. júla a 31. októbra bežného roka podať žiadosť na finančnú dotáciu knihy slovenského autora/autorov, ktorú chcú vydať v preklade. Príspevok schválený Komisiou SLOLIA by mal čiastočne alebo plne kryť prekladateľské náklady, autorský honorár a pod. Výška subvencie závisí od rozsahu diela, postavenia autora v kontexte slovenskej literatúry a obťažnosti prekladu. Dotujú sa výbery z poézie jednotlivých autorov, antológie poézie, romány, výbery z poviedok, antológie prózy, knihy pre deti a mládež, antológie textov pre deti

a mládež, výbery z dramatickej tvorby, resp. antológie dramatických textov, výnimočne aj literárnovedné texty. Centrum víta preklady do svetových jazykov aj do jazykov malých krajín či jazykov vzdialených kultúr. Žiadnemu jazyku sa nedáva prednosť pred iným. Viac sa dozviete na stránke centra <http://www.litcentrum.sk/16478>.

(DMN)

Zomrel operný sólista Pavol Mauréry

Vo veku 82 rokov zomrel 15. decembra 2017 v Bratislave dlhoročný významný sólista Opery Slovenského národného divadla (SND) Pavol Mauréry. O úmrtí informovala hovorkyňa SND Izabela Pažitková. Mauréry, známy svojím výrazným, nezvyčajne zafarbeným barytónom, pôsobil na doskách slovenskej prvej opernej scény ako sólista celých 21 rokov – od roku 1978 až do roku 1999. V kontexte súčasného operného umenia predstavoval výnimočný zjav. Vďaka dĺžke svojej kariéry a talentu našťudoval široký a rozmanitý repertoár. Zaujal najmä schopnosťou vierohodnej verdiovskej interpretácie, zmyslom pre bravúrne zvládnutie barytónových úloh najmä v repertoári v talianskom jazyku.

Pavol Mauréry sa narodil 21. mája 1935 v Prešove a pôsobil počas svojej desaťročia trvajúcej umeleckej kariéry aj v Československom rozhlasu, v Slovenskej filharmónii ako člen Slovenského filharmonického zboru. Bol taktiež sólistom Vojenského umeleckého súboru, členom spevohry Novej Scény, sólistom opery Štátneho divadla v Košiciach, ako aj sólistom v Mestskom divadle v nemeckom Erfurte. Pavol Mauréry bol dlhoročnou neodmysliteľnou, nepostrádateľnou súčasťou a významným sólistom Opery SND, predstaviteľom slovenského operného interpretačného umenia.

Mauréry hostoval na mnohých domácich i zahraničných operných scénach, koncertných pódiiach. „Svojím prístupom k povolaniu operného speváka, pokorou, láskou a oddanosťou k svojej profesii, umeleckým majstrovstvom, vysokou profesionalitou, disciplinovanosťou a zodpovednosťou, vysokou náročnosťou voči sebe, bol príkladom pre mladšie generácie operných sólistov,“ poukázal na majstrovstvo umelca generálny riaditeľ SND Marián Chudovský. Posledná rozlúčka s umelcom bola v piatok 22. 12. 2017 v historickej budove SND na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave a následnej v bratislavskom krematóriu.

Zomrela herecká legenda Marián Labuda

„So zármutkom sme prijali správu o úmrtí známeho slovenského herca. Marián Labuda navždy odišiel vo veku 73 rokov. Česť jeho pamiatke,“ zverejnilo ministerstvo kultúry na sociálnej sieti Facebook. Marián Labuda zomrel vo veku 73 rokov. Labuda sa narodil 28. októbra 1944 v Hontianskych Nemciach. Pôsobil v Slovenskom národnom divadle a účinkoval v desiatkach filmov a televíznych inscenácií. Snáď najviac divákov utkvela v pamäti jeho úloha v kultovom filme *Vesničko má středisková*. Mladším divákom je známy ako hlas Bilba z cyklu *Pán prsteňov*.

Premiér Robert Fico vyjadruje úprimnú sústrasť smútiacej rodine zosnulého maestra Mariána Labudu i celému Slovensku. „S veľkým zármutkom som prijal správu, že nás opustil ďalší z hereckých velikánov, Marián Labuda. Jeho herecké umenie sme všetci obdivovali v nespo-

četnom množstve slovenských filmov i na doskách, ktoré znamenajú svet,“ uviedol predseda vlády v tlačovej správe, ktoré poslal médiám. Marián Labuda podľa jeho slov patril k tým umelcom, ktorí sa ani v časoch neslobody nebáli vysloviť svoj názor aj na spoločenské a politické udalosti a aktívne sa podieľal na formovaní svedomia spoločnosti. „Nech Vám je slovenská zem ľahká, maestro,“ uzavrel Fico.

Činohra Slovenského národného divadla má nového riaditeľa

Generálny riaditeľ SND Marián Chudovský vymenoval od 1. januára za riaditeľa činohernej scény Slovenského národného divadla (SND) režiséra Michala Vajdičku. Vajdička zaujal miesto, ktoré od 1. januára 2013 zastával Roman Polák. Polák počas svojho pôsobenia realizoval so svojím tímom zaujímavú dramaturgickú koncepciu. Vajdička prichádza na post riaditeľa Činohry SND so skúsenosťami z pozície umeleckého šéfa v Dejvickom divadle v Prahe (2014-2015), kde režíroval niekoľko úspešných hier, okrem iných aj inscenáciu *Ucpanej systém* (cena Alfréda Radoka v kategórii najlepšia inscenácia roku 2012).

Michal Vajdička je rezidujúcim pedagógom na Katedre herectva VŠMU, kde vedie semináre hereckej tvorby. Venuje sa aj televíznej réžii. Nový riaditeľ Činohry SND pozná veľmi dobre jej prostredie i súbor. Michal Vajdička ako režisér spolupracoval s viacerými slovenskými a českými scénami. Patria medzi ne aj Štátne divadlo Košice, Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Divadlo na Vinohradoch v Prahe, Národní divadlo Brno. V jeho tvorbe možno sledovať niekoľko inscenačných tendencií. V aktuálnom repertoári Činohry SND sú v réžii Michala Vajdičku tieto inscenácie: Jonathana Litella *Láskavé bohyně*, Božena Slančíková-Timrava – Daniel Majling: *Bál* (premiéra 2014), Denys Arcand: *Úpadok amerického impéria*, *Invázie barbarov* (premiéra 2015), Roald Dahl: *Apartment v hoteli Bristol* (premiéra 2016).

Známka k výročiu schválenia slovanskej liturgie

Vatikán v spolupráci so Slovenskom vydá poštovú známku, ktorá pripomenie 1150. výročie schválenia slovanskej liturgie. Vatikánske filatelistické a numizmatické oddelenie zarádilo tento projekt do svojho edičného plánu na rok 2018. TASR o tom informovala Konferencia biskupov Slovenska. Historická udalosť, pri ktorej pápež Hadrián II. v rímskej bazilike Santa Maria Maggiore prijal z rúk sv. Cyrila a Metoda bohoslužobné knihy preložené do slovanskej reči, požehnal ich a položil na oltár, sa datuje do prvých mesiacov roka 868. Za prítomnosti pápeža vtedy zo slovanských liturgických kníh slúžil sv. Cyril bohoslužbu, pri ktorej v Ríme po prvý raz zazneli liturgické hymny v slovanskej reči. S prítomnosťou svätých solúnskych bratov pred 1150 rokmi v Ríme sa okrem pápežského potvrdenia slovanskej bohoslužby spája aj kňazská vysviacka skupiny učeníkov pochádzajúcich z Veľkej Moravy a zriadenie cirkevnej hierarchie pre veľkomoravskú oblasť. Vatikán pripravuje na tento rok dvadsať tematických známok pri príležitosti hlavných sviatkov a významných cirkevných a kultúrno-historických výročí.

(MK)

Aktuality

Inštitút pre integráciu a jazyk v Hainburgu

V Hainburgu funguje od septembra 2017 Inštitút pre integráciu a jazyk, ktorý vznikol ako združenie na podporu jazykovej, spoločenskej, kultúrnej a športovej integrácie národnostných menšín v Rakúsku. Cieľom združenia je okrem iného aj získanie lepšieho povedomia o jeho histórii, kultúre a podporu čo najlepšieho uplatnenia sa v rakúskej spoločnosti. Prevádzku a vzdelávanie v Inštitúte majú na starosti siedmi Slováci a dvaja Rakúšania. Pre TASR to povedal poslanec Mestského zastupiteľstva v Hainburgu Rastislav Pavlík. „Kľúčom k integrácii je výučba a zvyšovanie jazykových zručností nemeckého jazyka, ale aj výučba ďalších cudzích jazykov pre všetky vekové kategórie a na všetkých jazykových úrovniach,“ vysvetlil Pavlík. V rámci projektu je k dispozícii výučba slovenského jazyka spojená s kultúrno-spoločenským spoznávaním Slovenska a Slovákov a jazykové kurzy v nemeckom jazyku. „Začali sme s 28 študentmi nemeckého jazyka, aktuálne je ich 21, zväčša pochádzajú z Hainburgu a okolia, ale sú tu aj študenti z Wolfsthalu, Bad Deutsch Altenburgu, Kittsee a samozrejme z Bratislavy,“ doplnil Pavlík s tým, že 8. januára sa začínajú nové kurzy a kurzy so študentmi, ktorí pokračujú na ďalších jazykových úrovniach. Zakladatelia inštitútu z Wolfsthalu, Bad Deutsch Altenburgu a Hainburgu, ktorí pri organizácii projektu integrácie úzko spolupracujú s Mestským úradom v Hainburgu, sa tiež venujú voľnočasovým aktivitám pre deti a mládež. K týmto aktivitám patria športové krúžky, environmentálna výchova a ochrana životného prostredia, ktorú dopĺňajú moderné technológie a ekologické pomôcky. Od októbra 2017 sa na inštitúte uskutočňujú tréningy florbalu pre deti prvého stupňa Ľudovej školy (Volksschule). Do tréningov sa môžu pravidelne zapájať aj rodičia detí.

Česko a Slovensko podpísali dohodu o ochrane vzdušného priestoru

Minister obrany Slovenskej republiky Peter Gajdoš (SNS) a ministerka obrany Českej republiky Karla Šlechtová podpísali zmluvu k dohode o vzájomnej ochrane vzdušného priestoru. Zmluva inak prezývaná aj „spoločné česko-slovenské nebo“ sa tým dostáva do fázy konečnej realizácie. Ako oznámil slovenský minister, spoločná dohoda Česka a Slovenska je odo dňa podpisu vykonávacej zmluvy funkčná v plnej miere rozsahu a bude realizovaná. „V praxi to znamená, že navzájom si budeme poskytovať vzájomnú spoluprácu pri ochrane vzdušného priestoru, je jedno akými prostriedkami vzdušnej ochrany,“ uviedol Gajdoš. S novovymenovanou vedúcou českého rezortu obrany rokoval aj o možnosti vzájomnej spolupráce pri modernizácii ozbrojených síl krajín, ako aj o pokračovaní spolupráce podnikov v oblasti zbrojnej výroby. Šlechtová zdôraznila, že Slovensko je kľúčovým partnerom a ČR s ním bude spolupracovať na spoločných projektoch a spoluprácu rozšíri aj na úrovni krajín V4. Dohodu medzi Slovenskom a Českom o vzájomnej ochrane vzdušného priestoru podpísali v Bruseli 15. februára 2017 ministri obrany SR Peter Gajdoš a ČR Martin Stropnický. Dokument, ktorý následne ratifikovali národné parlamenty i prezidenti oboch štátov, predpokladá vzájomnú pomoc pri teroristickej hrozbe alebo v situácii, že by niektorá zo zmluvných krajín

nebola schopná zabezpečiť ochranu svojho vzdušného priestoru.

Hraničné kontroly v Nórsku predĺžené

Nórsko až do odvolania predĺžilo vykonávanie pasových kontrol na svojich vnútorných schengenských hraniciach. Všetci cestujúci prekračujúci tieto hranice musia mať pri sebe platný cestovný doklad. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí (MZVaEZ) SR o tom informuje na svojej internetovej stránke. „Hraničné kontroly prebiehajú náhodne. Občiansky preukaz alebo pas je teda potrebné mať pri sebe vždy a bez ohľadu na národnosť,“ povedala v rozhovore pre TASR mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa Slovenskej republiky v Nórskom kráľovstve Denisa Frelichová. Počet Slovákov v Nórsku každým rokom stúpa. Na základe predbežných údajov z nórskeho štatistického úradu podľa veľvyslankyne nahlásilo v roku 2017 na trvalý, prechodný, študijný, pracovný či krátkodobý turistický pobyt 4 757 Slovákov. „Oproti minulému roku je to nárast o asi 790 osôb. V Nórsku žijú však aj Slováci, ktorí registrovaní nie sú, a preto predpokladáme, že ich v krajine môže byť približne šesť až osem tisíc,“ uviedla veľvyslankyňa.

Prezident Kiska odvolával sudcov

Prezident Slovenskej republiky Andrej Kiska odvolal siedmich sudcov vo veku nad 65 rokov. Vykonal tak na návrh Súdnej rady SR. O prezidentovom rozhodnutí informoval Martin Lipták z tlačového oddelenia prezidentskej kancelárie. Vo funkciách tak končia sudcovia František Berec (8. decembra 2017), Elena Šuríková (12. decembra 2017), Ferdinand Zimmermann (15. decembra 2017), Ján Gallo (22. decembra 2017), Milan Gylánik (27. decembra 2017), Stanislava Marková (29. decembra 2017) a Marián Kusý (2. januára 2018). Na návrh Súdnej rady bol odvolaný aj sudca Okresného súdu v Kežmarku Bohuslav Majerniček. Sudcovská funkcia mu zanikla na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu 7. decembra 2017. Senát rozhodol o tom, že Majerniček sa dopustil činu, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu.

Oficiálna návšteva českého premiéra v SR

Slovenská i Česká republika využijú v roku 2018 všetky možnosti na to, aby Európe ukázali úspešný príbeh oboch krajín a mimoriadne vrelé susedské vzťahy. Premiér SR Robert Fico to uviedol na spoločnej tlačovej konferencii s predsedom vlády ČR Andrejom Babišom po stretnutí oboch premiérov, ktoré sa uskutočnilo v rámci oficiálnej návštevy českého premiéra v SR. Premiér zvýraznil, že zástupcovia oboch strán sa pri príležitosti stretnutia zhodli na tom, že aktuálny rok plný významných historických výročí pre oba štáty i spoločnú históriu je potrebné využiť na ďalšie posilňovanie vzájomných pút. Babiš taktiež ocenil skvelú spoluprácu medzi oboma krajinami, ktoré vedú k obojstrannej spokojnosti. „Pri súčasných turbulenciách, ktorými Európa prechádza, je spôsob, akým sme pred 25 rokmi dokázali rozdeliť a aké vzťahy sme si dokázali udržať, o to cennejšie,“ zdôraznil Babiš, ktorý uvítal, podľa vlastných slov otvorený a konštruktívny rozhovor zo svojím slovenským protajškom. Premiéri Babiš a Fico vyjadрили

záujem koordinovať svoje plány a postoje v rámci EÚ a aktívne sa zúčastňovať na diskusiách o budúcnosti EÚ.

Fico taktiež zdôraznil potenciál nájsť spoločné stanovisko i v témach rozdeľujúcich Európu, ako je migrácia a reforma azylového systému. Babiš v tejto súvislosti prízvucoval snahu nájsť aj mimo V4 ďalších spojencov, s ktorých pomocou bude možné presvedčiť EÚ o tom, že kvóty prerozdelenia migrantov nie sú trvalým riešením prístahovateľskej krízy. „Myslím si, že máme dobré šance,“ zhodnotil. Fico deklaroval súdržnosť s Českou republikou, ale aj Poľskom a Maďarskom pri žalobe EK v súvislosti s kvótami.

Český premiér taktiež odpovedal na otázku týkajúcu sa ambícií ČR vstúpiť do eurozóny. Babiš skonštatoval, že v tomto prípade vidí pre krajinu zatiaľ viac negatív ako pozitív, zopakoval, že podmienkou pre ČR je, aby si EÚ i v rámci eurozóny vyriešila svoje problémy. „Budeme sledovať dianie v eurozóne, no necítíme potrebu tam vstupovať, sme spokojní s českou korunou,“ uviedol Babiš. Fico v tejto súvislosti upozornil, že SR nástoží na tom, aby procesy v eurozóne boli inkluzívne a aby sa do diskusie o procesoch v eurozóne mohli zapojiť aj krajiny, ktoré zatiaľ európsku jednotnú menu nemajú. Hlavy slovenskej i českej strany v rámci popoludňajšieho programu položili vence k pamätníkom T. G. Masaryka a M. R. Štefánika. Súčasťou návštevy českej delegácie bolo i stretnutie slovenského ministra obrany Petra Gajdoša a českej ministerky obrany Karly Šlechtovej.

Elektronické zdravotníctvo na Slovensku začína

Elektronické zdravotníctvo prinesie podľa ministerstva zdravotníctva v praxi mnohé výhody pre pacientov a aj pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Jedným z hlavných výhod systému je rýchly prístup k zdravotným záznamom a k potrebným informáciám ohľadom stavu pacienta. „Znamená množstvo výhod oproti doterajšiemu systému a výrazne prispieje k zlepšovaniu zdravotnej starostlivosti, a tým aj k zvyšovaniu kvality života občanov,“ uviedla pre TASR hovorkyňa rezortu Zuzana Eliášová. Vyzdvihla, že cieľom elektronického systému je prostredníctvom informačných a komunikačných technológií poskytnúť „správne informácie v správny čas a na správnom mieste“. „Tento prístup má neoceniteľný význam z pohľadu rýchleho dosahu na potrebné dáta, a to najmä v situáciách ohrozenia ľudského života, ale aj pri bežnej zdravotnej starostlivosti,“ dodala Eliášová. Pacienti podľa jej slov najvýraznejšie pocítia nové procesy ako e-vyšetrenie a e-recept. To má viesť k postupnému odbúraniu zbytočnej administratívy rovnako pre lekárov, ako aj pre lekárnikov. E-vyšetrenie má postupne nahradiť fyzickú zdravotnú dokumentáciu pacienta na papieri. „Lekár z vyšetrenia vytvorí online záznam, v tejto forme bude aj výmenný lístok. K týmto informáciám sa tak dostane každý lekár zapojený do systému. Zároveň si záznamy bude môcť pozrieť aj samotný pacient pomocou občianskeho preukazu s čipom v elektronickej zdravotnej knižke na Národnom portáli zdravia,“ upresnila Eliášová. Elektronicky bude fungovať aj predpisovanie liekov a ošetrojúci lekár tak uvidí aj lieky, ktoré pacientovi predpísali iní lekári. Týmto sa eliminujú kontraindikácie a duplicitné predpisovanie liekov. „Takže to zároveň povedie aj k úspore finančných prostriedkov. Pre lekárov budú k dispozícii aj informácie o diagnostických a laboratórnych vyšetreniach, ktorým sa pacient podrobil, čím sa zabráni duplicitným vyšetreniam,“ uviedla Eliášová.

Presun vojenskej techniky cez Slovensko

Cez územie Slovenska sa cez týždeň 8.-14. januára presúvala vojenská technika spojeneckých armád. Informovala o tom hovorkyňa ministerstva obrany Danka Capáková. „Celkovo by malo ísť o sedem cestných presunov zahraničných vojsk. Pôjde predovšetkým o presun britských a amerických vojakov v súvislosti s prepravou materiálu,“ uviedla hovorkyňa. Prepravovať sa má aj nadrozmerný náklad techniky Ozbrojených síl SR na osi Martin – Sučany a späť.

Karpatské bukové pralesy potrebujú ochranu

Podmienky vyplývajúce z nominačného projektu UNESCO sú hlavným predpokladom na udržanie značky UNESCO. Ak Slovensko nechce, aby tzv. Karpatské bukové pralesy o značku prišli, musia tieto podmienky záväzne dodržať. V rozhovore pre TASR na to upozornil minister životného prostredia László Sólymos (Most-Híd). Územie na východe Slovenska je súčasťou Svetového dedičstva UNESCO. Jednou z podmienok je okrem iného aj zabezpečenie prireranej ochrany prírody na menovanom území o celkovej rozlohe 5 700 hektárov. „Povedali sme, že toto tu bude, vyhlásilo sa to. Teraz je na nás, aby sme to splnili. Nevieť, prečo sa to od roku 2007 nesplnilo. Teraz už máme nôž na krku a musíme to splniť. Uvedomila si to aj vláda,“ uzavrel Sólymos.

Pripomenul, že sa jedná o medzirezortnú problematiku. „Nespravujeme to územie, spravuje to ministerstvo pôdohospodárstva, ministerstvo obrany, sú tam súkromní vlastníci, s ktorými sa pokúšame dohodnúť. Zodpovednosť je na nás všetkých. Keď chceme, aby sme mali chránené územie, ktoré sa môže pýšiť tým, že je pod UNESCO, tak jednoducho to musíme splniť. Ak to nebudeme vedieť splniť, prideme o to,“ uviedol. Rezort preto podľa jeho slov podniká všetko pre to, aby Slovensko uvedené podmienky splnilo.

Výbor svetového dedičstva na svojom zasadnutí v júli 2017 v Krakove opätovne upozornil Slovensko na viaceré pretrvávajúce kolízie. Uložil mu do 1. februára 2018 lehotu na vykonanie potrebných opatrení. Rovnako má rezort predložiť návrh úpravy hraníc slovenských komponentov lokality a ich nárazníkových zón. Sólymos upozornil, že možný návrh menšej rozlohy, ako je spomínaných 5 700 hektárov, by mohol viesť k strate značky UNESCO. „Musíme na to nájsť možnosti, prostriedky, aby sme o túto vzácnosť neprišli a hlavne, aby sme neprišli o tú značku,“ doplnil.

Sólymos považuje za viac ako dôležité zachovanie lokality v maximálnej možnej miere a v maximálnom možnom rozsahu. Podľa jeho slov by bolo ideálnym riešením vyhlásenie bezzásahových zón v najcenejších územiach na rozlohu minimálne 5 700 hektárov. Rovnakú požiadavku majú aj lesoochránári. Ministerka pôdohospodárstva Gabriela Matečná (nominantka SNS) však v novembri oznámila ochranu 3 600 hektárov. Tzv. Karpatské bukové pralesy na Slovensku a Ukrajine boli do zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva zahrnuté v roku 2007. Do zoznamu UNESCO sa zapísalo desať pralesových lokalít, z ktorých štyri sú na území Slovenska. Sú to lokality Stučica, Havešová, Rožok a Vihorlat. Pralesy sú reťaz ostrovov pôvodného lesa, ktorý rástol tisícky rokov. Celá lokalita pozostáva zo 78 komponentov vrátane slovenských, ktoré sa nachádzajú na území 12 európskych štátov.

(MK)

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
E-mail: sokol@sokol-wien.at

Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
E-mail: materna@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:

s. Marie PÍBILOVÁ,
tel. 330 97 87
s. Irena FLORIÁNOVÁ,
tel. 0650/90 194 90

Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každý pátek
16:00 – 17:00
Bližší informace:
Mag. I. MÜHLBERGEROVÁ
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info: Pavel Vlček, tel. 0680 3107573)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II/XX/XXI (Info: Věra Mottlová, tel./fax: 01/2728326 od 10:00)
21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.
Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at
10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	19:00 – 21:00	Volejbal Sokol III
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46
Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	16:30 – 17:20	rodiče s dětmi a předškolní děti
	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 6-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	18:00 – 19:30	aerobik – ženy
Čtvrtek	16:30 – 18:00	florbal žactvo
	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	16:00 – 17:00	cvičení rodičů s dětmi
	17:15 – 18:30	cvičení žactva
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Blíží se sokolský slet 2018

Od posledního sletu v roce 2012 uplyne brzy šest let. Skladby pro ten příští, XVI. všesokolský slet v Praze jsou připraveny a čekají na aktivní cvičence a cvičenky. Pro nás ve Vídni bylo rozhodnutí, kterou skladbu zvolit, poměrně jednoduché – aby se mohla velká většina zájemců o slet zúčastnit, padla volba na skladbu pro starší členstvo, v které cvičí muži i ženy společně. Skladba není fyzicky náročná, ale svými stále se měnícími útvary jistě efektivní.

Má-li někdo z vás, milí čtenáři, zájem a rád by se připojil, může přijít vždy ve čtvrtek do sokolovny v Angeli-gasse, 10. okres, kde se od 19:30 do 20:30 hod. pilně navčívá. Program celého sletového týdne od 1. do 6. července 2018 je už znám.

V krátkosti: 1. července se koná sletový průvod Prahou, přestavení *Naši furianti* v Národním divadle, Galavečer s kulturním a sportovním pořadem. Je tedy na co se těšit.

Máte-li ještě další dotazy, napište na e-mailovou adresu: jar.hovorka@gmx.at.

Jaroslava Hovorková

V roce 2018 připravuje Česká obec sokolská v rámci oslav 100. výročí vzniku samostatného československého státu XVI. všesokolský slet

V prvním červencovém týdnu, 1.-6. července 2018, se v Praze uskuteční XVI. všesokolský slet. Od předchozích sletů se v jednom momentu bude lišit – připomene i 100. výročí vzniku československého novodobého státu a stává se součástí oficiálních celostátních oslav tohoto výročí. Stane se tak i holdem těm sokolským generacím a sokolům, kteří stáli u zrodu československých legií v době první světové války, bojovali v ní za vznik samostatného státu a krátce po jeho vzniku chránili se zbraní v ruce jeho území.

I když XVI. všesokolský slet vrcholí počátkem léta 2018 na stadiónu v Praze, už od podzimu 2017 se uskuteční řada sletových akcí, přediletových a sletových soutěží, od jara 2018 se pak budou konat župní či krajské slety v jednotlivých regionech.

Přípravy XVI. všesokolského sletu začaly již v roce 2013, kdy v červenci tohoto roku rozhodl 10. sjezd ČOS o jeho konání. Po vypsání konkurzu na sletové tělocvičné hromadné sklady a po jejich výběru vstoupily přípravy koncem listopadu 2016 do druhé etapy, kterou odstartovalo veřejné předvedení hromadných skladeb ČOS – těch bude deset, jedenáctou je pak společná česko-slovenská skladba *Spolu*. Na veřejné předvedení skladeb navázaly v první polovině roku 2017 první nácvičné srazy jednotlivých skladeb, aby od září 2017 mohly začít náborů cvičenců pro jednotlivé skladby a nácvičky na ně. Zároveň intenzivně probíhají další přípravy organizačního a materiálně-technického zajištění sletu.

Slet bude maximálně otevřený. Kromě sokolských účastníků z domova i ze zahraničí se sletu zúčastní řada domácích i zahraničních hostů.

První velkou přediletovou akcí, která uskutečnila ve dnech 22.-24. září 2017, je Sletová štafeta nesoucí sletové poselství. Tentokrát je dostředivá – z jednotlivých míst v republice se po několika trasách vydají kurýři do Prahy.

Tato štafeta má i tři zahraniční startovní místa – na Slovensku, v Polsku a v Německu.

Již v roce 2017 se konaly přediletové sportovní soutěže – celkem jich 46 v devatenácti různých sportech: v házené, moderní gymnastice, volejbalu, tenise, šplhu, sportovní gymnastice, sjezdovém lyžování, jachtingu, MTB + běhu, basketbalu, stolním tenise, badmintonu, atletice, florbalu, kopané, plážovém volejbalu, nohejbalu, billiardu, sportovním tanci.

V době hlavního sletového týdne v červenci 2018 se uskuteční sportovní soutěže, pódiová vystoupení, několik divadelních a loutkářských představení, výstavy a další kulturní a společenské akce.

V hlavním sletovém týdnu v červenci 2018 také vyvrcholí projekt „100 sokolských keší republiky“, který probíhá na území celé republiky již od roku 2014 a který je projektem České obce sokolské k oslavám 100. výročí založení československého státu. Sokolové rozmístili 100 oficiálních keší na místa úzce spjatá s historií českého státu, jejíž nedílnou součástí je i historie Sokola. Cílem je představit významná místa a důležité osobnosti nedávné historie. Umístěné kešky budou zveřejňovány na webovém portálu geocaching.com a na těchto webových stránkách. <http://slet.sokol.eu/100-kesi/>. Součástí projektu je také sběratelská hra a jeho vyvrcholením pak bude zveřejnění závěrečné multikeše v době konání XVI. všesokolského sletu v červenci 2018.

Na tomto sletu se také bude používat sletová znělka, kterou pro XIV. všesokolský slet 2006 složil hudební skladatel Zdeněk Barták.

Čestné uznání župnímu starostovi

Na schůzi župního výboru v pondělí 4. prosince 2017 nastala pro starostu neočekávaná slavnostní chvíle. Župní jednatelka Jaroslava Hovorková předala spolu s místostarostou Dipl. Ing. Arch. Jiřím Lísnerem a vzdělavatelkou Mag. Ilonou Mühlbergerovou starostovi Sokolské župy Rakouské bratru dr. Tomáši Frey-Maternovi „Čestné uznání“, udělené za výjimečné zásluhy při oslavách 150. výročí založení Sokola Vídeňského. Všichni přítomní členové výboru vyjádřili tímto způsobem bratru starostovi srdečný dík. Blahopřejeme jménem výboru a veškerého členstva bratru starostovi k tomuto zaslouženému ocenění.

Nazdar!

Mb

Sv. Mikuláš u žactva v Sokole XVI/XVIII a hra na čerty u dorostu

V pátek 1. prosince 2017 zavítal do sokolovny ve Steiner-gasse opět svatý Mikuláš, aby děti potěšil a obdaroval balíčky. Během cvičení se děti nedočkavě ptaly, kdy už sv. Mikuláš přijde. A po skončení se konečně dočkaly. Když sv. Mikuláš majestátně vstoupil do tělocvičny, ty děti, které ho už viděly v minulých letech, se na něj usmívaly, a ty nejmenší, které ho uviděly poprvé, nevěděly jestli se mají bát, či ne. Samozřejmě jsme sv. Mikuláši předvedli ukázkou z našeho vystoupení na veřejném cvičení. Sv. Mikuláš nás velmi pochválil a po básničkách, přednesených mnohdy za pomoci rodičů, všechny děti podělil balíčky s dobrotami. Po společné fotce mu všichni na rozloučenou zazpívali píseň *Náš, náš Mikuláš*. Sv. Mikuláš slíbil dětem, že za rok přijde zas.

K těm starším již Mikuláš nechodí. Tentokrát si u dorostu zahráli na čerty sami. Při honičce se společně se sestrou vedoucí vystřídali se škraboškou čerta a také metličky splnily svůj účet. Byla to pro cvičence malá změna, ale přišla všem velmi vhod. Balíčky, které jim sv. Mikuláš zanechal, uspokojily i ty velké.

Nazdar!

Mb

Dětský maškarní ples Sokolské župy Rakouské

V neděli 28. ledna 2018, den po maškarním plesu dospělých, pořádaném Sokolem Vídeň XVI/XVIII a Vlasteneckou omladinou, se sokolovna ve Steiner-gasse 7, v 17. okrese rozezvučela opět hudbou a hlasy návštěvníků. Tentokrát však proudily do sálu děti v krásných a nápaditých maskách v doprovodu dospělých. Maminky a babičky si jako vždy daly opět záležet, aby se jejich ratolesti cítily v mas-

kách co nejlépe. Při vstupu do bohatě vyzdobené tělocvičny bylo vidět jak rozzářené, tak i rozpačité tvářičky, u některých dokonce se slzičkami. Ale po krátké chvíli i to přešlo. Na zahájení pozdravil všechny přítomné „kouzelník“, župní náčelník bratr Standa Štěrba, a vyzval děti a jejich příbuzné k tradičnímu průvodu masek. Poté již následovaly oblíbené hry pro děti, organizované neúnavnou náčelnicí sestrou Danuškou Frey-Maternovou za pomoci sester vedoucích a dorostu. Při hrách si děti přišly na své a mohly ukázat svou šikovnost, zkrátka měly o zábavu naplno postaráno. U bohatého bufetu se jako vždy staraly sestry o blaho návštěvníků a jeden bratr o patřičné občerstvení. I tombola nesměla chybět. Když kouzelník ohlásil v 17 hodin vydávání cen, děti se k ní nedočkavě, avšak ukázněně hrnuly a podávaly své losy. Nadšeně si pak odnášely své hodnotné výhry. Když v 18 hodin ples vyvrcholil, nechtělo se většině odcházet, někteří ještě zůstali a nabídli svou pomoc při velkém úklidu, především při náročném rušení výzdoby, za co jim velmi děkujeme.

Děkujeme náčelnictvu za organizaci, všem za pomoc při hrách, v bufetu, prodeji losů a vydávání tomboly. Dík za přípravu tomboly. Dále děkujeme členům Sokola XVI/XVIII a Omladiny za výzdobu sokolovny a všem za úklid. Za namáhavou přípravu baru, stolů a židlí a opětovný úklid patří vřelý dík našemu sokolníkovi bratru Makovskému. A samozřejmě všem přítomným za jejich hojnou návštěvu. To vše přispělo ke zdařilému průběhu tohoto pestrého dětského odpoledne. Doufáme, že si velcí i malí návštěvníci odnesli co nejhezčí dojmy.

Do příštího plesu NAZDAR!

Mb

Memories are made of this: 70 let staré vzpomínky na Sokol Královské Vinohrady

Jsem rodilý Vinohradák a stále mě to toho mého nádherného rodiště táhne. A se zájmem si pak pročítám *Noviny Prahy 2*, abych aspoň trochu zůstával „ve vobrázku.“ Letos jsem nemohl v červnovém čísle přehlédnout zprávu o oslavách 130. narozenin Sokola Královské Vinohrady, a ta mi připomněla mé vlastní jubileum, jubileum vzpomínek. Vedle těch sto třiceti let Sokola vypadá mých pouhých sedmdesát spíš skromně, přesto si dovolím o nich rozumovat.

Ta léta 1947-48 byla zcela jistě nejen pro mne osudová. Listuji teď v klavírním výtahu *Naše hračky* – cvičení pro žáky a žákyň od 6 do 8 let.

V příspěvku Ludka Jirsáka k 115. výročí vzniku Sokola Královské Vinohrady z roku 2001 se dočteme, že tato cvičební sestava Jany Berdychové s hudbou Jana Seeháka získala na soutěžní „předváděčce“ vystoupení připravovaných pro XI. všesokolský slet v Praze 1948 za přítomnosti prezidenta dr. Edvarda Beneše a jeho choti 1. cenu. To se odehrálo a odcvičilo v roce 1947. Sám jsem se této soutěže nezúčastnil. Jen tak tak jsem se věkově na dolní hranici kvalifikoval pro účast na samotném sletu. Teď si tedy osvěžuji vzpomínky pomocí textů J. Hostáně doprovázející notový materiál: „Jste na ulici velkoměsta! Pozor, pozor auto jede, ať nás tady nepřejede! Když přecházíš ulici, choď jak chtějí strážníci!“

Nebo v tempu allegretta graciosa: „Poběžme si pro panáka!“ Podotýkám, že tento panák nezvlažuje hrdlo, nýbrž bije pokličkou a poskakuje uličkou.

Obzvláště blízké jsou mi sólové party: „Mňau, já jsem kocourek, vyběhnu si na dvorek tiše, tiše za myší, ať mě nikdo neslyší.“ „Mňau, já jsem kočička, klíží se mi očička, vemte si mě do klína, tam se krásně usíná.“

Z fotografií tehdejší doby vyzařuje naše důvěra v okolní svět. Stejně jako z očíček „naší“ osiřelé kočičky, která teď právě nakukuje dveřmi naší terasy a očekává laskominy a pohlázení. Promiňte, nesmím ji zklamat a přinesu jí snídani. Hned jsem zpátky...

Rok 1948 začal pro mě nejprve idylicky. S rodiči, kteří holdovali lyžování už před válkou, jsme se na prkýnkách tužili na Bobích loukách (na „Bonvískách“, Bohnwiesen) v Krkonoších. Tam jsem v rozhlase poprvé v životě uslyšel někoho, jak mi to připadalo, nenávistně hulákat. Byl únor, později označovaný jako vítězný, a rozlíceného řečníka odměňovalo tisícíhlavé posluchačstvo frenetickým souhlasem, což mě vyděsilo. Nechápal jsem, o co jde, ale instinktivně jsem se začal bát. Šestý smysl? Pár dní po Vítězném únoru přišel táta předčasně z práce, výraz jeho tváře nevěstil nic dobrého: „Sebrali nám obchod“ (prodej střížného zboží). „Kdo? Zloději?“ byla prý moje reakce. Ti zloději byli dva, oděni v kožených kabátech a la gestapo a řekli mému otci: „Dejte nám klíče a zítra už sem nemusíte chodit!“

Sedmého března se slavily narozeniny TGM. Připomněli jsme si také jeho slova adresovaná starostovi ČOS dr. Scheinerovi před VII. sletem v roce 1920: „...nedali jste se odstrašit hrozícími obtížemi a slet jste uspořádali... Slet je velkou národní školou energie, podnikavosti a kázně... Nazdar!“ T. G. Masaryk.

O několik týdnů později jsme my, Sokoláci, stáli na Újezdě pod Petřínem a vzdávali čest jeho synovi v rakvi zahalené ve státní vlajce vezené na lafetě. Prý spáchal sebevraždu. Avšak od té doby je čeština obohacena o výraz „být skočen z okna“.

Sletové cvičení se vydařilo. Co se dělo v zákulisí, jsme nevnímali. L. Jirsák píše, že komunisti chtěli cizině ukázat, že se u nás „nic nestalo“, ale byli policejné i vojensky „vždy připraveni“ hájit zájmy dělnické třídy. Ucpat hrdla sto tisícům na Strahovském stadionu – cvičícím i přihlížejícím – skandujícím v bláhové naději „Ať žije prezident Beneš!“ – se jim tenkrát ještě nepodařilo.

Jak to bylo dál? Na podzim jsem se stal prvňáčkem a zanedlouho „studoval“ z učebnic, které byly na prvních stránkách ozdobeny dvěma portréty mužů smělých tváří. Jedna z těch tváří patřila, jak jsem se dozvěděl, onomu odstrašujícímu rozlícenci, jehož hlas jsem znal z rádia. Byl teď už prezidentem republiky a jeho blízký spolupracovník tvrdil, že má pod čepicí. Zlí jazykové tvrdili, že se z hlavy pod tou čepicí linulo aroma opojných nápojů, které posilovaly odhodlanost onoho jejich konzumenta zakroutit krky všem nepřátelům lidu, jak to už údajně veřejně sliboval v předválečném parlamentě. To zřejmě udělalo velký dojem na slovanskou holubičí národu části obyvatelstva, a tak se stal tento odhodlaný muž už po volbách 1946 premiérem a později prezidentem republiky, kterého prostí lidé při procesech s velezrádci a zrádkyněmi ve stovkách písemností žádali o co nejpršnější tresty šibeničního rázu.

Ne všem bylo plně vyhověno. Spravedlivý a velkorysý společenský řád poslal řadu těžkozločinců dokonce na léčení, především do Lázní Jáchymov. Bylo to ideální místo, kde se daly kombinovat osvědčené terapie pracovní činností (Arbeit macht doch frei) s působením radioaktivního záření. Ne všichni pochopili upřímnou snahu strany a vlády ukázat provinilcům správnou cestu radostného budování... Těm, kteří pochopili, zářným příkladem byl Gustáv Husák, dala pak strana dokonce možnosti z nejvyšších míst normalizovat naše podvatníky ohrožované a západáky se závisť sledované nejdokonalejší společenské zřízení všech dob. To ovšem až po roce 1968.

Jedním z těch, kteří se nenechali vyléčit, byl bratr Z., který nás, nejmladší žáky vinohradského Sokola, připravoval svědomitě, láskyplně a s elánem na strahovské sletové vystoupení. Můj kamarád a spolucvičící Zdeněk L. se s tímto námi kluky obdivovaným mužem, který vedle svého civilního zaměstnání jako číšník svůj volný čas věnoval činnosti podporující sokolské ideály, náhodou sešel někdy začátkem šedesátých let v jedné restauraci. Amnestie oněch let dopřála těm muklům, kteří přežili „Jáchymov“ pobyt „na svobodě“. Většinou ne na dlouho. Ani zdatní sportovci (viz knížka Josefa Haslingera *Jáchymov* popisující tragédii našeho klukovského ideálu Bóži Modrého, brankáře čs. slavného hokejového týmu) neměli šanci v boji proti smrtelným dávkám dlouholetého ozařování v uranových dolech. Bratr Z. podle Zdeňkova svědectví také podlehl. Bývalý atlet, ztělesnění Tyršova hesla „ve zdravém těle zdravý duch“, se vrátil jako lidská troska.

Abych nezapomněl na tu druhou tvář z našich učebnic vis a vis našeho prvního dělnického prezidenta. Zastupoval dubisko, o které jsme se chtěli opírat na věčné časy. Proto bylo jeho jméno zvětšeno do závratných výší stupňovaným přejmenováváním Sokola Královské Vinohrady:

1949: Závodní tělovýchovná jednota Sokol ČKD Stalingrad;

1953: Dobrovolná sportovní organizace Spartak ČKD Stalingrad;

1954: Tělovýchovná jednota Spartak Stalingrad.

(1957: Zase jsme cvičili, tentokrát povinně, na Strahově. Ne na sletu, nýbrž na spartakiádě.)

Škoda, že se potom v Sovětském svazu ze Stalingradu stal Volgograd. Pro socialistické organizátory tělovýchovy to na Vinohradech znamenalo konec světovosti a návrat k malým českým poměrům:

1963: Tělovýchovná jednota ČKD Praha;

1966: Tělovýchovná jednota Bohemians ČKD Praha, později vynecháno ČKD;

1969: Základní tělesná výchova Sokol (!);

1974: Základní a rekreační tělesná výchova (ZRTV)

a konečně 1990 zase Sokol a s ním rozvoj pestré palety aktivit odpovídajících odkazu Miroslava Tyrše, který formuluje poslání Sokola jako spojení krásy těla a ducha ve smys-

lu jím tak obdivované starořecké kalokagathie. Vzpomínka na M. Tyrše v zářijovém čísle *Kulturního Klubu* naznačuje široké pole působnosti tohoto jedinečného muže: kritik, historik umění, estetik, profesor dějin na UK a na České vysoké škole technické (dnes ČVUT) ... a jeden ze zakládajících členů Sokola. Stostránková monografie Josefa Bartoše (Tyrš byl pro něho „konstruktivním idealistou“) v edici Zlatoroh z roku 1916 nám přiblíží i v jednotlivostech bohatý, byť ke konci tragický Tyršův život.

Na závěr si dovolím tuto poznámku: Se vzrůstajícím věkem spojeným s tělesnou těžkopádností si uvědomuji stále častěji reciprocitu Tyršova „ve zdravém těle zdravý duch“. Říkám si, že je „kolem zdravého ducha zdravé tělo“. K udržení duševního zdraví jistě přispívá řada věcí, je třeba vyčítat, co na koho působí. Přeji všem, kteří tyto věci hledají a případně už pěstují, hodně úspěchu.

Nazdar!

Tomislav Vašíček,
Gablitz 10/2017

SPORT

Na olympijské hry v Pchjongčchangu jede 85 českých sportovců

Český olympijský výbor potvrdil účast 85 reprezentantů na olympijských hrách v Pchjongčchangu. Jména pěti sportovců bude ještě upřesňovat později. Nominace čítá také 104 osob doprovodu, zdravotnického týmu a štábu.

Počet sportovců mohl být vyšší, ale některé kvalifikace se nepovedly. Navíc před nedávnem oznámila Gabriela Koukalová, bronzová medailistka ze Soči, že se olympiády nemůže zúčastnit kvůli problémům s lýtky. Biatlonová nominace tak zatím není kompletní. Trenérský tým v čele s Ondřejem Rybářem zatím potvrdil nominaci osmi sportovců. Zbývající tři nominované, dvě ženy a jednoho muže, doplní po probíhajícím Světovém poháru v Anterselvě. „Máme méně míst v tradičních sportech, jako je alpské a běžecké lyžování, tam ale doufáme, že nějaké místo dostaneme ještě v přerozdělení míst,“ hodnotí nominace šéf české výpravy Martin Doktor. Jedno jméno ještě není jasné u běžců na lyžích a také v alpském lyžování. Zlaté olympijské medaile budou obhajovat dvě ženy – rychlobruslařka Martina Sáblíková a snowboardkrosářka Eva Samková. Na rychlobruslařském oválu nebude chybět ani Karolína Erbanová.

České nominace:

- Alpské lyžování: Martina Dubovská, Ester Ledecká, Kryštof Krýzl, jedno otevřené místo pro ženy
- Běh na lyžích: Kateřina Beroušková, Petra Nováková, Martin Jakš, Petr Knop, Michal Novák, jedno otevřené místo pro muže
- Akrobatické lyžování: Nikol Kučerová
- Severská kombinace: Lukáš Daněk, Miroslav Dvořák, Ondřej Pažout, Tomáš Portyk
- Skoky na lyžích: Lukáš Hlava, Roman Koudelka, Čestmír Kožíšek, Viktor Polášek, Vojtěch Štursa

- Snowboarding: Ester Ledecká, Vendula Hopjáková, Eva Samková, Jan Kubičik, Šárka Pančochová, Kateřina Vojáčková, Petr Horák
- Boby: Dominik Dvořák, David Egydy, Jakub Havlín, Jaroslav Kopřiva, Jakub Nosek, Dominik Suchý, Jan Šindelář, Jan Vrba, Jan Stokláska (náhradník)
- Biatlon: Michal Krčmář, Ondřej Moravec, Michal Šlesinger, Adam Václavík, jedno otevřené místo pro muže, Markéta Davidová, Jessica Jislová, Eva Puskáčková, Veronika Vítková, dvě otevřená místa pro ženy
- Saně: Tereza Nosková, Ondřej Hyman, Antonín Brož, Lukáš Brož, Jaromír Kudera, Matěj Kvíčala
- Krasobruslení: Michal Březina, Martin Bidař, Anna Dušková, Michal Češka, Cortney Bree Mansourová
- Rychlobruslení: Karolína Erbanová, Martina Sáblíková, Nikola Zdráhalová.
- Shorttrack: Michaela Sejalpová
- Hokej: Patrik Bartošák, Pavel Francouz, Dominik Furch, Michal Jordán, Jan Kolář, Tomáš Kundrátek, Vojtěch Mozík, Jakub Nakládal, Ondřej Němec, Adam Polášek, Ondřej Vitásek, Michal Birner, Roman Červenka, Martin Erat, Milan Gulaš, Roman Horák, Petr Koukal, Jan Kovář, Dominik Kubalík, Tomáš Mertl, Lukáš Radil, Michal Řepík, Jiří Sekáč, Michal Vondrka, Tomáš Zohorna, trenér Josef Jandač

Oštěpařská šampionka Špotáková je podeváté Atletkou roku

Oštěpařka Barbora Špotáková díky titulu mistryně světa získala podeváté ocenění Atlet roku. Oštěpaři tradiční anketě Českého atletického svazu dominovali, za Špotákovou skončili další medailisté z mistrovství světa Jakub Vadlejš a Petr Frydrych. Nejlepším trenérem se po čtvrté stal kouč oštěpařů Jan Železný před trenérem Špotákové Rudolfem Černým. Nejlepší juniorkou je potřetí výškařka Michaela

Hrubá, juniorská mistryně Evropy a finalistka seniorského MS. Objevem roku se stala patnáctiletá čtvrtkačka Barbora Malíková, která v Nairobi vyhrála mistrovství světa do 17 let.

„Skákající poslanec“ Jakub Janda se rozloučil s můstkem

Dvojnásobný medailista z mistrovství světa se s kariérou rozloučil v závodě družstev v polské Wisle. Vítěz Světového poháru a Turné čtyř můstků Janda končí sportovní kariéru kvůli tomu, že byl v říjnu zvolen do Poslanecké sněmovny. V posledních dnech se už seznamoval s prací poslance a před příjezdem do Polska trénoval naposledy o týden dříve v německém Klingenthalu. „Je to náročné, těžké skloubit. Cítím se hrozně unaveně, ale co se dá dělat. Když jsem byl skákat před týdnem, vypadalo to líp, ale za poslední týden toho bylo tolik, že nohy nejdou. Byl jsem ve fitku, zkoušel jsem to, ale bohužel,“ řekl Janda Radiožurnálu.

Zlatá tretra

Na Zlatou tretru do Ostravy přijede mistr světa ve vrhu koulí Tom Walsh. Chybět by neměl ani český rekordman Tomáš Staněk, který skončil na MS čtvrtý. Mítink se uskuteční 13. června 2018. Již se začaly prodávat vstupenky. Zlatá tretra při 57. ročníku vstoupí do éry bez Usaina Bolta. Slavný jamajský sprinter byl od roku 2006 devětkrát hlavní hvězdou mítinku a loni v červnu se s Ostravou emotivně rozloučil.

Britský tenista Andy Murray se dohodl na ukončení spolupráce s trenérem Ivanem Lendlem

Murray se s Lendlem rozchází již podruhé. Lendl trénoval Murrayho od začátku roku 2012 do března 2014. Po více než dvouleté přestávce pak spolupráci obnovili v červnu 2016. Pod Lendlovým vedením v roce 2012 se dočkal na US Open prvního grandslamového titulu a následující rok ukončil po 77 letech čekání britských fanoušků na domácího vítěze mužské dvouhry ve Wimbledonu. Po obnově spolupráce s Lendlem Murray podruhé zvítězil ve Wimbledonu a získal rovněž druhou olympijskou medaili. Murray se i také probojoval na první místo světového žebříčku a byl do srpna 2017 světovou jedničkou ve dvouhře. Podruhé spolupráci ukončili v listopadu 2017, během rekonvalescence Murrayho.

Kejval se bude napodruhé ucházet o členství v MOV

Předseda Českého olympijského výboru Jiří Kejval byl znovu navržen na člena Mezinárodního olympijského výboru. Volit se bude v únoru v Pchjongčchangu. Bývalý reprezentant ve veslování by mohl být sedmým zástupcem českého či československého sportu v řadách MOV. Poslední stálou členkou byla sedminásobná olympijská vítězka ve sportovní gymnastice Věra Čáslavská, která v roce 2001 rezignovala ze zdravotních důvodů. V MOV zasedal také oštěpař Jan Železný, kterému osmiletý mandát v komisi sportovců vypršel v roce 2012.

Ledecká vyhrála čtvrtý paralelní obří slalom v sezóně

Ester Ledecká vyhrála další závod Světového poháru v paralelním obřím slalomu v Rogle, a to už počtvrté v této sezóně. Finále vyhrála díky chybě soupeřky Claudii Rieglerové. V semifinále porazila Ledecká Slovinku Gloriju Kotnikovou a zajistila si tak postup do finále. V tom nejdříve ztrácela na svou soupeřku Rakušanku Claudii Rieglerovou, ale ta po chybě v poslední části trati vypadla. „Věděla jsem, že kdybych vyhrála, tak je to hattrick v řadě. Samozřejmě mám strašnou radost a mám vždycky radost z vítězství na jakémkoliv kopci,“ popisovala své pocity po závodě pro Radiožurnál Ledecká.

Olympijská vítězka, mistryně světa a legendární česká běžkyně na lyžích Kateřina Neumannová slaví 45. narozeniny

Kateřina Neumannová (* 15. 2. 1973) je bývalá česká běžkyně na lyžích a cyklistka, olympijská vítězka a mistryně světa v běhu na lyžích. Poté působila ve funkci prezidentky organizačního výboru Mistrovství světa v severském lyžování 2009, které se stalo nechvalně známé vysokým zadlužením, pro které byla ona sama kritizována. V současnosti působí na Ministerstvu obrany jako referentka, kde má na starost koncepci armádního sportu a reprezentace. Během své dlouhé kariéry získala mnoho triumfů, medailí a jiných ocenění.

Zásluhou vynikajících sportovních výsledků se pravidelně umísťovala na předních místech v anketě Sportovec roku (o pořadí rozhodují sportovní novináři, členové Klubu sportovních novinářů). Poprvé se dostala mezi deset nejlepších sportovců už v roce 1993, kdy obsadila deváté místo. Od té doby mezi elitou chyběla jen pětkrát. Po ZOH v Naganu v roce 1998 a po vítězství na MS 2005 obsadila v anketě druhá místa, medaile ze ZOH v Salt Lake City 2002 jí vynesly bronzovou příčku. Vítězství v této anketě získala za rok 2006 – královská koruna jí byla předána na slavnostním vyhlášení 14. ledna 2007. Celkem sedmkrát ve své kariéře zvítězila v anketě Král bílé stopy.

Adam Ondra

Adam Ondra (* 5. 2. 1993, Brno) je český lezec, který se již ve dvanácti letech (rok 2005) zařadil mezi deset nejlepších světových lezců na obtížnost, a trojnásobný mistr světa. Přes deset let vede žebříčky skalních lezců a světová média jej nazývají českou senzací sportovního lezení. V září 2017 jako první přešel novou nejtěžší cestu světa Silence (vlastní projekt obtížnosti 9c) a opět tak posunul hranice lezení. V letech 2007-2017 byl devětkrát nominovaný na ocenění Salewa Rock Award, které čtyřikrát získal.

Vystudoval brněnské Gymnázium Matyáše Lercha. Hovoří anglicky, italsky a španělsky. O jeho cestě od dětství až na vrchol sportovního lezení i lezení nejtěžších cest nejen ve španělské Siuraně během zimní sezóny, vypráví téměř dvouhodinový dokumentární film Petra Pavlíčka *Čarodějův učeň*, jehož název naráží na jistou podobnost mladého Adama s pohádkovým hrdinou Harry Potterem a také na stejně pojmenovanou cestu Tomáše Pilky v Moravském krasu. V roce 2014 dokončili natáčení jeho pokračování ve

filmu *Change*, kde Adam přelézá mimo jiné svou novou nejtěžší cestu Change v obří jeskyni v norském Flatangeru, kde jsou vynikající podmínky pro lezení nejtěžších cest v letním parném období. V roce 2016 získal titul bakalář v oboru podnikový management na Ekonomicko-správní fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Další část jeho života mapuje film rakouského horolezce, fotografa a spisovatele Heinze Zaka *Lezení je umění* z roku 2017.

Helena Suková vstoupí do tenisové Síně slávy

Tenistka Helena Suková bude uvedena do Mezinárodní síně slávy. Vítězka čtrnácti grandslamových turnajů ve čtyřhře a mixu uspěla až na potřetí, v nominaci na vstup do síně slávy byla i v letech 2012 a 2015. Slavnostní ceremoniál v Newportu proběhne 21. července. Do Síně slávy už dříve vstoupili například Ivan Lendl, Jan Kodeš nebo Martina Navrátilová.

Zemřel legendární plochodrážník Kasper, vítěz Zlaté přílby 1963

V pětáosmdesáti letech zemřel Antonín Kasper, vítěz Zlaté přílby a mnohonásobný mistr Československa. Nejstarší plochodrážní závod světa ovládl Kasper v roce 1963, kdy se naposledy jel na travnaté dráze dostihového závodiště v Pardubicích. Ve stejném roce získal stříbrnou medaili v mistrovství světa družstev. Ve Zlaté přílbě rovněž vybojoval jedno druhé (1964) a dvě třetí místa (1965 a 1967). Jako jeden z mála tuzemských jezdců se probojoval do světového finále jednotlivců a byl prvním československým závodníkem, který startoval v britské profesionální lize. V letech 1968-1970 jezdil za Coventry a West Ham. Po skončení aktivní kariéry se stal trenérem a vedl i reprezentaci.

Zemřela wimbledonská vítězka Jana Novotná

Ve věku devětačtyřiceti let zemřela tenistka Jana Novotná. Wimbledonská vítězka z roku 1998 podlehla rakovině. Brněnská rodačka Novotná vyhrála na okruhu WTA 24 turnajů ve dvouhře a 76 ve čtyřhře. V roce 1988 slavila triumf ve Fed Cupu. Vedle jednoho grandslamového

vavřínu z dvouhry získala dalších dvanáct ve čtyřhře a čtyři ve smíšené čtyřhře. Byla bronzovou olympijskou medailistkou z dvouhry v Atlantě 1996, kde přidala stříbro ve čtyřhře s Helenou Sukovou, s kterou byly druhé i v Soulu 1988. Kariéru jedna z posledních hráček vynávajících útočný styl servis – volej s výtečným čopem ukončila v roce 1999. O šest let později byla uvedena do tenisové Síně slávy. Dlouho žila na Floridě, odkud se před sedmi lety vrátila do Brna. Její úmrtí zasáhlo celý tenisový svět. Vedle rodičů, dalších nejbližších rodinných příslušníků i fanoušků dali úspěšné hráče a později trenéře poslední sbobem také další wimbledonští vítězové Jan Kodeš a Petra Kvitová. A společně s nimi i Novotná bývalá deblová spoluhráčka Helena Suková, trenér fedcupového týmu Petr Pála či prezident Českého tenisového svazu Ivo Kaderka.

Nejslavnější foto. Rok 1993, finále Wimbledonu. Jana Novotná těsně prohrála duel s Steffi Grafovou a je utěšována vévodkyní z Kentu, která ji předávala trofej pro poraženou finalistku

Zemřel bývalý trenér fotbalové reprezentace Josef Pešice

Ve věku sedmašedesáti let zemřel Josef Pešice, bývalý trenér české fotbalové reprezentace, Slavie Praha, Teplic či Jablonce. Národní tým vedl dočasně v roce 2013. Fotbalová asociace ČR, pro kterou dosud pracoval jako asistent výběru do 21 let, oznámila, že Pešice podlehl vážné nemoci. Pražský rodák Pešice během hráčské kariéry oblékal dres Tábora, Sparty i Slavie Praha a v sezóně 1977/78 získal s Brnem ligový titul pod vedením trenéra Josefa Masopusta. V československé lize odehrál 327 zápasů a nastřílel 55 gólů. Zahrál si i na Kypru.

VZPOMÍNKA

18. 2. 1868 byl ustaven pražský Lední klub jako první česká bruslařská organizace. Zpočátku byl více znám pod názvem „klouzačský spolek“.

2. 1. 1938 se narodil Bohumil Němeček, český boxer, olympijský vítěz z roku 1960.

8. 1. 1943 zemřel Jiří Stanislav Guth-Jarkovský, spisovatel, zakladatel Českého olympijského výboru.

10. 2. 2003 zemřel Jan Veselý, cyklistický závodník, mnohonásobný mistr Československa. Jan Veselý (17. 6. 1923, Plástovice – 10. 2. 2003, Praha) byl český sportovec, cyklista. Šestadvacetkrát se stal mistrem Československa a devětkrát se zúčastnil Závodu míru, jehož 2. ročník v roce

1949 i sám s náskokem 12 minut vyhrál. Do svého posledního ročníku ZM v roce 1957 nastoupil spíš z donucení. Bylo mu 34 let a neměl formu. Když vzdal, vzali to tehdejší funkcionáři jako provokaci a náš nejlepší závodník se ocitl v nemilosti. Skandálně byl vyhnán z cyklistiky a přišel o tituly. V roce 2000 dostal čestný titul cyklista století. V závěru svého života se velmi aktivně angažoval při organizaci dobročinné organizace Bílý kruh bezpečí. S jízdou na kole začínal jako pekařský učeň, když v pracovní dny rozvážel na jízdním kole pečivo z pekárny do místních obchodů, na tomtéž kole pak v neděli závodil.

Na konci starého a začátku nového roku 2018: Je ještě Evropa křesťanská?

Kam oko v rámci Evropy dohlédne, rok 2017 by se dal až na pár výjimek charakterizovat jako období, ve kterém došlo k výraznému nárůstu pravicově extrémistického populismu. Jednoznačná příčina tohoto jevu se dá shrnout do jediného slova: uprchlíci. Zajímavá je v této souvislosti také retorika politiků, kteří proti uprchlíkům argumentují: muslimové, ničící křesťanské hodnoty a znásilňující naši kulturu, tradice i děvčata.

Když se v roce 2015 převalila uprchlická vlna přes Balkán, vyšly stovky nadšenců, většinou křesťanů, na maďarsko-rakouské hranice, aby uprchlíkům pomáhali, koordinovali jejich posun přes úřady do uprchlických táborů v Rakousku či dále do Německa, přinášeli jim jídlo, šatstvo a jiné základní životní potřeby. Brzy se tu vžil výraz Willkommenskultur, kultura srdečného přijetí. Lidem traumatizovaným následky války v Sýrii, Iráku či Afghánistánu a vystresovaným riskantním útekem ze své domoviny, dlouhými pochody přes Turecko, Řecko, Makedonii, Balkán, vycházely v Rakousku vstříc stovky lidí, kteří se na ně usmívali, radostně je objímali, poskytovali jim první pomoc a podporu... Mezi těmi, kteří tehdy na rakouských hranicích stáli, byl jak vídeňský kardinál Schönborn spolu s rakouskými kněžími, tak také mnoho prostých křesťanů, především těch mladých. Uplynul nějaký čas a nyní jsme svědky toho, jak se slovo „Willkommenskultur“ nahradilo výrazem „Schimpfwort“, tedy slovem pohrdání, výsměchu a odporu. Důvody, z nichž se daly davu lidí na pochod ze svých zemí do Evropy, se dnes bagatelizují, ignorují, zesměšňují... Najednou se hovoří jen o „ekonomických uprchlících“, „kriminálních“, o vychytralých mladících s drahými mobily v ruce, kteří namísto toho, aby se chopili zbraně a bojovali za svobodu ve své zemi, zvolili odchod jinam. Tak dnes soudí kdekterý politik, a nemusíme jít k oněm extrémně pravicovým, jako je třeba Marine Le Penová ve Francii či prezident Orbán v Maďarsku, a ještě nedávno i pan Kotleba na Slovensku. Tak a podobně dnes mluví český prezident Zeman, Andrej Babiš, představitelé nové vlády v Rakousku Kurz a Strache, takto dnes, žel, mluví také běžný občan. Ve své protiuprchlické propagandě argumentují především tím, že Evropa je křesťanská a musí si své křesťanství hájit...

Zeptal se někdo těchto politiků, co znamená křesťanství pro ně osobně? Kolikrát za rok přijdou kostela, a co z toho, co tam slyší, použijí ve svém každodenním, běžném životě?

V Rakousku se neustále setkávám s věřícími, kteří v okresech svých farností organizují pomoc: hledají pro uprchlíky ubytování, chodí s nimi na úřady, učí je němčinu, pomáhají jim najít práci. Když s těmito dobrými lidmi mluvím anebo o nich něco zaslechnu v rádiu, vždy mne fascinuje jejich téměř misionářské nasazení a zápal: nezištně ve svém volném čase pomáhají těmto novodobým bezdomovcům, a přitom čelí rostoucímu společenskému přesvědčení, že uprchlíci sem nepatří a že se mají vrátit tam, odkud přišli. Začínám se cítit hloupě, trapně, už nemohu ani slyšet tu neustálou argumentaci všech těch pravicových populistů o tom, že „je potřeba zachránit kulturu a náboženství Abendlandu“. Přitom se tito „zachránci“ křesťanské kultury vysmívají jak vedení rakouské církve, tak také rakouskému prezidentovi Van der Bellenovi či německé kancléřce Merkelové, ba dokonce i samotnému papeži Františkovi. Vše, co je ve mně živé, se proti těmto zachráncům Evropy bouří a nahlas říkám: DOST JIŽ!

Jestli vám jde opravdu o ty křesťanské hodnoty, jak o nich neustále mluvíte, tak je začněte konečně žít! Teď už totiž nejde o záchranu „Abendlandu“, ale o záchranu křesťanství v Abendlandu! Anebo se opravdu máme stydět za ty, kteří na základě svého křesťanského přesvědčení nezištně pomáhají jiným a obětují jim dle svého přesvědčení všechny čas, peníze i své pohodlí?

Kam jsme to, Pane Bože, na konci roku 2017 došli?!

Peter Žaloudek, Vídeň, 2017/2018

Pavel Šafr: Co se to děje s naší zemí? Hrouť se základní hodnoty a pravidla

Od roku 2013 se česká společnost dramaticky proměňuje. Stále zjišťujeme, že absurdní a zvrácené jevy, které by se dříve zdály nemyslitelné, jsou již běžné.

Symbolem propadu hodnot je vysílání filmu *Já, Kajíněk* na televizi Prima. Zločinec beze studu ukazuje, jak se vloupával do bytů a jak otevíral trezory, a působí přitom tak lidsky a mile. Člověk si může z tohoto zvráceného díla odnést poznatek, že krádeň je běžná práce jako každá jiná.

Andrej Babiš dokázal zničit dosud platná pravidla ohledně oddělení médií od politické moci a nadělal z novinářů propagandistické pracovníky. Vytvořil atmosféru normalizace, které se postupně podávají stále širší části veřejnosti. O to horší jsou ale jeho sny o změně ústavy, omezení parlamentu. Apokalyptický charakter těchto jevů je umocněný absurdními situacemi ve veřejnoprávních médiích, kde zaměstnanci Andreje Babiše komentují politiku Andreje Babiše a předstírají nezávislé pozorovatele.

Žijeme v zemi, kterou jsme léta milovali a která léta rostla a zvedala se, ale která se nyní před našimi zraky proměňuje v odporné místo, kde kanály vypustily svůj obsah do ulic, kde v novinách už nepracují lidé, ale divné opice, kde z televizní obrazovky hlásá moudra nájemný vrah a kde si estébáci chodí pro státní vyznamenání.

Co se to stalo s naší zemí? S českou společností? Zhruba od roku 2010 se tu šíří a roste divná temná síla. Říká se jí subverze neboli podrývání a rozkládání.

Jeden bývalý důstojník KGB prohlásil, že každá země se dá zničit bez války. „Musíte jim rozložit společnost, znesvětit hodnoty, zničit kulturu, znevěrohodnit autority, zesměšnit představitele, zničit jim náboženství a rozdmýchat nenávisť. Musíte je postavit proti sobě, rozdělit je, vyděsit je a pak je máte v hrsti.“

Nejúčinnější zbraní je při subverzi do nějaké společnosti smazání hranic mezi pravdou a lží. Je nutné vymyslet absolutní bludy a nesmysly, kterými se společnost zcela zmate. Zejména je třeba rozložit schopnost společnosti se řídit, nabourat demokracii. Je nutné zničit politické instituce, zejména tradiční politické strany totálním znevěrohodněním jejich představitelů a znemožnit voličům, aby je volili.

Účinná subverze nemá probíhat jen z jednoho viditelného centra. Musí doslova prolínat celou společností z různých stran. Je to něco jako ďábelský orchestr, v němž každý nástroj hraje podle vlastních not a až z celku vzniká celospolečenský proud, který připomíná zástupy krys z Dykova *Krysaře*. A k výslednému efektu likvidace všech základních hodnot, na nichž stojí demokracie a vůbec civilizace v daném národě ještě slouží kontingent krasoduchů, kteří ubezpečují lidi, že se nic neděje a že je všechno v pořádku.

Podstatnou složkou subverze je u nás také relativizace totalitní minulosti. Když se má děkanem filozofické fakulty

stát člověk, který tvrdí, že se komunistický režim u nás opíral o společenský konsensus, pak jde o nebyvale zákeřnou lumpárnu proti morální integritě nastupující inteligence.

My nevíme, jestli je ve své komplexnosti tato subverze nějak konkrétně naplánovaná a jak masivně je podporována cizí mocností. Rozhodně má ale svou inspiraci na Východě. Člověku se nechce šířit konspirační teorie, když víme, že součástí subverze je právě šíření konspiračních teorií. Z logiky celého vývoje se ale vnučuje vysvětlení, že jsme terčem hybridního útoku. Že naše země byla napadena a neumí se bránit. Celý tento proces je zřejmě součástí komplexnější strategie, jakousi velkou Putinovou pomstou za pád Sovětského svazu a projevem snahy o revizi výsledků studené války. Zároveň se ale do tohoto obludného procesu promítají potřeby a zájmy mnoha jednotlivců i finančních skupin. Dochází zjevně k souběhům různých rozkladných mání s odlišnou motivací, a tedy k několika různým subverzím, které se stékají do jednoho řečiště nečistoty. A v neposlední řadě na tom má podíl i demoralizace demokratického tábora, naše naivita a neschopnost, s níž jsme si nechali vzít základní nástroje dorozumívání s veřejností.

Nepochybně v tomto procesu hraje značnou roli i morální úpadek západní politiky a útlum strategického myšlení, který byl důsledkem prohry Johna McCaina a naopak zvolením Baracka Obamy, který nám místo podpory v bezpečnostní oblasti nabídl pomoc v hysterickém antikorupčním boji a v duhové propagandě. Tím u nás Američané fakticky vyklidili pole. A je zvláštní, že jen několik let nato Němci opustili česká média a následný úpadek mediální scény uvolnil prostor subverzi a demoralizaci novinářské obce.

Cestou z této situace musí nutně být vědomí, že žádná taková etapa netrvá věčně, že vždy existuje menšina lidí, která pronese společenskou temnotou povědomí o pravdě, spravedlnosti, slušnosti a demokratickém spravování veřejných věcí. Pak je to také jistota, že na pachatele společenského úpadku a ničitele hodnot vždycky dojde. S tímto vědomím je třeba neustále bránit ostrovy normality, zbytky svobodných médií a instituce, které odolávají toxické kontaminaci. Oddané demokraty můžeme najít ve školách, v církvích, v armádě i v policii. Mezi umělci i podnikateli. Mezi živnostníky a vůbec mezi normálně a zdravě uvažujícími lidmi ze všech vrstev a regionů. Nesmíme přestat věřit v přirozené dobré inklinace mnoha tisíců spoluobčanů.

Svobodomyšlná část společnosti sice působí nyní zoufalým dojmem poražených. Ale má přece jen na své straně jakousi intelektuální a morální převahu. Představitelé autoritářství jsou pěkní omezení. A v tom je v delší perspektivě naše naděje.

<http://forum24.cz/co-se-to-deje-s-nasi-zemi-hrouti-se-zakladni-hodnoty-a-pravidla/>, redakčně zkráceno

Rozhovor s Karlem Schwarzenbergem u příležitosti jeho 80. narozenin

Tři myšlenky z textu otištěném v Lidových novinách 9. 12. 2017, str. 24.-25

1: LN: *Viděl jste, jak se Rakousko po válce zvedlo během jedné generace z bídý. Česko je dnes také skoro třicet let po skončení devastace. Lze to srovnávat?*

Karel Schwarzenberg: Zbohatli jsme stejně jako Rakušané. Já bych směle srovnal těch třicet let vzestupu s tím, jak zbláhobytně Rakousko, dejme tomu, do konce sedmdesátých let. Myslím ten hmotný blahobyt.

LN: *Pak je tu ale i jiná věc...*

Karel Schwarzenberg: Rakušané dospěli k velkému pochopení sebe sama. Takový rok 1956. Rakousko na tom ještě vůbec nebylo dobře, ale když vypuklo maďarské povstání a Sověti ho rozstříleli tanky, nedovedete si představit, co tehdy Rakušané dělali. Pomáhali, co se dalo, i vyložené chudé rodiny věnovali věci, pomáhali přes hranice, pomáhali uprchlíkům v táborech. Zachovali se skvěle. Byl jsem přímo u toho, zažil to. Totéž předvedli v roce 1968 vůči nám, když desítky tisíc lidí uprchly před sovětskou okupací, když bylo v roce 1981 stanné právo v Polsku a po pravdě řečeno ještě jednou, když byla občanská válka v „Jugošce“. Z vlastní zkušenosti vím, že člověk se cítí dobře, když má také dobré svědomí. My za sebou žádné obdobné výkony v těchto letech nemáme, neprožili jsme něco takového. A to Rakušané byli součástí Německa během Hitlerovy války, na leccem se v těch letech spolupodíleli.

2: Karel Schwarzenberg: Podařilo se nám založit vlastní republiku v roce 1918, měli jsme i zajímavého a dobrého prezidenta, skvělého Masaryka, ale jakmile zemřel, dojímali jsme se nad ním a především sami nad sebou... a všechny jeho ideály jsme zahodili. Také teď sleduji, jak jsme zahodili všechny ideály Václava Havla. Jak říkával můj otec: My jsme malý, ale povedený národ. Díky Bohu nikde na obzoru žádný Hitler, ale to zavržení demokratických ideálů mi místy připomíná druhou republiku...

3: LN: *Co se po pádu komunismu zlepšilo? Dopadlo něco lépe, než jste předpokládali?*

Karel Schwarzenberg: Já vám něco řeknu, já jsem si v roce „89“ a „90“ moc nepředstavoval, co bude... Ale co se vydařilo mnohem lépe, než jsem myslel, je naše víno. Pamatuji si ty strašně patoky, které moji přátelé pili v Blatničce, to se s tím, na co jsem byl zvyklý z Rakouska, nedalo vůbec srovnávat. A teď dělá Morava naprosto vynikající vína... Jinak bych toho mnoho asi nenašel.

Na začátku roku 2018 Vánoční dozvuky 2017...

O Vánocích jsme všichni tak nějak jiní. Opominu-li fenomén dnešní hektické, materialisticky orientované doby přející těm, kdo podávají skvělý výkon, vypadají mladě a dobře, kdy jsme svědky toho, jak mnozí, zvláště ti, kteří jsou sami, nemají partnera, partnerku, děti, nikoho blízkého, jsou opuštění, nemocní, a staří a Vánoce jsou pro ně spíše utrpením, kdy se psychicky hroutí, nezvládají emoce a upadají do depresí, hádám, že Vánoce jsou přece jen pro většinu lidí svátky radosti, rodinné pospolitosti, harmonie a důvodem k oslavě. Lidé jsou naladění lépe než jindy, jeden k druhému se chovají přátelštěji a srdečněji, nepostrádají jemností.

Rakouská média již tradičně po dobu Vánoc referují o událostech, které v člověku vyvolávají soucit s těmi, kterým se zrovna moc nevede. A dělají to dobře! Kdy jindy než právě o Vánocích by se měl člověk naladit na jinou vlnu, na jiné myšlení, než u něho převažovalo doposud, vydat se na cestu vstřícnosti, přátelskosti, spolucítění s těmi lidmi kolem, kterým se nevede dobře. Toto nové nasměrování není ve své podstatě nic jiného než rozpomínkou na fakta, která dala podnět ke vzniku Vánoc, totiž narození Ježíše Krista jako projevu Boží lásky k lidem. V plnosti času poslal Bůh svého syna na svět..., říká Bible. A tento Boží syn měl jen jediný poslání: připomenout nám, že všichni bez rozdílu jsme jedná rodina, bratři a sestry, a že ti, kdo jsou silnější a kterým se

vede lépe, by měli pomáhat těm, kdo to štěstí nemají. Protože Bůh nás všechny bez rozdílu miluje stejnou láskou.

Z osobností, jejichž hlas zazněl o letošních Vánocích z rakouských médií, bych rád vzpomněl papeže Františka, ředitele rakouské Charity Michaela Landaua či emeritního profesora Paula Zulehnera, někdejšího děkana katolické univerzity ve Vídni, autora mnoha knih, který i ve svém stáří publikuje a přednáší. A k těmto osobnostem bych rád připojil také jednu osobnost, knížete Karla Schwarzenberga.

Papež František během půlnoční mše a také na druhý den při udělování požehnání *Urbi et orbi* rázně vyzýval všechny křesťany k pomoci uprchlíkům a k jejich přijetí. Vždyť také Josef a Maria s Ježíšem, který přišel na svět v největší bídě, byli sami uprchlíci, v cizí zemi a na útěku. „Křesťané všude na světě by měli vzít lidi, kteří nemají ve společnosti místo, do náruče, obejmout je a pomoci jim postavit se na nohy. Sledujeme nescetné rodiny, kterým nezbyvá jiná možnost, než opustit svůj domov a vydat se do neznáma. Vidíme zástupy lidí, kteří svou zemi neopouštějí dobrovolně, ale proto, že jsou k tomu donuceni, násilně odtrženi od svých milých, nebo proto, že byli z vlastní země vyhnáni. Častokrát se lidé vydávají na cestu do neznáma s důvěrou v lepší budoucnost, a v mnoha případech jim jde o jedinou věc, o přežití.“ (Doslovný překlad promluvy o půlnoční mši v bazilice sv. Petra. Část této papežovy řeči byl uveřejněn na www.orf.news.com pod titulem *Fremde und Gefangene in die Arme nehmen.*)

Michael Landau (narozený 1960, doktor biochemie a zároveň kněz, syn židovského uprchlíka a katolické matky) poskytl periodiku *Kurier* rozhovor, uveřejněný 24. prosince 2017. Z jeho myšlenek vybírám: „Když se začneme dívat na uprchlíky podezíravě a bez rozdílu je budeme házet všechny do jednoho pytle, stane se to nebezpečnou politikou. Mnohé výroky politiků považují za příšerné. Ti lidé utíkají v situacích, které si nedovedeme a ani nechceme představit.“ Na otázku redaktora, co si myslí o chystaném plánu rakouské vlády, která chce dělat rozdíly ve vyplacení sociálních dávek mezi těmi, kdo do systému finančně přispívali, a mezi uprchlíky, kteří neplatili nic, odpověděl: „Vláda tím ke škodě všech rozpoutala diskusi o závisti (kdo zaplatil víc, ten má větší nárok). Co učinilo v minulosti Rakousko silným? Byla to ochota stát jeden při druhém a nezapomínat ani na ty nejslabší, nevytěšňovat je. Touto cestou bychom se měli ubírat.“

Zde bych rád připomněl myšlenky Karla Schwarzenberga, které poskytl *Lidovým novinám* 9. prosince 2017 u příležitosti svých 80. narozenin. Na dotaz redaktorů, jaký rozdíl vidí mezi rakouskou a českou společností, odpověděl: „Rakušané dospěli k velkému pochopení sebe sama. Takový rok 1956: Rakousko na tom ještě vůbec nebylo dobře, ale když vypuklo maďarské povstání a Sověti ho rozstříleli tanky, nedovedete si představit, co tehdy Rakušané dělali. Pomáhali, jak se dalo, i vyložené chudé rodiny věnovaly potřebné věci. Pomáhali přes hranice, uprchlíkům v táborech. Zachovali se skvěle. Byl jsem přímo u toho, zažil jsem to. Totéž předvedli v roce 1968 vůči Čechům a Slovákům, když desítky tisíc lidí uprchly z Československa před sovětskou okupací. Také když bylo v roce 1981 stanné právo v Polsku a ještě jednou, když byla občanská válka v 'Jugošce'. Z vlastní zkušenosti vím, že člověk se cítí dobře, když má také dobré svědomí. My (Češi) ale za sebou žádné obdobné výkony v těchto letech nemáme, neprožili jsme něco takového. A to byli Rakušané součástí Německa během Hitlerovy války, na leccem hrozném se v těch letech spolupodíleli. V roce 1918 jsme měli

dobrého a skvělého prezidenta Masaryka, ale jakmile zemřel, dojímalí jsme se nad ním a především sami nad sebou a všechny jeho ideály jsme zahodili. Také teď sleduji, jak jsme zahodili všechny ideály Václava Havla. To zavržení demokratických principů mi někdy připomíná druhou republiku.“

Ale vraťme se k Michaelu Landauovi. Redaktor se ho dále ptal: „Co když ti slabší přijdou odjinud a ti, kteří zde trvale žijí, mají strach, že se dosavadní sociální stát zhroutí?“

ML: „Pak si dovolím říci, že žádné staré ženě, která dostává jen minimální penzi, se nepovede lépe, když se nějaké uprchlické matce s dítětem vede hůř. Musíme dbát o to, aby se pojem »sociální stát« nevytratil z našich představ. Vezměte si mne jako příklad: Na začátku svého života jsem byl čistým příjemcem. Mí rodiče by si nikdy nemohli dovolit platit mé školy a později studium. Teď jsem čistý plátec. Jsem zdravý, mám práci, nemám žádné zdravotní potíže. Na konci svého života budu znovu čistým příjemcem, protože budu potřebovat prostředky a lékařskou pomoc. Doufám, že budu moci být ještě dlouho plátcem. Ale je důležité, aby si každý z nás uvědomil, že ze dne na den se v našem životě může všechno změnit, že vážně onemocníme a budeme odkázáni na solidární pomoc. Proto je tak důležité budovat sociální stát...“ (*Kurier*, 24. prosince 2017, str. 2).

Paul Zulehner (narozený 1939) ve svém vánočním rozhlasovém projevu citoval statistiky z konce roku 2016, kdy německá média dělala průzkum mezi 4 500 uprchlíky, považovanými za reprezentativní vzorek všech uprchlíků. Na otázku, co jim dalo podnět k útěku z rodné vlasti, více než 70 % uvedlo strach před válkou a násilím, 44 % pronásledování, 38 % diskriminaci a 36 % násilné verbování do armády. Na druhou otázku, proč utíkali právě do Německa, odpovědělo 73 %, že Německo je zemí, kde jsou respektována lidská práva, 43 %, že Německo je zemí s vynikajícím vzdělávacím systémem, 42 %, že Německo je zemí s přátelskými lidmi, kde stále platí Willkommenskultur a 25 % uvedlo jako důvod blahobyť.

„Uprchlíci utíkají, protože mají strach a hledají místo, kde by mohli žít bez strachu a v míru. Bible vždy vyzývala lidi, aby poskytovali přístřeší těm, kdo nemají domov a mír. My sami, my všichni po tom toužíme. Jestliže dovedeme tyto hodnoty žít a uprchlíky přijímat jako naše bratry a sestry, bude to ta nejdokonalejší verze Vánoc a zároveň také důkaz o tom, že jsme jejich smysl opravdu pochopili.“

Ať se nám to líbí, nebo ne, starý rok 2017 jsme zakončili s všeobecným problémem: uprchlíci. Nový rok 2018, žel, začínáme s tím samým problémem – uprchlíci. To, co jsem se zde snažil načrtnout, vyplývá z mého křesťanského přesvědčení. A pokud nám opravdu jde o to, aby bylo křesťanství i nadále silným a důležitým náboženstvím, aby byly zachovány – jak to tvrdí tolik politiků – křesťanské pilíře Abendlandu, tak se musíme vrátit k oněm ideálům solidarity a lásky, které nás naučil Ježíš Kristus. Říkám to teď zcela jasně, vědom si toho, že mne to může nedej Bože stát i cenu nejvyšší, cenu, kterou kdysi zaplatil zakladatel naší církve Ježíš Kristus.

Peter Žaloudek, Vídeň, začátek roku 2018

Antonín Novotný

Krátká vzpomínka na Antonína Novotného, kterého před padesáti lety vystřídal Alexandr Dubček

„Boženko, chceme Toníkovi koupit k narozeninám knihu, co bys radila?“ ptali se soudruzi. „Knihu ne,“ povídá Boženka, „on už jednu má.“

Byl to prostý člověk. A náš nejlepší prezident.

Nevím, jaká má kdo na prezidenty měřítko. Nejjednodušší je porovnat situaci při nástupu a odstoupení. Desetiletí od 19. listopadu 1957 je jediným obdobím naší samostatnosti, kdy se věci nesporně vyvíjely od horšího k lepšímu. O žádném jiném před ním ani po něm to říct nelze.

Můžeme porovnávat sebestjistu vůči momentálnímu protektorovi. Tenhle sebestjistý nebyl. Lidé se mu vysmívali a věděl to. Trpěl pocity méněcennosti, před vzdělanými se styděl, zoufal si, že na funkci nestačí. Vůči Moskvě sebestjistý byl. Odporoval Chruščovovi a přel se s ním, přestože mu vděčil za kariéru. Ze všech předáků byl jediný, kdo v říjnu 1965 protestoval proti jeho sesazení a Brežněvovu puči. Třikrát odmítl nátlak na umístění sovětských jednotek. O žádném jiném před ním ani po něm nic podobného říct nelze.

Byl stalinistou předválečného ražení. Aktivně se podílel na únorových událostech, instalaci diktatury proletariátu, Slánského procesu. Prosadil přísnou centralizaci, odstranil poslední zbytky slovenské autonomie, nechal vypracovat socialistickou ústavu. Za jeho vlády končí politické procesy, jsou propouštěni a rehabilitováni političtí vězni, vyšetřovány zločiny StB. Země se liberalizuje, zavádí prvky tržního hospodářství, kultura kvete jako nikdy, rozvíjejí se vědy, emancipuje se občanská společnost.

Lidé jsou na svou zemi hrdí.

Masaryk? Snad prvních deset let a z jiných startovních podmínek.

5. ledna 1968 ho ve funkci prvního tajemníka KSČ vystřídá Alexandr Dubček a demokratizační proces, který spustil, nabere vlastní život.

Když 22. března 1968 jako prezident odstoupil, okamžitě jsme se – maturanti – s jásotem rozběhli po škole a sundávali ve třídách ze zdi jeho portréty. Nikdo nám nebránil, nikdo se ho nezastal. Po nejlepším z našich prezidentů zbyla jen položka v seznamu.

Publikováno na:

<http://www.janyr.eu/index.php/53-antonin-novotny>
a rovněž v Britských listech na
<https://blisty.cz/art/89405-antonin-novotny.html>

Přemysl Janýr

Redakční poznámka: 11. ledna Přemysl Janýr obdržel v prostorách Spolkového ministerstva pro Evropu, integraci a vnější záležitosti z rukou rakouského velvyslance v ČR J. E. dr. Alexandra Grubmayera Zlatý řád za zásluhy o Republiku Rakousko. Gratulujeme!

Marián Labuda: 73 rokov

Čas uteká, roky ubiehajú a človek sa nenazdá a všetko sa končí. Už celý svet obehla správa, že v piatok 5. 1. 2018 nečakane zomrel herec, divadelník, komik Marián Labuda, ktorý dlhé roky rozosmieval generácie Slovákov a Čechov.

Narodil sa 28. októbra 1944 v Hontianskych Nemciach v rodine súkromného krajčira. Po skončení VŠMU v Bratislave sa stal členom SND. Neskôr účinkoval v Divadle Na korze a na Novej scéne. Od roku 1989 bol opäť členom SND. Má jedného syna Mariána Labudu ml., ktorý ide v otcových šlapajach, je tiež profesionálny herec.

V novinách a správach sa dočítate tieto skutočnosti o posledných chvíľkach umelca. V osudný deň sa jeho zdravotný stav náhle zhoršil a známy herec pred domom v Borinke

upadol do bezvedomia. Nešťastie sa stalo v momente, keď chcel nastúpiť do auta. Prvá mu bola nablízku jeho manželka Vierka s okoloidúcim mužom, ktorí sa ho snažili oživiť. To sa nepodarilo ani privolaným záchranárom, čo sa snažili neúspešne ho oživiť, bol prevezený do jednej z bratislavských nemocníc, kde dňa 5. januára 2018 zomrel.

Vytvoril veľa zaujímavých rozhlasových a filmových postáv v slovenských a českých seriáloch a filmoch, inscenáciách, daroval svoj hlas filmovým postavám v dabingu.

Získal ocenenia, ktoré si svojou zásluhou svojim zaujímavým humorom získal v roku

1995 Český lev za nejlepší mužský herecký výkon vo vedľajšej úlohe;

2004 Cena ministra kultúry SR za rozvoj slovenského umenia;

2005 Dosky za nejlepší umelecký výkon v hre *Tiso*.

Určite si ho pamätáte s týchto filmov: 1965 *Kým sa skončí táto noc*, 1975 *Pacho, hybský zbojník*, kde hral grófa Erdódyho, 1975 *Sebechlebskí hudci*, 1985 *Vesničko má středisková* (vodič Pávek), 1999 *Fontána pre Zuzanu 3*, 2009 *Ordinácia v ružovej záhrade* a mnohé ďalšie.

Vo filme v divadle alebo v dabingu odohral úžasné úlohy a ako naňho s veľkým obdivom a láskou spomínajú kolegovia, dokázal byť pri tom ešte láskavý. Spomeniem herečky Zlatu Adamovskú, ktorá s ním roky účinkovala v komédii *Krajčírsky salón*, ktorú v roku 2004 uviedlo pražské Divadlo na Vinohradoch. Či Zuzana Kocúrková, Milan Kňažko, ktorý s ním hral veľa v divadle, vo filme v televízii, napr. *Višňový sad*, *Môj brat*, alebo Dušan Jamrich, František Kovár, Milan Lasica.

Pritom iba pár dní pred tým sa objavil v Brne, kde rozdával úsmevy. Taký bol a takého si ho budeme pamätať. Odišiel za svojimi kolegami tam do nebeského filmového neba, kde už je veľa úžasných jeho kolegov, s ktorými si zahral, či to bol Julio Satinský, Rudolf Hrušínský, Jozef Dóczy, Magda Paveleková a mnoho iných, ktorí preslávili česko-slovenskú filmovú tvorbu. František Dibarbora či Vladimír Menšík, ktorí boli jeho veľké vzory, a podľa jeho slov sa učil, ako hľadať pointu, aby sa diváci dobre bavili, spôsob pozerania na svet a dúfal, že sa to od nich naučil.

Zu-Ja

Marián Labuda

Koncertní zážitek z Vídně

Mladí hudebníci z Pěveckého sboru a Orchestru Gymnázia Jiřího z Poděbrad Collegium 2010 dostali již počtvrté vzácnou příležitost koncertovat ve Vídni. Velice si této spolupráce vážíme a děkujeme. Díky paní Evě Zeman – Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku – a představitelům chrámu Karla Boromejského mons. Martinu Pastrňákovi a panu Macháčkovi mohli dívky a chlapci z pěveckého sboru a orchestru prožít v neděli 3. 12. 2017 od 16 hodin krásné okamžiky s hudbou v jedinečných prostorách chrámu, potěšit posluchače koncertu, setkat se a pohovořit si po koncertě s vnímavými posluchači, milými hosty a všemi, kteří nás podpořili. Čeští studenti si pro koncert připravili vícehlasé sborové skladby a vokálně instrumentální úpravy českých lidových písní, zaznělo například dílo současného skladatele Pavla Jurkoviče *Hra s jesličkami* nebo části *Rybovy České mše vánoční Hej, mistře*.

Rok 2017 byl pro poděbradské studentské soubory jubilejní, Pěvecký sbor Gymnázia Jiřího z Poděbrad slavil v září 2017 své dvacáté narozeniny. Během dvaceti let činnosti Pěveckého sboru a Orchestru Collegium 2010 vycestovaly soubory do zahraničí celkem pětadvacetkrát, z toho členové souborů zamířili čtyřikrát do Rakouska! Kromě velkého hudebního úkolu, tj. připravit se a kvalitně představit posluchačům ve vídeňském Karlskirche nastudovaný repertoár, jsou cesty do Rakouska spojené s poznáním pamětihodností, historie, přírodních krás či osobností této spolkové země. Proto se studenti rozhodli vycestovat do Rakouska opět na dva dny a sobota 2. 12. 2017 byla ve znamení vzdělávání, resp. putování po stopách významných rakouských umělců – skladatele Josepha Haydna (Eisenstadt), výtvarníka a architekta Friedensreicha Hundertwassera (Bad Blumau). Většina studentů se učí německý jazyk, proto soubory navštívily v minulých letech mj. také klášter Melk, pamětihodnosti Salcburku a také Lince, ve Vídni byl každý rok věnován určitému historickému období nebo uměleckému stylu, místům spojeným s osobnostmi (např. W. A. Mozartovi, Josefu Hlávčákovi, rodu Habsburků), významným stavbám a také výtvarnému umění, moderní architektuře (včetně např. Wagnerova kostela či secesního orloje).

Koncert ve vídeňském Karlskirche v první adventní neděli 2017 přinesl ale i něco výjimečného – dárek od rakouského skladatele Geralda Spitznera, který byl na koncertě přítomen a členům Pěveckého sboru a Orchestru Collegium 2010 věnoval partituru mše *Johannes Nepomuk Messe* a duchovní skladbu *Sanctus*.

Děkujeme za srdečné přijetí, za pohoštění, které pro nás po příjezdu připravila paní Eva Zeman se svými přáteli, a děkujeme za pozvání koncertovat ve Vídni také v roce 2018.

Přejeme vše dobré v roce 2018.

PhDr. Jaroslava Dunovská
(sbormistryně a dirigentka pěveckých sborů a orchestru
Gymnázia Jiřího z Poděbrad, Gymnázium Jiřího z Poděbrad, Studentská 166, 290 01 Poděbrady, ČR)

Muzikál *Sugar aneb Někdo to rád horké*

Vlastenecká omladina nastudovala další muzikál, tentokrát *Sugar aneb Někdo to rád horké*. Velké ovace sklídila nejen

na vídeňských představeních 11. a 12. listopadu 2017, ale také při hostování ve Velkém Meziříčí.

Redakce NovinyVM.cz o tomto představení napsala: V neděli 19. listopadu se podruhé vrátila na prkna Jupiter clubu rakouská VOmladina, tedy ochotnický soubor vlastenců z Vídně.

Zaplňný velký sál Jupiter clubu s chutí sledoval rozpuštěnou komedii o dvou podvodnících Joe a Jerry, kteří se v nesprávnou dobu ocitli na nesprávném místě. Kriminální banda jim jde po stopách a jim jako hudebníkům bez práce nezbyvá než se vydávat za ženy v dámském orchestru. Při cestě vlakem do Miami se na scéně objevuje krásná Sugar, která Josefínu a Dafné, jak si oba nechají říkat, zcela okouzlí. Následuje mnoho bláznivých situací a ztřeštěností, například v podobě nadbívání milionáře Osgooda. Vše končí legendárním útekem na jachtě a velkým přiznáním, které stárnoucí magnát komentuje slovy: »Nikdo není dokonalý!«

Ochotníci z VOmladiny se sdružují v třetím nejstarším, česky hrajícím divadelním souboru vůbec. Spolek byl založen ve Vídni v roce 1885 Čechy, kteří přišli do metropole tehdejší rakousko-uherské monarchie za prací a našli tam nový domov. Na své kořeny však nezapomněli a lásku k vlasti si dokonce dali i do názvu, který spolek nese dodnes. A jak to, že VOmladina přijela hostovat s *Sugar aneb Někdo to rád horké* právě do Velkého Meziříčí? Odpověď je jednoduchá: Z Vysočiny, přesněji z Dolní Rožinky, pochází představitel Dafné (Jerryho) Lukáš Andrejs.

Představení, které mělo premiéru 11. 11. 2017 ve Vídni, se v Meziříčí setkalo s velkým ohlasem. Bylo totiž skvělé – výprava, kostýmy, kulisy, výborné herecké výkony. Potlesk ve stoje celého sálu byl odměnou za tento vynikající výkon.

V hlavních rolích se představili: Sugar Kane: Jana Kolenc, Sladká Sue: Dana Šulová, Joe (Josefína): Zbyněk Háder, Jerry (Dafné): Lukáš Andrejs, Sir Osgoof Fielding: Vlastislav Janča

Křest

Ve středu 1. listopadu 2017 se ve Frýdlantském salónku Senátu PČR uskutečnil křest druhého svazku ediční řady *Vídeňští Češi s názvem Vídeňští Češi 1945-2015: Příklad zdařilé integrace? Záštitu nad křtem sborníku převzal místopředseda Senátu PČR Jaroslav Kubera a Stálá komise Senátu PČR pro krajanů žijící v zahraničí.*

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku po delším odmlčení pokračuje tímto druhým dílem, který vedle odborných referátů obsahuje rozhovory s lidmi, jež jsou spjati s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Některá z jmen, jež se ve Vídni a Rakousku stala pojmem, jsou stejně známá i v České republice. Tyto rozhovory vznikaly řadu let a byly částečně publikovány na stránkách časopisu *Kulturní klub*. Práce, vydaná dvojjazyčně, má oslovit nejen rakouskou veřejnost, ale i českou, a nabídnout tak možnost poznání širší participace české menšiny na kulturním, politickém a společenském životě Rakouska.

Sborník v Praze představili editoři sborníku: ing. Helena Basler, Mag. Richard Basler a dr. Jiří K. Kroupa. K fenoménu české Vídně v české kultuře promluvil historik dr. Brouček, následoval referát *Češi v Rakousku* dr. Tomáše Grulich, historika a předsedy Stálé komise, který také jako „domácí pán“ všechny hosty na půdě Senátu přivítal. Do programu bylo zahrnuto i seznámení s osudem herečky Volkstheateru paní Renáty Olárové, který zpracovává jeden z devatenácti rozhovorů sborníku.

Mezi spokojenými hosty se nacházelo mnoho známých tváří z politiky a veřejného života i několik vídeňských krajanů.

Prezentace sborníku je také plánována na českém velvyslanectví ve Vídni.

Sborník *Vídeňští Češi 1945 – 2015: Příklad zdařilé integrace? / Die Wiener Tschechen 1945-2015: Ein Beispiel für eine gelungene Integration?*

Obsah:

Richard Basler: *Sociální a systémová integrace na příkladu přistěhovalců z Československa v letech 1966-1983*

Margita Urbanek: *Českoslovenští uprchlíci 1968-1989*

Stanislav Brouček: *K významu Vídně pro emigraci z Československa po 21. srpnu 1968*

Tomáš Grulich: *Vídeň – významné středisko českého a slovenského exilu po roce 1968 v zorném poli československých bezpečnostních složek*

Karel Schwarzenberg: *Jak jsem prožíval rok 1968*

Gero Fischer: *„Böhmische Kuchl“ aneb Česká kuchyně (Pavel Knížek)*

Gero Fischer: *Od Vltavy až na Schneeberg: O Čechovi, který se vystěhoval, aby se z něj mohl stát hoteliér (Jaroslav Šťastný)*

Oral History:

Celkem devatenáct biogramů: Věra Běhalová, Rudolf Cainer, Dalibor Hýsek, Anja Krulis (Krystyn), Anna Křivanová (roz. Švehlová), Jan Kühmeier, Gustav Líbal, Ludmila Líbalová (roz. Luňáková), Jindřich Lion, Thomas Lion, Vladislav Lipták, Renata Olárová, Vladimír Poš, Jana Starek, Martin Turnovský, Robert Urbanek, Alena Urbankova, Tomislav Vašíček a Milada Zahnhausen.

Katarínska zábava

*Neplač, Katka, neplač,
kúpime ti klepáč,
a keď budeš plakať,
budeme ti klepať.
Neplač, Katka, neplač,
kúpime ti pekáč,
keď naplačeš plný,
kúpime ti druhý.*

Takto presne nám znie pesnička o Katarínach, Katkách. Aj tento rok sme pre všetkých Slovákov a Čechov pripravili Katarínsku zábavu, ktorá bola u nás na Jacquingasse 53, tentokrát nám presne padlo 25. 11. 2017 na Katarínku v kalendári. Snažíme sa zachovať tiež kúsok ľudovej kultúry vo Viedni, aby ju krajanovia poznali a nezabudli na ňu, aj keď žijú vo veľkom meste alebo v jeho blízkom okolí. Tentokrát sa nám podarilo zavolať po 2 ročnom čakaní sestry Bacmaňákové, ktoré prišli nás zabaviť a niečo o sebe nám aj prezradili v krátkom našom rozhovore.

Čo nám na seba prezradili? K slovu sa dostala ako prvá Lenka. K spevu sme sa dostali cez našu babku, lebo ona spievala nám ľudové piesne, ktoré už dávno zanikli. Medzi tým, čo nás viedla spevom a učila nás zvykom našich predkov, sa v tom čase začal zakladať detský folklórny súbor Oščadnička, prešli sme výberovým konaním a začali sme tancovať a zdokonaľovať v speve. Neskôr sa k tomu pridal aj hudobný nástroj husle, na ktorom som sa učila hrať na základnej umeleckej škole. Po čase v súbore som hrala ako primáška na husliach, neskôr sa pridala ku mne Evka, ktorá hrala v detskom folklórnom súbore Oščadnička. Bol tam široký repertoár piesní a tancov z regiónu Kysúc, konkrétne najmä z našej obce Oščadnica so zachovalým goralským nárečím. Zapojili sa k nám ešte odo mňa o 10 rokov staršia sestra a mladší brat. My dve s Evkou sa venujeme profesionálne spevu.

Slovo dostala Evka Bacmaňáková, ktorá nám prezradila, že k heligónke sa dostala najprv Lenka, ona hrávala už v kapelách. Po čase sme sa rozhodli založiť duo a začala som sa učiť aj ja na heligónke.

Daniel Smolka, ktorý s Evkou a Lenkou pôsobí v kapele, veru nie je nováčikom, hovorí Evka, my sme ho volali na naše koncerty a spolupracuje s nami už od 1. CD.

Tento rok 2017 sme založili kapelu Zbojná, teoreticky to bolo aj na podnet fanúšikov, mali sme za sebou pár koncertov s kapelou a našim fanúšikom sa to páčilo – bolo to také veselé a temperamentné, rytmické, živelné. Týmto ľuďom sa to páčilo a začali si pýtať čím ďalej viac a viac ďalšie vystúpenia s kapelou. V tomto období, keď sme tento rozhovor robili, vznikalo už aj nové CD s kapelou. Do nášho rozhovoru sa zapojil Danko: „ja sa venujem už dobrých 14 rokov hudbe, 4 roky som ženatý, moja manželka ma podporuje vo všetkom. A keď mám malú dcérku a mám voľno, naplno sa venujem určite rodine.“ Evka dodala, že aj ju podporuje vo všetkom manžel a chápe to, že má manželku hudobníčku.

Evka a Lenka vlastnia 2 CD-čka, vznikajúce 3 CD už je z iného žánru, prezradila nám Lenka. My sme vyrastali na folklóre od malička, no momentálne je taká éra, že mladí ľudia zabúdajú na folklór, na kultúru svojich predkov a my sa snažíme im priblížiť a spestriť im to v modernejšej forme. Snažíme sa hrať tak, aby si tie staršie generácie zaspomínali a tie mladšie generácie to oslovilo a aby nazreli do toho folklóru. Aby boli hrdí na slovenský folklór, lebo je naozaj krásny a môže konkurovať všade vo svete.

Ja a Evka sa živíme hudbou, no Danko hudbu zatiaľ berie ako koníček. Všetkým čitateľom chceme odkázať: budete hrdí, že ste Slováci či Česi, uschovávajte naše zvyky, tradície a budete na to hrdí, lebo tam niekde v dialke je vaša domovina. My sa budeme venovať folklóru, kým budeme zdravé a budú nás ľudia chcieť. Určite nás čakajú ešte krásne koncerty a veríme, že navštívime ďalšie zahraničné štáty, kde im ukážeme, kto sú sestry Bacmaňákové. Evka nám prezradila, že ako malé deti so súborom navštívili Chorvátsko, neskôr Srbsko, Turecko, Mexiko, takisto si nás všimli v Kanade a v Indii, boli sme pozvané aj do Talianska, ale tým, že mám povinnosti ako mama, mám malú dcérku, tak sme to museli odmietnuť. Momentálne vystupujeme v Poľsku, Česku v Nemecku a už aj v Rakúsku a po celom Slovensku od východu až po západ.

Zu-Ja

Netradiční oslava

životního jubilea pana Karla Schwarzenberga, kterou vymyslel a připravil Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, se zdařila ve všech směrech. Předně byl akcí – koncertem mladých umělců z Brna – Husak Quartet v Karlskirche ve Vídni dne 20. 12. 2017 příjemně překvapen samotný jubilant. Mladí umělci nadchli promyšleně sestaveným programem nejen jubilanta, ale i posluchače, kteří zcela zaplnili prostory kostela. Hravost a rozvernost se prolínala ve všech částech programu – klasické, popové i vánoční, v níž zazněly v úpravě pro těleso známé koledy/vánoční písně české, moravské a rakouské. Quartet vtipně zakomponovanými improvizacími částmi ozvláštnil i klasická díla – W. A. Mozart (*Eine kleine Nachtmusik*), A. Dvořák (*Humoreska*). Z výkonu účinkujících (Martin Husák, primarius, housle, Radek Blahuš – housle, Matěj Kovanda – violoncello) vyzařovala virtuózní technika a radost ze hry i přesto, že kostelní prostory v prosincové době nejsou ideálním prostředím pro instrumentalisty. Recenze nezapomněla na čtvrtého hráče kvartetu, tím se stává v produkci tělesa Husak Quartet publikum. I v tom je krásná improvizace. Koncertu se mj. zúčastnili velvyslanec Slovenské republiky v Rakousku J. E. Peter Mišík a bývalý velvyslanec Velvyslanectví Rakouska v Československu dr. Karl Peterlik, kteří společně se spokojeným publikem srdečně a mocně aplaudovali.

mb

Valná hromada Akademického spolku ze dne 8. 1. 2018

Valná hromada Akademického spolku se konala v pondělí dne 8. ledna 2018 od 18:00 hodin v Drachengasse 3 za přítomnosti mnoha řádných členů spolku. Setkání se zúčastnil i předseda Menšinové rady Mag. Pavel Rodt. Schůzi vedla její předsedkyně Mag. Helena Huberová, která představila všechny přítomné členy AS i několik hostů. Jako úvodní bod programu přednesl jednatel Dipl. Ing. Michaela Egermeier zprávu o činnosti spolku za uplynulé dva roky. Pokladník Dipl. Ing. Stanislav Jagoš podal zprávu o finančním stavu AS, posléze pak udělila Dipl. Päd. Marcela Ofner po kladné revizi financí odstupujícímu výboru absolutorium. Po odstoupení starého výboru následovaly volby nového výboru, který byl zvolen jednohlasně.

Do funkcí byli zvoleni následující členové Akademického spolku:

Předsedkyně: Mag. Helena Huber

Zástupkyně předsedkyně: Dkfm. dr. Věra Gregor

Jednatel: Dipl. Ing. Michael Egermeier

Zástupkyně jednatele: Klára Butz

Pokladník: Dipl. Ing. Stanislav Jagoš

Zástupkyně pokladníka: Mag. Dagmar Hozová

1. revizorka: Dipl. Päd. Marcela Ofner

2. revizorka: Anna Egermeier

Kulturní referenti: Mojmir Stránský, Eva Zojer, Laura Di Centa

Sportovní referenti: Andreas Egermeier, Hynek Reiner
Média a komunikace: Oliver Vohryska, Judita Huber, Magdalena Váchová

Organizace: Bea Messner, Ara Karapetyan

Předsedkyně Mag. Helena Huberová následně prezentovala společně s Mag. Pavlem Rodtem změny ve stanovách, které byly provedeny z důvodů aktualizace a přizpůsobení současnosti. Zvláště se pak diskutovalo o organizaci zimních a letních rekreačních pobytů pro školní děti, které dříve pořádali dr. Jan Horák s p. Pavlou Carmignato. Vzhledem k jejich odchodu do zaslouženého důchodu převzaly celkovou organizaci členky Akademického spolku Květa Apolin (vyučující náboženství na gymnáziu Komenský) a Monika Kostohryz, za pomoci asistentů z řad absolventů školy. Z tohoto důvodu také letos budeme žádat finanční podporu od Spolkového kancléřství ve stejné výši jako v předchozích letech dr. Horák. Dalším bodem programu byla diskuse o plánovaných oslavách 150 let založení Akademického spolku. Mojmir Stránský referoval o své práci na nové publikaci o dějinách spolku, resp. navrhuje setkání všech přednášejících za poslední čtyři roky. Oslavy by se měly konat mezi 21.-23. 9. 2018. Další návrhy na průběh oslav jsou vítány! Na závěr uctili všichni přítomní minutou ticha nedávno zesnulého Vladimíra Stejskala, který byl dlouholetým aktivním členem Akademického spolku.

Mag. Helena Huberová

Adam Plachetka pokřtil své nové CD také ve Vídni, a to 6. 1. 2018 ve Slovanské besedě

Unikátní CD předního basbarytonisty Adama Plachetky *Impossible Dream* je projektem interpreta světového jména a dirigenta Symfonického orchestru Českého rozhlasu Tomáše Netopila. Představí přední světové muzikály, které si za devadesát let své existence našly cestu k posluchačům klasické i současné muzikálové scény.

Jejich melodie tak získávají novou dimenzi. SOČR se ani v minulých letech nebránil interpretaci kvalitních muzikálových skladeb – doposud ale především v interpretaci muzikálových zpěváků. Skladby muzikálových velikánů George Gershwin, Jeroma Kerna, Richarda Rodgerse, Burtona Lana, Leonarda Bernsteina, Fredericka Loeweho, Andrewa Lloyda Webbera a Clauda-Michela Schönberga získají ve většině případů novou instrumentaci, která dá patřičný prostor hudebnímu vyznění symfonického orchestru.

Adam Plachetka: „Muzikály se mi líbily odmala. Dokonce jsem při nástupu na konzervatoř uvažoval, že se jim budu věnovat. Opera mě ale obratem natolik uchvátila, že z plánu záhy sešlo. Teď po patnácti letech si mohu tento dávný sen splnit.“

Adam Plachetka: *Impossible Dream*

My Fair Lady – Les Misérables – Phantom of the Opera – Cats – Man of La Mancha – Camelot – Oklahoma – Paint Your Wagon – Porgy and Bess – South Pacific – Show Boat – West Side Story – On the Town – Candide
Sólista Adam Plachetka, dirigent Tomáš Netopil, Symfonický orchestr Českého rozhlasu, EAN 8590236093720

Oživenie kultúry v kresťanskom duchu

Aký sme, kto sme a čo robíme? Sme Slováci, mladí ľudia, ktorí chcú viac prístupniť a ukázať kresťanskú ľudovú hudbu a pustili do boja proti neznášanlivosti a proti tým, čo neveria, že sa niečo dá urobiť. Sme jediní a sme originálni. Neveríte? Posúďte. Už pár rôčkov sprístupňujeme pre Slovákov, Čechov, Moravákov a ostatných kúsok kultúry. Zábavy robíme formou kresťanskej ľudovej zábavy a počas ľudovej zábavy máme krásnu laserovú show, pri ktorej tiež môžu ľudia počuť slovenské a české známe hity. Od roku 2014 sme u nás privítali špičkových ľudí, ako sú Katka a Dedko Kubačakovci, ktorí hrajú po Slovensku, Česku aj Poľsku s heligónkou a fakt im to úžasne ide, boli u nás na Jacquingasse 53 hosťovali najmenej 3 krát a určite ich ešte privítame. Prestavujeme ďalej Dušana Kozovského, člena folklórnej skupiny Kozovanka, pred návštevou u nás prezentoval Slovensko na veľtrhu v Hongkongu. Má už na konte krásne 3 CD s krásnymi pesničkami a prevažne s dychovými nástrojmi. Privítali sme tu aj Vlastu Mudříkovu, ktorá je vychýrená po Slovensku svojou hrou na heligónke a zvonivým spevom. Vyštudovala operný a chrámový spev. A to už je čo povedať, keď si ju mohli Slováci vypočuť tiež v Moskve v Ruskej federácii. Môžte ju tiež vidieť v TV Markíza neskoro večer s Petrom Marcinom v zaujímavej relácii plnej humoru. Zavítala k nám tiež populárna mladá kapela z TV Šláger FZ Melody, ktorí dokázali vyčariť úsmev a viesť ľudí k tancu. Veru nasledujúci hosť, harmonikár Róbert Schaler, u nás hral a spieval a nik neostal bokom stáť či sedieť, všetci pekne tancovali a pripájali sa spevom. Róbert ukázal, ako vie hrať moravsko-sliezske či

české alebo slovenské pesničky a medzi rečou prezradil, že hráva ochotnícke divadlo. Tak sa na neho tešíme a dúfam, že čoskoro sa opäť u nás ukáže. Mali sme tu aj mladú talentovanú speváčku skupinu Katku a Jindra z Moravy, ich piesne, ktoré spievali, boli z ich vlastnej tvorby. Veríme, že pôjdu za svojím snom, ako spievajú vo svojich piesňach.

Každý vieme, že máme aj neprajníkov, ale hovorí sa, že aj zlá reklama je reklama, a preto sa budeme snažiť aj v budúcom roku pozvať zaujímavých hostí. Ak to bude v našich silách, veríme, že nás pridete podporiť, aby slovenská a česká hudba nikdy nevyšla. Krajania vo Viedni a v blízkom okolí sa dozvedeli, že ľudová alebo populárna hudba je stále živá, tak prídte medzi nás. Ak chcete vedieť o našich akciách, napíšte nám na adresu mcemsi.akcie25@gmail.com a ak máte dobré rady a nápady, radi ich uverejníme, ak to bude v našich silách.

Zu-Ja

Duchovná obnova s otcom Jozefom Maretom

Vo vzduchu to už cítime, že je zimné obdobie a začína zima, znova ticho zvonily a my sme sa do adventu prebudili. Začal advent a zapalujeme postupne štyri sviečky, ktoré symbolizujú mier, vieru, lásku a nádej a očakávame, že každou sviečkou bude o kúsok lepšie.

Advent začal nedeľou 03. 12. 2017 a nám sa podarilo pozvať hosťa z východného Slovenska ThDr. IClic. Peadr. Jozef Mareta, PhD. Kto je otec Jozef Mareta? Je to grécko-katolícky kňaz, ktorého môžeme osobne stretnúť v Prešove, vidieť na omši či duchovných cvičeniach, pobožnostiach na Slovensku. Narodil sa v Ružomberku, bol ordinovaný 19. júna 1994 v Prešove, pôsobil ako exorcista Prešovskej archieparchie, od r. 2004 je sudcom metropolitného tribunálu 2010, členom Kolégia konzultorov Prešovskej archieparchie 2011, členom Presbyterskej rady Prešovskej archieparchie 2011. Prišiel medzi nás do kostola na Jacquingasse 12 nás duchovne povzbudiť a utužiť vo viere a povedal nielen pár slov. Omšu celebraval náš hosť s našim dp. farárom Liz. Pavlom Dubovským. Omša sa začala o 18:00 hodine a kostol sa zaplnil do posledného miesta. Bolo pekné, že za otcom Jozefom Maretom prišli ľudia z rôznych kútov Rakúska posilniť sa duchovne vo viere, aby ho počuli aby sa s ním osobne stretli. Omša prebiehala v podobnom duchu ako v máji, keď bol medzi nami ako hosť otec Mária Kuffa, ktorý je priateľ s otcom Jozefom Maretom.

Na omši sme si vypočuli Evanjelium Mk 13,33-37, Ježiš tu adresuje známe slová: Majte sa na pozore, bdejte, lebo neviete, kedy príde ten čas. Je to tak, ako keď človek odcestuje: opustil svoj dom, svojim sluhom odovzdal moc, každému určil prácu a vrátnikovi prikázal bdieť. Bdejte teda, lebo neviete, kedy príde pán domu... Nemáme istotu, koľko času a dní nám Pán dá, ale všetky tie ktoré nás čakajú sa treba pokúsiť s jeho pomocou prežiť tak, aby sme na oslave jeho narodenia, na Vianoce mohli patriť medzi obdarovaných, ktorý s nádejou, pokojom a radosťou vykročili smelo za ním. Otec Mareta nás povzbudil a hovoril, že je dôležité si jasne uvedomiť toto: my všetci máme autoritu nad Zlým. Vzoprimo sa mu, využime ponuky Cirkvi! Cez Ježišovo víťazstvo a v ňom upevňujeme svoje životy. Sme nositeľmi Božieho kráľovstva a čo máme robiť? Máme

bdieť a dávať si pozor! V prvom rade chcel zdôrazniť skutočnosť, že sme vo víťaznom tíme. Dostať sa do duchovnej neslobody je veľmi jednoduché. Stačí len jeden malý krok, ktorým sa človek otvorí zlu, a celý jeho život môže byť zničený. Ale vďaka Ježišovi sa môžeme znova vrátiť nespočetne veľa krát zo zlej cesty a byť spasení v Ježišovi Kristovi, ktorý nám ochotne ponúka spásu vydobytú na dreve kríža.

Po omši, ktorá trvala do 19:00 hodiny, sme sa stretli v mládežníckom centre na Jacquingasse 53, na začiatku

sme všetci zaspievali pieseň *Božia, láska príd...* a kúsok zla, ktoré bolo medzi niektorými prítomnými, okamžite zmizlo. Potom pokračovala prednáška a diskusia, do ktorej sa zapájali ľudia svojimi otázkami o rodine, vzťahoch a otázkach, ktoré ich trápili. Prednáška bola na tému, čomu sa máme v živote vyhýbať – či poverám, horoskopom, jasnovidcom, čo nám šťastie neprinesie. Máme dať miesto Bohu. Spomínal krásne a aj smutné príbehy, ktoré na konci zamrazili, ale boli pravdivé. Slová otca Maretta boli veľmi povzbudivé a bolo cítiť, že má mnohé osobné skúsenosti s Bohom. Na záver nasledovalo neformálne pohostenie pri punči a autogramiáda s knihou *Sme vo víťaznom tíme* s hosťom. Medzi nás zavítali tiež hostia o. Ludwik M. Pociask z Kongregácie bratov Tešiteľov z Gethseman a o. diakon Alexander Duľa. Verím, že naše kresťanské akcie nezaniknú a podporíte nás svojou účasťou a budete šíriť Božie slovo.

Zu-Ja

Zemřela zakladatelka České maltézské pomoci Daisy Waldstein-Wartenberg

Pani Daisy byla zakladatelka České maltézské pomoci, občanského sdružení Akce sv. Lukáše, organizovala velkou pomoc při rozsáhlé povodni na Moravě v roce 1998, za kterou pak byla Svatým otcem vyznamenána papežským řádem svatého Řehoře Velkého a o několik let později byla vyznamenána i papežským Řádem svatého Silvestra za celoživotní práci.

Daisy Waldsteinová-Wartenbergová: „V době velkých záplav na Moravě v roce 1997 jsem musela okamžitě pomoci. Dostala jsem velkou finanční pomoc z Německa, z Itálie dokonce nabídku na výstavbu nových domků. Od Evropské unie jsme pro projekt ECHO obdrželi jeden milión euro a opravili 260 domů. Zkrátka: Udělali jsme pořádný kus práce.

V té době jsem také dostala neobvyklý dar – padesát záchodů. Na hranici jsem je bez problémů propašovala, i když o tom celníci jistě věděli. S poslední várkou se zeptal celník řidiče, co zase pašujeme, a on jen odpověděl: »To nic není, to je jen naše grófká s jejíma hajzlíkama!« a já věděla, že jsem na Moravě. Pro mě bylo označení »naše grófká« nejsympatičtější uznání mojí práce. Zkrátka to byla velice rušná a aktivní doba.“

V dobách komunistického Československa se podílela na různých pomocných akcích – hlavně zajišťovala medi-

kamenty přes spojence kardinála Tomáška. Z Vídně spoluorganizovala charitativní i finanční pomoc z vlastní iniciativy i s pomocí koordinace v KIN (Kirche in Not), kde byla členkou grémia udělujícího finanční pomoc v zemích nouze, a také velkoryse pomáhala při opravách a rekonstrukcích baziliky sv. Vavřince a sv. Zdislavy v Jablonném v Podještědí, kde se dodnes konají tradiční děkonné bohoslužby rodin české šlechty.

Daisy Waldstein-Wartenberg

Pod patronátem dominikánského řádu organizovala pomoc dětem „s klíčem na krku“ v Praze na Barrandově. Cítila se totiž zodpovědná za děti, které jsou víceméně vychovávané ulicí. Byla názoru, že nenáleží jim něco kázat, ale spíš jít příkladem, naznačit vlastním životem jistý směr.

Nejen v Rakousku ale také v ČR obdržela několik vyznamenání, např. byla Ženou roku 2007.

Kulturní klub Čechů a Slováků vděčí paní hraběnce nejen za pomoc při organizování konference věnované P. dr. Novotnému, kterého dobře znala, a také za její stálou podporu. Poznali jsme paní Daisy jako velice milou a laskavou, energickou dámu s notnou dávkou temperamentu, která se nikdy nevzdala svých ideálů. Byla také milující matkou čtyř dětí a ženou se srdcem na dlani.

Bude nám chybět.

Výbor a redakce Kulturního klubu

Johannes von Thun und Hohenstein jménem svým, svých sester Aglaë Hagg, roz. hraběnka von Thun und Hohenstein, a Marie Zdislavy Röhnsner, roz. hraběnka von Waldstein-Wartenberg, své manželky Caroline hraběnky von Thun und Hohenstein, roz. Deuticke, svých zeťů Walter Hagg a Georg Röhnsner, svých dětí Amalie, Stanislaus a Eleonore, svých neteří a synovců Agnes-Maria a Georg Steinmetzer, a Paul a Valerie Hagg, Clemens a Hanna Hagg, Marie-Christine, Wenzel, Michael a Josef Röhnsner, svých prasnynovců a praneteří Amalia a Leopold Steinmetzer, Paula, Xenia a Felicitas Hagg, jakož i jménem ostatních příbuzných oznamuje s velkým smutkem, že jeho drahá matka

Margareta Daisy hraběnka Waldstein-Wartenberg
sestra Zdislava laického Řádu sv. Dominika (III. OP)
vdova Michaela hraběte von Thun und Hohenstein
rozená Tetzellová z Rosadoru

čestná a devoční dáma velkokříž Suverénního řádu Maltézských rytířů
nositelka komturského kříže papežského Řádu sv. Řehoře velkého
nositelka komturského kříže papežského Řádu sv. Silvestra
jakož i nositelka mnoha dalších vysokých vyznamenání
Rakouské Republiky a České Republiky

zaopatřená svátostmi Cirkve Svaté byla povolána Pánem do věčného života dne 22. listopadu 2017 ve Vídni, ve věku nedožitých 91 let.

Poslední rozloučení se bude konat při mši svaté ve 14,00 hodin v pátek 1. prosince 2017 ve farním kostele Maria Hietzing, Am Platz 1, 1130 Vídeň, po čemž její ostatky budou uloženy do hrobky rodiny von Thun und Hohenstein na hietzingském hřbitově, Mazingstraße 15, 1130 Vídeň.

Zádušní mše svaté budou slaveny v sobotu 9. prosince 2017 v 18,00 hodin v kostele Panny Marie pod Řetězem v Lázeňské ulici, Praha 1 – Malá Strana a v pondělí 11. prosince 2017 v 17,00 hodin v Malteserkirche, Kärntner StraÙe 37, Vídeň 1.

Lagergasse 1/18 A – 1030 Wien	Cottagegasse 21/7 A – 1180 Wien	Schönburgstraße 17/20 A – 1040 Wien
----------------------------------	------------------------------------	--

Na přání zesnulé prosíme, abyste neposílali květinové dary. Velkou úctu zesulé projevíte tím, zvážíte-li dar ve prospěch České maltézské pomoci České Budějovice, účet č. 12074533 / 0300; kód SWIFT (BIC): CEKOCZPP; IBAN : CZ98 0300 0000 0000 1207 4533.

Několik dat

25. února 1978 slavnostně otevřel Spolkový prezident Rakouska dr. Kirchschräger první dílčí úsek U1 mezi Karlsplatz a Reumannplatz.

Lednová stávka 1918

Reakce na snížení přidělů mouky, které provedla rakouská vláda 14. ledna 1918, na sebe nenechala dlouho čekat. Nepokoje a spontánní stávka vypukla v továrně Daimler ve Wiener Neustadt téměř okamžitě. Už 16. ledna zasáhla stávková vlna Vídeň a rozšiřovala se dále. Pouhé dva dny po snížení přidělů o tom informovaly noviny Sociálně demokratické strany Rakouska *Arbeiter-Zeitung*: „Chceme, aby válka skončila co nejrychleji. Chceme mír na základě práva na sebeurčení.“

Stávky se začaly rychle rozšiřovat a rakouskému ministru zahraničí, hraběti Ottokaru Czerninovi, nezbylo, než odeslat varovný telegram císaři s výzvou k rychlému uzavření mírové dohody: „Jestliže se tak nestane, hrozí nám revoluce, protože tu není co jíst. Jde o vážné varování v těžkých časech,“ stálo v telegramu.

Lednová stávka se rozšiřovala v továrnách na území Rakousko-Uherska a dá se říci, že předcházela blížícímu se pádu monarchie. Rozhodně měla největší dopad na následující události v Rakousku-Uhersku včetně českých zemí. Sociálně demokratická strana doručila vládě požadavky stávkujících, po kterých hrabě Czernin vydal prohlášení slibující ústupky. Sliby však nebyly splněny. Dělnická rada, která koordinovala jednotlivé stávky, přijala většinou po sporné diskusi výzvu k ukončení stávek. Po deseti dnech, 24. ledna, byly i poslední stávky ukončeny.

120 let vídeňské městské dráhy a Otto Wagner

Budování Vídeňské městské dráhy (Wiener Stadtbahn) souviselo s regulací Dunajského kanálu a říčky Wien. Všemi těmito urbanistickými a architektonickými díly – zdymadly, mosty, nábřežími a zastávkami – pověřilo město jediného architekta. Byl jím věhlasný profesor umělecké akademie a jeden z průkopníků secese a moderny Otto Koloman Wagner (13. 7. 1841, Penzing – 11. 4. 1918, Vídeň).

Wagner byl zásadní postavou na evropské architektonické scéně. Studoval ve Vídni a Berlíně, poté se stal respektovaným představitelem historismu, stylu, jenž vévodil druhé polovině 19. století. Stala se však zvláštní věc: čím byl úspěšný architekt starší, tím častěji se pouštěl do různých experimentů. Prosazoval moderní stavební materiály, zejména beton a železo, bojoval za racionální koncept staveb a moderní urbanismus. A na počátku devadesátých let 19. století se stal propagátorem nové módy – secese.

Byl její tvář, společně s malířem Gustavem Klimtem, architektem Josefem Mariou Olbrichem (rodákem z Opavy) a svými žáky z akademie Kolomanem Moserem, Josefem Hoffmannem (pocházel z moravské Brtnice), Jožem Plečnikem nebo Janem Kotěrou.

Střízlivé jsou i Wagnerovy stanice linek podzemní (a zčásti i nadzemní) městské dráhy. Výjimkou jsou ty, které stojí na prominentních místech. Tak zastávka Karlovo náměstí (Karlsplatz) z let 1898-1899 má dva vstupní kiosky s železnou konstrukcí, vyrobenou v Blansku, jež jsou obloženy mramorovými deskami se zlacenými ornamenty. A pak ona císařská zastávka Hofpavillon u Schönbrunnu.

A ještě jedna zajímavost na závěr. Otto Wagner vychoval několik generací skvělých architektů a mezi nimi také české žáky, vedle Kotěry k nim patřili například František Krásný, Pavel Janák, Josef Chochoř, Bohumil Hübschmann,

František Roith, Antonín Engel, Jan Mráček, František Fiala st., Jan Chládek nebo Prokop Šupich.

105 let výročí cukrárny Aida

Zakladatel Aidy byl cukrářský mistr Josef Prousek (* 25. 1. 1883), který přišel ze severních Čech z Držkova za štěstím do hlavního státu monarchie a zde se oženil. V roce 1913 převzal již zavedenou cukrárnu a v roce 1925, protože byl milovník opery, nazval svůj podnik s vlastní produkcí Aida. Před válkou již existuje jedenáct obchodů, pouze v jednom se podává káva. Později se rozdělí kavárno-cukrárny a produkce. V roce 2001 vlastní rodina Prousků jednadvaacet filiálék, v roce 2013 Aida otevírá filiálky v Záhřebu, Krakově a Jeddahu. Současný šéf, již čtvrtá generace, plánuje rozšíření kavárno-cukráren Aida nejen v rakouských městech, ale také šilhá po Bavorsku, Švýcarsku nebo Kataru. Nové filiálky by měly vypadat jako Aida ve vídeňské Kirchgasse.

V roce 2018 slaví své 650. narozeniny Rakouská národní knihovna (ÖNB), bývalá císařská dvorní knihovna

Z roku 1368 pochází „Základní kodex“ císařské dvorní knihovny. Vévoda Albrecht III. Habsburský (1349/50-1395) převzal v roce 1368 úplně dokončený *Evangeliář Jana z Opavy*. Celý psaný zlatem, s náročnou výzdobou a v přepychové vazbě patří k nejcenějším předmětům současné Rakouské národní knihovny. Ručně psaný evangeliář, který obsahuje všechna čtyři evangelia Nového zákona, reprezentuje počátek habsburských knižních sbírek a tím také základ dvorní knihovny. Je vrcholem jubilejní výstavy *Klenotnice vědění*. Vystaveny jsou nádherné rukopisy a cenné rané tisky, které reprezentují evropské knižní a duchovní dějiny; dále vzácné hudební notové záznamy, mapy, manuskripty, fotografie a grafiky z vlastních sbírek, které mají počátek před 3 000 lety ve faraónském Egyptě. Jubilejní výstavu doprovází řada událostí „Objekt měsíce“. Dvanáct přednášek expertů z knihovny přibližuje zblízka vzácnosti, které z restaurátorských důvodů lze vidět jen vzácně. Patří k nim kromě jiného originál rukopisu *Requiem* od Wolfganga Amadea Mozarta z roku 1791 (k vidění 30. 3. – 29. 4. 2018), *Gutenbergova Bible* o 1 286 stránkách z roku 1454 (k vidění 1. 6. – 1. 7. 2018) a již výše zmíněný *Evangeliář Jana z Opavy* (byl k vidění 26. 1.-31. 1. 2018).

Výstava se koná v slavnostním sále Rakouské národní knihovny. Byl vystaven v 18. století, rozkládá se v délce 80 m a má výšku 20 m. Tento barokní skvost ukrývá více než 200 000 svazků, jsou zde vystaveny také čtyři nádherné benátské glóby o průměru jednoho metru.

650 let Rakouské národní knihovny: Klenotnice vědění
26. 1. 2018 – 13. 1. 2019

HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ

Josef Thille

Josef Thille se narodil v roce 1818 v Oberinnheimu v Alsasku. Vyrůstal v plukovní vychovatelně, roku 1836 vstoupil do armády. V roce 1848 byl povýšen na poručíka, o roku později na nadporučíka a v roce 1859 na setníka (kapitána). V tom samém roce, 24. prosince, byl těžce raněn v bitvě u San Martina úderem šavle do hlavy a později utrpěl zranění také v bitvě u Solferina. Následky ho přinutily opustit po osmnácti letech vojenskou službu. Dožil v Invalidovně v Praze-Karlíně, kde se věnoval vojensko-historickým studiím. Thille zemřel ve věku dvaosmdesát let 21. března 1900.

K jeho hlavním dílům patří zejména *Historie pěšího pluku č. 11 arcivévodů Rainera* (pluk byl postaven roku 1630), později korunního prince Alberta Saského, která vyšla u Karla Procházky v Těšíně. Výňatky z této práce publikoval v Rüffnerových vojenských novinách *Žižka a Vlast'* pod titulem *Jak vyvinulo se zřízení rakouských pluků od války třicetileté až do nynější doby*. Existovala však ještě jedna jeho zajímavá práce: V roce 1873 vyšla u Kobera kniha s titulem *Pavel Poctiva, dokonalý voják* (Celý název: *Pavel Poctiva, dokonalý voják. Poučné a zábavné vypravování z*

skutečného života o povinnostech vojenských). Tuto knihu schválilo ministerstvo války jako čítanku pro školní setniny (výnosem č. 1329 z 6. září 1870). Kniha vyšla i německy (*Paul Redlich, der vollkommene Soldat*). Mnozí c. k. důstojníci a další příslušníci armády byli činní jako spisovatelé, o armádě samé však nepsali. Thille ve svém díle líčí každodenní život prostých vojáků a poddůstojníků a věnuje přitom pozornost specifickému jazykovému prostředí. Tak předkládá jednu z mála autentických dobových prací. Ferdinand Čenský toto dílo označuje v časopise *Vlast'* (1873, s. 102-103) za vojensko-didaktickou knihu, které se cítí být zavázán.

Zásluhy za vojenský odborný jazyk Thille nezískal jen svou *Historií pěšího pluku*, nýbrž především svými základními a obsáhlými vojensko-historickými studiemi třicetileté války (*K dějinám třicetileté války od r. 1621 do r. 1648* a *K dějinám třicetileté války 1621-1634*), které zpracoval společně s Čenským a vydal v Matici lidu. U prvního z jmenovaných děl se však podařilo vydat jen 1. díl. Ve vojenském časopise *Žižka* uveřejnil další dvě studie: *Stečení Prahy spojenou armádou Bavorův, Francouzův a Sasův dne 28. listopadu 1741* a *Bitva u Prahy dne 6. května r. 1757*.

Adalbert Stifter

Adalbert Stifter byl česko-rakouský spisovatel, malíř a pedagog. Patří k nejvýznamnějším představitelům *biedermeieru*. Je dodnes aktuální svou kritikou vyhrocených vztahů mezi národy a svým vztahem k šumavské přírodě.

Adalbert Stifter se narodil 23. října 1805 jako nejstarší syn tkalce Johanna Stiftera a jeho ženy Magdaleny v Horní Plané nad Vltavou (Šumava), původně se jménem Albert. Poté, co otec zahynul při nehodě v roce 1817, jej vychovávala matka. V roce 1818 ho poslal dědeček Franz Friepeš (z matčiny strany) proti jeho vůli na latinskou školu benediktinů v Kremsmünsteru. V tomto období, které později popsal jako nejkrásnější období svého života, se v něm rodí cit pro přírodu, literaturu i umění. V latinské škole byl nazýván „Stifter Adalbertus, Bohemus Oberplannensis“ v překladu: „Adalbert Stifter, Čech z Horní Plané“. Školu ukončil s vynikajícími výsledky a pokračuje na Vídeňské univerzitě studiem práv. V letech 1833-1848 se živil částečně jako malíř, částečně jako spisovatel. Vznikly tehdy jeho první povídky. Od roku 1841 opět působil jako domácí učitel. V letech 1843-1846 například na zámku Kynžvart učil Richarda, syna rakouského kancléře Klemense Václava Metternicha.

Revoluční rok 1848 silně zasáhl Stiftera svými myšlenkami. Později je však zklamán, stahuje se do ústraní a do konce života zůstává konzervativní. V jeho díle se objevují přírodní motivy. V roce 1850 se stává hornorakouským školním inspektorem s titulem c. a k. školní rada a s ročním příjmem 1 500 zlatých. V té době působil též jako konzervátor Centrální komise pro výzkum a zachování kulturních památek pro Horní Rakousko.

Stifter pracuje na historickém románu *Vítek (Witiko)*, jehož tři díly postupně vycházejí během šedesátých let. Během práce se u něj objevují zdravotní problémy. 26. ledna 1868 se zřejmě kvůli zhoršujícímu se zdravotnímu stavu pokouší o sebevraždu. V kómatu leží až do 28. ledna, kdy umírá.

Díky jeho příkladným postojům ve vztazích mezi českým a německým obyvatelstvem zemí Koruny české, po něm bylo pojmenováno sdružení Adalberta Stiftera, které se zabývá podporou česko-německého porozumění.

Karel Faustin Klostermann

(známý též pod pseudonymy Faustin, Doubravský) (15. 2. 1848 – 16. 7. 1923) – český spisovatel německé národnosti s regionálním zaměřením na oblast Šumavy.

Karel Klostermann zasvětil celé své literární dílo Šumavě a životním osudům jejich obyvatel. Narodil se sice v hornorakouském Kragu, ale brzy se vrátil s rodinou do Čech, a to nejprve do Sušice, kde jeho otec působil jako praktický lékař. Dětství prožil v Žichovicích nedaleko Rábi. Gymnázium začal studovat v Klatovech a dokončil v Písku, pak se zapsal na lékařskou fakultu Vídeňské univerzity, po deseti semestrech byl nucen pro tíživé rodinné poměry nastoupit do zaměstnání. Nejprve byl vychovatelem v Žamberku, potom redaktorem časopisu. A nakonec od roku 1878 profesorem německého a francouzského jazyka v Plzni až do odchodu na odpočinek v roce 1908. Klostermann byl stejně jako Adalbert Stifter původem Rakušan, ale hlásil se k české národnosti. Stal se jedním ze zaklada-

telů českého akademického spolku ve Vídni a nakonec českým spisovatelem.

Klostermann podnikl několik cest do ciziny, zejména do Francie a na Balkán, byl členem plzeňské městské rady a okresního zastupitelstva, funkcionářem četných kulturních a osvětových spolků. Inicioval také stavbu rozhledny na Javorníku, která po rekonstrukci v roce 2000 nese jeho jméno.

Do literatury vstoupil Klostermann v polovině osmdesátých let 19. století drobnými fejetony a črtami, které uveřejňoval převážně v pražském německém časopise *Politik*. Z podnětu redaktora časopisu *Osvěta* V. Vlčka začal Klostermann soustavně psát česky. Pro českou literaturu objevil krásu šumavských lesů a hor i život a tradice jejich obyvatel. Velký důraz kladl na vylíčení krajiny a přírody. Jeho díla vznikla na základě skutečných událostí a vyprávění.

Závěr života strávil Karel Klostermann ve Štětkni na Strakonicku, kde také zemřel na rozedmu plic.

Ernst Mach

(18. 2. 1838, Chrlice u Brna – 19. 2. 1916, Vaterstetten u Mnichova) – rakouský fyzik a filozof českého původu.

Ernst Mach ukončil studia na piaristickém gymnáziu v Kroměříži, od roku 1855 studoval na univerzitě ve Vídni (matematika, fyzika, filozofie). V roce 1860 získal doktorát a po habilitaci zde působil jako soukromý docent. V letech 1864-1867 přednáší Mach v Grazu matematiku, fyziku, fyziologii a psychologii. V letech 1867-1895 zastává místo profesora experimentální fyziky na univerzitě v Praze (od roku 1879 rektor univerzity). Mach se setkal s Purkyněm a Palackým. V Praze Mach mj. zkoumal zrakové a sluchové vnímání. Zkoumal šokové vzduchové vlny způsobené rychle letícími projektily. Od roku 1895 působí Ernst Mach ve Vídni jako profesor induktivní filozofie.

Ernst Mach se vedle fyziky a filozofie věnoval také chemii, fyziologii a psychologii. Mach byl také zkušeným experimentátorem. Snažil se o sjednocení různých vědních oborů a o vybudování oboru zvaného psychofyzika. Psychofyzika měla vysvětlovat vztah mezi fyzikálními podněty a smyslovými počitky. V roce 1883 Mach vydává knihu *Die Mechanik in ihrer Entwicklung (Mechanika ve svém vývoji)*.

Od roku 1898 musí Mach čelit vážnému zhoršení svého zdravotního stavu, které vede až k paralýze poloviny těla. Přesto pokračuje v publikování a v navrhování experimentů. V penzi uveřejnil nejen řadu vědeckých článků, ale dokončil i dvě monografie. Poslední léta svého života (1913-1916) žil s manželkou u nejstaršího syna Ludwiga ve Vaterstettenu. Tam také poblíž městečka Haar, den po svých 78. narozeninách zemřel na selhání srdce.

Ernst Mach patří k nejvýznamnějším osobnostem vědy druhé poloviny 19. století především v oblasti experimentální fyziky. Jeho jménem je označena řada fyzikálních veličin a pojmů. Jako vědec proslul svou důkladností, precizností i manuální zručností, svým klidem a jasným, stručným a výstižným formulováním myšlenek. Jako pedagog a filozof byl autorem řady učebnic a přehledných kompendií z oblasti fyziky, stál u zrodu této vědní disciplíny v českých zemích v její novodobě podobě.

Na jeho počest uděluje Akademie věd České republiky Čestnou oborovou medaili Ernsta Macha vynikajícím domácím i zahraničním vědcům v oboru fyzikálních věd.

Hodnota většiny Machových fyzikálních prací je na čase nezávislá. Machův princip, který zavedl Albert Einstein, vedl později k teorii relativity, při výuce fyziky se užívá Machův vlnostroj a Machovo kyvadlo, aerodynamika nadzvukových rychlostí se neobejde bez Machova kužele, Machova úhlu a Machova čísla.

„Kulatá“ výročí roce 2018: Gustav Klimt, Egon Schiele, Koloman Moser

Gustav Klimt

(14. 7. 1862, Vídeň-Baumgarten – 6. 2. 1918, Vídeň-Alsergrund) – rakouský malíř.

Narodil se jako druhý ze sedmi dětí chudého českého zlatníka a rytce Ernsta Klimta a jeho ženy Anny, rozené Finsterové. Ve čtrnácti letech vstoupil do Kunstwerbeschule ve Vídni, tam se naučil širokou škálu technik, od mozaiky přes malování až k freskařství. Po roce Klimtova studia se na stejnou školu přihlásil také jeho mladší bratr Ernst. Společně si pak přivydělávali malováním portrétů podle fotografií. Prvním větším úkolem bratrů Klimtových byla práce v Kunsthistorickém muzeu ve Vídni, kde se společně se svým přítelem Franzem Matschem podíleli na výzdobě dvora. Obrovský úspěch jim poté otevřel cestu k bezpočtu zakázek, z nichž pro Klimta byly nejvýznamnější především čtyři alegorie na stropě Paláce Sturany ve Vídni a dekorace stropu lázeňského domu v Karlových Varech v Čechách. Zlom v Klimtově samostatné tvorbě pak přišel v roce 1885, kdy dostal první oficiální vládní zakázku – výzdobu Vily Hermés, oblíbeného venkovského sídla císařovny Alžběty.

Poté začal tvořit samostatně a jeho obrazy byly plné nevšedních prvků – náznaků i výrazných linií, splývajících vlasů, květin a geometrických vzorů. Křivky, spirály a mystické víry jasných barev dotvářely nový svět v hlubinách podvědomí a nepoznaných bludištích mysli. Jeho vzory a syté barvy podmaňovaly pocity dekadence, erotična a tajemného napětí přelomu století.

O úspěchu Klimtova avantgardního umění svědčí také bezpočetná ocenění, z nichž nejvýznamnější byl

Gustav Klimt

Zlatý řád meritu v roce 1888 za přínos do světa umění z rukou císaře Franze Josefa a Velká cena Antverp v roce 1895, udělená Klimtovi za dekorace pro zámecké divadlo Esterházyů v Totisu v Maďarsku. V roce 1890 se Klimt podílel na výzdobě schodiště v Kunsthistorickém muzeu ve Vídni. O dva roky později však zemřel Klimtův bratr a spolupracovník Ernst, a tak další velkou zakázku Klimt přijal už jen s Franzem Matschem. Společně vytvářeli malby na zdi a stropě Velké haly Vídeňské univerzity – jednalo se tehdy o tři malby: *Filozofie*, *Lékařství*, *Právo*. Klimtova a Matschova práce se však nesečkala s příznivým ohlasem. Byla označena za nestydatě pornografickou a oficiálně odmítnuta. Po smrti Klimta ve druhé světové válce byly malby přemístěny na zámek Immendorf v jižním Rakousku, který však i s obrazy vyhořel při útěku jednotek SS 5. května 1945.

S několika ostatními umělci v roce 1897 založil uměleckou skupinu Vídeňská secese a stal se její vedoucí osobností. Otevřeně tak vyjádřili svou nespokojenost s konzervativními a tmářskými praktikami tehdejších umělců a zlostností kritiků. Vídeňská secese se rozpadla v roce 1905.

Klimtovou celoživotní družkou byla Emilie Flögeová. V roce 1917 byl Klimt konečně zvolen čestným členem Akademii umění ve Vídni a Mnichově, 6. února 1918 však po mrtvici zemřel ve Vídni, později byl pohřben na tamním hřbitově Hietzing.

Egon Schiele

(12. 6. 1890, Tulln – 31. 10. 1918, Vídeň) – rakouský malíř a kreslíř; žák Gustava Klimta.

Poté, co opustil vídeňskou secesi, si vytvořil vlastní působivý styl, jenž svou náladou zapadá do evropského expresionismu. Je autorem provokativních aktů v pohnutých pozicích, portrétů měst a vlastních podobizen. Často pobýval a tvořil v Českém Krumlově, ze kterého pocházela z německo-české rodiny jeho matka. V Krumlově se zpočátku zaměřil především na akty. Roku 1911 se do Krumlova vrátil, tentokrát s Wally Neuzilovou (vídeňskou Češkou), bývalou Klimtovou modelkou, s níž pak strávil několik následujících let. Avšak zanedlouho byl z Krumlova vyhnán pro nevázaný způsob života...

Koloman Moser

(30. 3. 1868, Vídeň – 18. 10. 1918, Vídeň)

Koloman Moser, též Kolo Moser, byl rakouský grafik, designér a malíř, spoluzakladatel Siebener Club, Sdružení výtvarných umělců Rakouska Secession a Wiener Werkstätte.

S Josefem Hoffmannem (česko-rakouský architekt a designér) a za podpory průmyslníka Fritze Waerndorfera založil v roce 1903 uměleckořemeslné dílny Wiener Werkstätte. Pro tyto dílny vytvořil několik stovek návrhů šperků, váz, nádobí, knižních vazeb, nábytku, vzorů dekoračních tkanin, skla atd. Jeho návrhy vynikají originalitou výtvarného řešení, elegancí a zároveň hravostí. V roce 1907 Wiener Werkstätte opustil. Začal se věnovat více malbě, proslavil se ale zejména návrhy rakousko-uherských bankovek a poštovních známek (např. série „Rakouští panovníci“ a „Bosna-Hercegovina“).

Redakční poznámka: Výstavy připravuje KHM, Leopold Museum, Spodní Belveder, Wien Museum, MAK, Lentos v Linci ad.

Putovní výstava k tematice menšinového školství v Rakousku

Výstava se bude konat v týdnu od 12.-16. 2. 2018 v budově Bilingvního gymnázia Školského spolku Komenský, Schützengasse 31, v 1. patře. V tomto týdnu je volně přístupná od 9:00-17:00 hodin. Slavnostní otevření výstavy se koná v pondělí 12. 2. 2018 v 17:00 za přítomnosti kurátorky výstavy paní dr. Gertraud Diendorfer. Na přípravě výstavy se podíleli i žákyně a žáci Bilingvního gymnázia Školského spolku Komenský.

VÝSTAVA

Martin Frouz: Gegen die Zeit

* 1970, Tábor, Studium in Prag, FAMU, AMU, Dissertationsthema: Dokumentation und Popularisierung, Fotografie in den Diensten der Wissenschaft (2012)

Magisterstudium Fotografie (AMU, FAMU, 1999)

Berufliche Tätigkeit(en):

2017-18 offizieller Fotograf bei der Restaurierung des Altstädter Rathauses in Prag

2011-17 Fotograf – Dokumentarist, Tschechisches Ägyptologisches Institut Prag

2012-15 ARU Brno, Tschechische Akademie der Wissenschaften, Fotograf – Dokumentarist

2009-15 FF UJEP, Ústí nad Labem, Lektor, Fotograf (dokumentace památek)

2005-10 Externer Mitarbeiter, Fotograf, Tschechisches Ägyptologisches Institut

2002-11 Fotoeditor, Fotograf, National Geographic Česko

2001-02 Fotoeditor, bei Mladá fronta DNES

1993-94 Chefredakteur, Elista Revue, Časopis textilního strojírenství

seit 1994 selbständiger Gewerbetreibender

Selbständige Ausstellungen (Auswahl):

Westägyptische Wüste, Praha 2016

Schönheiten Südmährens, Velké Bílovice 2014

Ägyptologie – Erfolge der tschechischen Wissenschaft durch das Objektiv von Martin Frouz, Litoměřice 2013

Kunst aus der Zeit der Jäger in der Fotografie von Martin Frouz, Přerov 2012

Archäologie Mährens, Galerie auf der Pawlatsche, Wien 2009

Rekonstruktion der Karlsbrücke, Praha 2008

Paläolitische Kunst, Brno 2007

Galerie auf der Pawlatsche

co Insitut für Slawistik, 1090 Spitalgasse 2-4 / Hof 3

www.univie.ac.at/pawlatsche

Také Rakousko si letos řadou výstav, koncertů a vědeckých přednášek připomene sté výročí konce první světové války a rozpadu habsburské monarchie: vrcholem oslav bude na podzim otevření vídeňského Muzea rakouských dějin

Kulturním vrcholem letošního roku v Rakousku by mělo být otevření Muzea dějin Rakouska (Haus der Geschichte Österreich), které se připravuje od roku 2015. Umístěno bude v budově Hofburgu v centru Vídně v někdejší sídle habsburských panovníků.

Muzeum je inspirováno podobným projektem v německém Bonnu a věnovat se bude dějinám Rakouska od poloviny 19. století s důrazem na události po roce 1918. Slavnostní otevření je plánováno na počátek listopadu. Výročí konce války a následným dvěma desítkám let, na jejichž konci se Rakousko stalo součástí nacistického Německa, se bude věnovat několik výstav v St. Pölten, Linci, Innsbrucku či Štýrském Hradci.

Šestisté padesáté výročí založení si letos řadou kulturních akcí připomíná také Rakouská národní knihovna. Vzpomínat se letos bude v Rakousku i na události roku 1968, včetně násilného potlačení pražského jara v Československu. Rakouská mediátka představí v říjnu výsledek spolupráce s archivem Českého rozhlasu na výzkumném projektu „Praha/Wien – Audiovizuální ohlasy roku 1918 ve Vídni a Praze“.

Velké oslavy letos chystají i rakouské umělecké galerie. Sto let od úmrtí expresionistického malíře Egona Schieleho, který často pobýval a tvořil i v Českém Krumlově, připomenou výstavy v zámku Belvedere a v Leopold Museum, které vlastní největší sbírky Schieleho děl. Obě výstavy začínou na podzim. Už v dubnu se po rekonstrukci znovu otevře Schieleho muzeum v podunajském Tullnu, kde se malíř narodil.

Fanoušci umění se mohou těšit také na výstavy spojené s výročími úmrtí malíře Gustava Klimta či secesního architekta Otto Wagnera. V Linci se otevře výstava mapující tvorbu litoměřického rodáka, grafika a ilustrátora Alfreda Kubina.

Přehled výročních akcí, nad kterými převzal záštitu exprezident Heinz Fischer, je zveřejněn na stránkách Webtip: oesterreich100.at.

Koncert k 100. výročí založení Československa

1. srpna 2018 – Pražský filharmonický sbor
Koncert v rámci Bregenzského operního festivalu, připomínka 90 let od úmrtí Leoše Janáčka.

Josef Koudelka: Návraty

Uměleckoprůmyslové muzeum

21. 3. 2018 – 23. 9. 2018

Výstava prací významného českého fotografa Josefa Koudelky je připravována k jeho 80. narozeninám a představí průřez jeho celoživotní tvorbou. Základ expozice tvoří rozsáhlý soubor cca 400 děl, která se fotograf rozhodl velkoryse věnovat Uměleckoprůmyslovému muzeu v Praze. UPM tak bude jediným muzeem na světě, kde bude uloženo rozsáhlé dílo světoznámého fotografa. K výstavě vzniknou dvě knihy v česko-anglickém vydání.

Literární kronika první republiky 1918-1938

Výpravná publikace přináší panoramatický obraz mimořádně bohaté etapy kulturních dějin českých zemí, Slovenska a Podkarpatské Rusi v období mezi světovými válkami. Pomocí kalendária, fotografií, reprodukcí, ukázek a krátkých, přístupně psaných kapitol přibližuje nejvýznamnější literární události, instituce a díla z období od založení

Československé republiky do mnichovské krize. Pozornost je věnována nejen literatuře českého jazyka, ale také textům slovenským, německým či maďarským, celému prostoru první republiky. Celek sestává z 21 oddílů, z nichž každý popisuje jeden rok z intervalu 1918-1938. Kniha je výsledkem spolupráce bohemistů, germanistů, slovakistů a ukrajinistů působících převážně v Ústavu pro českou literaturu AV ČR, Památníku národního písemnictví v Praze a Ústavu slovenskej literatury SAV v Bratislavě v čele s PhDr. Petrem Šámalem, Ph.D., PhDr. Tomášem Pavlíčkem, Ph.D., a doc. Mgr. Vladimírem Barboríkem, CSc. Kodice s Ústavem pro českou literaturu AV ČR a Památníkem národního písemnictví.

Blahoslavená Marie Restituta

(1. 5. 1894, Brno-Husovice – 30. 3. 1943, Vídeň)

Řádová sestra Marie Restituta Kafková se narodila jako Helena Kafková. Nové jméno přijala, když byla ve Vídni v roce 1915 přijata do františkánského řádu. Většinu života působila jako řeholnice a zároveň zdravotní sestra, nejprve v nemocnici v Mödlingu, poté ve Vídni jako vrchní sestra a pravá ruka primáře. Byla hluboce zbožná, asketismus ve věci stravování jí však byl cizí, kvůli nadměrné konzumaci piva a guláše trpěla nadváhou.

Po Anschlusu Rakouska se sestra Marie Restituta několikrát dostala do střetu s nacistickými orgány, poprvé když odmítla na jejich příkaz odstranit z prostor nemocnice krucifixy. 18. února 1942 byla přímo na operačním sále zatčena a obviněna z šíření protinacistických materiálů. 29. října 1942 byla odsouzena k smrti a 30. března 1943 byla i přes protesty a žádosti o omilostnění např. kardinála Theodora Innitzera štáta gilotinou. Katolická církev zahájila beatifikační proces sestry Marie Restituty v listopadu 1988, 21. června 1998 byla prohlášena za blahoslavenou.

www.restituta.at

TERMINE	
30. März 2018	<p>75. Todestag der seligen Restituta</p> <p>Da der Todestag auf den Karfreitag fällt, findet an diesem Tag keine Heilige Messe statt. Informationen zum Gedenken des 75. Todestages folgen in der ersten Ausgabe der Restituta-Mitteilungen 2018.</p>
<p>Nächste Termine zur Besichtigung der Restituta-Dokumentation „Glaube gegen NS-Gewalt“ ohne Voranmeldung:</p> <p>7. März, 4. April, 2. Mai und 6. Juni 2018 zwischen 14.00 und 17.00 Uhr.</p>	

Akademický bulletin s rozhovorem s rakouským bohemistou prof. dr. Stefanem M. Newerklou

Co říká o národních jazycích rakouský bohemista Stefan M. Newerkla a proč jsou lepší než lámaná angličtina? Listopadové číslo AB / Akademického bulletinu nalezne-

te na http://www.avcr.cz/.content/galerie-souboru/AB/AB_11_2017.pdf

Všechna čísla AB / Akademického bulletinu si můžete prohlédnout na následující adrese:

<http://www.avcr.cz/cs/pro-verejnost/periodika/>

Ohlédnutí

Štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Ivan Korčok prijal 9. januára 2018 na pôde rezortu diplomacie novú ministerku pre Európu, integráciu a zahraničné veci Rakúskej republiky Karin Kneissl. Išlo vôbec o jej prvú zahraničnú cestu vo funkcii ministerky po vymenovaní novej rakúskej vlády.

Ministerka Karin Kneissl

Počas diskusie obaja ocenili kvalitné susedské vzťahy oboch krajín a vyzdvihli najmä úroveň vzájomnej ekonomickej spolupráce. „Veľmi sa teším, že si pani ministerka za cieľ svojej prvej návštevy vybrala práve Bratislavu. Vnímam to ako potvrdenie toho, že naše krajiny spája nielen geografická blízkosť, ale hlavne celý rad spoločných priorít. Rakúsko je jedným z našich najvýznamnejších ekonomických partnerov a po Holandsku druhým najväčším investorom v SR,“ zdôraznil štátny tajomník.

Podčiarkli taktiež dôležitosť ďalšieho rozvoja infraštruktúrnych prepojení medzi Rakúskom a Slovenskom, z ktorých profitujú najmä občania. Dôležitým prostriedkom prehlbovania našich vzťahov zostáva aj regionálna spolupráca, či už na úrovni Slavkovského formátu, alebo v rámci kooperácie V4 s Rakúskom. Ako uviedol Korčok, „práve diskusia v rámci menších regionálnych formátov už v minulosti mnohokrát potvrdila svoje opodstatnenie, keďže pomáha lepšie si vzájomne porozumieť a pochopiť záujmy a problémy partnerov“.

Vzájomná koordinácia je o to dôležitejšia, že s Rakúskom v poslednom období zdieľame viacero spoločných zahranično-politických výziev. SR čaká v budúcom roku predsedníctvo v OBSE, ktoré Rakúsko v predchádzajúcich dňoch úspešne zavrášilo. Ešte intenzívnejšia je naša spolupráca v rámci európskej agendy. Tu sa naopak na svoje predsedníctvo v Rade EÚ, ktoré Slovensko absolvovalo v roku 2016, pripravuje náš rakúsky partner – v 2. polroku 2018.

Počas diskusie bol okrem bilaterálnej agendy dôraz kladený aj na aktuálne témy európskej politiky – otázky

súvisiace s politikou rozširovania či vývojom v rámci migračnej agendy. „Dlhodobu zdôrazňujeme, že povinné kvóty nesmú byť jediným nástrojom na riešenie migračnej krízy. Som rád, že aj v tejto veľmi citlivej otázke sa s rakúskou ministerkou zhodneme. Prvoradá je úzka spolupráca s krajinami pôvodu a dôsledná ochrana vonkajších hraníc, ktorá je základným predpokladom riadneho fungovania Schengenu,“ konštatoval v tejto súvislosti I. Korčok.

Karin Kneissl sa po rokovaní s Ivanom Korčokom stretla s ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslavom Lajčákom v jeho kapacite predsedu 72. Valného zhromaždenia OSN, následne absolvovala aj prijatie u prezidenta SR Andreja Kisku.

Slovenská republika v OSN

Slovenskú republiku 19. januára 1993 ako jeden z nástupníckych štátov bývalého Československa prijali za členskú krajinu Organizácie spojených národov. 25. výročie vstupu do OSN je príležitosťou na to, aby sme si pripomenuli históriu nášho členstva a poukázali na to, že aj malé členské štáty ako Slovensko dokážu aktívne prispievať k riešeniu obrovského spektra výziev, ktorým medzinárodné spoločenstvo čelí.

Slovensko, ako súčasť Československa, patrilo medzi zakladajúce krajiny Organizácie Spojených národov v roku 1945. Samostatná Slovenská republika vstúpila do OSN plne si vedomá zodpovednosti, povinností a úloh, ktoré so sebou členstvo v jedinej univerzálnej medzinárodnej organizácii prináša. Po 25 rokoch nášho členstva môžeme hrdoko konštatovať, že úspešný príbeh Slovenska sa odohral aj na pôde OSN. Slovenská republika pôsobila v najdôležitejších rozhodovacích orgánoch OSN, pričom zásadným míľnikom bolo pôsobenie Slovenska v pozícii nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN v rokoch 2006-2007. Od 1. januára 2018 sa SR po druhýkrát na 3 roky stala členom Rady OSN pre ľudské práva so sídlom v Ženeve. V rokoch 2010-2012 SR úspešne pôsobila ako člen Hospodárskej a sociálnej rady OSN (ECOSOC) a v r. 2012 tomuto orgánu predsedala.

Nesporné kvality slovenských diplomatov sa prejavili v pôsobení na najvyšších postoch v organizácii. V súčasnosti pôsobí minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák vo funkcii predsedu 72. zasadnutia Valného zhromaždenia OSN, čo je protokolárne najvyšší post v rámci OSN, reprezentujúci všetkých 193 štátov. Medzi rešpektované mená v systéme OSN dlhodobopatria tiež sudca Medzinárodného súdneho dvora v Haagu Peter Tomka, osobitný predstaviteľ generálneho tajomníka OSN pre Irak Ján Kubiš, výkonná tajomníčka Európskej hospodárskej komisie OSN v Ženeve Olga Algayerová, námestník generálneho tajomníka OSN pre politické záležitosti Miroslav Jenča či bývalý osobitný vyslanec generálneho tajomníka OSN pre Balkán Eduard Kukan.

OSN má v medzinárodnej bezpečnostnej architektúre svoje nezastupiteľné miesto, je to však viac než len fórum na riešenie a prevenciu konfliktov. OSN a jej odborné organizácie, agentúry a fondy sa angažujú v oblastiach, ktoré sa dotýkajú najrozmanitejších sfér života ľudskej spoločnosti, či už v oblasti podpory rozvoja demokracie a ochrany ľudských práv a slobôd, ale aj pri riešení zásadných ekonomických, sociálnych i ekologických problémov súčasné-

ho sveta. Efektívny multilateralizmus a jeho aktívne presadzovanie prostredníctvom OSN patrí od vzniku SR medzi piliere zahraničnej politiky SR.

Zdroj: *Veľvyslanectvo Slovenskej republiky vo Viedni*

Bettina Morcinek – Veronika Opletalová – Helmut Glück – Karsten Rinas: *Deutschlernen „von unten“: Böhmakeln und Kucheldeutsch*, Wiesbaden: Harrassowitz 2016, ISBN 978-3-447-10617-7

Dieses Buch ist ohne Zweifel ein Gewinn. Es ist eine gelungene Darstellung der Besonderheiten des Böhmakelns und des Kucheldeutsch, die als Fremdsprache vorwiegend von muttersprachlich tschechisch oder slowakisch sprechenden Personen erlernt und gesprochen wurde. Zuerst wird in verständlicher, aber auch präziser Darstellung die Grundzüge der tschechischen und slowakischen Sprache erörtert um die Verschiedenheiten zur deutschen Sprache zu zeigen. Einen interessanten Einblick bringt auch die Beschäftigung mit der uneinheitlichen Terminologie vom Prager Deutsch, Kleinseitendeutsch und Kucheldeutsch als auch dem Wienerischen und seiner Entwicklung seit dem 18. Jahrhundert. Dem tschechisch-deutschen Bilingualismus und dem Böhmakeln wird ausreichend Platz gewidmet und mit guten Beispielen unterlegt. Generell sind die vielen Beispiele eine Stärke dieses Buches, da sie die oftmals recht theoretischen linguistischen Erörterungen verständlicher und für Nicht-Linguisten klarer erscheinen lassen. Auf die Orte des Zusammentreffens der Sprachen, sowohl in räumlicher als auch zeitlicher Perspektive, wird ausführlich eingegangen und gezeigt, dass der sprachlich und ethnische Kontakt bis ins Mittelalter zurückreicht. Der

Analyse der Quellen in denen geböhmakelt wurde wird ein eigenes Kapitel gewidmet, da besonders in der Literatur das Böhmakeln ein bewusst genutztes literarisches Element ist, das auch zur Herabsetzung tschechischer Figuren eingesetzt wurde, oder um Stereotype zu bedienen. Deshalb ist das tatsächliche Böhmakeln bei der Analyse davon zu trennen, was auch in ausreichendem Maße, durch beispielsweise Analyse von Ego-Dokumenten, vorgenommen wird. Letztlich zeigen die Autoren, dass das Böhmakeln und das Kucheldeutsch unterschiedliche Typen von Abweichungen von der Standardsprache sind, nicht aber notwendigerweise immer vom Wienerischen. Diese linguistischen Eigenschaften dieser Varietäten werden dann durch reichhaltige, prägnante und manchmal recht lustige Beispiele dargelegt. Eine sehr ausführliche und meiner Meinung nach durchaus repräsentative Auswahl an Quellentexten ist Bestandteil des Buches als auch eine CD mit historischen Kabaretttaufnahmen und neuen Hörzitaten. Letztlich lässt sich durchaus sagen, dass dieses Buch für alle die Interesse an Entstehung, Ausprägungen und den Unterschieden in dem tschechisch gefärbten Deutsch haben, eine sehr interessante und spannende Lektüre darstellt. Die Quellentexte enthalten teils literarische Leckerbissen, da darin auch das Wienerische des 19. Jahrhunderts nicht zu kurz kommt. (MRB -KK

Dritte Neuauflage des Lösungsschlüssels zu unserem Tschechischlehrbuch der Wiener Bohemistik: Sodeyfi, Hana & Newerkla, Stefan Michael: *Tschechisch – Faszination der Vielfalt. Schlüssel zu den Übungen*. 3. unveränderte Auflage. Wiesbaden: Harrassowitz 2017, 180 S. Paperback. Preis 24,80 Eur [D]. ISBN 978-3-447-05668-7.

Nähere Informationen zum Schlüssel und die Möglichkeit zu dessen Bezug finden Sie unter:

<https://www.harrassowitz-verlag.de/index.shtml>

Die Publikation können Sie bei Bedarf auch über gut sortierte Buchhandlungen bzw. über on-line Bookshops beziehen.

Karel IV. a Emauzy

Neuerscheinung, die im Rahmen der Strategie AV 21 herausgegeben wurde und als Frucht der Zusammenarbeit von vier Instituten der Akademie der Wissenschaften der

Tschechischen Republik (Ústav dějin umění, Slovanský ústav, Etnologický ústav, Ústav pro jazyk český a Ústav pro českou literaturu) vorbereitet wurde. Das Buch *Karel IV. a Emauzy. Liturgie – obraz – text* enthält die Vorträge der Konferenz, die im Oktober 2016 im Emmauskloster in Prag stattfand.

Klára Benešová – Kateřina Kubínová – Václav Čermák – Daniel Soukup (eds.): *Karel IV. a Emauzy: Liturgie – obraz – text*, Praha: Artefactum 2017.

Bestellungen:

<http://www.udu.cas.cz/cs/nakladatelstvi-artefactum/>

Iva Málková: *Jaromír Šavrd a Tvůrce v zástupu i v opozici*, Praha: Pulchra 2017, hardcover, 288 str., ISBN 978-80-7564-025-3

O knize:

Kniha představuje Jaromíra Šavrdy (1931-1988), ostravského básníka, prozaika, novináře, vydavatele samizdatové edice *Libri prohibiti*, disidenta a politického vězně s ohledem na jeho literární práci a občanskou angažovanost v totalitní zemi. Současně zkoumá Šavrdovo postavení v kolektivní a kulturní paměti moderní historie.

Život ostravského literáta a disidenta Jaromíra Šavrdy popisuje Iva Málková nejen s ohledem na jeho peripetie a umělecky plodná období. Z hlediska literárního kontextu nahlíží autorka už do Šavrdova dětství a mládí ve čtyřicátých a padesátých letech 20. století, kdy se utvářel jeho vztah k literatuře a vznikaly první rýmované verše. Chronologicky pak přechází k šedesátým letům, kdy Šavrd a po úspěchu knihy *Půjdeš, nevrátíš se* začíná působit jako svobodný umělec a profesionální spisovatel. Prosazuje se v regionálních i celostátních nakladatelstvích, pracuje jako nakladatelský redaktor a novinář v krajském deníku *Nová Svoboda*, kde zažije srpen 1968 a dojde ke zvratu v jeho kariéře i myšlení.

Publikační i redakční činnost Jaromíra Šavrdy už má neoficiální charakter a je soustředěna výhradně na oblast samizdatu. Autorka vychází z archivních materiálů a poprvé předkládá doklady o zázemí samizdatové edice *Libri prohibiti*, kterou Šavrd a založil a vedl. Kniha rovněž rekonstruuje okolnosti spojené se soudy, vazbou a opakovaným vězněním Jaromíra Šavrdy a odhaluje podmínky, v nichž lidé žili v socialistických kriminálech, kde Šavrd a nuceně pobýval v letech 1978-1981, respektive 1982-1984. V závěrečných kapitolách knihy Iva Málková analyzuje Šavrdovu tvorbu, která vychází v samizdatu a v exilu, a uvádí ji do kontextu československé oficiální literatury. Představuje Šavrd a také jako usilovného zastávce svobody projevu, který je po návratu z druhého věznění stále pod dozorem StB, přesto nadále opisuje a rozšiřuje své knihy a texty druhých a zapojuje se i do práce československého disentu.

O autorce: Doc. PaedDr. Iva Málková, Ph.D., je literární historička a editorka. Působí na Filozofické fakultě Ostravské univerzity, kde se zabývá především českou literaturou druhé poloviny 20. století.

<http://ff.osu.cz/kcl/iva-malkova/12849/>

Objednávky:

<http://www.pulchra.cz/jaromir-savrd-a---tvurce-v-zastupu-i-v-opozici-208.html> nebo

<https://www.kosmas.cz/knihy/239132/jaromir-savrd-a/#pos=228>.

Svatováclavská bible: nedělní a sváteční čtení,
eds. Ondřej Koupil a Jiří M. Havlík, Praha: Karolinum
2017, 312 s., ISBN 978-80-2463-6191

O knize: „Bibli česká, to jest svatě Písmo podlé starožitého a obecného latinského od všeobecné církve svatě římské potvrzeného a užívaného přeložení,,, známá jako „bible Svatováclavská“, je v povědomí české kulturní veřejnosti zřetelně zastíněna vůbec nejznámějším biblickým překladem – bratrskou biblí Kralickou. Jde nicméně o jednu z nejvýznamnějších památek českého jazyka a literatury barokního období, jejíž vliv – náboženský, kulturní i jazykový – lze sledovat až do 19. století. Překlad, či přesněji adaptace starších českých překladů, přizpůsobená co nejvěrněji znění latinského textu schváleného tridentským koncilem (takzvané Sixto-Klementiny), vznikala z podnětu biskupa Matouše Ferdinanda Sobka z Bílenberka a prací jezuitů Jiřího Konstance, Matěje Štajera a patrně dalších spolupracovníků od sedmdesátých let 17. století a byla vydána ve třech svazcích v letech 1677-1715. Katolickému duchovenstvu se tak dostal do rukou autorizovaný, církevně schválený text v češtině, který mohl být bez obav využit v liturgii i pastorači.

Předkládaná antologie si klade za cíl rozšířit a prohloubit známost Svatováclavské bible mezi zájemci mimo úzký kruh odborníků. Jako klíč k výběru a uspořádání textů byla zvolena liturgie, protože právě předčítání předepsaných perikop v rámci bohoslužby představovalo způsob, jímž se věřící seznamovali s textem Písma a jehož prostřednictvím překlad dále působil na lidovou kulturu. Zařazeny jsou perikopy, které byly čteny o nedělích a svátcích církevního roku; kromě nich výběr obsahuje rovněž ukázky z komentářů k biblickému textu a bohatý obrazový doprovod.

Objednávky: https://www.cupress.cuni.cz/ink2_ext/index.jsp?include=podrobnosti&id=324081

Erika Juríková (ed.) a kolektiv autorů: Tyrnavia erudita – Vzdelaná Trnava, Trnava: Mesto Trnava v spolupráci s Katedrou klasických jazykov Filozofickej fakulty TU 2017, 144 str., ISBN: 978-80-972875-8-0

Anotácia: Publikácia *Tyrnavia Erudita – Vzdelaná Trnava* vznikla ako spoločný projekt mesta Trnavy a Katedry klasických jazykov Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity. Jej editorom je Erika Juríková, autormi jednotlivých kapitol Lenka Fišerová, Veronika Hlavatá, Erika Juríková, Katarína Karabová, Jozef Kordoš, Nicol Sipekiová a Daniel Škoviera. O dizajn a fotografie sa postaral Ladislav Tkáčik. Snahou autorov bolo priblížiť dnešnému čitateľovi životné osudy a tvorbu devätnástich barokových spisovateľov, ktorí boli v 17. a 18. storočí rôznym spôsobom spätí s prostredím historickej Trnavskej univerzity. Zároveň kniha sprístupňuje v slovenskom preklade ukážky z ich diel pôvodne napísaných v latinčine, v niekdajšom jazyku učencov a univerzitného vzdelávania. Poskytuje tak možnosť ponoriť sa do myšlienkového sveta barokového človeka, pochopiť ho a prostredníctvom neho chápať aj vlastnú kultúrnu identitu. Úzka prepojenosť barokových autorov s trnavským prostredím navyše umožňuje dozvedieť sa niečo bližšie o trnavskej histórii a kultúrnych dejinách mesta, ktoré bolo v 18. storočí centrom univerzitného vzdelávania u nás.

Jarní novinky nakladatelství Wieser

**Ludwiga Reich: Das steinerne Archiv
von Ivančice / Kamenný archiv v Ivančicích**

Ins Tschechische übersetzt von Marco Nývlt
236 Seiten, EUR 29,95
ISBN: 978-3-99029-283-9

In der südmährischen Stadt Ivančice, dem früheren Eibenschitz, liegt der älteste jüdische Friedhof Mährens, der drittälteste Tschechiens. Sein streng denkmalgeschütztes Areal birgt nicht nur kunsthistorisch wertvolle Grabsteine aus nahezu einem halben Jahrtausend, sondern ist auch das einzige Zeugnis für eine 1942 restlos ausgelöschte jüdische Kultur an diesem Ort. Die enge Verbindung mit dem Nachbarland Niederösterreich, die tragischen Ereignisse um das Lager Ivančice, das alles lässt sich an den Steinen ablesen wie an Dokumenten in einem Archiv.

Ludwiga Reich, geb. 1943 in Wien, studierte dort Musik, Germanistik, Psychologie und Kunstgeschichte und unterrichtete an der Musikschule Schallinger, an Gymnasien in Wien und NÖ und an der Universität Krasnodar in der damaligen Sowjetunion. Lebt in Niederösterreich.

Marco Nývlt ist in Wien zweisprachig aufgewachsen und studierte Dolmetschen an der Universität Wien. Als Übersetzer wirkte er unter anderem an einem Projekt der Österreichischen Akademie der Wissenschaften zur Aufarbeitung der gemeinsamen Geschichte von Österreich und der Tschechoslowakischen Republik des 20. Jahrhunderts.

Anton Hykisch: Es lebe die Königin
Aus dem Slowakischen übersetzt von Gustav Just
ca. 400 Seiten, wtb 037
EUR 14,95
ISBN 978-3-99029-270-9

Anton Hykisch: Es lebe die Königin

Aus dem Slowakischen übersetzt von Gustav Just
ca. 400 Seiten, wtb 037
EUR 14,95
ISBN 978-3-99029-270-9

Vivat regina! Es lebe die Königin! schallt es vielhundertstimmig durch den Dom zu Preßburg, als 1741 der Erzbischof von Esztergom, Graf Esterhazy, und der Palatin Graf Palffy der vierundzwanzigjährigen Erzherzogin Maria Theresia die Krone des heiligen Stefan auf die Stirn drücken. Ihr Thron steht nicht fest. Vierzig Jahre lang regiert Maria Theresia, Mutter von sechzehn Kindern, ihr Vielvölkerimperium mit

Verstand und Energie, Vorsicht und Kühnheit, Strenge und Menschlichkeit, durch grundlegende Reformen der Justiz, der Verwaltung, des Bildungswesens und der Armee weit

die Türen zur Neuzeit aufstoßend, eine Herrscherin großen Formats, die einem Zeitalter ihren Stempel aufdrückt.

Anton Hykisch, geboren 1932 in Banská Štiavnica. 1962-1969 Redakteur des Slowakischen Rundfunks. Nach der Okkupation der Tschechoslowakei durfte er nicht publizieren. Arbeitete als Bibliothekar und Verlagsleiter. 1990-1992 Abgeordneter der Föderalversammlung in Prag. 1993-1997 Botschafter der Slowakischen Republik in Kanada. Lebt als Rentner in Bratislava.

Stanislav Struhar: Die Gabe der Hoffnung

ca. 160 Seiten, gebunden, Lesebändchen
 EUR 21:00 ISBN 978-3-99029-289-1
 Als E-Book erhältlich

Als Matthias die junge Alena kennenlernt, kehrt in sein Leben das Glück zurück. Er lernt Tschechisch und begleitet Alena zu ihrer Großmutter nach Zlín, in die Geburtsstadt Alenas Eltern, die einst als Flüchtlinge nach Österreich gekommen sind. Alena ist in Wien geboren, aber ihren Vater hat sie nie kennengelernt. Ein stilles Leid verbirgt sich in ihrem Herzen, doch dauert es nicht lange, und ein nigerianisches Mädchen tritt in ihr und Matthias' Leben. Eines Tages

lernen sie einen Mann kennen, der einst als Flüchtling nach Österreich gekommen ist ...

Stanislav Struhar, 1964 in Gottwaldov (heute Zlín) geboren, versagte sich dem Anpassungsdruck des tschechoslowakischen Regimes in den 1980er Jahren. 1988 floh er schließlich mit seiner Frau nach Österreich. Sein bisheriges literarisches Schaffen wurde durch zahlreiche Stipendien unterstützt. Stanislav Struhar lebt heute in Wien.

Wieser Verlag
 8.-Mai-Straße 12
 9020 Klagenfurt/Celovec
 E-Mail: office@wieser-verlag.com
 Unter der Telefonnummer: +43 (0) 463 37036;
 Fax: +43 (0) 463 37635
<https://www.wieser-verlag.com/>

Rhea Krčmářová: Böhmen ist der Ozean. Erzählungen

Wien: Verlag Kremayr & Scheriau 2018, Hardcover mit Schutzumschlag. 208 Seiten, Format 12 x 20. 19,90 € ISBN: 978-3-218-01105-1

Das Wasser schlängelt sich durch die Orte Böhmens, als wären es Inseln. Mal tritt es über die Ufer, mal verschluckt es Land und Leute, eine Verbindungslinie, die hinter den Eisernen Vorhang führt, oder kuriose Urgewalt, die Leben und Tod bringt. Und es birgt Rusalkas, Wassermänner und Frühlingsgöttinnen, die Zeugen einer anderen Zeit sind,

Vergangenes ans Tageslicht holen oder für immer in den Tiefen des Ozeans verschwinden lassen.

Rhea Krčmářová erzählt in ihren Geschichten von den Spuren, die der Kommunismus hinterlassen hat. Emigration und Sprachverlust machen die Figuren zu Suchenden: nach der eigenen Herkunft, nach einem kleinen Stück Heimat. Dabei schafft sie eine Sprache, die wie das Wasser in ihren Geschichten als verbindendes Element durch die Geschichten fließt – von bezaubernder Musikalität und Vielstimmigkeit.

„Ich bin elf oder zwölf, nach einem halben Leben werde ich an die Moldau zurückgespült, besuchsweise. Nichts hat sich verändert, an jeder Ecke Golems und Geister, überall glaube ich den vodník zu sehen.“

Zur Autorin: Rhea Krčmářová (Krtsch-mar-scho-wa) wurde in Prag geboren und emigrierte mit ihrer Familie aus der ČSSR nach Österreich. Nach fünf Jahren als Staatenlose erhielt sie die österreichische Staatsbürgerschaft. Sie studierte u. a. Theaterwissenschaften, Gesang, Schauspiel und ist Absolventin des Instituts für Sprachkunst an der Universität für Angewandte Kunst. Ihre Texte wurden mit zahlreichen Preisen und Stipendien ausgezeichnet, u. a.: Literaturpreis Wartholz (Land NÖ). Sie veröffentlichte in diversen Anthologien, schreibt Theatertexte, Libretti, Essays und Lyrik und experimentiert mit transmedialer Kunst und Buchkunst

<http://www.kremayr-scheriau.at/autoren/rhea-krmarova-422>

Leseprobe: <http://www.kremayr-scheriau.at/assets/buxmedia/5101d9e6d32765ac35d3eb73f0bd4b74.pdf>

Bestellungen: <http://www.kremayr-scheriau.at/buchere-books/bohmen-ist-der-ozean-960>

Vydavatelství Zsolnay vydalo román Ernsta Lothara Die Rückkehr

Lotharovo dílo silně ovlivnil jeho německo-moravský židovský původ a smutek nad zánikem mnohonárodnostní rakousko-uherské monarchie. V jeho raném díle lze zřetelně rozpoznat vypravěčský vliv A. Schnitzlera. Některé z jeho románů byly také zfilmovány (exilový román *Der Engel mit der Posaune*, 1946, angl. 1945). V USA psal úspěšné romány v angličtině (*A Woman is Witness*, 1941; román o novějších dějinách Rakouska *Beneath another Sun*, 1943). Po návratu v něm narůstalo zklamání ze společenského vývoje v Rakousku (politický román *Heldenplatz*, 1945; autobiografický román *Die Rückkehr*, 1949; *Das Wunder des Überlebens*, 1960). Lothar je také autorem esejistických textů a často zhudebňované lyriky.

Ernst Lothar, vl. jm. Ernst Lothar Müller (25. 10. 1890, Brno – 30. 10. 1974, Vídeň) se narodil v zámožné židovské rodině. Dětství strávil v Brně, pak se rodina přestěhovala do Vídně. Tam studoval germanistiku a práva. Protože se chtěl jasně odlišit od svého bratra (později známého jako Hans Müller-Einigen), zvolil si jako umělecký pseudonym svá křestní jména. Podílel se na založení Salzburšských slavností. Od roku 1925 byl divadelním kritikem (deník *Neue Freie Presse*), od třicátých let byl režisérem v Burgtheatru, později ve vídeňském divadle v Josefstadt. Po anšlusu Rakouska uprchl Lothar nejdříve do Švýcarska, pak přes Francii do USA. Po druhé světové válce se vrátil do Vídně, kde pracoval jako režisér v Burgtheatru.

38. ročník mezioborového mezinárodního plzeňského symposia k problematice

19. století

Pochopit vteřinu. Prožívání času v české kultuře 19. století

22.-24. února 2018

Pořádají Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., a Národní galerie v Praze ve spolupráci se Západočeským muzeem a Západočeskou galerií v Plzni

Přednáškový sál Západočeského muzea v Plzni Kopeckého sady 2

Čtvrtek 22. února

Dopoledne

9:00 Registrace účastníků

9:45 Slavnostní zahájení symposia

Jiří Štaif: Čas, prostor a osvojený svět v názorech předbřeznových písmáků mezi kontinuitou a diskontinuitou

Tomáš Dvořák: Rozvoj paleontologie a vnímání historicity času

Václav Smyčka: Čas cyklický a lineární, apokalyptický a imperiální, metafyzický a temporalizovaný

Diskuse

Ladislav Futtera: Proroctví v kultuře českého osvícenství a romantismu (DP)

David Franta: Aorist a imperfektum jako příznak „minulejšího“ času v českojazyčné beletrii 19. století (DP)

Ines Koeltzsch: Nostalgie a reflexe času v literatuře o venkovských Židech na přelomu 19. a 20. století

Diskuse

Dopoledne

Dalibor Tureček: Koncepce času v obrozenské poezii

Zdeněk Hrbata: Čas prchavý, plynoucí, běžící, ničící... K typologii, genealogii a konstrukci obrazů a námětů v období romantismu

Alice Jedličková – Kateřina Piorecká: Čas vyprávěný a čas prožívaný v české próze druhé poloviny 19. století

Diskuse

Dagmar Mocná: Čas přírody a čas lidského života v Prostých motivech Jana Nerudy

Karel Kolařík: Jiná doba. Úsilí Jiřího Karáska ze Lvovic o jinou přítomnost

Ivan Štampach: Filozofické pojetí času a věčnosti v 19. století

Diskuse

Pátek 23. února

Dopoledne od 9:00

Marcela Zemanová: „Lernzeit“ versus „Spielzeit“. Vnímání a prožívání času v dětství ve šlechtickém prostředí v první třetině 19. století

Katarína Beňová: Album kresieb zo života rodiny Odesalchi (DP)

Jan Pezda: Čas, prostor a pohyb v cestovních denících „éry zrychlování“

Diskuse

Marie Fiřtová: „Pojďme se projít po pokoji!“ Fenomén Zimmerreise a prožívání času měšťanem

Markéta Dlábková: Dolce far niente. Nicnedělání jako motiv salonní malby a jeho odraz v ilustrovaných časopisech poslední třetiny 19. století (DP)

Milena Lenderová: Čas, práce a zahálka v ženské preskriptivní literatuře a ženských časopisech 19. století

Martin Franc: Čas v kuchyni (DP)

Diskuse

Dopoledne

Lenka Řezníková: „Deadline“ a „timing“. Sociální čas a jeho reprezentace ve výkonové společnosti 19. století

Milan Hlavačka: Čas píchacích hodin

Hana Svatošová: Veřejné hodiny (DP)

Marie Macková: Pracovní doba a úřední hodiny státní správy v Čechách 19. století

Diskuse

Berenika Zemanová Urbanová: „Po dobu solárního roku...“

Čas v divadelní praxi ve druhé polovině 19. století

Jan Kachlík: Lidé, přístroje a manipulace s časem v hudbě 19. století (DP)

Milan Pospíšil: Struktura operního času aneb Proč Dalibor neutekl

Marta Ottlová – Martin Šochman: Dvě drobnosti k Wagnerovu pojmu znějící mlčení

Diskuse

Sobota 24. února

Dopoledne od 9:00

Petr Šámal: Grafika 19. století – pohotové, nebo zdlouhavé médium?

Petra Trnková: Fotograf pyrotechnikem. Pionýrská éra zábleskového světla ve fotografii

Petra Kolářová: Tělo a pohyb. Zachycení okamžiku ve výtvarném umění přelomu 19. a 20. století

Diskuse

Tomáš Winter: Montáž a čas ve vizuální alegorii

Filip Vostal: Zrychlená vteřina rané modernity

Diskuse

Závěrečné shrnutí

Konferenční poplatek ve výši 350,- Kč (důchodci a studenti 150,- Kč) bude možné uhradit na místě. Od konferenčního poplatku jsou osvobozeni aktivní účastníci.

Možnost závazně objednat ubytování v hotelu Slovan na dny:

Jednolůžkový pokoj s příslušenstvím včetně snídaně: 1050,- Kč/noc, dvoulůžkový pokoj s příslušenstvím včetně snídaně: 1500,- Kč/noc

21./22. 2. středa/čtvrtek

22./23. 2. čtvrtek/pátek

23./24. 2. pátek/sobota

Vyplněnou přihlášku zašlete nejpozději do 9. února

na e-mail piorecka@ucl.cas.cz

Těšíme se na shledanou v Plzni!

PhDr. Kateřina Piorecká, Ph.D.

Oddělení 20. století a literatury současné

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i.

Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1

Tel.: +420 222 828 118

E-mail: piorecka@ucl.cas.cz • www.ucl.cas.cz

Veřejná sbírka na vybudování pomníku českému fyzikovi Václavu Dolejškovi (1896, Praha – 1945, Terezín)

v akademickém parku na Mazance v Praze 8 – Ládví. Václav Dolejšek dal své schopnosti do služeb odboje proti nacistům, za odvahu zaplatil životem. Finanční dar můžete poukázat převodem ze svého bankovního účtu na transparentní účet č. 279692912/0300.

Za vaše příspěvky srdečně děkujeme.

Více informací: <http://sbirka-dolejssek.avcr.cz/>

Die Ackermann-Gemeinde ruft zum 8. Europäischen Essaywettbewerb 2018 für Studierende auf.

Das Thema ist „Was trennt West- und Osteuropa?“

Die Beiträge sollen einen Umfang von mindestens 1 bis maximal 3 Seiten (DIN A4) haben und können in deutscher, tschechischer oder slowakischer Sprache verfasst werden.

Der Siegerbeitrag wird mit 500 € prämiert. Die 2. und 3. Preisträger erhalten für ihre Essays 300 € bzw. 200 €.

Deadline: 14. Februar 2018

Teilnehmen können Hochschulstudenten und Doktoranden aus Deutschland, Tschechien, Österreich und der Slowakei.

Weitere Details finden Sie unter:

<http://www.tandem-org.de/aktuelles/externe-terminen/8-europ%C3%A4ischer-essaywettbewerb-f%C3%BCr-studentinnen-und-studenten-2018.html>.

Mgr. Radana Dielmann
Senior Lecturer für Tschechisch
Fachbereich Slawistik
Paris-Lodron-Universität Salzburg
Erzabt-Klotz-Straße 1
5020 Salzburg
Tel.: 0043-662/8044-4517
radana.dielmann@sbg.ac.at
www.uni-salzburg.at/slaw

Zemřel prof. PhDr. Radoslav Večerka, DrSc., dr. h. c.

Radoslav Večerka (18. 4. 1928, Brno – 15. 12. 2017, Brno) byl český jazykovědec, vysokoškolský pedagog, publicista, editor a literární vědec, který se zabýval slavistikou se zaměřením na paleoslovenistiku, slovanskou jazykovou komparatistiku a dějiny slavistiky. Vystudoval češtinu, rusistiku a slovanskou srovnávací jazykovědu na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. V letech 1967-1968 byl proděkanem FF UJEP v Brně, 1990-1991 vedoucím Katedry českého jazyka na FF MU, 1990-1997 člen vědecké rady FF MU. Jako hostující profesor přednášel na univerzitách v Erlangenu, Münsteru, Regensburgu, Heidelbergu, Freiburgu im Breisgau, dále v Sofii, Velikem Tarnovu, Budapešti, Szegedu a ve Vídni.

Leopold Museum – Jahresvorschau 2018

Schiele, Klimt und Moser-Jubiläumsausstellungen, Fotografie-Schwerpunkt und eine neu zu entdeckende Privatsammlung im Leopold Museum.

2018 ist das Jahr des Leopold Museum: Wien feiert die Wiener Moderne und deren Protagonisten Klimt, Schiele, Moser – das Leopold Museum spannt den Bogen vom Beginn mit Anton Romako, der Schiele-Jubiläumsschau, über Klimt, Moser, Gerstl, Kokoschka und den FotografInnen Moriz Nähr und Madame d’Ora bis hin zu Brus und Palme; und schließlich vereint die Ausstellung WOW! The Heidi Horten Collection 100 Jahre Kunstgeschichte von Klimt bis Hirst.

18. 01. 2018 bis 10. 06. 2018

Wien um 1900. Klimt – Moser – Gerstl – Kokoschka

16. 02. 2018 bis 29. 07. 2018

Wow! The Heidi Horten Collection

03. 03. 2018 bis 04. 11. 2018

Egon Schiele. Die Jubiläumsschau

03. 03. 2018 bis 11. 06. 2018

Schiele – Brus – Palme

06. 04. 2018 bis 18. 06. 2018

Anton Romako. Beginn der Moderne

13. 04. 2018 bis 06. 08. 2018

Zoran Mušič. Poesie der Stille

22. 06. 2018 bis 04. 11. 2018

Gustav Klimt

13. 07. 2018 bis 29. 10. 2018

Machen Sie mich schön, Madame d’Ora. Die Fotografien d’Ora 1907-1957

24. 08. 2018 bis 29. 10. 2018

Moriz Nähr. Fotografie und Wiener Moderne

Albertina – Jahresvorschau 2018

Im Frühjahr 2018 präsentiert die Albertina parallel zwei große Ausstellungen: Das Wiener Aquarell umfasst über 200 Werke von Ferdinand Georg Waldmüller bis Rudolf von Alt. Daneben widmen wir erstmals in Österreich Keith Haring (1958-1990) eine Retrospektive. Im Herbst ist in der Albertina die erste umfassende Präsentation von Claude Monet (1840-1926) seit über zwanzig Jahren in Österreich zu sehen. 2018 werden zudem zwei der wichtigsten österreichischen Künstlerinnen unserer Zeit gewürdigt: Florentina Pakosta (* 1933) und Martha Jungwirth (* 1940). Mit Alfred Seiland (* 1952) erleben Sie einen österreichischen Vorreiter der Farbfotografie und mit Helen Levitt (1913-2009) eine der einflussreichsten und berühmtesten Fotografinnen überhaupt.

Das Wiener Aquarell

Den Höhepunkt erreicht das *Wiener Aquarell* im Biedermeier: Jakob Alt, Matthäus Loder, Thomas Ender, Peter Fendi und Moritz Michael Daffinger zählen zu den bedeutendsten Künstlern dieser Zeit. Später sind es dann Anton Romako und August von Pettenkofen.

Überragend aber sind die Werke von Rudolf von Alt aus seiner mehr als siebenjährigen Schaffenszeit. Sie zählen zu den erlesensten Beispielen der Aquarellmalerei und begleiten den großen Bogen der Kulturgeschichte vom Biedermeier bis zur Kunst um 1900.

Die Ausstellung zeigt einen Bilderreigen von außerordentlicher Schönheit, der die hauseigenen Schätze sowie bedeutende Leihgaben präsentiert und den hohen Stellenwert des Wiener Aquarells für die Kunst des 19. Jahrhunderts eindrucksvoll belegt

Die Ausstellung ist von 16. Februar bis 13. Mai 2018 zu sehen.

Keith Haring (1958-1990) – eine Retrospektive

Die Albertina widmet Keith Haring (1958-1990), der 2018 60 Jahre alt geworden wäre, eine umfassende Retrospektive. Die Ausstellung beleuchtet das Schaffen des amerikanischen Ausnahmekünstlers sowohl aus kunsthistorischer als auch aus formaler Sicht. Der Schwerpunkt liegt auf

Harings einzigartiger Zeichensprache, die sich als künstlerisches Alphabet wie ein roter Faden durch sein Schaffen zieht. In seinen U-Bahn-Bildern, Gemälden, Zeichnungen und Skulpturen verschreibt sich Haring sozialer Gerechtigkeit und stetiger Veränderung. Die Strahlkraft seines Werks ist bis heute ungebrochen, sein Einfluss auf Zeitgenoss_innen sowie nachfolgende Künstlergenerationen gewaltig.

Die Ausstellung ist von 16. März bis 24. Juni 2018 zu sehen.

Claude Monet

Im Herbst 2018 zeigt die Albertina die erste umfassende Präsentation von Claude Monet (1840-1926) seit über 20 Jahren in Österreich. Die Ausstellung spannt den Bogen von seinen ersten vorimpressionistischen Werken bis hin zu seinen allerletzten Gemälden, die in seinem Garten in Giverny entstanden sind. Die Retrospektive ist mit fast 100 Gemälden von über 40 Leihgebern aus der ganzen Welt bestückt.

ab 21. September

Secession

Rudolf Polanszky, Eidola

09. 02. – 22. 04. 2018

Haris Epaminonda, VOL. XXIII

09. 02. – 01. 04. 2018

Friedrichstraße 12, 1010 Wien

office@secession.at

Tel.: +43/1/587 53 07

Öffnungszeiten: Di – So 10:00-18:00 Uhr

Führungen: jeden Samstag um 11 Uhr in Englisch und um 14 Uhr in Deutsch

Ästhetik der Veränderung

150 Jahre Universität für angewandte Kunst Wien

Eine Kooperation der Universität für angewandte Kunst Wien und des MAK

Ausstellungsort:

MAK-Ausstellungshallen

MAK, Stubenring 5, 1010 Wien

Ausstellungsdauer bis 15. April 2018

In zwei Ausstellungsteilen nähert sich die Jubiläumsschau, eine Kooperation der Universität für angewandte Kunst Wien und des MAK, der historisch gewachsenen Position der Angewandten als führendes Kompetenzzentrum für künstlerische und wissenschaftliche Bildung und Forschung: Rund 400 Exponate eröffnen in der unteren MAK-Ausstellungshalle Einblicke in die zahlreichen Highlights ihrer 150-jährigen Geschichte. Spekulativ und mitunter provokant skizzieren zeitgenössische Positionen in der oberen MAK-Ausstellungshalle die Zukunft von Kunst und Bildung vor dem Hintergrund gesellschaftlicher und technologischer Umbrüche.

Multiperspektivische Annäherung an 150 Jahre „Die Angewandte“.

Am 21. September 1867 legte Kaiser Franz Joseph I. in einem formlosen Schreiben den Grundstein für eine neue, an das ehemalige k. k. Österreichische Museum für Kunst und Industrie (das heutige MAK) angeschlossene Lehrins-

titution. Bereits am 1. Oktober 1868 wurde der Unterricht an der damaligen k. k. Kunstgewerbeschule aufgenommen, zunächst noch in einem Hoftrakt des Palais Brenner in der Währinger Straße. 1877 wechselte die Schule in das von Heinrich von Ferstel neu errichtete Haus am Stubenring, direkt neben dem Museum. Im Jahr 2018 wird die Angewandte zusätzlich zwei große, neu adaptierte Gebäude in unmittelbarer Nähe der Ringstraße beziehen.

Stálá komise Senátu PČR pro krajaný žijící v zahraničí

Závěry z druhého kulatého stolu „Spolupráce mezi politiky, akademickými pracovníky a zástupci krajanů“ pořádaného v úterý 14. listopadu 2017 v Senátu PČR

Posláním kulatého stolu, který navázal na první kulatý stůl z 30. 5. 2017, byla výměna názorů na vztah ČR vůči diaspoře mezi politiky, výzkumnými pracovníky (z vysokých škol: Praha, Brno, Olomouc, Plzeň a Akademie věd ČR) a krajaný. Předně se diskutovala otázka poslání a náplně nově vzniklé Meziresortní komise pro Čechy žijící v zahraničí, a to jednak z hlediska historických souvislostí, v nichž se skrývá řada nedořešených vztahů mezi krajaný a nynější ČR, a také z hlediska návrhů aktuálních témat k projednání v blízké budoucnosti. Diskutovalo se tak o korespondenční volbě. Bylo konstatováno, že za posledních pětadvacet let se Poslanecká sněmovna chovala mačesky a odmítavě vůči této skupině voličů České republiky, kteří žijí v zahraničí. Dále se jednalo o zjednodušení styku příslušníků diaspoř s českými úřady a o dalších otázkách. Vedle kritických připomínek poukázal kulatý stůl na dobré výsledky Programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí ve formě finančních darů krajaným spolkům nebo ve formě podpory výuky českého jazyka u krajanýských komunit apod. Z kulatého stolu vyplynula užitečnost další spolupráce mezi politiky a akademiky v oblasti potřeb a zájmů české diaspoř. Výsledky stávající spolupráce budou obsaženy v připravované publikaci, která vyjde v roce 2018 s názvem *Česká republika a diaspoř: co bylo a co bude?* Publikaci vydá Etnologický ústav AV ČR ve spolupráci se Senátem.

*PhDr. Tomáš Grulich v. r.
předseda Stálé komise Senátu
pro krajaný žijící v zahraničí*

Stálá komise Senátu PČR pro krajaný žijící v zahraničí

Závěry z konference Networking a (novodobé) české diaspoř

Dne 2. 11. 2017 v Jednací sále Senátu PČR uspořádala Stálá komise Senátu PČR pro krajaný žijící v zahraničí a odborný partner Česká škola bez hranic z. s. konferenci Networking (novodobé) české diaspoř.

Z konference vzešly tyto závěry: Česká diaspoř žijící v zahraničí v sobě zahrnuje všechny skupiny, tj. emigranty, exulanty, Čechy žijící v zahraničí po roce 1989. Je žádoucí a potřebné propojovat tyto skupiny. Ideálně v současné době probíhá toto propojování přes projekt Českých škol bez hranic a českých škol v zahraničí, mnohde i s účastí „starých“ krajanýských spolků.

Chybí výměna zkušeností a informací na poli vysokých škol a univerzit směrem ke studentům a absolventům VŠ a univerzit (nyní existuje např. Oxford and Cambridge Alumni Society Czech Republic a VŠE Alumni Austria). Není dostatečná veřejná informace o možnostech studia v zahraničí a také je malý zájem o vyslané studenty českých škol do zahraničí od mateřských VŠ, univerzit i firem.

Česká diaspora vítá vznik Meziřesortní komise pro Čechy žijící v zahraničí při kabinetu ministra zahraničních věcí ČR (Komise), na konferenci zazněly konkrétní dotazy od diaspory směrem ke komisi, které potvrzují důležitost vzniku webu, kde by byly konkrétní odkazy a informace k tématům, které požaduje česká diaspora žijící v zahraničí.

Největším současným problémem je nemožnost volit distančně v zahraničí (korespondenčně nebo elektronicky), což občany ČR v zahraničí, včetně těch, kteří jsou v cizině dočasně (studenti programu Erasmus, doktorandi) značně omezuje v jejich občanských právech.

*PhDr. Tomáš Grulich v. r.
předseda Stálé komise Senátu PČR
pro kraje žijící v zahraničí*

Šéfem Českých center bude Černý, který vede mnichovskou pobočku

Sít Českých center nově povede nynější ředitel její mnichovské pobočky a někdejší ředitel Národního divadla Ondřej Černý. Ve funkci od 1. března nahradí Moniku Koblerovou, kterou vedením center pověřilo ministerstvo zahraničí po dubnovém odvolání ředitele Jiřího Závěšického. Odvolán byl kvůli neshodám ohledně obsazení místa ředitele Českého centra v Paříži. ČTK to sdělila mluvčí ministerstva Michaela Lagronová. Do konkurzu se přihlásilo jedenáct uchazečů.

Česká centra loni uspořádala 2 300 akcí, měla 2,8 miliónu návštěvníků a mimo jiné přes 2 500 studentů češtiny. Uvádějí, že jedna koruna vložená do činnosti Českých center v zahraničí přinesla v roce 2016 dalších 4,12 korunu externích zdrojů.

Předsedou rady Ústavu pro studium totalitních režimů se stal historik Eduard Stehlík

Rada Ústavu pro studium totalitních režimů (ÚSTR) má nového předsedu. Stal se jím vojenský historik Eduard Stehlík, který je s ústavem spojen od jeho vzniku. Kromě toho působí jako ředitel odboru pro válečné veterány na ministerstvu obrany. Bývalé předsedkyni rady Emilii Benešové skončil mandát 5. prosince 2017.

Konference připomene 120. výročí narození J. A. Bati

Jana Antonína Baťu při příležitosti 120. výročí jeho narození připomene příští rok řada akcí. Nadační fond J. A. Baťu připravil akci nazvanou 11 dnů s J. A. Baťou. Zahájí ji 27. února ve Zlíně beseda se spisovatelkou Markétou Pilátovou, autorkou knihy *S Baťou v džungli*. Vyvrcholením bude 7. až 8. března konference Budování baťovských továren a měst v Československu a ve světě. Fond také jed-

ná s českými centry a ambasádami ve světě o uvedení dokumentu *Brazílské stopy Jana Antonína Bati* a o umístění výstavy Adresa Baťa Zlín.

České literární centrum

Literární centrum, které funguje od ledna 2017, na rezidenční programy ve druhém pololetí poskytlo téměř milión korun. První část rezidentů přijela v první polovině roku z Německa, Finska, Ukrajiny, Rakouska, Francie, Sýrie a Egypta. „V Praze a Brně pracovali na různých překladatelských projektech, z nichž vzešla nejen milá setkání a několik úspěšných literárních večerů, ale také mnohé nápady na budoucí spolupráci,“ uvedl vedoucí centra Ondřej Buddeus.

Z Vídně do Prahy zamířil překladatel, spisovatel a režisér Ondřej Cikán, který má na kontě například překlad *Máje* Karla Hynka Máchy do němčiny. Ukrajinská spisovatelka Jevhenija Kononěnková se před dvěma lety zúčastnila putovního festivalu Měsíc autorského čtení a pod vlivem návštěvy české metropole rozepsala povídku *Pražské chiméry*, kterou chce nyní dokončit. Během rezidenčního pobytu se setkala se svou českou překladatelkou. Slavistka, germanistka a překladatelka Kathrin Janková se na své brněnské rezidenci chystá věnovat překladům českých knih pro knižní veletrh Lipsko 2019. Na téma současné role spisovatelů v České republice a na Ukrajině již v Brně debatovala ukrajinská překladatelka Iryna Zabijaková s tuzemským nakladatelem a spisovatelem Martinem Reinerem.

České literární centrum bylo založeno na začátku roku 2017 jako sekce Moravské zemské knihovny. Jeho úkolem je zviditelňovat českou literaturu a knižní kulturu v zahraničí i v České republice. Kromě rezidencí pro zahraniční autory a překladatele v Praze a Brně centrum nabízí rezidenční pobyty pro české autory v Broumovském klášteře a podporuje výjezdy autorů na domácí i zahraniční festivaly, čtení, konference a jiné akce.

V Praze představili knihu o ženách z disentu

V pražské Galerii Lucerna za účasti Marty Kubišové, Dany Němcové, Kamily Bendové a dalších představili knihu *Bytová revolta: Jak ženy dělaly disent*. Publikace vydaná nakladatelstvím Academia ve spolupráci se Sociologickým ústavem Akademie věd ČR představuje jednadvacet žen, jež se v sedmdesátých a osmdesátých letech nebály postavit normalizační moci. „Disidentky hrály před listopadem 1989 nezastupitelnou roli. Jejich zapojení do Charty 77 a disentu během normalizace nebyla ale doposud dostatečně a systematicky zmapována,“ uvedla Marcela Linková ze Sociologického ústavu AV ČR a vedoucí projektu *Ženy v disentu*. „Chlap, když byl zavřenej, byl hrdina, ale ženská to musela nést v každodenním životě,“ vzpomíná Iva Moudrá Wünschová, která se k disentu dostala během svého manželství se signatářem Charty 77 Janem Wünschem. Prohlášení Charty sice nikdy nepodepsala, ale pohybovala se v zákulisí disidentského hnutí na severu Čech. Představení knihy se zúčastnily téměř všechny vyzpovídané ženy. Dvě z nich přijely ze zahraničí, kam odešly pod nátlakem represe Státní bezpečnosti.

Desítky výstav připomenou rok 1918 a vztahy Čechů a Slováků

Většina českých státních kulturních institucí na letošní rok připravuje akce a projekty, které mají připomenout sté výročí vzniku československé republiky. Vláda na program, který doplní i připomínka dalších výročí, dá letos 322 milióny korun. Další skoro 90 miliónů korun už příprava oslav spolkla v loňském roce. Nejvíce peněz dostane ministerstvo kultury, klíčovým projektem oslav má být společná česko-slovenská výstava. Za českou stranu ji garantuje Národní muzeum, které bude výstavu hostit po její premiéře na Bratislavském hradě. Zahájení výstavy 28. října zároveň otevře historickou budovu muzea po rekonstrukci. Výstava podle pořadatelů ukáže peripetie dějin 20. století v životě dvou národů, Čechů a Slováků, a také jejich komplikované vztahy.

I po elektronizaci daní má zůstat papírový formulář jako možnost

Elektronické přiznání daní, kdy by poplatníci nemuseli vyplňovat údaje do několika různých formulářů, by mohlo být do dvou let zavedeno i bez zcela nového zákona o dani z příjmů, stačila by novela současné normy. V diskusním pořadu České televize Otázky Václava Moravce to řekl generální ředitel finanční správy Martin Janeček. Podle něj půjde o systém podobný jako při elektronické komunikaci mezi klientem banky a finančním ústavem. Stále by tedy mělo být možné používat i papírové formuláře, lidé by měli mít možnost si vybrat.

Domácnosti si příští rok připlatí za elektřinu a zřejmě i za plyn

České domácnosti si příští rok připlatí za elektřinu a zřejmě i za plyn. Energetický regulační úřad (ERÚ) oznámil, že pro domácnosti u elektřiny zvýšil pro příští rok část ceny, kterou určuje, průměrně o 2,5 %, tedy řádově o inflaci. U plynu očekává ERÚ pro příští rok stagnaci konečných cen nebo jejich mírný růst v rozmezí přibližně dvou až tří procent. Podle dřívějších odhadů analytiků domácnostem vzrostou náklady na energie v řádu stokorun za rok.

Úřad uvedl, že regulované ceny u plynu průměrně vzrostou v příštím roce o 2,8 %, dopad do výsledných cen je ale díky nižšímu podílu regulované složky menší než u elektřiny. Regulovaná složka tvoří více než polovinu konečné ceny elektřiny a asi čtvrtinu konečné ceny plynu. Jsou v ní zahrnuty především poplatek za přenos a distribuci, u elektřiny také příspěvek na obnovitelné zdroje energie. Druhou část konečných cen určují dodavatelé. Kvůli meziročnímu nárůstu velkoobchodních cen očekávají analytici růst i této složky, a to zejména u elektřiny. Dopad do cen už dříve připustili i někteří prodejci.

ČTÚ zamítl žádost pošty o licenci na pět let, stejně jí ji přidělí

Český telekomunikační úřad zamítl ve výběrovém řízení žádost České pošty o udělení nové poštovní licence na dalších pět let po roce 2018. Důvodem je, že podnik nedoložil nákladovou orientaci svých cen. Česká pošta byla jedi-

ným účastníkem výběrového řízení. Poště jako současnému držiteli licence ale chce úřad nařídít, aby základní poštovní služby zajišťovala i nadále. Pošta uvedla, že výsledek tendru napadat nebude. „Česká pošta o licenci nepřijde, i když nesplnila podmínky výběrového řízení. ČTÚ jí udělí licenci na dalších pět let napřímo. Pro veřejnost ani další partnery pošty se od nového roku nic nezmění,“ uvedl mluvčí ČTÚ Martin Drtina. Stejně zůstanou ceny, počet poboček i rozsah služeb.

Podnik proti vyřazení z tendru argumentuje tím, že by na základě požadavků ČTÚ na nákladově orientované ceny musel výrazně zdražit, protože úřad do nákladů nově zahrnul i položky související se základními službami, které dosud částečně hradil na základě své objednávky stát. Jde například o udržení pobočkové sítě, doručování zásilek do druhého dne a podobně. Zákazníci by podle pravidel ČTÚ například za obyčejný dopis zaplatili 25 korun místo současných 16 korun. Pošta v současnosti čerpá od státu příspěvek na poskytování základních služeb vyplývajících z licence. Jeho výše letos může dosáhnout maximálně půl miliardy korun a v dalších letech by měla klesat. Loni bylo maximum 600 miliónů Kč.

Spolek pro ochranu restituentů

Spolek chce zmírnit dopady restituční tečky na původní majitele půdy v České republice. Tato kauza se může dotknout i českých krajanů, kteří nyní žijí v zahraničí, a spolek nabízí pomoc i jim. Spolek je možné bezplatně kontaktovat jak emailem, tak nejlépe prostřednictvím webového formuláře na www.ochranarestituentu.cz. Zbývá už jen krátká doba.

Hanka Hejsková

Tel.: +420 724 328 155

Tel.: +420 602 171 651

email: info@ochranarestituentu.cz

www.ochranarestituentu.cz

K. Klostermann – akce 2018 / 170 / 95

1. Haag am Hausruck

11. 2. 2018, neděle

12:00 – slavnost u rodného domu v Rakousku

2. Strakonice – Šmidingerova knihovna,

1. 3. 2018, čtvrtek, od 17:00

– *Kudy chodil K. Klostermann, tentokrát kolem Strakoníc*

Výstava: *Deset let strakonického piva Klostermann*

3. Štětka, 14. 7. 2018, sobota

12:00 – připomínka úmrtí na zámku CJ – Památný pokoj KK

Výstava: fotky ze Šumavy inspirované romány K. Klostermanna – knihovna Plzeň

Karel Klostermann institut
U Zámku 87, 387 51 Štětka

www.kklostermann.eu

František Sáček

MT 777 166 196

Koncert v kapli sv. Jana Nepomuckého

8. prosince 2017 se konal v romantické kapli Otto Wágnera v 9. okrese koncert předních posluchačů katedry zpěvu Hudební fakulty JAMU Brno. Za doprovodu docenta Jana Krále (klavír a varhany) jsme měli možnost vyslechnout *Biblické písně* od Antonína Dvořáka v podání Vojtěcha Šembery, oceněného nedávno zvláštní cenou poroty v Karlových Varech.

Zpěvačka Marianna Ambrožová nás okouzila nejenom svým překrásným sopránem, ale i elegantním vzhledem. Oba mladí zpěváci přednesli prvotřídně árie z oper Antonína Dvořáka, Bedřicha Smetany a z oratorií Georga Friedricha Händla *Messiah* a *Judas Maccabbäus*. Následovala řada nejkrásnějších árií z opery *Don Giovanni* Wolfganga Amadea Mozarta, árie z opery *Turandot* Giacoma Pucciniho a píseň Sergeje Rachmaninova O.4. Nr. 1. Zpěváci, pianista a organista pan docent Jan Král se vyznamenali prvotřídními výkony a publikum je odměnilo patřič-

ným potleskem. Tento projekt byl jedním z posledních, který částečně ještě připravil Vladimír Stejskal.

Hluboce litujeme, že přes výrazné oznámení koncertu článkem ve *Vídeňských svobodných listech* se nechal oslovit tak malý počet posluchačů k poslechu této mimořádné kulturní události. Prostředí kaple s malým vánočním trhem přivedlo posluchače do velmi milé předvánoční atmosféry. Docent Jan Král tuto atmosféru podtrhl ještě improvizacemi na varhany k adventním tématům.

Tento mimořádný program si zasloužil, jak již řečeno, bezesporu větší návštěvnost a doufám, že se s umělci opět brzy uvidíme při podobné příležitosti, pravil také starosta 9. okresu.

Těmito řádky bych chtěla jménem publika z celého srdce poděkovat umělcům za jedinečný zážitek, který bude u mne patřit k těm nejkrásnějším z právě uplynulého adventu a vánočních svátků.

Dr. Helena Klein-Watryczová,
čestná předsedkyně Akademického spolku

Nedel'a/Sonntag 18.2.2018

DETSKÉ DIVADELNÉ PREDSTAVENIE THEATER FÜR KINDER

Bábkové divadelné predstavenie divadla **BUM BÁC – Eliška a Marián Gregoričkovci**
Kindertheatervorstellung des Theaters BUM BÁC

KOCÚR V ČIŽMÁCH

Eliška Gregoričková a Marián Gregorička nám vyrozprávajú a zahrajú príbeh o priateľstve mlynárskeho syna Janka s kocúrom Felixom, ktorý rozprával ľudskou rečou a konal tak, ako by sme my ľudia očakávali od svojich priateľov. Kocúr spraví z Janka bohatého a urodzeného človeka, musia však spolu prekonať viaceré prekážky. O prekvapenia a humorné situácie sa postarajú ďalšie postavy - Mudrc Domased, aj veľký Čarodějník, ale o najväčšie prekvapenie sa postará sama princezná.

v nedel'u / am Sonntag, 18.2.2018
o / um 16.00 hod./Uhr
v spolku/ im Verein SOVA
Vstupné/Eintritt:

dobrovoľný príspevok/ freiwillige Spende

Jarný jazykový tábor pre deti

Jarný jazykový tábor pre deti od 6 rokov sa bude konať v Moravskom Sv. Jáne od **25.3.2018 – 30.3.2018** počas veľkonočných prázdnin.

Podmienky účasti: vlastný pas, aktuálne členstvo v spolku SOVA na rok 2018

Program: slovenčina hravou formou, poznávacie vlastivedné exkurzie, šport a turistika podľa počasia, večerný zábavný a spoločenský program

Závazné prihlášky do 1.3.2018 mailom na:
elena.mandik@utanet.at

Uviesť treba: meno, dátum narodenia, číslo pasu dieťaťa, adresu, telefónny a mailový kontakt a zaplatiť **poplatok 135,- €** na konto SOVA:

IBAN: AT52 14000 03710071330

BIC: BAWAATWW

s poznámkou „Jarný tábor“

V cene tábora je zahrnutá doprava, ubytovanie, celodenná strava, športový, poznávací a kultúrny program.

Prípravujeme letný tábor SOVA

Spolok SOVA pripravuje pre deti letný jazykový a turistický tábor na Slovensku (začiatok júla 2018). Presné informácie sa dozviete v nasledujúcich pozvánkach SOVA alebo na www.slovaci.at

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA SLOWAKISCHER SCHULVEREIN

Otto-Bauer Gasse 23/11, A-1060 Wien

Tel.: +43 1 596 13 15

Email: sova@slovaci.at

www.slovaci.at

Muzeum Komenského v Přerově, p. o.
Vás zve na konferenci

KOMENSKÝ A PRVNÍ REPUBLIKA

Otto Ušák, pohlednice z cyklu „20 let ČSR“, 1938

Datum konání konference: 19. a 20. června 2018

Místo konání: Muzeum Komenského v Přerově, Horní náměstí 1 (zámek)

Téma konference: Vznik Československé republiky v roce 1918 ovlivnil mimo jiné také pohled na Jana Amose Komenského a jeho pozici v národní historické paměti. Proto k hlavním tématům konference „Komenský a první republika“ patří oslavy výročí Komenského narození a úmrtí z let 1918–1938, oslavy dalších výročí spojených s životem a dílem Komenského ze stejného období, jejich přípravy, průběh a vliv na společenské dění v různých městech a obcích. Konference tak naváže na přerovské sympozium z roku 2008, které se zabývalo oslavami 300. výročí narození Komenského (1892). Dalším okruhem, kterého se příspěvky mohou dotknout, je obraz Komenského vytvářený ve školách, ať už při oficiálních příležitostech nebo při aktivitách nad rámec vyučovacích hodin. Neméně zajímavou oblastí je také pojmání Komenského jako součásti národní ideologie. Opomenuty by neměly být ani osudy pomníků, památníků a muzeí, ale objevit se mohou i další tematické okruhy. Vítány jsou jak příspěvky pojednávající o tématu v obecné rovině, tak i popisující konkrétní události, snahy konkrétních osob nebo odraz dobového diskurzu v umělecké sféře a užitém umění. Kromě analytických sond do sledovaného období je žádoucí také zohlednit časové přesahy a komparativní přístupy. Příspěvky budou publikovány v kolektivní monografii, která bude vydána do konce roku 2018.

Program konference: Konference se uskuteční u příležitosti 400. výročí uzavření svatební smlouvy Jana Amose Komenského s Mandalenou Vizovskou v Přerově v úterý po sv. Vítu roku 1618. Pro účastníky bude připravena komentovaná prohlídka výstavy „Morava nově zakreslená aneb Komenského mapa, co bylo

před a po ní“ a komentovaná prohlídka Památníku jednoty bratrské, který vznikl v roce 2016 v místech archeologického naleziště se základy budov duchovního centra jednoty bratrské z 16. a 17. století.

Konferenční poplatek: 400 Kč pro posluchače, 200 Kč pro přednášející, splatný při prezenci. V ceně poplatku je zahrnuto občerstvení během konference, propagační materiály, jeden výtisk sborníku pro všechny účastníky a vstup na společenské posezení (19. června večer).

Přihlášky zasílejte do 31. března 2018 (přednášející), případně do 30. dubna 2018 (posluchači) na adresu: Mgr. Lubor Maloň

Muzeum Komenského v Přerově
Horní náměstí 7/7, Přerov I-Město
750 02 Přerov

nebo e-mailem na: malon@prerovmuzeum.cz.

Pořadatelé si vyhrazují právo odmítnout z časových důvodů některé příspěvky, případně vyřadit ty, které nebudou korespondovat s tématem konference. Přednášející budou v průběhu dubna 2018 informováni o přijetí příspěvku a budou jim doručeny další informace k organizaci a průběhu konference. Ostatní účastníci (posluchači) obdrží organizační pokyny, včetně programu, v květnu 2018. Účastnický poplatek bude vybírán při prezenci v den konání akce. Každý účastník si zajišťuje vlastní ubytování, v organizačních pokynech budou uvedena doporučená ubytovací zařízení.

Případné dotazy zodpoví Mgr. Lubor Maloň, tel. 581 250 534, mobil 724 947 542.

Kindergarten
Volksschule
Wiener Mittelschule
Oberstufenrealgymnasium

Mateřská škola
Obecná škola
Vídeňská střední škola
Reálné gymnázium

Informationen für die Anmeldung in die 1. Klasse Volksschule im Schuljahr 2018/19
Informace k přihlášení do 1. třídy Obecné školy na školní rok 2018/19

Die Einschreibungen finden in der Zeit von 15. bis 26. 1. 2018 statt, bitte vereinbaren Sie sich telefonisch einen Termin. / Zápisy probíhají ve dnech 15.-26. 1. 2018, prosíme, domluvte si telefonicky termín.

Direktion: Mgr. Dipl. Päd. Marcela Ofner
Tel.: (0043 1) 713 31 88-20

Bitte mitzubringen sind: / Prosím, vezměte s sebou:

1. Anmeldung / Přihlášku
2. Erhebungsblatt von Wiener Stadtschulrat / Pozvánku od Vídeňské školské rady
3. Meldezettel / Doklad o pobytu v Rakousku
4. E-card / Pojišťovací kartu dítěte
5. Geburtsurkunde / Rodný list
6. Staatsbürgerschaftsnachweis / Potvrzení o státním občanství
7. Taufschein / Křestní list
8. 1 Foto (für Schülerschein) / Fotografie na školní průkaz
9. Vereinbarung + 70,- € Kautio / Smlouvu se zřizovatelem + 70,- € kauce

Zur Einschreibung nehmen Sie bitte Ihr Kind mit! / K zápisu přijďte, prosím, i s dítětem!

Danke! / Děkuji!

Mgr. Dipl. Päd. Marcela Ofner
Schuldirektorin VS

Informationen für die Anmeldung 1. Klassen WMS
Informace k přihlášení do 1. třídy WMS

Wenn Sie Ihr Kind an unserer Schule anmelden möchten, bitte ich Sie in der Zeit von 11. bis 19. 1. 2018 einen Termin für die Anmeldewoche **telefonisch** zu vereinbaren. / Pokud chcete Vaše dítě přihlásit na naši školu, prosím Vás v týdnu od 11. do 19. 1. 2018 o **telefonické** sjednání termínu.

Direktion: Mag. Helena Huber, Tel.: (0043 1) 713 31 88-60

Anmeldewoche: / Přihlášení je v týdnu:
12.-16. 2. 2018, Schützengasse 31, 8:00-16:00

Zur Anmeldung nehmen Sie bitte Ihr Kind mit! / K přihlášení s sebou vezměte, prosím, i Vaše dítě!

Bitte mitzubringen sind: / Prosím, vezměte s sebou:

1. Anmeldung / Přihlášku
2. Schulnachricht 4. VS (Original) / Školní zprávu 4. VS v originálu
3. Meldezettel
4. Geburtsurkunde / Rodný list
5. Staatsbürgerschaftsnachweis / Potvrzení o státním občanství
6. Taufschein / Křestní list
7. 1 Foto (für Schülerschein) / 1 fotografii na školní průkaz
8. Vereinbarung + 70,- € Kautio / Smlouvu se zřizovatelem + 70,- € (kauce)
9. Anmeldung Nachmittagsbetreuung / Přihlášku do družiny
10. Erhebungsblatt (erhalten sie in der Schule) / Statistický list (obdržíte ve škole)

Danke! / Děkuji!

Mag. Helena Huber

TSCHECHISCH – SPRACHKURS im TSCHECHISCHEN ZENTRUM WIEN

FÜR ANFÄNGER*INNEN Sommersemester 2018

Jeweils MONTAG: 19.15 - 20.45 Uhr

15 Termine à 90 Minuten (30 UE)

Beginn: 19. Februar 2018

Ende: 11. Juni 2018

(ausgenommen 2.4. und 21.5.2018)

Lehrende: Mag. Lenka NEWERKLA

Anmeldung bis 26.1.2018 :

E: ccwien@czech.cz

EINLADUNG ZUR VERNISSAGE

MIT FILMPROJEKTION

12 WELTEN

ZEITGENÖSSISCHE TSCHECHISCHE KINDERBUCHILLUSTRATIONEN

David Böhm
Pavel Čech
Dan Černý
Lucie Dvořáková
Renata Fučíková
Vendula
Chalánková
Lenka Jasaníková
Lucie Lomová
Galina Miklinová
Petr Nídl
Jaromír Plachý
Vršťá

11.1.
2018
18:00

HERRENGASSE 17, 1010 WIEN

Botschaft der Tschechoslowakischen Republik
in Österreich

CULTURARA

1918 100 2018 DAS TSCHECHISCHE UND SLOWAKISCHE JAHRHUNDERT

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK
ÖSTERREICHISCH-SLOWAKISCHER KULTURVEREIN

POZVÁNKA/ EINLADUNG

FEBRUÁR – MAREC/ FEBRUAR – MÄRZ 2018

Milí členovia a priatelia Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku!

V prvom rade ďakujeme všetkým, ktorí v roku 2017 podporili činnosť Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku nielen členským alebo iným finančným príspevkom, ale hlavne svojou účasťou na našich podujatiach.

Veríme, že aj v roku 2018 si vyberiete z našej bohatej ponuky programov. Aby sme mohli programy dobre pripraviť a zorganizovať a aby aj naďalej mohol vychádzať náš časopis Pohľady, opäť si Vás dovoľujeme požiadať o členský príspevok 25 EUR.

Ďakujeme všetkým, ktorí už príspevok uhradili.

Naše bankové údaje: Názov konta: Österr.-Slowakischer Kulturverein

IBAN: AT56600000092040212

BIC: OPSKATWW

Bawag P.S.K.

(Prosíme uviesť meno a obdobie, za ktoré platíte)

Štvrtok/ Donnerstag 22. 2. 2018

Večer poézie a hudby 'Súvislosti'

Musik und Literaturabend

Adriena Bartošová & Štefan Bučko

'Súvislosti' - večer poézie a hudby na večnú tému - láska vo všetkých podobách - k Bohu, k matke, medzi mužom a ženou, k dieťaťu, k rodnej zemi. Výber z lyriky Milana Rúfusa, či nezabudnuteľné verše Jána Smreka o matke a dcére, Sládkovičova Marína, Shakespeareove Sonety, Zbohom Viliama Turčányho ako i výber z poézie Štefana Bučka tvoria poetickú časť programu. Program dopĺňa hudba z najnovšieho autorského CD "Mimo priestor a čas" Adrieny Bartošovej a niekoľko známych džezových evergreenov.

Účinkujúci:

Štefan Bučko - člen Činohry SND

Adriena Bartošová (Bučková) - hudba a spev

Pavol Bereza - gitarista

- Začiatok/*Beginn*: 19,00 hod./ *Uhr* v spolku RSKS/ *im Verein ÖSKV*
- *Vstupné/ Eintritt*: dobrovoľný príspevok/ *freiwillige Spende*

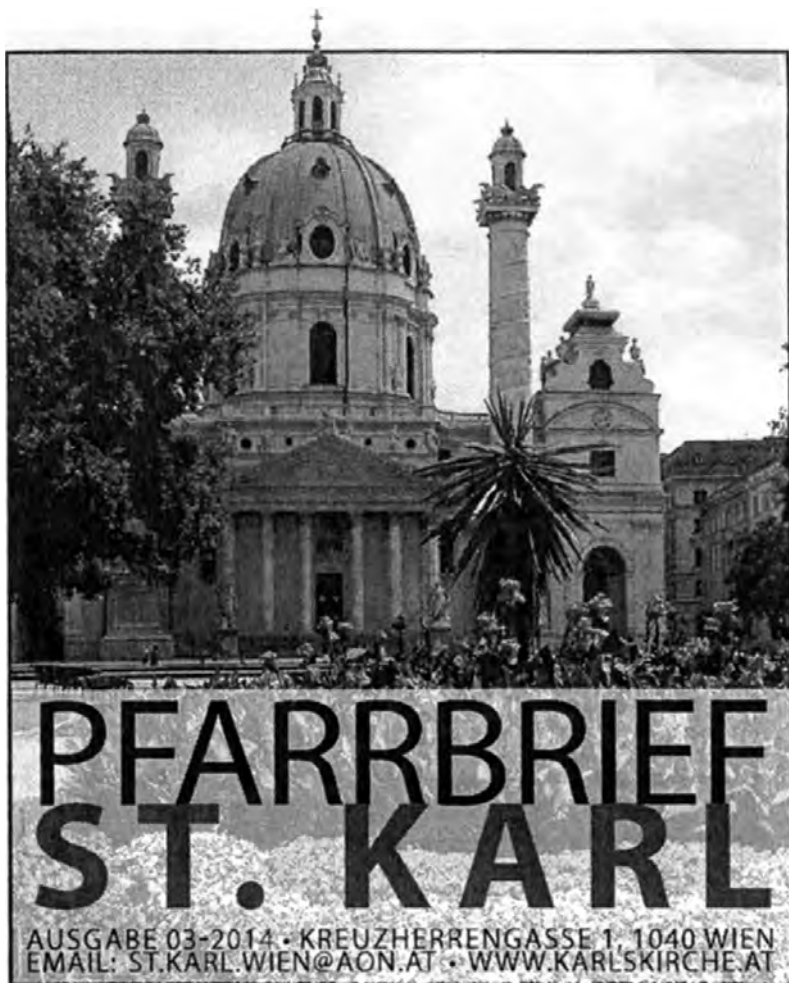
Pondelok/ Montag 5. 3. 2018

Juraj Šoko Tabaček

Stand-up comedy momentálne najpopulárnejšieho a najobľúbenejšieho slovenského showmana. Skvelý komik, humorista a imitátor, známy zo seriálu Horná Dolná, ale aj ako porotca a herec v iných televíznych projektoch, po prvýkrát vo Viedni!

- Začiatok predstavenia o 19,00 hod.
- *Vstupné*: členovia RSKS: 12 €, nečlenovia RSKS: 15 €, študenti: 10 €
- Voľný výber sedenia!
- Rezervácie vstupeniek mailom na: rsk@slowaci.at
- Predaj vstupeniek: od 18,00 hod. priamo na mieste
- *Miesto*: Komenský Schule – Malá klubovňa, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

HEILIGE MESSE

Montag bis Freitag 18:00 Uhr,
Samstag Vorabendmesse 18:00 Uhr
Sonn- und Feiertage 9:30 und 11:00 Uhr
Rosenkranz täglich um 17:30 Uhr
in der Kapelle

Beichtgelegenheit eine halbe Stunde vor Beginn der Messen und nach Vereinbarung

Svatá zpověď také v českém jazyce!**Die Kirche ist geöffnet:**

Mo-Fr 7:30-19:00 Uhr
Sa 8:30-19:00 Uhr, So 9:00-19:00 Uhr

Kanzleistunden:

Mo-Fr 8:30-11:30 Uhr
Tel.: 504 61 87, Fax: DW 13
eMail: st.karl.wien@aon.at

Haus- und Krankenbesuche und Beichte
mit Kommunionempfang nach Vereinbarung
mit der Pfarrkanzlei

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
A-1030 Wien

tel./fax/záznamník (od 10:00): **++43-1-79 88 454**

e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2018 činí **35,- €** (členský příspěvek 17 € + předplatné 18 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2018 činí **37,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2018 činí včetně poštovného **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria
IBAN: **AT 03 1200000 683035901**
SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY A CENÍK PRO INZERENTY

(platí od 1. 1. 2017, viz též: www.kulturklub.at)

Rozměry v cm	Měsíční poplatek v €
2,5 × 5,2	9,50
3,3 × 10,0	24,00
6,5 × 5,2	24,00
7,0 × 8,5	39,00
7,0 × 10,5	48,00
5,0 × 17,3	52,00
12,5 × 17,3	125,00

Inzeráty otiskujeme v černobílém provedení.
Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 4 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).
Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria Creditanstalt
IBAN: **AT03 1200 0006 8303 5901**
SWIFT: **BKAUATWW**
účel: **inzerce**

Kontakt:

- Tel.: **+43/(0)699/195 440 77**
Fax: **+43/(0)1/7988454**
e-mail: **inzerce@kulturklub.at**

✦ Offen für alle

Anmeldung der neuen Schüler ab sofort
 Auch Erwachsene sind willkommen
 Flexible Unterrichtszeiten (auch Samstags)
 Elternfreundliche Preise

Kreuzherrenmusikschule Wien
 Kreuzherrengasse 1 / 1040 Wien
 (hinter der Karlskirche)

Telefon: +43 1 504 61 87 / +43 681 103 077 41
E-Mail: info@khms.at **Web:** www.khms.at

DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN
Jan a Tamara Brabenec
 Spittelberggasse 7, 1070 Wien
 tel./fax: 526 54 22

MOKI – Theater für Kinder
 tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

Galerie auf der Pawlatsche
 Institut für Slawistik
 Universitätscampus,
 1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
 www.univie.ac.at/pawlatsche

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien
 theaterbrett@gmx.at, www.theaterbrett.at
Tel. Vorbestellungen unter 0676/7345566

Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT
 Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien
 Po – Štv 09:00-12:30, 13:00-17:00
 Pia 09:00-12:30, 13:00-15:00
tel./fax: ++43-1 53 54 057
 www.mzv.sk/sivieden,
 si.wien@gmx.at

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien

tel.: +43-1-53 52 360
www.czechcentres.cz/vienna
 e-mail: ccwien@czech.cz
 www.facebook.com/TschechischesZentrumWien

Po, St, Čt 10:00-17:00
 Út 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00

**Každou první sobotu v měsíci
 otevřeno pro veřejnost
 od 10:00 do 15:00 hodin!**

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

Sekretariát: út 9:00-10:30,
 čt 18:00-19:30
 Otto-Bauer-Gasse 23/11,
 1060 Wien
 tel. +43-1-596 13 15
 fax +43-1-595 57 99
 rsks@slovaci.at
 www.slovaci.at

Obchodní právo a nemovitosti

Adresa právníka / právničky
 v redakci
 tel., fax a záznamník:
 01 79 88 454 (od 11:00)

Předám do dobrých rukou
 z důvodu odchodu do důchodu
zavedenou restauraci
 v 5. okrese na dobrém místě.
 Kontakt: S. Powidl
 tel: 0043 1 586 09 67

VESELÁ ŠKOLA s celodenní péčí

MŠ / Česká škola / doučování
 7:00-17:00 hodin
 0-15 let
 Barichgasse 21/4
 1030 Wien
 Tel.: 0650 33 23 579

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík
 seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

**Relaxační a regenerační
cvičení čchi-kung**
Qigong Training od 1.3.2018
Tel. 0676 663 9707
www.feeltheqi.eu | 1220 Wien

KULTURNÍ KLUB
Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku
Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9, 1030 Wien
mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at

**Restaurace
privátní pokoje**
**BÖHMISCHER
HOF**
So-St 10:30-22:00 hod.
Čt 10:30-14:00 hod.
Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF-
RÜCKERSDORF
Tel. 06 991 991 1111
www.hroch.at

 Koniasch Latin Press s. r. o.
Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6
tel.: +420-603 256 618
KLP koniasch@gmail.com

 TISKÁRNA SLÁDEK ZNOJMO
Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz
ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova
Česká kuchyně a speciality.
Osłavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.
Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11:00-23:00 hod.

Restaurant Dinner Theater
Schönbrunner Stöckl
beim Meidlinger Tor **rodina Smadišova**
České a slovenské speciality!
10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29
tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Täglich ab 11:00 bis 23:00h
ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

KOREC und BLÁZEK OEG
Restaurant PRESSBURG
Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %
Täglich Mittagmenü – Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81
Přimo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

 Danica KORECOVÁ
magistka
fa. Korec
Veľké Uherce 310
Slovensko

- Ubytovanie
- Reštaurácia
- Gril
- Kaviareň / kafe
- Sauna
- Fitness
- Parkovanie

TEL./FAX: 038/7486 159 VEĽKÉ UHERCE č. 310

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod
ze Seidlgasse 12), 1030 Wien
tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRSATA
oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301
1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Rötzergergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsportarzt
všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. &
Dr. dent. med. Josef LUDVÍK**
FA für Zahn-, Mund-
und Kieferheilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4,
1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Ilona POLZER
(roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické
(Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne
možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních přípa-
dech mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

ZPROSTŘEDKOVÁNÍ PÉČE PRO SENIORY

Mgr. Jana BABINCOVÁ
jvagentur@gmail.com
tel.: 00420 605 216 748

Ing. Jana VÍTKOVÁ
Ratschkygasse 57/2/13
1120 Wien
jvagentur@gmail.com
tel.: 0650 540 0072

**Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER**
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel.: + 43-676/37 62 117
+ 43-1-515 28-444
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
www.tschechisch-slowakisch.com

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@outlook.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at
http://www.deutsch-tschechisch.at

Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
tel.: 0664/2537951, fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL
Allgemein beeidete und gerichtlich zertifizierte
Dolmetscherin für die tschechische Sprache
Sprachtrainerin für Tschechisch, Slowakisch,
Deutsch
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
office@pavlina.at, www.pavlina.at

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Volksschule Sir Karl Popper
1150 Benedikt, Schellingerg. 1-3
Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

DUCHOVNÍ SPRÁVA
Duchovní správce krajanů
P. Ing. Dr. Jiří Šindelář, CSSR
Salvatorgasse 12, A-1010 Wien;
http://maria-am-gestade.redemptoristen.at/
GSM: +43 6776 1418 232
Tel.: +43 1533 9594 202
E-Mail: jiri.sindelar.cssr@gmail.com

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Viedeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou nedělí
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Viedeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou nedělí a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Viedeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobo-
tu v měsíci v 18:00 hodin platná na nedělí.

**KOSTEL "Don Bosco", Viedeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svätá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedeľu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

K. M. Hofbauer Klub
Česko-slovenské společenství věřících
při chrámu Maria am Gestade ve Vídni
Seitzergasse 5, 4. patro vlevo, A-1010 Wien
http://k-m-hofbauer-klub.webnode.at/
Tel.: 0043 699 192 528 87
reneseliga@gmail.com

Kaple sv. Stanislava, Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek v měsíci v 18:00

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Schulverein Komenský
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel. +43-1-7133188-01

Mateřská škola
Ředitelka:
Sabina Eimer
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-7133188-10

Bilingvní obecná škola
Ředitelka: **Dipl. Päd. Marcela Ofner**
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-20

Bilingvní reálné gymnázium
Ředitelka:

Mag. Helena Huber
Schützengasse 31, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-60

www.rgkomensky.at

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
1030 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

